

UCHWAŁA NR 69/2010
RADY GMINY W ZAGNAŃSKU
Z DNIA 29 kwietnia 2010.

W sprawie zmiany Nr 2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późniejszymi zmianami) oraz art. 12 ust. 1 w związku z art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późniejszymi zmianami)

Rada Gminy w Zagnańsku

Uchwała

Zmianę Nr 2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk, w zakresie określonym poniżej:

§ 1

Zmiana Nr 2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk, obejmuje aktualizację kierunków zagospodarowania przestrzennego i zasad polityki przestrzennej gminy o pojedyncze ustalenia w zakresie zmian w strukturze przestrzennej gminy wskazanej w Uchwale Nr 47/2008 z dnia 24 kwietnia 2008 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk.

§ 2

Zmiany, o których mowa w § 1 określone są w załącznikach do niniejszej uchwały:

1. Załącznik Nr 1 Rysunek Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk – skala 1: 10 000 „Lokalna Polityka Przestrzenna”.
2. Załącznik Nr 2 – Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag wniesionych do projektu zmiany Nr 2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk.
3. Załącznik Nr 3 – Ujednolicony Tekst Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk ze zmianami wprowadzonymi niniejszą uchwałą.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zagnańsk.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega podaniu do publicznej wiadomości na tablicach ogłoszeń Urzędu Gminy w Zagnańsku.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Gminy
Justyna Sława

Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr 69/2010 Rady Gminy w Zagnańsku z dnia 29 kwietnia 2010. w sprawie zmiany Nr 2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk - Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag wniesionych do projektu zmiany Nr 2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk.

Uwagi do projektu zmiany Nr 2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk nie wpłynęły.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Gminy
Justyna Ślewa

UZASADNIENIE

Do uchwały Nr 69/2010 Rady Gminy w Zagnańsku z dnia 29 kwietnia 2010r.
w sprawie Zmiany Nr 2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
gminy Zagnańsk

Uchwała w sprawie zmiany Nr 2 w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego obejmuje obszar wskazany w załączniku graficznym położony w sołectwie Kołomań z przeznaczeniem na cele zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Wynika ona z konieczności doprowadzenia do zgodności z będącej w opracowaniu Zmiany w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego sołectwa Kołomań w tym zakresie, gdyż miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego bądź jego zmiana muszą być zgodne ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

W celu wypełnienia obowiązku ustawowego podejmuje się niniejszą uchwałę.

Uchwała jest zgodna z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, nie narusza przepisów odrębnych i nie pozostaje w sprzeczności z interesem publicznym.

WÓJT GMINY

Zbigniew Zagdański

ZMIANA NR 2 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZAGNAŃSK – UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ PROJEKTU STUDIUM

Na podstawie § 4 ust. 1 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118 poz. 1233).

Projekt zmiany Nr 2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk sporządzony został w oparciu o następujące materiały wyjściowe:

1. Opracowanie ekofizjograficzne,
2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk wraz ze zmianą Nr 1.
3. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego,
4. Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego,
5. Plan ochrony środowiska i gospodarki odpadami na terenie gminy Zagnańsk,
6. Kleczkowski A.S., 1990 – Mapa Obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony, skala 1:500 000. AGH Kraków,
7. Leśniak A., Stachurski M., Wójtowicz B., 2000 – Przyroda województwa świętokrzyskiego. Urząd Wojewódzki w Kielcach.
8. Przeniosio S., (red.), 2002 – Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce (stan na rok 1999), PIG Warszawa,
9. Rubinowski Z. (red.) Dokumentacja dla utworzenia Obszarów Chronionego Krajobrazu w województwie kieleckim. KTN w Kielcach,
10. Stan środowiska w województwie świętokrzyskim w roku 2004. Biblioteka Monitoringu Środowiska. Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska, Świętokrzyski Urząd Wojewódzki. Kielce 2005,
11. Mapa Glebowo-Rolnicza skala 1: 5 000, WBG i UW w Kielcach, Kielce 1976r.,
12. Obowiązujące przepisy prawa,
13. Wnioski instytucji opiniujących i uzgadniających projekt studium oraz wnioski osób fizycznych złożonych do Wójta Gminy Zagnańsk po ogłoszeniu do przystąpienia sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Wyznaczone w projekcie zmiany studium tereny pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną związane są z występującymi na tym terenie uwarunkowaniami, szczególnie przyrodniczymi. Podstawą zmiany studium jest stosowna uchwała Rady Gminy w Zagnańsku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium.

Układ komunikacyjny gminy zaprojektowany został w oparciu o istniejący system dróg z niewielkimi ich korektami, zakłada również obowiązek ich dostosowania do właściwych parametrów wynikających z przepisów o drogach publicznych oraz w oparciu o projektowany system drogowy założony w oparciu o plan zagospodarowania województwa świętokrzyskiego. Z uwagi na szczególne walory przyrodnicze i krajobrazowe gminy, jak również ochronę przyrody wyznaczony został system ścieżek i tras rowerowych nawiązujący do układu ścieżek gmin sąsiednich.

Elementy infrastruktury technicznej winny być realizowane w miarę potrzeb. W pierwszej kolejności widzi się potrzebę zwodociągowania miejscowości nie posiadających sieci wodociągowej wg założonych przez gminę koncepcji oraz budowę sieci kanalizacji sanitarnej z uwagi na ochronę wysokiej jakości wód podziemnych. W dalszej kolejności należy przewidzieć budowę gazyfikację gminy, co wpłynie korzystnie na stan czystości powietrza atmosferycznego.

SYNTEZA

WSTĘP

Podstawa Prawna Studium art. 9 ust. ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późniejszymi zmianami), Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118 poz. 1233) oraz Uchwałą Nr 47/2008 z dnia 24 kwietnia 2008 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk.

Celem Studium jest formułowanie lokalnej polityki przestrzennej wpisywanej w politykę przestrzenną państwa, a miejscowych planów zagospodarowywania przestrzennego – ustalenie warunków zabudowy i zagospodarowywania terenów służących realizacji określonej polityki przestrzennej gminy.

Studium nie jest przepisem gminnym i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji administracyjnych.

Zgodnie z art. 9 ust. 2 cytowanej ustawy sporządzającym zmiany „Studium” jest Wójt Gminy (w tym przypadku Wójt Gminy Zagnańsk). Konsekwencją takiego stwierdzenia jest ustalenie, że „ Studium” reprezentuje politykę przestrzenną Wójta a uchwalone przez Radę Gminy stanowi zapis polityki przestrzennej gminy.

Przepisy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przyjmując zrównoważony rozwój jako podstawę działań w sprawach objętych ustawą, nakazują w zagospodarowaniu przestrzennym uwzględnić:

- wymagania ład przestrzennego, urbanistyki i architektury,
- walory architektoniczne i krajobrazowe,
- wymagania ochrony środowiska przyrodniczego, zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia,
- wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury,
- walory ekonomiczne przestrzeni i prawa własności,
- potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa.

W studium uwzględnia się u w a r u n k o w a n i a wynikające w szczególności z:

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
- stanu ład przestrzennego i wymogów jego ochrony,
- stanu środowiska, w tym stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego,
- stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia,
- zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia,
- potrzeb i możliwości rozwoju gminy,
- stanu prawnego gruntów,
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych,
- występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych,
- występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wodnych,
- występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych,
- stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami,
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

W studium określa się w s z c z e g ó l n o ś c i (art. 10 ust. 2 ustawy):

- kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów,
- kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym wyłączone spod zabudowy,
- obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasoby, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk,
- obszary i zasady dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej,
- obszarów, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym,
- obszarów, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponad lokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust 1 ustawy,
- obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m² oraz obszary przestrzeni publicznej,
- obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne,
- kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych,
- obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny,
- inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujące w gminie.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z „PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO”

Głównym dokumentem określającym politykę Samorządu Województwa na obszarze gminy jest „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego”. Dokument ten wyraża jednocześnie politykę przestrzenną państwa, sformułowaną w dokumencie rządowym zat. „Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju”.

Gmina Miedziana Góra zgodnie z określoną w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego” strukturą funkcjonalno-przestrzenną została zakwalifikowana do obszaru wielofunkcyjnego z przewagą turystyki, którego aktywizacja oparta będzie na walorach przyrodniczo – krajobrazowych Gór Świętokrzyskich oraz miejscowym potencjale gospodarczym, zwłaszcza – rolnictwa.

PREFEROWANYM KIERUNKIEM POLITYKI PRZESTRZENNEJ NA TYM OBSZARZE POWINIEN BYĆ ROZWÓJ WIELOFUNKCYJNY, WIAŻĄCY ZAGOSPODAROWANIE ROLNICZE Z INNYMI FUNKCJAMI ŚRODOWISKOWYMI - TURYSTYKĄ, GOSPODARKĄ ROLNO – ŚRODOWISKOWĄ, ZAGOSPODAROWANIEM LEŚNYM, ORAZ

MIESZKALNICTWEM I PRZEDSIĘBIORCZOŚCIĄ O NIEWIELKIEJ SKALI UCIAŹLIWOŚCI. WSKAZANE BYŁYBY RÓWNIŻ DZIAŁANIA, AKTYWIZUJĄCE USŁUGI ORAZ DROBNĄ I ŚREDNIĄ PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ, ROZWIJANE NA BAZIE WYRÓŻNIAJĄCYCH SIĘ WALORÓW PRZYRODNICZO - KRAJOBRAZOWO - KULTUROWYCH (SUCHEDNIEWSKO-OBLĘGORSKI PARK KRAJOBRAZOWY, SUCHEDNIEWSKO-OBLĘGORSKI I PODKIELECKI OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU, ZESPOŁY PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWE, POMNIKI PRZYRODY, LOKALNE ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO ORAZ POTENCJAŁ GOSPODARCZY ROLNICTWA).

Na obszarze gminy Miedziana Góra ma miejsce wysoka koncentracja zagrożeń rozwoju, związanych głównie z niedoborem infrastruktury technicznej, nasiloną miejscami erozją wodną gleb oraz eksploatacją surowców mineralnych. Konieczne jest więc zahamowanie i likwidacja niekorzystnych trendów prowadzących do zagrożeń ład przestrzennego i degradacji środowiska przyrodniczego. Winno być to osiągnięte drogą rozwoju zrównoważonego, prowadzącą do symbiozy środowiska zurbanizowanego z przyrodą. Należy też respektować ograniczenia związane z położeniem gminy na obszarach podlegających prawnej ochronie przyrody.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z USYTUOWANIA GMINY W STRUKTURACH PONADLOKALNYCH

Gmina stanowi obszar:

- o nasilonej urbanizacji, wielokierunkowych procesach gospodarczych i predyspozycjach do wielokierunkowej aktywizacji gospodarczej związanej z przebiegiem projektowanej trasy S-7;
- położony w korytarzu infrastruktury technicznej o znaczeniu krajowym, atrakcyjnym krajobrazie, sąsiedztwie obszarów o cennych walorach przyrodniczych i kulturowych;
- szczególnej wartości przyrodniczo-krajobrazowej, uznanej jako obszar o dużym potencjale turystycznym, wchodzący w skład funkcjonalnej strefy rozwoju turystycznego a okolice Zagnańska i Samsonowa za rejon zwiększonego ruchu turystycznego;
- o dużych walorach zabytkowych, proponowany w opracowaniach regionalnych do objęcia ochroną obszarową typu Parku Kulturowego Doliny Górnej Bobrzy;
- znajdujący się w niewielkiej odległości od krajowego węzła transportowego, jakim są Kielce i należy uwzględnić ważne ponad-lokalne elementy układu komunikacyjnego (przebieg projektowanej trasy ekspresowej S-7, modernizację drogi krajowej nr 15750 Ćmink-Barcza i dróg wojewódzkich: nr 15478 Kielce-Zagnańsk, nr 15470 Samsonów-Miedziana Góra, nr 15644 Samsonów-Odrowąż-Niekieln, realizację bezkolizyjnych skrzyżowań linii kolejowej z podstawową siecią dróg) oraz infrastruktury technicznej;
- zaliczony w diagnozie bazy ekonomicznej województwa kieleckiego do obszarów, na których rolnictwo znajduje się pod silnym wpływem procesów urbanizacyjnych, co wyraża się m.in. silnym rozdrobnieniem gospodarstw, wysokim udziałem ludności dwuzawodowej oraz drobnoskalową produkcją rolniczą. W strukturze funkcjonalnej obszarów wiejskich przeważają funkcje przemysłowo-usługowe z rolnictwem, leśnictwem i mieszkalnictwem. Występuje również funkcja rezydencjalna oraz turystyczno-rekreacyjna. Głównym kierunkiem polityki przestrzennej w rolnictwie winno być wspieranie wielofunkcyjnego rozwoju gminy z równoczesnym zapewnieniem komplementarnego rozwoju gospodarstw rolnych drogą wzbogacania ich o funkcje usługowe, turystyczne i przetwórcze;
- na którym lasy stanowią ważny element zagospodarowania przestrzennego, współdecydujący o możliwościach rozwoju funkcji turystycznej, pełniący też ważną funkcję wodochroną. Obowiązują kierunki i zasady zagospodarowania leśnego ustalone w obowiązujących planach urządzenia lasów Nadleśnictwa Zagnańsk oraz uproszczonymi planami urządzenia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa sporządzonymi dla poszczególnych wsi. Proponuje się aby w studium gminy zostały określone obszary leśne przewidywane do udostępnienia i zagospodarowania turystycznego oraz obszary predysponowane do zalesień, które mogłyby być obejmowane miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Uwarunkowania wynikające z miejsca gminy Zagnańsk w strukturach ponadlokalnych

1. Gmina Zagnańsk położona w północnej części województwa świętokrzyskiego w bliskim sąsiedztwie miasta wojewódzkiego - Kielce. W dniu 24 lipca 1998r. Sejm RP przyjął ustawę o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (Dz.U. Nr 96 poz. 603). Według tej ustawy z dniem 1 stycznia 1999r. utworzone zostało województwo świętokrzyskie, co łączy się ze zniesieniem województwa kieleckiego. W dniu 7 sierpnia 1998r. rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie utworzenia powiatów (Dz.U. Nr 103 poz. 652) ustanowiono powiat kielecki z siedzibą władz w Kielcach, w którego granicach znalazła się gmina Zagnańsk.
2. Posiada korzystne połączenia drogą krajową Gdańsk-Warszawa-Kraków-Chyżne o znaczeniu regionalnym i międzynarodowym oraz drogą krajową o znaczeniu międzyregionalnym łączącą Kielce z Tarnowem. Dobre połączenia komunikacyjne całej gminy z Kielcami ułatwiają rozległe powiązania międzyregionalne i międzynarodowe. Magistralna linia kolejowa łącząca Śląsk-Kielce-Radom-Warszawa-Dęblin-Lublin to ułatwienie dla ruchu pasażerskiego i towarowego.
3. Około 86% obszaru gminy znajduje się w granicach Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego oraz jego otuliny. Suchedniowsko-Oblęgorski Park Krajobrazowy wraz z Parkiem Sieradowickim, Jeleniowskim,

Cisowsko-Orłowińskim tworzą Zespół Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich. Pasma Klonowskie, Wzgórza Tumlińskie i Obniżenie Wilkowskie to przedpole Gór Świętokrzyskich, stanowiących ważne biocentrum o znaczeniu międzyregionalnym. Według „Koncepcji krajowej sieci ekologicznej ECONET – POLSKA” obszar parku wraz z jego obrzeżem wchodzi w obręb węzła ekologicznego o znaczeniu międzyregionalnym, obejmującego swym szerokim zasięgiem całość Gór Świętokrzyskich.

4. Gmina Zagnańsk położona jest na terenie zlewni trzech rzek: Nidy, Pilicy i Kamiennej. Lasy Płaskowyżu Suchedniowskiego i Wzgórz Tumlińskich są źródłem rzek i cieków wodnych o znaczeniu nie tylko lokalnym, zasilają one rzeki – Pilicę, Nidę i Kamienną – stanowiące dopływy rzeki Wisły. Doliny tych rzek pełniąc funkcję tzw. „sięgaczy ekologicznych” i ekologicznych korytarzy lokalnych stanowią uzupełnienie systemu międzyregionalnego korytarza ekologicznego łączącego się z krajowym korytarzem ekologicznym – doliną środkowej Wisły, mającej według koncepcji ECONET znaczenie międzynarodowe. Układ dolin rzecznych stanowi ważną funkcję w utrzymaniu przestrzennej ciągłości obszarów aktywnych biologicznie.
5. Dolina górnej Bobrzy to węzeł hydrograficzny zasilający ujęcia wody pitnej dla Kielc oraz ludności gminy. Najcenniejsze i najzasobniejsze złoże wód głębinowych triasowego poziomu wodonośnego znajdujące się w gminie Zagnańsk stanowią część Głównego Zbiornika Wód Podziemnych, który rozciąga się na części gmin: Strawczyn, Mniów, Miedziana Góra oraz Łopuszno i Suchedniów. Zasoby tego zbiornika – ujęcie Zagnańsk – stanowią jedno z dwóch źródeł zaopatrzenia w wodę miasta Kielce. Na terenie gminy Zagnańsk znajduje się 5 punktów sieci monitoringu regionalnego jakości zwykłych wód podziemnych.
6. Stawy na Bobrzy i zalew w Kaniowie i Zachelmiu, posiadający najczystsza wodę ze wszystkich zbiorników w tym rejonie, to miejsce rekreacji i wypoczynku nie tylko dla mieszkańców gminy, najbliższych okolic i Kielc, ale także dla turystów chętnie odwiedzających Góry Świętokrzyskie. Jedną z osobliwości przyrodniczych Zagnańska jest także dąb Bartek.
7. Z uwagi na szczególne wartości środowiska przyrodniczego oraz malowniczość krajobrazu niemal cała gmina znalazła się w granicach Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny, oraz wpisana została do Związku Gmin Gór Świętokrzyskich obejmujących 9 gmin (tej części ziemi kieleckiej) leżącym na obszarach Świętokrzyskiego Parku Narodowego i Zespołu Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich, zaliczanych do najatrakcyjniejszych terenów turystycznych kraju. Zadaniem utworzonego Związku jest wspólne dążenie do ochrony tego malowniczego i czystego zakątka kielecczyny oraz racjonalnego udostępniania go turystom poprzez wprowadzenie inwestycji pro-ekologicznych.
8. Wspaniała przyroda i czyste środowisko to największy atut, dzięki któremu gmina Zagnańsk przyjęta została do Stowarzyszenia Zdrowych Miast z siedzibą w Danii.
9. Dużą atrakcją tej gminy i okolic są cenne zabytkowe obiekty techniki świadczące o okresie świetności przemysłowej Staropolskiego Zagłębia Przemysłowego, a o patriotyzmie mieszkańców tej ziemi oraz walkach toczonych w jej obronie świadczą upamiętnione miejsca straceń oraz liczne mogiły. Staropolski Okręg Przemysłowy (SOP) to najstarszy i aż do końca XIX w. największy na ziemiach polskich rejon górniczo-hutniczy, obejmujący obszar międzyrzecza Wisły, Pilicy i Nidy. Znajdowały się tu bogate złoża surowców mineralnych, zwłaszcza rud żelaza i metali nieżelaznych oraz krzemienia, wapieni, piaskowca, marmuru, ilów, glin, margli, piasków szklarskich a także słonnych źródeł. Istotne znaczenie dla rozwoju SOP miała występująca tu obfitość lasów (węgiel drzewny) oraz rzek i strumieni dostarczających energii wodnej. Dobrze zachowane zabytki techniki oraz znacznie liczniejsze relikty (pozostałości) dawnych obiektów przemysłowych z okresu od starej epoki kamiennej (paleolitu) do początku XX w., świadczą o znaczeniu tego okręgu przemysłowego w życiu gospodarczym nie tylko rejonu ale całego kraju.
10. Atrakcyjnością turystyczną są również liczne, wyjątkowo ciekawe i dobrze zorganizowane:
  - szlaki turystyczne przechodzące przez teren gminy:
    - czerwony – główny i najdłuższy znakowany szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich – od wsi Kuźniaki przez Gradową Górę – wieś Tumlin, Jaworza do obwodnicy Kielc;
    - żółty – Barcza PKS – Pasma Klonowskie;
    - zielony – pieszy szlak nizinny z Zagnańska – dąb Bartek, Janaszów, Jasiów, Rosochy – Szalas – Bliżyn;
    - czarny – nizinny szlak leśny z Suchedniowa do polany Dalejów, gdzie łączy się ze szlakiem zielonym z Zagnańska do Bliżyna;
  - ścieżki dydaktyczne Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego:
    - Ścięgna – przez kamieniołom „Zachelmie”, Wąsoszę do Zagnańska;
    - Miedziana Góra – przez wzgórze Cisowa, Gradową Górę do Tumlina;
    - Zagnańsk od ul. Turystycznej, do dębu Bartek, wsi Bartków i do wsi Janaszów.
11. Walory przyrodniczo-krajobrazowe to zapewne argument przyciągający mieszkańców miast do tej gminy. Świadczy o tym rosnący w ostatnich latach napływ ludności przybywającej głównie z miast (60% ogółu przybywającej liczby mieszkańców gminy). Gęstość zaludnienia w gminie Zagnańsk wynosząca 102,9 os/km² rosła z każdym rokiem i znacznie przewyższała przeciętny wskaźnik zagęszczenia w gminach wiejskich byłego województwa kieleckiego wynoszący 67,4 os/1 km² w 1996r.

12. Liczba mieszkańców gminy w 1996r. wynosiła 12 754 osób, co stanowiła 1,1% ludności byłego województwa kieleckiego. Wielkość ta klasyfikowała gminę Zagnańsk w grupie 10 największych gmin wiejskich byłego województwa kieleckiego, a pod względem powierzchni ogólnej na 25 miejscu (wśród 76 gmin województwa) – zajmując obszar 12 437 ha.
13. Wyposażenie gminy w infrastrukturę społeczną i techniczną stawia Zagnańsk w grupie gmin byłego województwa kieleckiego charakteryzujących się najkorzystniejszymi wskaźnikami w tym zakresie (np. największą liczbą miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego, dużą liczbą szkół podstawowych, najwyższą liczbą abonentów radiowo-telewizyjnych – 3 miejsce w województwie – i abonentów telefonicznych, najmniejszą liczbą mieszkańców przypadającą na 1 aptekę, najwyższym stopniem zwodociągowania). Jest to pozytywny element przyciągający ludność do tej gminy.
14. Natomiast rozwój rolnictwa stawia gminę Zagnańsk w rzędzie gmin, w których rolnictwo odgrywa niewielką rolę (zaliczona do gmin o najmniejszej powierzchni użytków rolnych i najmniejszej powierzchni upraw ziemniaków, najniższych uprawach wszystkich rodzajów warzyw oraz najmniejszej hodowli trzody i bydła).

STRATEGICZNE CELE ROZWOJU GMINY ZAGNAŃSK

Podstawowe założenia strategii lokalnego rozwoju społeczno-gospodarczego

1. W wyniku dokonującej się w Polsce, po 1989r., transformacji systemowej procesów społeczno-gospodarczych, nastąpiła również radykalna zmiana uwarunkowań i mechanizmów rozwoju gmin. W miejsce scentralizowanego systemu planowania i zarządzania pojawiły się warunki dla rozwoju gospodarki rynkowej, a ciężar zarządzania gminą przeniósł się na samorządy lokalne. Ta nowa sytuacja jakościowa wymaga od władz samorządowych nowych form zarządzania opartego o strategię rozwoju lokalnego gminy.
2. Strategia – w najbardziej ogólnym ujęciu – to sposób osiągnięcia wyznaczonych celów przez sterowanie rozwojem. Jej formą jest planowanie strategiczne rozwoju gminy, łączące problematykę społeczną, ekologiczną, gospodarczą i przestrzenną. Następuje to poprzez łączną analizę relacji strefy: ekologicznej, społecznej, produkcyjnej, usługowej, komunikacji i infrastruktury technicznej. Analiza relacji między tymi strefami pozwala na określenie podstawowych mechanizmów rozwoju gminy, identyfikację obecnych i potencjalnych konfliktów oraz szans i zagrożeń rozwoju oraz na bazie takiej analizy wskazuje na potencjalne kierunki rozwoju. Natomiast dla których zadań powstaną lub zostaną stworzone odpowiednie warunki rozwoju, o tym „STUDIUM” nie może zdecydować.
3. Rozwój nie jest pojęciem jednoznacznym. Zależy on od wielu czynników zewnętrznych i wewnętrznych, charakterystycznych dla danego miejsca w przestrzeni. Rozwoju nie można zaplanować krok po kroku. Gmina i różne podmioty polityki publicznej mogą przyczynić się do rozwoju gospodarczego poprzez tworzenie warunków instytucjonalnych i infrastrukturalnych, które będą sprzyjały prywatnym inicjatywom, wywołały stały strumień innowacji i poprawiały klimat przedsiębiorczości. Ponieważ czynniki te ulegają częstej zmianie, nie można zadowalać się jednorazowym opracowaniem dokumentu lokalnej strategii.
4. Strategie są opracowywane wtedy, gdy powstaje chęć działania i wola polityczna efektywnego zarządzania procesami rozwojowymi w danej jednostce. Posiadanie strategii rozwoju gminy dostarcza władzom lokalnym podstaw do racjonalnego działania w długim okresie. Strategia rozwoju jest swego rodzaju planem – dokumentem kompleksowym, powstałym w wyniku analiz wielu płaszczyzn życia gospodarczego i systemów społecznych. Opracowywanie strategii jest pewnym elastycznym algorytmem postępowania, uwzględniającym charakter i warunki układu lokalnego i regionalnego.
5. Aby strategia była realna, musi być rodzajem formalnego i nieformalnego porozumienia między podmiotami życia gospodarczego (firmami i organizacjami), politycznego (władze regionalne i samorządowe, kluby i lobby polityczne itp.) oraz społecznego, które są zainteresowane, bądź aktywnie zaangażowane w procesy gospodarcze, mających realny wpływ na przebieg procesów restrukturyzacji w gminie lub będących ich adresatami. Oznacza to, iż opracowany program może być w pewnej części podstawą zawierania formalnych umów o współpracy, bądź realizacji konkretnych projektów, a w części jest nieformalnym, ale zaakceptowanym programem działań długookresowych dla niezależnych od władz regionalnych jednostek gospodarczych, instytucji czy organizacji.
6. Należy przy tym podkreślić, iż strategia jest programem dla podmiotu polityki lokalnej, a nie programem działań dla poszczególnych jednostek gospodarczych, instytucji czy organizacji. Ze stwierdzenia tego wypływa ważny wniosek, iż za realizację tego programu (po jego przyjęciu) będą odpowiadały przede wszystkim władze lokalne.
7. Zaakceptowanie i późniejsze wsparcie rozwiązań zaproponowanych w strategii będzie tylko wówczas możliwe, jeżeli będzie ona formą konsensusu uwzględniającego interesy wszystkich zainteresowanych. Poprzez zaangażowanie się w strategię szerokiej gamy uczestników, oprócz podmiotu polityki lokalnej, następuje niejako odpolitycznienie polityki rozwoju i przekształceń gospodarczych. Przyjęty program nie jest wówczas tylko programem władzy. Daje to również gwarancje kontynuowania procesów w ramach wyznaczonych kierunków działań, nawet w przypadku zmiany władz.
8. Strategia jest także podstawą do podejmowania przez władze lokalne systemowych ocen i monitoringu zachodzących procesów w dziedzinach nakreślonych przez strategię. Powinna ona także stać się podstawą do krytycznej samooceny działalności wszystkich podmiotów, uczestniczących we wdrażaniu strategii. Prowadzi to do permanentnej wymiany informacji, mobilizacji uczestników wdrażania strategii, a w efekcie do jej szybkiej aktualizacji, gdy zajdzie taka potrzeba. Strategia, po jej przyjęciu jako dokumentu strategiczno-operacyjnego gminy,

- staje się do pewnego stopnia samoograniczeniem władzy na rzecz działania zgodnego z wyznaczonymi w niej kierunkami. Z jednej strony jest więc podstawą do podejmowania decyzji, a z drugiej zaś, kryterium ich oceny.
9. Fazę wstępną dla opracowania strategii rozwoju stanowi diagnoza stanu istniejącego, obejmująca analizę procesów społeczno-gospodarczych w gminie i gminach ościennych. W tym celu wykorzystuje się możliwe dla uzyskania dane statystyczne, ewentualne badania ankietowe i metodę bezpośrednich wywiadów. Uwzględnia się także dane zawarte w opracowaniach dotyczące programów województwa oraz inne dokumenty, charakteryzujące zjawiska natury ekonomicznej, stan zagospodarowania przestrzennego, uwarunkowania ekologiczne, społeczne w obszarze gminy i jej powiązań funkcjonalno-przestrzennych wynikających z jej usytuowania.
  10. Na całość strategii rozwoju gminy składają się dwa dokumenty akcentujące współzależne i przenikające się problemy:
    - strategia rozwoju o przewadze problemów społeczno-gospodarczych;
    - strategia rozwoju o przewadze problemów przestrzenno-funkcjonalnych "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy" mające swe usankcjonowanie ustawowe.
 Stąd cały pakiet materiałów informacyjnych, analiz, wniosków z obu tych głównych dokumentów strategii stanowi wyraz polityki gminy dotyczący uwarunkowań i kierunków rozwoju gminy.
  11. Opracowanie więc pełnego zakresu strategii rozwoju gminy wymaga spełnienia wymogów metodologicznych, związanych z realizacją tego rodzaju zadań.
  12. W „STUDIUM”, stanowiącym opracowanie o dominującej problematyce przestrzennej, zwrócono uwagę na te zadania i cele, które wynikają z analizy przygotowanej dla tego rodzaju opracowania.
  13. Na podstawie wstępnego rozpoznania sytuacji społeczno-gospodarczej analizowanego obszaru dokonano jedynie sformułowania założeń do strategii rozwoju gminy Zagnańsk, które stanowią bazę wyjściową dla określenia i sprecyzowania podstawowych celów rozwoju gminy, dających możliwość określenia kierunków rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy.
  14. O realizacji zarówno lokalnej strategii ekonomicznej, jak i kierunków zagospodarowania przestrzennego decydują instrumenty realizacji przyjętej polityki rozwoju, które definiowane są jako określone prawem możliwości oddziaływania ze strony władzy lokalnej na jednostki autonomiczne w formie zmiany zewnętrznych okoliczności działania.

Instrumenty te można podzielić na:

    - finansowe, tj. takie, które zmieniają finansowe okoliczności w jakich działają będą jednostki gospodarcze (np. lokalne podatki i opłaty);
    - administracyjno-prawne, które zmieniają okoliczności prawne w jakich działają jednostki na danym terenie. W układzie lokalnym będą to przepisy prawa lokalnego i zarządzenia administracyjne, np. zatwierdzony plan zagospodarowania przestrzennego, procedury lokalizacyjne, przepisy porządkowe itp.
    - inwestycyjne lub inaczej instrumentalne (instrumenty materialnego kształtowania przestrzeni w postaci inwestycji infrastrukturalnych władzy gminnej lub wojewódzkiej). Zmieniają one warunki fizycznego otoczenia w jakich działają jednostki;
    - informacyjne, których zadaniem jest zmiana stanu wiedzy o otoczeniu, a tym samym zmniejszenie niepewności w jakim jednostka prowadzi lub zamierza prowadzić swą działalność.
  15. Władze gminy chcąc aktywnie uczestniczyć w rozwoju gminy i zarządzać jej rozwojem powinny stosownie do założonych celów rozwoju zbudować własny, lokalny system planowania rozwoju gminy traktując jego elementy jako podstawowe instrumenty zarządzania rozwojem gminy.

Sytuacja społeczno-gospodarcza gminy Zagnańsk w rozwoju jej celów strategicznych

1. Możliwości rozwoju gospodarczego gminy Zagnańsk należy oceniać w kontekście jej otoczenia gospodarczego i przestrzennego. Przede wszystkim zaś w ramach wojewódzkiej i ponadwojewódzkiej sieci osadniczej i występujących tutaj powiązań gospodarczych. Ze względu na położenie gminy w stosunku do innych gmin województwa świętokrzyskiego, jej powiązań z obszarami sąsiednimi, powiązań sieci osadniczej, dostępności i otwartości gminy na kontakty zewnętrzne. Należy uwzględnić potencjały tkwiące w gminie, które przy splocie sprzyjających okoliczności i zdarzeń mogą stać się elementami aktywizującymi rozwój gospodarczy gminy Zagnańsk oraz gmin ościennych. Takie podejście wynika przede wszystkim z faktu, że gmina Zagnańsk jest jednostką położoną w bliskim sąsiedztwie z Kielcami – siedzibą władz wojewódzkich. Obszar ten jest bardzo atrakcyjny pod względem środowiska (tereny Gór Świętokrzyskich, dużych kompleksów leśnych, miejsc pamięci narodowej, licznych zabytkowych obiektów techniki).
2. Obszar gminy wchodzi w skład Aglomeracji Staropolskiej (według „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kieleckiego”). Jest to obszar o nasilonej urbanizacji i wielokierunkowych procesach gospodarczych. Tereny te posiadają predyspozycje do wielokierunkowej aktywizacji gospodarczej, związanej przede wszystkim z położeniem w paśmie przyspieszonego rozwoju związanym z przebiegiem projektowanej trasy ekspresowej S-7.
3. Potencjał techniczny i ludnościowy gminy Zagnańsk na tle innych gmin wiejskich województwa kieleckiego jest stosunkowo wysoki ale sam w sobie nie gwarantuje wywołania w najbliższych latach procesów przyspieszonego rozwoju. Jednak szanse rozwojowe gminy poszerza położenie całego obszaru gminy Zagnańsk w korytarzu

- infrastruktury technicznej o znaczeniu krajowym (droga o znaczeniu międzynarodowym, linia kolejowa – ważna w skali kraju, linia energetyczna WN, gazociąg wysokoprężny).
4. Trwający od początku 1990r. okres transformacji polskiej gospodarki spowodował, iż również gminy poszukują swoich własnych dróg rozwoju. Nie oceniając w szerszym kontekście procesów rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Zagnańsk w ubiegłych latach należy stwierdzić, iż w stosunku do innych gmin byłego województwa kieleckiego gmina ta ma obecnie dość korzystną sytuację wyjściową (oprócz szczególnych walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego, najkorzystniejsze wskaźniki wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, korzystne połączenia komunikacyjne). Wykorzystując istniejącą bazę (przyrodniczo-gospodarczą) oraz określone i wyznaczone w Studium funkcjonalno przestrzenne warunki rozwoju władze gminy i lokalna społeczność winny dokonać wyboru wiodących kierunków rozwoju gminy. Nie oznacza to jednak, że w gminie w najbliższych latach należy spodziewać się szybkiego wzrostu gospodarczego. Ukierunkowanie działań nie jest jednoznaczne z przyśpieszeniem tempa zmian. Pozwoli jedynie na koordynację wysiłku różnych podmiotów funkcjonujących w Zagnańsku oraz w jego rejonie na rozwój preferowanych kierunków rozwoju.
  5. Ożywienie gospodarcze małych gmin jest możliwe jedynie w oparciu o aktywność samorządów gminnych i całej ludności. Znaczne zróżnicowanie gmin należących nawet do jednego województwa stwarza konieczność wypracowania własnej drogi rozwojowej przez każdą gminę. Gmina znając wewnętrzne możliwości rozwojowe ukształtowane w procesie historycznego rozwoju, a wynikające z zasobów naturalnych i intensywności gospodarowania oraz znając pozostałe uwarunkowania lokalne, winna oprócz własnych dróg rozwojowych wypracować na swój użytek odpowiednie metody i formy ograniczania bezrobocia i pobudzania przedsiębiorczości. Za istotny element aktywności i sprawności działań władz samorządowych należy uznać umiejętność wykorzystania istniejących już obecnie różnych źródeł walki z bezrobociem oraz zakres podejmowanych działań na rzecz aktywizacji bezrobotnych głównie na wsi. Jego realność będzie zależeć od wielu działań i zadań zrealizowanych na terenie gminy, głównie przez władze gminy i całą gminną społeczność.
  6. Planując rozwój gminy w ujęciu dynamicznym i długookresowym konieczna staje się odpowiedź na trzy podstawowe pytania:
    - w jakim kierunku podjąć działania, aby mieszkańcom gminy żyło się lepiej?
    - co należy zrobić, aby osiągnąć ten cel?
    - jak stymulować procesy zmian?
  7. W wyniku oceny bieżącej sytuacji gospodarczej gminy Zagnańsk mało prawdopodobny wydaje się napływ w krótkim czasie dużej ilości zewnętrznych środków inwestycyjnych. Obszar gminy położony jest w rejonie, który trudno ocenić jako ciekawy pod względem atrakcyjności inwestycyjnej i innowacyjnej. Posiada jednak liczne walory, których odpowiednie wykorzystanie daje szansę na zatrzymanie negatywnych procesów zachodzących w Zagnańsku (np. upadek zakładów przemysłowych, bezrobocie). Realizacja podstawowych kierunków rozwoju gminy jakie wynikają z licznych zidentyfikowanych uwarunkowań występujących w gminie oraz z przewidywania zjawisk jakie najprawdopodobniej mogą wystąpić w jej otoczeniu, daje szansę na rozwój gminy według wariantu bardziej optymistycznego.
  8. Jednym z istotniejszych celów strategii gospodarczej i społecznej dla władz gminy powinno być uporządkowanie problemów związanych z gospodarką mieszkaniową. Dla osiągnięcia tego celu należałoby przeprowadzić pogłębione badania nad strukturą demograficzną i dochodami ludności. Wskazane także byłoby wykonanie analizy przyszłego popytu na nowe tereny mieszkaniowe. Nie wdając się na tym etapie w pogłębione analizy można jednak postawić tezę, że w najbliższym pięcioleciu popyt na tereny budowlane może wykazywać tendencję wzrostową. Wyznaczenie rezerwy terenu pod intensywne budownictwo jednorodzinne pozwoli na prowadzenie elastycznej polityki mieszkaniowej i gospodarki gruntami. Obecnie w obszarze większości dużych i średnich miast Polski następują intensywne i niekontrolowane procesy urbanizacji. Rozwija się intensywnie rynek nieruchomości, które to coraz częściej stają się przedmiotem lokaty kapitałów. Dlatego też gmina chcąc zabezpieczyć się przed utratą szansy, winna opracować politykę mieszkaniową, uwzględniając w niej problem obszarów, które zostaną zarezerwowane pod realizację w przyszłości budownictwa mieszkaniowego. Ze względu na niedaleką odległość od Kielc, należy liczyć się z zainteresowaniem mieszkańców tego miasta terenami budowlanymi na obszarze gminy Zagnańsk. Żywiłowe procesy urbanizacyjne wokół gminy mogą stanowić zagrożenie dla prawidłowej gospodarki gruntami na terenie gminy, a tym samym pozbawić budżet gminy Zagnańsk należnych dochodów z tytułu różnego rodzaju opłat i podatków. Zagnańsk z racji swojego położenia w bliskim sąsiedztwie miasta Kielce – wieloletniego ośrodka wojewódzkiego – może być w przyszłości typem gminy o znaczącej funkcji mieszkaniowej, mieszkaniowo-lotniskowej, a także (już powstającej) funkcji rezydencjalnej.
  9. Gmina Zagnańsk posiada słabo rozwiniętą funkcję rolniczo-usługową z dominacją usług nieprodukcyjnych. W gminie nie występują warunki do prowadzenia wysoko dochodowych gospodarstw rolnych i w najbliższym czasie nie należy spodziewać się istotnych zmian w rozwoju rolnictwa. Głównym kierunkiem polityki w rolnictwie powinno być wspieranie wielo-funkcyjnego rozwoju gminy z równoczesnym zapewnieniem komplementarnego rozwoju gospodarstw rolniczych drogą wzbogacenia ich o funkcje usługowe, turystyczne i przetwórcze.

Wskazane jest opracowanie programu aktywizacji gospodarstw rolnych, przekwalifikujących je na gospodarstwa agroturystyczne. Gmina podjęła już pierwsze kroki w tym kierunku, starając się zainteresować właścicieli gospodarstw tego typu działalnością (organizując zebrania informacyjne, szkolenia).

10. Znacznych możliwości rozwojowych należy oczekiwać w zakresie działalności gospodarczej reprezentowanej przez zakłady rzemieślniczo-produkcyjne o różnych branżach.
11. Liczba obiektów zaliczanych do infrastruktury społecznej jest wystarczająca z punktu widzenia możliwości zaspokajania świadczonych usług, tj. oświaty, wychowania, służby zdrowia, kultury. Wraz z okresem niżu demograficznego liczba szkół podstawowych, przedszkoli, punktów służby zdrowia, obiektów kultury itp. będzie w przyszłości wystarczająca. Możliwości finansowe oraz bieżące potrzeby zdecydują o powstawaniu nowych obiektów lub rozwoju istniejących.
12. Korzystny stan uzbrojenia komunalnego oraz spodziewane inwestycje w tym zakresie podnoszą poziom cywilizacyjny gminy i stanowią zachętę do wykorzystania walorów gminy dla lokalizowania aktywności gospodarczej niższego typu.
13. Uznaje się teren gminy Zagnańsk za bardzo atrakcyjny pod względem środowiska naturalnego, co wykazano już w analizie i ocenie uwarunkowań we wstępnych fazach „STUDIUM” i stanowi to element przetargowy gminy dla organizacji wypoczynku, turystyki.
14. Bogactwem Zagnańska są także obiekty dziedzictwa kulturowego podkreślające walory atrakcyjności gminy.

POLITYKA PRZESTRZENNA DLA OBSZARU GMINY ZAGNAŃSK

Zasady ogólne realizacji polityki przestrzennej gminy Zagnańsk

1. Ustalone w „STUDIUM” kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy i określone istotne elementy jego struktury stanowią przestrzenną podstawę umożliwiającą realizację strategicznych celów rozwoju gminy oraz celów przyjętych dla polityki przestrzennej gminy Zagnańsk.
2. Podstawowe kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk określają układ funkcjonalno-przestrzenny, który w opracowanej „STUDIUM” wyraża dążenie do:
  - * ochrony najwartościowszych obszarów i elementów środowiska przed degradującą działalnością człowieka;
  - * wykorzystania szans rozwojowych wynikających z walorów środowiska przyrodniczego oraz zarysowujących się tendencji rozwoju i zapotrzebowania na tereny budownictwa mieszkaniowego, a także tereny aktywności gospodarczej;
  - * zachowania stanu i wartości obecnego zainwestowania, wykorzystania rezerw terenowych i możliwości powiększania terenów zainwestowanych w rejonach już zurbanizowanych poprzez określenie rejonów predysponowanych do lokalizacji:
    - nowych zespołów mieszkaniowych i usługowych;
    - terenów rekreacji, wypoczynku, turystyki;
    - stref działalności gospodarczej
  - * rozwijania systemów uzbrojenia komunalnego zapewniających podnoszenie standardu cywilizacyjnego gminy, eliminacji sytuacji konfliktowych i barier rozwojowych, takich jak skażenie wód, powietrza, gleb;
  - * ograniczenia barier rozwojowych lub sytuacji konfliktowych z układem komunikacyjnym poprzez:
    - przekształcenie układu drogowego w sposób eliminujący kolizje w ruchu (skrzyżowania dróg z linią kolejową) i ułatwiający połączenia zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne, głównie usprawniając zakładany ruch turystyczny (przede wszystkim Samsonów–Zagnańsk);
    - usprawnienie ruchu pieszego – budując chodniki wzdłuż tras komunikacyjnych, a także ścieżki rowerowe w miejscowościach szczególnie atrakcyjnych pod względem krajobrazowo-turystycznym (np. Samsonów, Zagnańsk, Borowa Góra, Zachelmie, Kaniów).

Ustalenia „STUDIUM” dla jednostek strukturalnych wyróżnionych w polityce przestrzennej gminy

1. Uwarunkowania rozwoju, strategiczne cele rozwoju oraz główne kierunki zagospodarowania przestrzennego przedstawione zostały w trzech zasadniczych rozdziałach „STUDIUM” (III, IV, V). Ustalenia szczegółowe „STUDIUM” obejmujące kierunki zagospodarowania i polityki przestrzennej oraz zasady obsługi dla terenów wyodrębnionych w strukturze przestrzennej gminy zaprezentowane zostały w niniejszym rozdziale, a także na planszy podstawowej „STUDIUM” w skali 1:10 000.
2. W podziale na jednostki strukturalno-urbanistyczne przyjęte w „STUDIUM” uhonorowany został podział na istniejące jednostki administracyjne – sołectwa. Sołectwa stanowią w miarę jednorodne tereny pod względem środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego, utrwalone również w tradycjach kulturowych, co odpowiada kryterium stosowanemu w podziałach przestrzenno-urbanistycznych.
3. W związku z takim kryterium obszar gminy Zagnańsk podzielony został na 17 następujących jednostek strukturalnych:
  - 1) Umer – obejmuje wsie: Umer, Zarzecze.
  - 2) Tumlin – obejmuje wsie: Tumlin, Dąbrówka, Osowa, Zacisze, Węgle.
  - 3) Samsonów – obejmuje wsie: Samsonów, Komorniki, Dudków, Rurarnia, Ciągłe, Piechotne.

- 4) Kołomań – obejmuje tylko tereny wsi Kołomań.
- 5) Długojów – obejmuje tylko tereny wsi Długojów.
- 6) Szalas – obejmuje wsie: Szalas, Komorniki, Zapust.
- 7) Janaszów – obejmuje wsie: Janaszów i Jasiów.
- 8) Bartków – obejmuje wsie: Bartków, Goleniawy.
- 9) Kaniów – obejmuje wsie: Kaniów i Borowa Góra.
- 10) Belno – obejmuje tylko tereny wsi Belno.
- 11) Zachelmie – obejmuje tylko tereny wsi Zachelmie.
- 12) Lekomin – obejmuje tylko tereny wsi Lekomin.
- 13) Kajetanów – obejmuje wsie: Kajetanów i Barcza.
- 14) Gruszka – obejmuje wsie: Gruszka i Ściegna.
- 15) Jaworze – obejmuje wsie: Jaworze i Siodła.
- 16) Chrusty – obejmuje tylko wieś Chrusty.
- 17) Zagnańsk – obejmuje wsie: Zagnańsk i Wąsosza.

Obszar sołectwa Zagnańsk – miejscowości gminnej o bogatszym zainwestowaniu, innym układzie przestrzennym (niż wsie sołeckie) podzielony został dodatkowo na 5 jednostek. Podział ten oparty został na ukształtowanym już układzie funkcjonalno-przestrzennym.

Wydzielono następujące jednostki:

- A** – o charakterze usługowym, gdzie zlokalizowane są obiekty administracyjno-usługowe dla obsługi życia społeczno-gospodarczego gminy, obejmująca centralną część terenu Zagnańska;
- B** – o funkcji przemysłowo-produkcyjnej, obejmujące południową część obszaru Zagnańska, położonego wzdłuż linii kolejowej;
- C** – o funkcji mieszkaniowo-usługowej (pensjonatowo-willowej) z dużymi terenami zieleni urządzonej (parkowej), zajmuje zachodnią część obszaru Zagnańska.
- D** – o funkcji mieszkaniowej większej intensywności – obejmuje tereny wsi Wąsosza;
- E** – o funkcji ochronnej – obejmuje dolinę rzeki Bobrzy wraz z projektowanymi zbiornikami wodnymi, położonej w północnej części Zagnańska. Obszar nie podlegający procesom urbanizacyjnym.

Załącznik Nr 3 do Uchwały Nr 69/2010 Rady Gminy Zagnańsku z dnia 29 kwietnia 2010r.

Wójt Gminy Zagnańsk

ZAGNAŃSK

**Z M I A N A N R 2 S T U D I U M U W A R U N K O W A Ń
I K I E R U N K Ó W Z A G O S P O D A R O W A N I A P R Z E S T R Z E N N E G O**

Uwarunkowania i kierunki rozwoju gminy

Ujednolicony tekst zawierający zmianę Nr 1 i Nr 2

ZESPÓŁ AUTORSKI ZMIANY Nr 2 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZAGNAŃSK

mgr Rafał Koziel
dr inż. arch. Anna Sikora
mgr inż. Mirosław Sepiolo

OIU w Katowicach KT-326

Październik, 2008

ZMIANĘ USTALEŃ TEKSTU STUDIUM WYKONANO NA BAZIE TEKSTU STUDIUM WYKONANYM PRZEZ „TEREN” SP. Z O.O. PRZESIEBIORSTWO ZAGOSPODAROWANIA MIAST I OSIEDLI, 90-006 ŁÓDŹ, UL. PIOTRKOWSKA 118, LISTOPAD 1999, ZMIENIONYM UCHWAŁĄ Nr 1/2005 Rady Gminy w Zagnańsku z dnia 28 lutego 2008 r. opracowanej przez ARPIT Spółdzielnię Pracy Usługowo-Projektową w Krakowie.

IA. WSTĘP

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk zostało uchwalone Uchwałą Nr 98/99 Rady Gminy w Zagnańsku z dnia 09 grudnia 1999 r. zachowuje moc prawną na podstawie art. 87 ust 1 Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717, z późniejszymi zmianami).

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717, z późniejszymi zmianami) wraz z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233) wprowadzają szereg zmian dotyczących zakresu merytorycznego studium oraz trybu formalno – prawnego związanego z jego opracowaniem.

Zakres studium..., zgodnie z powyższą ustawą został znacznie rozszerzony i uszczegółowiony w stosunku do zakresu wynikającego z ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z 1994 r. i dotyczy uwzględnienia w studium m.in.:

- lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego (art. 9 ust. 1 ustawy),
- uwarunkowań wynikających z: (art. 10 ust. 1 ustawy):
  - dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
  - stanu ład przestrzennego i wymogów jego ochrony,
  - stanu środowiska, w tym stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego,
  - stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
  - warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia,
  - zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia,
  - potrzeb i możliwości rozwoju gminy,
  - stanu prawnego gruntów,
  - występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych,
  - występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych,
  - występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wodnych,
  - występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych,
  - stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym. Stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami,
  - zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.
- określenia w szczególności (art. 10 ust. 2 ustawy):
  - kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów,
  - kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym wyłączone spod zabudowy,
  - obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasoby, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk,
  - obszary i zasady dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
  - kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej,
  - obszarów, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym,
  - obszarów, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponad lokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust 1 ustawy,
  - obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m² oraz obszary przestrzeni publicznej,

- obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne,
  - kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
  - obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych,
  - obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny,
  - inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujące w gminie,
- uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń projektu studium (§ 4.1. pkt 4 Rozporządzenia).

Analiza aktualności studium obejmuje:

- ocenę zgodności studium z obecnie obowiązującymi aktami prawnymi, w szczególności z podstawowym aktem prawnym zawierającym regulację zagadnień planowania przestrzennego, czyli Ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717, z późniejszymi zmianami) oraz Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233),
- weryfikację merytoryczną wszystkich zagadnień zarówno w zakresie tekstu studium, jak i załącznika graficznego Nr 1 – Lokalna Polityka Przestrzenna i Zał. Nr 2 – Stan i uwarunkowania rozwoju – Infrastruktura techniczna.
  - w tekście studium **czcionką standardową** zostały przedstawione te fragmenty studium, które pozostawia się bez zmian w wersji zatwierdzonej Uchwałą Nr 98/99 Rady Gminy w Zagnańsku z dnia 09 grudnia 1999 r. oraz Uchwałą Nr 1/2005 Rady Gminy w Zagnańsku z dnia 28 lutego 2005 r.,
  - tekst dodany do istniejących fragmentów studium zatwierdzonych Uchwałą Nr 98/99 Rady Gminy w Zagnańsku z dnia 09 grudnia 1999 r., jak i tekst wymieniony w całości w niektórych rozdziałach (ze względu na zmianę obecnych uwarunkowań i przepisów prawnych) został przedstawiony **kursywą**.
  - część graficzna studium została wykonana na bazie mapy „LOKALNA POLITYKA PRZESTRZENNA” będącej załącznikiem do Uchwały Nr 98/99 Rady Gminy w Zagnańsku z dnia 09 grudnia 1999 r. oraz Uchwały Nr 1/2005 Rady Gminy w Zagnańsku z dnia 28 lutego 2005 r.
  - zmiana Studium wynika z podjętej przez Radę Gminy w Zagnańsku następującej uchwały Nr 47/2008 z dnia 24 kwietnia 2008 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk, przedmiotem zmiany będzie wskazanie działki o numerze ewidencyjnym 521/2 położonej w obrębie geodezyjnym Kołomań na cele zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

I. USTALENIA OGÓLNE

I.1. Ustalenia podstawowe

1. Pojęcie „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy” wprowadzone zostało ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 7 lipca 1994r. (tekst jednolity Dz. U. Nr 15, poz. 139 z 1999r. z późniejszymi zmianami) oraz ustawą z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późniejszymi zmianami)

W art. 9 ust. 1 obowiązującej ustawy stwierdzono „W celu określenia polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego rada gminy podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, zwanego dalej „STUDIUM”.

2. Zgodnie z obowiązującą ustawą na poziomie gminy sporządza się dwa rodzaje dokumentów planistycznych: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (zwany studium) oraz miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (zwany planem) do którego dołącza się prognozę skutków wpływu ustaleń planu na środowisko przyrodnicze prognozę skutków finansowych. „STUDIUM” zostało uznane (w cytowanej ustawie) za element miejscowego planowania przestrzennego, w ramach którego wyodrębniono podział zadań pomiędzy „STUDIUM” a plan miejscowy.

Na podstawie ustawy przyjmuje się, że ogólnym celem opracowywanych „STUDIÓW” jest sformułowanie lokalnej polityki przestrzennej wpisanej w politykę przestrzenną państwa zaś celem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ustalenie warunków zabudowy i zagospodarowania terenów służących realizacji określonej polityki przestrzennej gminy.

3. „STUDIUM” wykonuje się obligatoryjnie dla całej gminy, lecz nie jest ono powszechnie obowiązującym przepisem gminnym, a jedynie wewnętrznym zobowiązaniem władz gminy (inaczej aktem kierownictwa wewnętrznego). Nie stanowi podstawy wydawania decyzji administracyjnych.
4. Głównym zadaniem „STUDIUM” jest określenie polityki przestrzennej gminy wpisanej w politykę przestrzenną państwa. Natomiast rola planu sprowadza się do ustalenia przeznaczenia i zasad zagospodarowania terenu w oparciu o określoną politykę przestrzenną gminy. Generalnie można przyjąć, że „studium” kreuje politykę przestrzenną gminy, a plan ją konkretyzuje.
5. „STUDIUM” jest zadaniem własnym gminy, uchwała je rada gminy, lecz nie jest przepisem gminnym.

Jednak ranga formalna uchwalonego „studium” jest bardzo duża w stosunku do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wykonywanych w następstwie realizacji „studium”, a także w stosunku do działań rady, zarządu i instytucji im podległych, które dotyczą gospodarki przestrzennej.

Decyzje rady podejmowane w trybie jej uchwał nie mogą być wzajemnie sprzeczne czy niezgodne. W związku z tym, że niemal wszelkie działania związane z rozwojem i przekształceniami gminy mają swoje reperkusje przestrzenne przyjmuje się, że „studium” wiąże się bezpośrednio nie tylko z gospodarką przestrzenną ale z ogólną strategią rozwoju gminy traktowaną kompleksowo.

6. Ponieważ polityka przestrzenna gminy to celowe oddziaływanie władz gminy na wszelką działalność wszelkich podmiotów na jej terenie, mającą istotny wpływ na sposób zagospodarowania i zabudowy oraz jego zmiany, dlatego „STUDIUM” ma odgrywać ważną rolę w procesie rozwoju gminy Zagnańsk, niezbędnego przeobrażenia i użytkowania jej przestrzeni. W zapisie „STUDIUM” powinny więc zostać sformułowane takie kierunki polityki przestrzennej, które są niezbędne dla osiągnięcia zamierzonych celów rozwojowych. Ponadto uznano, że stopień szczegółowości wypowiedzi powinien być

adekwatny do zadań „STUDIUM” – jego strategicznego i operacyjnego charakteru.

7. „STUDIUM” jako dokument przyjmowany uchwałą rady podlega nadzorowi wojewody co do zgodności z prawem. Stąd w niniejszym opracowaniu zarówno w jego problematyce, jak i w trybie opracowania wielokrotnie uwzględnia się stosowne zapisy cytowanej ustawy oraz ustaw z nią związanych.

I.2. Powiązanie polityki przestrzennej samorządu terytorialnego z polityką przestrzenną państwa

1. Zgodnie z art. 9 ust. 2 w związku z art. 27 sporządzającym „STUDIUM” jest Wójt Gminy.
2. W niniejszej „STUDIUM” uznaje się, że celem polityki przestrzennej jest ukierunkowanie procesu podnoszenia jakości życia mieszkańców i poziomu funkcjonowania gminy poprzez ocenę i wykorzystywanie terytorialnych warunków dla jego rozwoju, (a głównie walorów środowiska przyrodniczego).
3. W konsekwencji niezbędne staje się sprecyzowanie zasad, na jakich powinny przebiegać procesy związane ze zmianami w zagospodarowaniu obszaru gminy w nawiązaniu do podstawowych istniejących i spodziewanych uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych. Działalność decyzyjna (w tym przypadku zmierzająca do zmiany w fizycznym zagospodarowaniu obszaru i organizacji funkcjonowania gminy) nie licząca się z uwarunkowaniami wynikającymi między innymi z dziedziny środowiska przyrodniczego, kulturowego, powiązań infrastrukturalnych, stanu zagospodarowania urbanistycznego, rysujących się tendencji gospodarczych i społecznych, prowadzić może do regresu w zagospodarowaniu i funkcjonowaniu gminy, do jego negatywnych skutków.
4. Z kolei w art. 9 ust. 1 w związku z art. 27 ustalono, że „W celu określenia polityki przestrzennej gminy, rada gminy podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, zwanego dalej „zmianą studium” z tym, że w ustępie drugim ustawodawca zastrzega, że „Wójt gminy sporządza studium uwzględniając zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz strategii gminy. Stąd wniosek, że rada gminy nie ma pełnej swobody przy ustalaniu treści swego studium, musi bowiem uwzględnić cele i kierunki polityki państwa na terenie województwa.
5. Zgodnie z duchem i zapisami szczegółowymi ww. ustawy polityka przestrzenna państwa formułowana jest w układzie rządowym i samorządowym w odniesieniu do następujących poziomów:
  - * krajowego w postaci koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju;
  - * wojewódzkiego w postaci strategii i planu zagospodarowania przestrzennego województwa;
  - * gminnego w postaci studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.Relacje pomiędzy poszczególnymi ww. poziomami wymagają wzajemnego przepływu informacji, opiniowania, uzgadniania, negocjacji. W całym procesie, w różnych fazach i dla różnych relacji zaangażowane są zarówno organy centralne i naczelne, sejm, wojewoda, jak i sejmik samorządowy, rada gminy, wójt gminy, różnego rodzaju organizacje społeczno-zawodowe, gremia opiniujące, a nawet i mieszkańcy danego terenu.
6. Mając na uwadze powyższe rozważania uznano, że jest zasadne, by niniejsza „STUDIUM” określa politykę przestrzenną gminy Zagnańsk uwzględniającą z jednej strony koncepcję polityki przestrzennej państwa w stosunku do województwa kieleckiego w oparciu o materiały planu zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego, jak i z drugiej strony współtworzyło politykę przestrzenną państwa poprzez formułowanie w stosunku do niej zapisów wynikających z materiałów „STUDIUM”.

W wypadku zaistnienia sprzeczności musi dojść do procesów negocjacyjnych.

7. Realizacja założeń przedstawionych powyżej wywiera, w sposób oczywisty, wpływ na problematykę i tryb opracowania „STUDIUM”.

I.3. Przyjęty tryb opracowania „STUDIUM”

1. Ze względu na znaczenie „STUDIUM” dla kształtowania a następnie realizacji polityki przestrzennej gminy Zagnańsk, a szerzej strategii jej rozwoju, przyjęto rozszerzony (w stosunku do ogólnych sformułowań ustawy) tryb prac nad „STUDIUM”.
2. Rozszerzony tryb prac dotyczy zakresu partycypacji w formułowaniu treści „STUDIUM”. W ustawie udział społeczności lokalnej praktycznie ogranicza się do końcowej fazy prac nad sporządzeniem „STUDIUM” – opiniowania i uchwalania.
3. Udział przedstawicieli społeczeństwa (a głównie członków Komisji Rady Gminy, zainteresowanych stowarzyszeń naukowych, zawodowych, społecznych) uznano za niezbędny, w trakcie omawiania zasadniczych problemów rozwoju i kształtowania przestrzennego gminy i jej związków zewnętrznych.
4. Uznano, że rozszerzony udział społeczności lokalnej w trakcie konkretyzowania zapisu „STUDIUM” to forma:
  - * uspołecznienia procesów związanych z zagospodarowaniem przestrzennym gminy (a więc wpływania społeczności lokalnej na te procesy, artykułowania jej problemów, propozycji, zastrzeżeń, większa z nimi identyfikacja);
  - * mobilizacji opinii społecznej wokół spraw związanych z rozwojem gminy, jej przekształceniami, wykorzystywaniem i ochroną przyrodniczych, kulturowych i innych wartości;
  - * dialogu, negocjacji dochodzenia do niezbędnych kompromisów;
  - * rozpoznawania istotnych problemów gospodarki gminy.

I.4. Przyjęta problematyka „STUDIUM”

1. Zgodnie z zapisem ustawowym w niniejszej „STUDIUM” skoncentrowano się przede wszystkim na dwóch podstawowych zagadnieniach:
  - * ustaleniu występujących uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy;
  - * sformułowaniu kierunków polityki przestrzennej i zagospodarowania przestrzennego gminy.
2. Każdy z wyżej wymienionych elementów wymaga skompletowania materiałów źródłowych, przetworzenia ich na potrzeby wynikające ze specyfiki „STUDIUM”, określenia syntetycznych wniosków do uwarunkowań rozwoju i formułowania kierunków zagospodarowania przestrzennego i polityki przestrzennej dla obszaru objętego opracowaniem.
3. Analiza uwarunkowań rozwoju stanowi jedną z podstawowych faz prac nad „STUDIUM” ponieważ:
  - * zwrócenie uwagi zarówno na pozytywne, jak i negatywne elementy zagospodarowania gminy, jej funkcjonowania, warunki naturalne, zaszczości historyczne, itp. służy określeniu koncepcji rozwojowych i formułowaniu zasad zagospodarowania przestrzeni gminy;
  - * przedstawiony uporządkowany obraz gminy, zarówno w ujęciu analitycznym, jak i syntetycznym stwarza warunki dla wykorzystywania informacji przy podejmowaniu rozstrzygnięć (przez władzę lokalną) dotyczących np. kierunków rozwoju, specjalistycznych programów związanych z ochroną środowiska, komunikacją, polityką mieszkaniową itp.
4. Uznano za celowe dokonanie analizy i oceny uwarunkowań wpływających na kierunek rozwoju wyodrębniając w nich dwa podstawowe nurty:

- * zewnętrznych uwarunkowań rozwoju;
  - * wewnętrznych uwarunkowań rozwoju.
5. Do nurtu uwarunkowań zewnętrznych przyjęto (ogólnie rzecz ujmując) zależności wynikające z: położenia gminy w regionie i różnorodnych związków zewnętrznych (przyrodniczych, komunikacyjnych, społecznych gospodarczych itp.), przewidywanych zmian i tendencji kształtowania strategii rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego na szczeblu centralnym i wojewódzkim.
  6. Do nurtu uwarunkowań wewnętrznych przyjęto (ogólnie rzecz ujmując) zależności wynikające z dotychczasowych procesów urbanizacyjnych (a w tym przeznaczenia terenów, wartości użytkowej i technicznej zainwestowania), stanu i zróżnicowania walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego, stopnia ich zagrożenia, rolniczej przestrzeni produkcyjnej, wyrażanych poglądów i ustaleń dotyczących rozwoju gminy.
  7. Uznano, że materiały analityczne powinny być przetworzone na potrzeby „STUDIUM” w takiej formie i zakresie, by uzyskać syntetyczną ocenę zainwestowania i użytkowania terenów z uwzględnieniem zachodzących procesów realizacyjnych i projektowych, tzn. wraz z wyartykułowaniem poglądów na koncepcję przeobrażeń gminy.
  8. Uznano, że materiał diagnostyczny powinien określić przesłanki do kształtowania strategii rozwoju, a w tym polityki przestrzennej Rady Gminy poprzez:
    - * ustalenie rodzaju i miejsca występowania ewentualnych konfliktów w użytkowaniu terenu, zainwestowaniu i funkcjonowaniu gminy;
    - * j.w. ewentualnych barier rozwojowych;
    - * j.w. walorów rozwojowych gminy;
    - * dokonanie wyboru preferencji rozwojowych.
  9. Przyjęto, że faza koncepcyjna „STUDIUM” dotycząca kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk, jej polityki przestrzennej powinna obejmować zbiór uzupełniających i wzajemnie przenikających się informacji dotyczących przede wszystkim:
    - * strategii rozwoju wynikającej z uwarunkowań zewnętrznych, diagnozy stanu, dynamiki i warunków przemian, opracowań koncepcyjnych;
    - * polityki przestrzennej, a w tym między innymi:
      - przyjęcia zasady zrównoważonego rozwoju;
      - określenia obszarów strategicznych dla interesów gminnych;
      - określenia przedmiotu, zakresu, zasad oraz kierunków współdziałania z gminami sąsiednimi;
    - * integracji polityki przestrzennej z ogólną strategią rozwoju gminy;
    - * kierunków zagospodarowania przestrzennego Zagnańska głównie przez:
      - określenie elementów wymaganych ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w art. 10 w tym: obszarów objętych różnorodnymi formami ochrony, zabudowanych i wskazanych do różnorodnych form przekształceń, kierunków rozwoju komunikacji i innych rodzajów infrastruktury technicznej, obszarów wymagających opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
      - szczegółową analizę stanu walorów, zagrożeń i preferencji dla działalności związanej z rozwojem gminy, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska przyrodniczego tak istotnego w rejonie Puszczy Świętokrzyskiej oraz przestrzennych aspektów rozwoju funkcji turystyczno-wypoczynkowej jako istotnej funkcji rozwoju Zagnańska.
  10. Mając na uwadze, że „STUDIUM” ma do spełnienia różnorodne zadania, uznano, że powinno ono przyjąć formę elaboratu składającego się z:
    - * zapisu przedstawionego w formie uchwały Rady Gminy Zagnańska;

- * zapisu zawierającego istotne elementy uwarunkowań oraz działań w sferze gospodarowania przestrzenią i jej zainwestowaniem;
- * dokumentacji „STUDIUM”.

II. POWIĄZANIA I UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

II.1. Uwarunkowania wynikające z „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego” oraz podstawowych ustaleń miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego

1. W opracowywanej „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk” wykorzystane zostały informacje dotyczące rozwoju gminy a wynikające z opracowywanego „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego”.

Materiały wynikające z prac prowadzonych nad planem województwa przekazane zostały przez Marszałka Województwa i wykorzystane przy opracowaniu zmiany studium gminy.

Przedstawione informacje dotyczyły głównych problemów z zakresu problematyki:

- przyrodniczej;
- dziedzictwa kulturowego;
- osadnictwa i ładu przestrzennego;
- demografii,
- infrastruktury społecznej,
- rynku pracy,
- bazy ekonomicznej,
- turystyki;
- komunikacji i infrastruktury technicznej;
- rolnictwa;
- leśnictwa.

Rejestr wojewódzki nie zawiera zadań rządowych i samorządowych województwa dla obszaru gminy Zagnańsk.

Według określonych w „planie wojewódzkim” uwarunkowań rozwoju gmina Zagnańsk wchodzi w skład kształtującej się Aglomeracji Staropolskiej, która wyróżnia się podwyższonym poziomem urbanizacji oraz koncentracją funkcji mieszkalno-usługowych. Zagospodarowanie tego obszaru oparte będzie o funkcje pozarolnicze, których rozwój winien być podporządkowanym zwiększonym wymaganiom ochrony środowiska przyrodniczego związanym z występowaniem rozległych terenów podlegających ochronie prawnej. Jednakże znaczna część gminy została zaliczona do potencjalnego obszaru metropolitalnego Kielc – krajowego ośrodka równoważenia rozwoju, predysponowanego do osiągnięcia standardów Eurocity.

Gmina stanowi obszar:

- o nasilonej urbanizacji, wielokierunkowych procesach gospodarczych i predyspozycjach do wielokierunkowej aktywizacji gospodarczej związanej z przebiegiem projektowanej trasy S-7;
- położony w korytarzu infrastruktury technicznej o znaczeniu krajowym, atrakcyjnym krajobrazie, sąsiedztwie obszarów o cennych walorach przyrodniczych i kulturowych;
- szczególnej wartości przyrodniczo-krajobrazowej, uznanej jako obszar o dużym potencjale turystycznym, wchodzący w skład funkcjonalnej strefy rozwoju turystycznego a okolice Zagnańska i Samsonowa za rejon zwiększonego ruchu turystycznego;
- o dużych walorach zabytkowych, proponowany w opracowaniach regionalnych do objęcia ochroną obszarową typu Parku Kulturowego Doliny Górnej Bobrzy;
- znajdujący się w niewielkiej odległości od krajowego węzła transportowego, jakim są

Kielce i należy uwzględnić ważne ponad-lokalne elementy układu komunikacyjnego (przebieg projektowanej trasy ekspresowej S-7, modernizację drogi krajowej nr 15750 Ćmink–Barcza i dróg wojewódzkich: nr 15478 Kielce–Zagnańsk, nr 15470 Samsonów–Miedziana Góra, nr 15644 Samsonów–Odrowąż–Niekłań, realizację bezkolizyjnych skrzyżowań linii kolejowej z podstawową siecią dróg) oraz infrastruktury technicznej;

- zaliczony w diagnozie bazy ekonomicznej województwa kieleckiego do obszarów, na których rolnictwo znajduje się pod silnym wpływem procesów urbanizacyjnych, co wyraża się m.in. silnym rozdrobnieniem gospodarstw, wysokim udziałem ludności dwuzawodowej oraz drobnoskalową produkcją rolniczą. W strukturze funkcjonalnej obszarów wiejskich przeważają funkcje przemysłowo-usługowe z rolnictwem, leśnictwem i mieszkalnictwem. Występuje również funkcja rezydencjalna oraz turystyczno-rekreacyjna.

Głównym kierunkiem polityki przestrzennej w rolnictwie winno być wspieranie wielofunkcyjnego rozwoju gminy z równoczesnym zapewnieniem komplementarnego rozwoju gospodarstw rolnych drogą wzbogacania ich o funkcje usługowe, turystyczne i przetwórcze;

- na którym lasy stanowią ważny element zagospodarowania przestrzennego, współdecydujący o możliwościach rozwoju funkcji turystycznej, pełniący też ważną funkcję wodochronną.

Obowiązują kierunki i zasady zagospodarowania leśnego ustalone w obowiązujących planach urządzenia lasów Nadleśnictwa Zagnańsk oraz uproszczonymi planami urządzenia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa sporządzonymi dla poszczególnych wsi.

Proponuje się aby w studium gminy zostały określone obszary leśne przewidywane do udostępnienia i zagospodarowania turystycznego oraz obszary predysponowane do zalesień, które mogłyby być obejmowane miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

2. Główne kierunki rozwoju zawarte w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk, zatwierdzonym uchwałami Rady Gminy w Zagnańsku Nr 9/93 z dnia 25.02.1993r. i Nr 23/93 z dnia 29.07.1993r.

Podstawowe cele rozwoju określone w tym planie to:

- wzrost zaludnienia gminy do:
12,5–12,7 tys. osób w 2000r.
13,2–13,5 tys. osób do 2015r.
- teren gminy uznany za niezmiernie atrakcyjny dla inwestowania zarówno przez jej mieszkańców, jak i mieszkańców Kielc. Dla realizacji tego celu planu wyznaczono tereny pod budownictwo mieszkaniowe – jednorodzinne i zagrodowe oraz dla lokalizacji usług rzemiosła (z ograniczeniem przemysłu);
- walory środowiska przyrodniczego i kulturowego sprawiają, że teren gminy Zagnańsk jest szczególnie atrakcyjny dla rozwoju turystyki i wypoczynku. W tym celu plan wyznacza tereny dla realizacji budownictwa letniskowego, usług turystycznych;
- w ramach funkcji rolniczej rozwój produkcji typu podmiejskiego, usług dla rolnictwa i przetwórstwa surowców rolnych oraz stopniową ekologizację produkcji rolnej i ukierunkowanie na zaopatrzenie rynku żywnościowego Kielc.

Przemiany gospodarcze ostatnich lat oraz potrzeby inwestycyjne gminy spowodowały, że dla prawidłowego rozwoju gminy wskazane było wprowadzenie zmian do obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk:

- uchwałą Nr 66/97 Rady Gminy w Zagnańsku z dnia 14.10.1997r. w sprawie zmiany Nr 1 miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk – dopuszczono zabudowę mieszkaniową na terenach rolnych;

- uchwałą Nr 36/III/98 Rady Gminy w Zagnańsku z dnia 29.12.1998r. w sprawie zmiany Nr 2 miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk – zmieniono przeznaczenie terenu użytkowanego rolniczo – obszar łąk i pastwisk oznaczonych symbolem „RZ” pod grupową oczyszczalnię ścieków w miejscowości Barcza – symbol 4.9-NO.
  - uchwałą Nr 37/III/98 Rady Gminy w Zagnańsku z dnia 29.12.1998r. w sprawie zmiany Nr 3 miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk – zmieniono przeznaczenie terenów upraw polowych, w planie oznaczonych symbolem „RP”, położonych w obrębie gruntów wsi Samsonów pod Wytwórną i Rozlewnią Bezalkoholowych Napojów Chłodzących – symbol 10.28.P;
3. Aktualnie wszystkie gminy sąsiadujące z Zagnańskiem posiadają opracowane studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania.

Wszystkie te opracowania powstają zgodnie z wytycznymi Studium byłego województwa kieleckiego.

Jednorodne warunki środowiska przyrodniczego, zbliżona przeszłość historyczna (i przemysłowa) predysponowały rozwój określonych kierunków gospodarki w przeszłości w tym rejonie województwa. Obecnie również warunkują one rozwój funkcji wynikających z tych samych lub bardzo podobnych warunków.

Związki funkcjonalne zachodzące między sąsiadującymi gminami wywołane są:

- problematyką ochrony środowiska;
- problemami rekreacji i turystyki;
- powiązaniem komunikacyjnymi;
- problemami rolnictwa.

Kompleks leśny Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego (S.O.P.K.) to obszar łączący gminę Zagnańsk od północy i północnego-wschodu z gminami: Łączna, Bliżyn, Stąporków i Mniów, funkcjonujący na tych samych ochronnych zasadach i prawach gospodarowania.

Również kompleks leśny, stanowiący częściowo otulinę S.O.P.K. oraz Podkielecki Obszar Chronionego Krajobrazu łączy gminę Zagnańsk z sąsiednimi gminami: Masłów – od południa i Łączna – od południowego wschodu.

Jedynie od strony zachodniej gmina Zagnańsk połączona jest z gminą Miedziana Góra układem komunikacyjnym i terenami zabudowy mieszkaniowej.

Nawiązując do istniejącego układu komunikacyjnego, zagospodarowania i warunków naturalnych w widzi się możliwości dalszego rozwoju budownictwa mieszkaniowego wraz z usługami podstawowymi, głównie w zachodniej części gminy.

W związku z jednorodnym środowiskiem przyrodniczym, gminy sąsiadujące z gminą Zagnańsk mają podobne warunki i możliwości rozwoju gospodarczego oraz przestrzennego. Stąd dla sprawniejszej działalności wskazane jest powstawanie związków gmin dla rozwoju określonych funkcji i opracowywania specjalistycznych programów rozwoju dotyczących indywidualnych problemów.

Pozytywnym przykładem jest funkcjonujący Związek Gmin Gór Świętokrzyskich mających na celu rozpropagowanie walorów środowiska i na jego bazie rozwój działalności turystycznej.

Każda z gmin posiada własne, szczególne preferencje i walory dla rozwoju określonych funkcji i te indywidualne cechy winny zbliżać gminy i inicjować do nawiązywania wzajemnych kontaktów i wspólnych działań.

Związki te winny jednak wynikać z inicjatyw wewnętrznych, władz lokalnych, znających najlepiej własne możliwości oraz najbliższych sąsiadów.

Takie związki nie mogą i nie powinny być narzucone zewnątrz, odgórnie.

II.2. Uwarunkowania wynikające z miejsca gminy Zagnańsk w strukturach ponadlokalnych

1. Gmina Zagnańsk położona w północnej części województwa świętokrzyskiego w bliskim sąsiedztwie miasta wojewódzkiego – Kielce.
W dniu 24 lipca 1998r. Sejm RP przyjął ustawę o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (DZ.U. Nr 96 poz. 603).
Według tej ustawy z dniem 1 stycznia 1999r. utworzone zostało województwo świętokrzyskie, co łączy się ze zniesieniem województwa kieleckiego. W dniu 7 sierpnia 1998r. rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie utworzenia powiatów (Dz.U. Nr 103 poz. 652) ustanowiono powiat kielecki z siedzibą władz w Kielcach, w którego granicach znalazła się gmina Zagnańsk.
2. Posiada korzystne połączenia drogą krajową Gdańsk–Warszawa–Kraków–Chyżne o znaczeniu regionalnym i międzynarodowym oraz drogą krajową o znaczeniu międzyregionalnym łączącą Kielce z Tarnowem.
Dobre połączenia komunikacyjne całej gminy z Kielcami ułatwiają rozległe powiązania międzyregionalne i międzynarodowe.
Magistralna linia kolejowa łącząca Śląsk–Kielce–Radom–Warszawa–Dęblin–Lublin to ułatwienie dla ruchu pasażerskiego i towarowego.
3. Około 86% obszaru gminy znajduje się w granicach Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego oraz jego otuliny.
Suchedniowsko-Oblęgarski Park Krajobrazowy wraz z Parkiem Sieradowickim, Jeleniowskim, Cisowsko-Orłowińskim tworzą Zespół Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich.
Pasma Klonowskie, Wzgórza Tumlińskie i Obniżenie Wilkowskie to przedpole Gór Świętokrzyskich, stanowiących ważne biocentrum o znaczeniu międzyregionalnym.
Według „Koncepcji krajowej sieci ekologicznej ECONET – POLSKA” obszar parku wraz z jego obrzeżem wchodzi w obręb węzła ekologicznego o znaczeniu międzyregionalnym, obejmującego swym szerokim zasięgiem całość Gór Świętokrzyskich.
4. Gmina Zagnańsk położona jest na terenie zlewni trzech rzek: Nidy, Pilicy i Kamiennej.
Lasy Płaskowyżu Suchedniowskiego i Wzgórz Tumlińskich są źródłem rzek i cieków wodnych o znaczeniu nie tylko lokalnym, zasilają one rzeki – Pilicę, Nidę i Kamienną – stanowiące dopływy rzeki Wisły. Doliny tych rzek pełniąc funkcję tzw. „sięgaczy ekologicznych” i ekologicznych korytarzy lokalnych stanowią uzupełnienie systemu międzyregionalnego korytarza ekologicznego łączącego się z krajowym korytarzem ekologicznym – doliną środkowej Wisły, mającej według koncepcji ECONET znaczenie międzynarodowe.
Układ dolin rzecznych stanowi ważną funkcję w utrzymaniu przestrzennej ciągłości obszarów aktywnych biologicznie.
5. Dolina górnej Bobrzy to węzeł hydrograficzny zasilający ujęcia wody pitnej dla Kielc oraz ludności gminy.
Najcenniejsze i najzasobniejsze złożo wód głębinowych triasowego poziomu wodonośnego znajdujące się w gminie Zagnańsk stanowią część Głównego Zbiornika Wód Podziemnych, który rozciąga się na części gmin: Strawczyn, Mniów, Miedziana Góra oraz Łopuszno i Suchedniów.
Zasoby tego zbiornika – ujęcie Zagnańsk – stanowią jedno z dwóch źródeł zaopatrzenia w wodę miasta Kielce.
Na terenie gminy Zagnańsk znajduje się 5 punktów sieci monitoringu regionalnego jakości zwykłych wód podziemnych.
6. Stawy na Bobrzy i zalew w Kaniowie i Zachełmiu, posiadający najczystsza wodę ze wszystkich zbiorników w tym rejonie, to miejsce rekreacji i wypoczynku nie tylko dla mieszkańców gminy, najbliższych okolic i Kielc, ale także dla turystów chętnie

odwiedzających Góry Świętokrzyskie.

Jedną z osobliwości przyrodniczych Zagnańska jest także dąb Bartek.

7. Z uwagi na szczególne wartości środowiska przyrodniczego oraz malowniczość krajobrazu niemal cała gmina znalazła się w granicach Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny, oraz wpisana została do Związku Gmin Gór Świętokrzyskich obejmujących 9 gmin (tej części ziemi kieleckiej) leżącym na obszarach Świętokrzyskiego Parku Narodowego i *Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych*, zaliczanych do najatrakcyjniejszych terenów turystycznych kraju. *Północna i północno-zachodnia część gminy została włączona do obszarów sieci NATURA 2000 – „Lasy Suchedniowskie – PLH260010” a wschodnia część gminy obejmuje proponowaną „Ostoję Barcza” wpisaną na listę Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.*
Zadaniem utworzonego Związku jest wspólne dążenie do ochrony tego malowniczego i czystego zakątka kieleccyzny oraz racjonalnego udostępniania go turystom poprzez wprowadzenie inwestycji pro-ekologicznych.
8. Wspaniała przyroda i czyste środowisko to największy atut, dzięki któremu gmina Zagnańsk przyjęta została do Stowarzyszenia Zdrowych Miast z siedzibą w Danii.
9. Dużą atrakcją tej gminy i okolic są cenne zabytkowe obiekty techniki świadczące o okresie świetności przemysłowej Staropolskiego Zagłębia Przemysłowego, a o patriotyzmie mieszkańców tej ziemi oraz walkach toczonych w jej obronie świadczą upamiętnione miejsca straceń oraz liczne mogiły.
Staropolski Okręg Przemysłowy (SOP) to najstarszy i aż do końca XIX w. największy na ziemiach polskich rejon górniczo-hutniczy, obejmujący obszar międzyrzecza Wisły, Pilicy i Nidy. Znajdowały się tu bogate złoża surowców mineralnych, zwłaszcza rud żelaza i metali nieżelaznych oraz krzemienia, wapieni, piaskowca, marmuru, łtów, glin, margli, piasków szklarskich a także słonych źródeł.
Istotne znaczenie dla rozwoju SOP miała występująca tu obfitość lasów (węgiel drzewny) oraz rzek i strumieni dostarczających energii wodnej. Dobrze zachowane zabytki techniki oraz znacznie liczniejsze relikty (pozostałości) dawnych obiektów przemysłowych z okresu od starej epoki kamiennej (paleolitu) do początku XX w., świadczą o znaczeniu tego okręgu przemysłowego w życiu gospodarczym nie tylko rejonu ale całego kraju.
10. Atrakcyjnością turystyczną są również liczne, wyjątkowo ciekawe i dobrze zorganizowane:
  - szlaki turystyczne przechodzące przez teren gminy:
    - czerwony – główny i najdłuższy znakowany szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich – od wsi Kuźniaki przez Gradową Górę – wieś Tumlin, Jaworza do obwodnicy Kielc;
    - żółty – Barcza PKS – Pasma Klonowskie;
    - zielony – pieszy szlak nizinny z Zagnańska – dąb Bartek, Janaszów, Jasiów, Rosochy – Szalas – Bliżyn;
    - czarny – nizinny szlak leśny z Suchedniowa do polany Dalejów, gdzie łączy się ze szlakiem zielonym z Zagnańska do Bliżyna;
  - ścieżki dydaktyczne Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego:
    - Ścięgna – przez kamieniołom „Zachełmie”, Wąsoszę do Zagnańska;
    - Miedziana Góra – przez wzgórze Cisowa, Gradową Górę do Tumlina;
    - Zagnańsk od ul. Turystycznej, do dębu Bartek, wsi Bartków i do wsi Janaszów.
11. Walory przyrodniczo-krajobrazowe to zapewne argument przyciągający mieszkańców miast do tej gminy. Świadczy o tym rosnący w ostatnich latach napływ ludności przybywającej głównie z miast (60% ogółu przybywającej liczby mieszkańców gminy). Gęstość zaludnienia w gminie Zagnańsk wynosząca 102,9 os/km² rosła z każdym rokiem i znacznie przewyższała przeciętny wskaźnik zagęszczenia w gminach wiejskich byłego województwa kieleckiego wynoszący 67,4 os/1 km² w 1996r.
12. Liczba mieszkańców gminy w 1996r. wynosiła 12 754 osób, co stanowiła 1,1% ludności

byłego województwa kieleckiego.

Wielkość ta klasyfikowała gminę Zagnańsk w grupie 10 największych gmin wiejskich byłego województwa kieleckiego, a pod względem powierzchni ogólnej na 25 miejscu (wśród 76 gmin województwa) – zajmując obszar 12 437 ha.

13. Wyposażenie gminy w infrastrukturę społeczną i techniczną stawia Zagnańsk w grupie gmin byłego województwa kieleckiego charakteryzujących się najkorzystniejszymi wskaźnikami w tym zakresie (np. największą liczbą miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego, dużą liczbą szkół podstawowych, najwyższą liczbą abonentów radiowo-telewizyjnych – 3 miejsce w województwie – i abonentów telefonicznych, najmniejszą liczbą mieszkańców przypadającą na 1 aptekę, najwyższym stopniem zwodociągowania). Jest to pozytywny element przyciągający ludność do tej gminy.
14. Natomiast rozwój rolnictwa stawia gminę Zagnańsk w rzędzie gmin, w których rolnictwo odgrywa niewielką rolę (zaliczona do gmin o najmniejszej powierzchni użytków rolnych i najmniejszej powierzchni upraw ziemniaków, najniższych uprawach wszystkich rodzajów warzyw oraz najmniejszej hodowli trzody i bydła).

II.3. Uwarunkowania wynikające z koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju

1. Podstawowy materiał o charakterze studialno-planistycznym przedstawiający wykładnię poglądów na politykę przestrzenną państwa oraz na spodziewane zmiany w organizacji przestrzeni, jakie ukazały się w ciągu ostatnich lat, stanowią oceny i tendencje przedstawione w:
  - „Koncepcji Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju – Polska 2000 Plus – raporty 1, 2, 3” wykonanej przez zespół ekspertów w Centralnym Urzędzie Planowania – Warszawa 1995 rok”
  - „Koncepcji Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju – Polska 2000 Plus” opracowanej przez Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, Warszawa 1997 rok.
2. Z szeregu informacji zawartych w tych materiałach można w sposób pośredni wydedukować opinie o aktualnym miejscu danego regionu w strukturze funkcjonalno-przestrzennej kraju, a także o przewidywanych zmianach. Mimo, że przedstawione oceny mają charakter bardzo ogólny wywarły one znaczny wpływ na kształtowanie poglądów i prowadzenie pogłębionych analiz w skali województwa dla potwierdzenia lub korygowania ogólnych tendencji i oceny warunków realizacji założeń o znaczeniu ponadlokalnym.
3. Przyjęte w „STUDIUM” oceny i zarysowane tendencje dotyczące regionu, w którym funkcjonuje gmina Zagnańsk, uznaje się za elementy uwarunkowań zewnętrznych, jakie należy rozważać przy kształtowaniu koncepcji rozwojowych (mimo bardzo ogólnego ich charakteru). Wywarły one i dalej wywierają bardzo duży wpływ na zapisy polityki wojewódzkiej stanowiącej uściślenie polityki państwa w stosunku do danego regionu. Według wymienionej „Koncepcji” rejon, w którym położona jest gmina Zagnańsk charakteryzowany jest w następujący sposób:
  - ze względu na posiadany potencjał do transformacji byłe woj. kieleckie zakwalifikowane zostało do trzeciego (najliczniejszego) typu województw, w którym:
    - restrukturyzacja jest potrzebna i możliwa;
    - struktura społeczno-ekonomiczna zróżnicowana;
    - stopień rozwoju średni i niski;
    - dostępność kapitału zła;
  - Zagnańsk położony jest pomiędzy Radomiem i Kielcami, miastami, które traktowane są jako „krajowe ośrodki równoważenia rozwoju”, oraz w bezpośrednim sąsiedztwie „ważniejszego podregionalnego ośrodka równoważenia rozwoju” za jaki uznane zostało miasto Starachowice”;

- położenie w sąsiedztwie „strefy koncentracji zagospodarowania rekreacyjnego”
4. Według „generalnych kierunków polityki ładu polskiej przestrzeni” znaczenie celów ekologicznych należy podnieść do rangi jednego z głównych celów długookresowej polityki społeczno-gospodarczej i przestrzennej Polski. W nakreślonej „Krajowej sieci ekologicznej” rejon Zagnańska zaliczony został do „obszarów węzłowych o znaczeniu międzynarodowym”.
  5. W zapisanych w „Koncepcji” celach i kierunkach polityki przestrzennego zagospodarowania kraju był woj. kielecki zostało zaliczone do regionu południowo-wschodniej części kraju, charakteryzującego się dość gęstą siecią miast małych i średnich z rozdrobnionym rolnictwem, cechującym się dwuzawodowością „chłoporobotników”.
  6. Jednym z naczelných celów strategii społeczno-gospodarczej rozwoju i przestrzennego zagospodarowania jest zahamowanie regresu środowiska oraz osiągnięcie odczuwalnej poprawy jego stanu.
Cel ten winien być realizowany przez:
    - promowanie ekologicznych kierunków i form w wybranych dziedzinach i na wybranych obszarach;
    - stopniowe rozszerzenie i utrwalenie dobrej kondycji ekologicznej obszarów objętych ochroną prawną ze względu na walory przyrodnicze;
    - zahamowanie procesów degradacji, a następnie uzyskanie stopniowej poprawy jakości środowiska na obszarach ekologicznie zagrożonych, a także skuteczne przeciwdziałanie rozprzestrzeniania się procesów degradacji środowiska na inne obszary.
  7. Położenie Zagnańska w strefie atrakcyjnej krajobrazowo, wartościowej przyrodniczo o potencjalnych warunkach dla rozwoju rekreacji i turystyki w strefie rozwijania powiązań międzygminnych (mających na celu kształtowanie wspólnej polityki prorozwojowej) uzasadnia dążenie do zaliczenia Zagnańska do obszaru, na którym powinna dominować „strategia opanowywania recesji, tworzenia trwałych podstaw rozwoju ekologicznego uwarunkowanego”.

III. DIAGNOZA STANU I UWARUNKOWANIA ROZWOJU

III.1. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska przyrodniczego, jego walorów i zagrożeń

1. Funkcjonujący na terenie gminy system przyrodniczy powinien zapewniać utrzymanie, bądź ukształtowanie pożądanego stanu środowiska przyrodniczego z punktu widzenia zarówno potrzeb mieszkańców, jak i właściwego funkcjonowania przyrody na tym obszarze.
Głównymi elementami struktury systemu przyrodniczego są:
  - obszary węzłowe – obszary zasilania o strategicznym znaczeniu dla całego systemu;
  - węzły – elementy wspomagające system, mający istotny wpływ na kształtowanie warunków przyrodniczych gminy;
  - korytarze – „linie rozprowadzające”, to podstawowe elementy łącznikowe, łączące obszary węzłowe i węzły oraz zapewniające ciągłość systemu w powiązaniu z regionalnym systemem przyrodniczym;
  - sięgacze – wspomagające elementy, które wychodząc z obszarów węzłowych, węzłów, korytarzy, zwiększają ich oddziaływanie na tereny zabudowane.
2. Za najistotniejsze elementy środowiska przyrodniczego w gminie Zagnańsk i obszary o dużych walorach, z których wykorzystaniem i ochroną wiążą się różne problemy, które powinny znaleźć swe odzwierciedlenie zarówno w strategii zagospodarowania przestrzennego gminy, jak i w polityce przestrzennej gminy Zagnańsk i całego województwa uznaje się:
  - * obszar Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego – jego południowo-

wschodnia część zajmująca szczególne miejsce jako obszar węzłowy – Węzeł Suchedniowski, stanowiący fragment międzynarodowego węzła ekologicznego (Obszar Świętokrzyski). 25% ogólnej powierzchni Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego leży na terenie gminy Zagnańsk zajmując powierzchnię 5375 ha. Jest to obszar o wysokich i wybitnych wartościach przyrodniczych wymagających szczególnej ochrony. Odgrywa ważną rolę biotwórczą i zasilającą w parkach dzięki ich naturalnemu charakterowi, stabilności i różnorodności flory i fauny.

Obszar parku oprócz cennej roli przyrodniczej (szaty roślinnej, świata zwierząt, ciekawych elementów rzeźby) stanowi ważny międzyregionalny źródłowy węzeł hydrograficzny (stąd bierze początek wiele rzek i cieków należących do trzech zlewni: Kamiennej, Pilicy i Nidy), zabezpiecza tereny zasilające zbiorniki wód podziemnych (m.in. GZWP – Zagnańsk nr 414 i 415 – Górna Kamienna), pełni rolę klimatotwórczą oraz kulturową (skupia pozostałości historycznego górnictwa rud żelaza oraz pomniki historii, głównie z okresu II wojny światowej).

Dzięki wielkiemu nagromadzeniu wszystkich wymienionych walorów przyrodniczych obszar ten oceniany jest jako najważniejsze „biocentrum” o znaczeniu międzyregionalnym.

Lasy tego kompleksu leżą w zasięgu naturalnego występowania wszystkich ważniejszych gatunków drzew leśnych. Głównymi gatunkami lasotwórczymi są: jodła, buk, sosna, świerk, olsza. Siedliska tego kompleksu są w stanie zbliżonym do naturalnego lub mało zmienionym, stąd wykazują one naturalną odporność biologiczną.

Również warunki klimatyczne, charakterystyczne dla Gór Świętokrzyskich, powodują hamowanie rozwoju i rozrodu pasożytniczych grzybów i szkodników owadów.

Południową część tego kompleksu zajmują lasy o składzie gatunkowym drzewostanów zgodnym z siedliskiem bardzo żyznym o najwyższej wartości ekologicznej i gospodarczej.

Natomiast część północna i niewielkie fragmenty w części północno-wschodniej zajmują obszary retencyjne o dużych zasobach wód gruntowych stanowiące ekosystemy o bogatych i zróżnicowanych zbiornikach roślinności łąkowo-bagiennej;

- * obszar otuliny Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego stanowiący ochronną strefę buforową dla wymienionego biocentrum posiadający również wiele walorów przyrodniczych, zajmuje powierzchnię 5387 ha gminy Zagnańsk, co stanowi prawie 21% ogólnej powierzchni otuliny tego parku.

Strefy buforowe to obszary o nieco niższych walorach niż same biocentra, określają one m.in. zasięg przestrzennych powiązań funkcjonalnych (biotycznych i abiotycznych) w całym obszarze węzłowym;

- * obszar chronionego krajobrazu – Podkielecki Obszar Chronionego Krajobrazu obejmujący południowo-wschodnią część gminy Zagnańsk stanowi ważny łącznik pomiędzy Świętokrzyskim Parkiem Narodowym a wspomagającymi go parkami krajobrazowymi, do których należy m.in. Suchedniowsko-Oblęgarski Park Krajobrazowy.

Cały południowo-wschodni kompleks leśny zajmują obszary retencyjne o dużych zasobach wód gruntowych stanowiące ekosystemy o bogatych i zróżnicowanych zbiorowiskach roślinności łąkowo-bagiennej;

- * wszystkie obszary leśne na terenie całej gminy Zagnańsk uznane są za lasy ochronne zgodnie z zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnych lub wymagające szczególnej ochrony, a w ich granicach znajdują się obszary i elementy objęte ochroną konserwatorską, do których należą:
  - rezerwat przyrody „Barcza” – odsłonięcie skał dolnodewońskich przede

wszystkim tufitów, które stanowią cenny dowód wulkanizmu na terenie Gór Świętokrzyskich, rezerwat posiada plan ochrony ważny do 2020r.;

- rezerwat przyrody „Górna Krasna” – celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych naturalnego odcinka rzeki Krasna i fragmentu jej doliny z występującymi cennymi zbiorowiskami roślinnymi oraz chronionymi i rzadkimi gatunkami zwierząt, głównie ptaków,
- pomniki przyrody ożywionej (10 obiektów), w tym dąb „Bartek” jako najstarsze drzewo w województwie należące do nielicznych, długowiecznych przedstawicieli tego gatunku w kraju;
- pomniki przyrody nieożywionej (2 obiekty) – odsłonięcia geologiczne:
  - w północnej części kamieniołomu Zachełmie. Pomnik ten ma charakter dokumentu naukowego o dużym znaczeniu poznawczym i dydaktycznym,
  - w Kajetanowie – grupa starych wyrobisk.
    - użytki ekologiczne (1 obiekt) – bagno położone na terenie lasów we wsi Długojów. Ochroną objęte są zbiorowiska roślinności bagienno-torfowej, które stanowi miejsce przebywania licznych owadów, płazów i ptaków wodnolotnych;

Północna i północno-zachodnia część gminy została włączona do obszarów sieci NATURA 2000 – „Lasy Suchedniowskie – PLH260010” a wschodnia część gminy obejmuje proponowaną „Ostoję Barcza” wpisaną na listę Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. W stosunku do tych terenów obowiązują zakazy:

- 1) pogarszania stanu siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar NATURA 2000,
- 2) wpływania negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar NATURA 2000,
- 3) pogarszania integralności obszaru NATURA 2000 lub jego powiązań z innymi obszarami.

Istniejące i proponowane do ochrony indywidualnej obiekty przyrody ożywionej i nieożywionej na terenie gminy Zagnańsk

1. Rezerваты przyrody istniejące

Nr WKP	Nazwa rezerwatu i rok ustanowienia	Powierzchnia w ha	Kategoria rezerwatu	Miejscowość	Opis
047	BARCZA – 1984	14,57	przyrody nieożywionej	Zagnańsk poza terenem S-OPK	Odsłonięcie skał dolnodewońskich przede wszystkim tufitów, które stanowią cenny dowód wulkanizmu, na terenie Gór Świętokrzyskich
	GÓRNA KRASNA - 2004	413,02	przyrody ożywionej	Długojów	zachowanie naturalnego odcinka rzeki Krasna i fragmentu jej doliny z występującymi cennymi zbiorowiskami roślinnymi oraz chronionymi i rzadkimi gatunkami zwierząt, głównie ptaków

2. Pomniki przyrody ożywionej – istniejące

Nr w rejestrze WKP	Rodzaj obiektu liczba	Data utworzenia	Miejscowość Lokalizacja	Podstawa prawna	Opis	Uwagi
026	klon jawor (acer pseudo-platanus)	02.10.1953	Nadleśnictwo Suchedniów, Obręb Bliżyn, Leśnictwo Szalas, oddział 127, pododdział a, w środku dużego kompleksu leśnego pomiędzy miejscowościami Szalas i Jasiów S.O.P.K.	Orz. Prez. WRN nr 47	– pierśnica 86 cm na wysok. 130 cm od ziemi; – obwód w pierśnicy 270 cm; – wysok. 36 m; – rozpiętość korony 13 m; – wiek ok. 150 lat	Drzewo uschło. Drzewo wykreślone z rejestru pomników przyrody na wniosek Zarządu Ś i N PK we wrześniu 1999r.
341	dąb szypułkowy o nazwie „Dudek” (Quercus robur)	30.12.1994	Drzewo rośnie na prywatnej posesji p. Marii Kulińskiej w miejscowości Dudków 18a (przysiółek Samsonowo) S.O.P.K.	Rozp. nr 17/94	– pierśnica 135 cm na wysokości 130 cm od ziemi; – obwód pnia w pierśnicy na wysokości 1,3 m – 4,24 m; – wysokość ok. 20 m	Obiekt znakowany
035	Aleja przydrożna składająca się z 51 drzew, głównie klonów (32) a także jesionów i modrzewia, długość 220 m	28.10.1954	przy drodze publicznej Bartków-Samsonów na terenie Nadleśnictwa Zagnańsk, w bezpośrednim sąsiedztwie dębu „Bartek” S.O.P.K.	Orz. Prez. WRN nr 72	– pierśnice od 40–180 cm na wysokości 130 cm od ziemi; – obwody pni na wysokości 130 cm od ziemi 130–560 cm; – wysokość drzew do 25 m	Tablica informacyjna Z alei usunięto kilka drzew ostaniających „Bartka”
001	Dąb szypułkowy „Bartek”	01.10.1952	Rośnie w miejscowości Bartków na gruntach	Orz. Prez. WRN nr 1	Wymiary drzewa wg pomiarów z 1993r. – pierśnica 314	Jest najstarszym drzewem w woj. i należy do nielicznych długo-

			Nadleśnictwa Zagnańsk przy szosie Zagnańsk-Samsonów S.O.P.K.		cm (pomiar na wys. 1 m z uwagi na podsyp ziemi) – obwód pierśnicy 985 cm; – obwód przy ziemi 1340 cm; – wysokość 30 m; – wiek ok. 700 lat; – miąższość całego drzewa ok. 72 m ³ ; – grubizna ok. 65 m ² , w tym pień główny ok. 46 m ³ ; – rozpiętość korony 20x40 m; – okap korony 720 m ² .	wiecznych przedstawicieli swego gatunku w kraju. Obiekt oznakowany
309	Dąb szypułkowy „Daniel”	12.08.1993	Rośnie na gruntach Lasów Państwowych Nadleśnictwa Zagnańsk w Nadleśnictwie Występa, oddział 60/61 przy osiedlu „Wrzosy” koło Zagnańska po prawej stronie drogi polnej z Zagnańska do Borowej Góry, na skraju lasu S.O.P.K.	Rozp. Woj. Kieleckiego nr 8/93	– pierśnica 150 cm na wys. 130 cm; – obwód w pierśnicy 472 cm; – wysokość 26 m	Obiekt oznakowany
371	Jodła pospolita	30.12.1996	Nadleśnictwo Zagnańsk, Leśnictwo Rybno, oddział 177d S.O.P.K.	Rozp. nr 18/96 woj. kieleckiego	– średnic pnia 1,02 m na wys. 130 cm; – obwód pnia na wys. 1,3 m– 3,21 m	Obiekt oznakowany
378	modrzew	14.10.1997	Nadleśnictwo	Uchw. nr	– obwód pnia na	Obiekt nie-

	europejski		Zagnańsk, Leśnictwo Długojów, oddział 93, w kompleksie leśnym na granicy lasu i gruntów wsi Długojów S.O.P.K.	75/97 Rady Gminy w Zagnańsku z dn. 14.10.97	wys. 1,3 m–251 cm; – średnica pnia 80 cm; – wys. 30 m; – wiek ok. 120 lat	oznakowany
372	buk zwyczajny	30.12.1996	Nadleśnictwo Zagnańsk, Leśnictwo Rybno, oddział 186g S.O.P.K.	Rozp. nr 18/96 woj. kieleckiego	– średnica pnia na wys. 1,3 m od ziemi – 1,03 m; – obwód pnia na wys. 1,3 m– 3,23 m	Obiekt nieoznakowany
377	2 modrzewie europejskie	14.10.1997	Nadleśnictwo Zagnańsk, Leśnictwo Bartków, oddział 80c, ok. 200 m na zachód od drogi Samsonów–Szalas, w kompleksie leśnym S.O.P.K.	Uchw. nr 75/97 Rady Gminy w Zagnańsku z dn. 14.10.97	– obwody pni na wys. 1,3 m od ziemi – 3,14 i 2,51 m; – średnica pni 100 i 80 cm; – wys. ok. 32 m; – wiek ok. 120 lat	Obiekt nieoznakowany
376	Dąb szypułkowy	30.12.1996	Samsonów–Piechotne na prywatnej posesji Jana Wrócy zam. Samsonów Piechotne 44, nr dz. 714 S.O.P.K.	Rozp. nr 18/96 woj. kieleckiego	– średnica pnia na wys. 1,3 m – 1,40 m; – obwód pnia na wys. 1,3 m – 4,40 m	
734	Dąb szypułkowy	bd	Na gruntach prywatnych	Rozp. Woj. Święt. Nr 205/2001	bd	

Pomniki przyrody nieożywionej – istniejące

Nr w rejestrze WKP	Rodzaj obiektu liczba	Data utworzenia	Miejscowość Lokalizacja	Podstawa prawna	Opis	Uwagi
252	Odsłonięcie geologiczne filar skalny	02.10.1987	w N części kamieniołomu Zachełmie na E od zjazdu do kamieniołomu. Kamieniołom leży na W zboczu G. Chełmowej obok kościoła w Zagnańsku. Ok. 250 m na N od linii kolejowej Kraków–Warszawa. Ok. 2 km na SE od stacji Zagnańsk S.O.P.K.	Zarz. Nr 23/87 Dz. Urz. Woj. Kieleckiego	Odsłonięcie geolog. w filarze skalnym o wys. ok. 20 m, dł. (EW) ok. 50 m, szer. 50 m (NS wzdłuż drogi wjazdowej do wyrobiska). Dolna część tego filaru zbudowana jest z grubopłytkowych dolomitów środkowego dewonu trzonu paleozoicznego Gór Świętokrzyskich. Są one przeławiczone łupkowatymi marglistymi dolomitami o szaroczerwonej barwie.	Pomnik ten ma charakter dokumentu naukowego o dużym znaczeniu poznawczym i dydaktycznym.
253	Odsłonięcie geologiczne	1987	Kajetanów, ok. 300 m na SE od szosy Kraków–Warszawa, ok. 500 m od zabudowań wsi		Grupa starych wyrobisk, w których eksploatowano czarne wapień bitumiczne z fauną i florą	

3. Użytki ekologiczne – istniejące

Nr WKP	Nazwa obiektu	Powierzchnia w ha	Opis obiektu	Miejscowość	Uwagi
031	Bagno	1,08	Objęte ochroną zbiorowiska roślinności bagiennotorfowej, miejsce bytowania licznych owadów, płazów i ptaków wodnoblotnych	Długojów Położone na terenie Lasów Państwowych w oddziale 72d, Leśnictwo Bartków, obręb Samsonów, Nadleśnictwo Zagnańsk	

Obszary i obiekty o wybitnych i wysokich walorach przyrodniczych proponowane do objęcia ochroną

Nr na mapie	Forma ochrony	Cel ochrony	Lokalizacja	Uwagi
I	rezerwat	wyrobisko pokopalniane z interesującym układem skał oraz wzgórze z roślinnością kserotermiczną (<i>Anemone sylvestris</i> , <i>Thalictrum minus</i> , <i>Campanula sibirica</i>). Znakomity punkt widokowy	Lekomin wyniesienie Góry Chełmowej	
VIII	użytek ekologiczny	wilgotna ziołoroślowa łąka, która zwiększa bioróżnorodność w parku z obecnością takich rzadkich gatunków, jak: <i>Gladiolus imbricatus</i> , <i>Gentiana pneumonanthe</i> , <i>Epipactis palustris</i> , <i>Dryopteris cristata</i> , <i>Pedicularis sylvatica</i>	Długojów	

Wykaz stanowisk ssaków chronionych na obszarze S.O.P.K. w gminie Zagnańsk

Gatunek	Miejscowość	Liczba stanowisk
nocek duży	Samsonów	1
nocek rudy		1
gacek brunatny		1
gacek szary		1
mopek		1
bóbr	Siodła	1

Wykaz stanowisk ptaków chronionych i zagrożonych na terenie S.O.PK i jego otuliny w gminie Zagnańsk

Gatunek	Miejscowość	Liczba stanowisk
brodziec samotny	Szałas	1
pójdźka		1
jastrząb		1
derkacz		1
ślonka		2
bekos krzyk		2
jarząbek		2
ślonka		Długojów
jarząbek	Kołomań	5
jarząbek	Jasiów	2
dudek	Umer	1
krogulec	Zagnańsk	1
bocian czarny	Borowa Góra	1
jarząbek		1
jarząbek	Belno	3
ślonka		3
orzechówka		1
jastrząb	Zachelmie	1
jastrząb	Występa	1

* doliny rzek Bobrzy, Krasnej i Lubrzanki i ich ważniejsze dopływy stanowią lokalne

korytarze ekologiczne, pełniące bardzo ważne funkcje: utrzymanie przestrzennej ciągłości obszarów aktywnych biologicznie, zachowanie bogactwa świata żywego, możliwość przepływu informacji genetycznych i wymiany populacji materii i energii, zasilanie wód podziemnych, przewietrzanie terenu.

3. Poza wymienionymi, wyraźnie widocznymi w krajobrazie elementami środowiska, równie istotne znaczenie w życiu i działalności człowieka odgrywają takie elementy przyrodnicze, jak: budowa geologiczna, warunkująca występowanie surowców mineralnych, rodzaj gleb, rzeźbę terenu, ilość i jakość wód zarówno podziemnych, jak i powierzchniowych.

* Budowa geologiczna.

Gmina Zagnańsk obejmuje swoimi granicami: południowo-zachodnią część Płaskowyżu Suchedniowskiego oraz północną część masywu Gór Świętokrzyskich.

Płaskowyż zbudowany jest z dolnotriasowych piaskowców (piaskowiec pstry). W rejonie wsi Szalas obserwuje się wychodnie wapieni i dolomitów marglistych oraz nieliczne i niewielkie wydmy.

Pod względem geologicznym gmina położona jest w obrębie mezozoicznej osłony paleozoicznego trzonu Gór Świętokrzyskich, zbudowanej głównie z utworów permu i triasu wykształconych w postaci piaskowców i wapieni.

W południowej części gminy odsłaniają się starsze utwory trzonu paleozoicznego Gór Świętokrzyskich zbudowane z osadów kambru, syluru i dewonu.

Osady paleozoiku reprezentowane są przez piaskowce i łupki kambru środkowego i górnego budujące masyw Góry Krzemionki, piaskowce kwarcytowe, mułowce i iłowce budujące Górę Barczę oraz dolomity dewonu środkowego występujące w Zachelmiu budujące Górę Chełmową.

Największą część obszaru gminy zajmują utwory triasowe (pstręgo piaskowca) budujące masywy wzgórz w centralnej, południowej i zachodniej części gminy. Należą do nich tzw. piaskowce tumlińskie (eksploatowane w kamieniołomie w Sosnowicy).

W okolicach Tumlina leżą piaskowce szarowiśniowe cienko- i gruboławicowe, niekiedy o odcieniu jasnoszarym, zwane jako piaskowce tumlińskie (ok. 80 m miąższości).

W kierunku południowym i wschodnim piaskowce tumlińskie przechodzą w piaskowce i mułowce kruche, rozsypliwie czasem o odcieniu szarofioletowym z mika, przewarstwione łupkami, znane z kamieniołomu dolomitów w Zagnańsku i koło Jaworzni.

Osady czwartorzędowe, tj. piaski, gliny, lessy, mułki i torfy występują głównie w dolinach rzek Bobrzy, Krasnej i Lubrzanki oraz pokrywają nieregularnymi plątkami obszar całej gminy.

Są to osady pochodzenia lodowcowego, wodnolodowcowego (z licznymi głazami narzutowymi głównie w rejonie Jasiowa), rzecznoeolicznego, a także zwietrzelinowe (z fragmentami skał podłoża) i deluwialne.

* Surowce mineralne.

Na obszarze gminy Zagnańsk występują następujące kopaliny: piaskowce, piaskowce kwarcytowe, piaskowce triasowe (tzw. tumlińskie), dolomity, wapienie, ility kamionkowe, gliny, piaski.

Na szczególną uwagę zasługują:

- złoża piaskowców triasowych „Sosnowica” o zasobach 178,5 tys. ton. Ich eksploatację na potrzeby przemysłu materiałów ogniotrwałych i budownictwa drogowego, prowadzono do lat siedemdziesiątych. Ponownie Wojewoda Kielecki udzielił koncesji (decyzja z dnia 18.11.1996r. nr OS.II-7512/20/96) na eksploatację piaskowców ze złoża „Sosnowica”. Koncesja udzielona została do 31.12.2011r. Złoże to położone jest na terenie otuliny S.O.P.K. w lasach ochronnych. Jest to jedyne złoże dopuszczone do eksploatacji spośród udokumentowanych i rozpoznanych obecnie złóż na terenie gminy Zagnańsk;

- piaskowce kwarcytowe budujące Górę Barczę, o zasobach oszacowanych na 2619 tys. ton w złożu „Barcza” eksploatowane były od początku lat sześćdziesiątych. W obrębie złoża utworzony został rezerwat przyrody a ponadto w jednym z wyrobisk w przeszłości funkcjonowało wysypisko odpadów komunalnych dla Kielc, które już zostało zrekultywowane;
- złoża dolomitów dewońskich „Zachełmie” udokumentowane w kat B+C₁ posiadało zasoby 8,5 mln ton. Eksploatację złoża prowadzono już przed drugą wojną światową. Obecnie złożo nie jest eksploatowane, a jego zasoby zostały wykreślone z Krajowego Bilansu Złóż. Decyzją Wydziału Geodezji i Gospodarki Gruntami z dnia 27.11.1995r. nr GGVI-60142/95, orzeczono o zakończeniu rekultywacji terenu poeksploatacyjnego Kopalni Dolomitów w Zachełmiu. Fragment ściany kamieniołomu „Zachełmie” obejmujący strefę kontaktu dolomitów z piaskowcami i zlepieńcami został objęty ochroną prawną jako pomnik przyrody nieożywionej, natomiast cały obszar kopalni planowany jest do objęcia ochroną w formie rezerwatu przyrody;
- wapienie cechsztyńskie występujące w okolicy Kajetanowa znane były jako czarne marmury. Wielkość zasobów wapieni w złożu „Kajetanów” oszacowano na 172 tys. ton, lecz ich eksploatacja jest bardzo konfliktowa ze względu na złe warunki geologiczno-górnictwa a ponadto ochronę gleb i wód podziemnych. Eksploatację tych wapieni prowadzono do 1905r. Posiadają one duże walory dekoracyjne przez co wykorzystywane były w budownictwie jako element wykańczania wnętrz. W obrębie wyrobiska został ustanowiony pomnik przyrody nieożywionej;
- ility kamionkowe występujące głównie w kompleksie leśnym w rejonie Szałas i Długojowa zlokalizowane są na terenie S.O.P.K., nie są przewidziane do eksploatacji. Przy okazji budowy zbiornika wodnego w rejonie przysiółka Podlesie-Umer prowadzono eksploatację ility kamionkowych;
- gliny czwartorzędowe występują na terenie gminy sporadycznie i nie posiadają znaczenia gospodarczego;
- piaski czwartorzędowe występujące wzdłuż dolin rzecznych Bobrzy, Krasnej i ich dopływów. Na terenie gminy jest jedno złożo piasków „Umer” o zasobach oszacowanych na 85 tys. m³, położone na terenie otuliny S.O.P.K. Eksploatacja piasków w formie niezorganizowanej, na potrzeby lokalne prowadzona jest w rejonie Zagnańska, Wrzosów i Umera.

Zróznicowana budowa geologiczna warunkująca występowanie surowców mineralnych decydowała w przeszłości o rozwoju różnych gałęzi przemysłu opartych na rodzimej bazie surowcowej.

Obecnie z istniejących złóż eksploatowane jest tylko złożo „Sosnowica” w oparciu o ważną koncesję wydaną przez Wojewodę Kieleckiego z dnia 18. 12. 1996r. Zložo to budują utwory piaskowca triasowego wykorzystywanego jako bloki i płyty surowe, kształtki budowlane do żeliwiaków. Zostało udokumentowane w 1980r. a jego zasoby wg karty rejestracyjnej wynoszą 178,5 Mg, zaś zasoby bilansowe 168 tys. Mg..

W pozostałych złóżach eksploatacja prowadzona jest sporadycznie tylko na potrzeby lokalne i nie odgrywa to większej roli w działalności gospodarczej.

* Gleby.

Do skał macierzystych, na bazie których wykształciły się gleby należą:

- najstarsze utwory powstałe w erze paleozoicznej, do których należą wapienie dewońskie, piaskowce kambryjskie oraz piaskowce i pstry ility triasowe;
- utwory z okresu czwartorzędu ze zlodowacenia krakowskiego, do których należą utwory morenowe i osady fluwioglacjalne w postaci glin i piasków;
- oraz ze zlodowacenia bałtyckiego – w postaci lessów (południowa część Kajetanowa

i Jaworza);

- najmłodsze utwory czwartorzędowe wykształcone w dolinach rzek w postaci mad i torfów.

Na terenie gminy Zagnańsk znaczny procent gleb powstał z ubogich skał macierzystych w procesie wietrzenia piaskowców i ilułupków. Występuje tu znaczne zróżnicowanie pod względem glebowym, dominują gleby pseudobielicowe, brunatne, czarne ziemie zdegradowane, mady, gleby glejowe, murszowate oraz torfowe.

Prawie wszystkie gleby posiadają wadliwe stosunki wodne, tzn. są okresowo za suche lub podmokłe. Są to gleby o małej przydatności rolniczej, ubogie w próchnicę i przyswajalne składniki pokarmowe.

Około 75% gleb zaliczonych jest do gleb słabych i bardzo słabych (klasy V i VI).

Kompleksy gleb chronionych na terenie gminy Zagnańsk to gleby mineralne IIIa i b oraz IVa i b klasy bonitacyjnej.

Największe kompleksy tych gleb zajmują południowo-wschodnią część terenów rolniczych tej gminy (Kajetanów, Zabłocie, Lekomin, Gruszka) oraz wschodnią – sołectwo Belno. Znaczne powierzchnie gleb chronionych znajdują się również w południowej części sołectwa Samsonów oraz we wsi Jasiów.

W obrębie użytków zielonych występują większe i mniejsze płaty chronionych gleb organicznych, do których należą gleby torfowe, torfowo-mułowe, mułowo-torfowe. Na nich występują kompleksy użytków zielonych – dobre oraz słabe i bardzo słabe.

Tak wykształcone gleby nie sprzyjają rozwojowi rolnictwa. Dominacja terenów zielonych wskazuje na możliwy rozwój paszowych kierunków gospodarki rolnej.

* Rzeźba terenu.

Położenie gminy Zagnańsk na obszarze dwóch mezoregionów, tj. Płaskowyżu Suchedniowskiego oraz masywu Gór Świętokrzyskich, warunkuje ciekawą i urozmaiconą rzeźbę terenu.

Generalnie cały teren gminy ma charakter pofalowanej wyżyny, wyniesionej średnio 300–350 m n.p.m., porozcinanej dolinami rzecznyymi o płaskich i szerokich dnach.

Część północna gminy należąca do Płaskowyżu charakteryzuje się niskofalistaszą rzeźbą terenu. Wysokości wzniesień przekraczają 400 m. Deniwelacja terenu wynosi ok. 140 m. Wzgórza porośnięte są lasami i stosunkowo rzadko zaludnione.

Natomiast część południowa objęta częściowo Pasmem Klonowskim oraz Masłowskim należącym do Gór Świętokrzyskich odznacza się wyższymi wzniesieniami (Bukowa Góra 467 m n.p.m., Góra Barcza 465 m n.p.m. i Czostkowa 408 m n.p.m.) większymi spadkami charakterystycznymi dla terenu pagórkowatego a nawet wzgórzowego.

Południowe zbocza Pasma Klonowskiego są łagodniejsze, o mniejszych spadkach, przechodzące w teren falisty a nawet równinny w zasięgu Doliny Wilkowskiej.

Południowo-zachodni obszar gminy leży w zasięgu Pasma Tumlińskiego, będącego przedłużeniem Pasma Masłowskiego. Najwyższym wzniesieniem na tym obszarze jest Sosnowica 413 m n.p.m. Ukształtowanie terenu jest faliste, pagórkowate, a miejscami równinne. Deniwelacja terenu wynosi ok. 167 m.

W aktualnej rzeźbie gminy istotną rolę odgrywają zmiany wywołane gospodarczą działalnością człowieka. Największe znaczenie mają formy antropogeniczne związane z dawną eksploatacją surowców (wzrostki i hałdy poeksploatacyjne), a następnie zmiany naturalnej rzeźby spowodowane budownictwem mieszkaniowym, drogowym, kolejowym, a także budową zbiorników wodnych.

Zmiany te widoczne są w najsilniej zurbanizowanej części gminy, którą stanowi głównie dolina rzeki Bobrzy, czyli środkowa część obszaru gminy Zagnańsk.

Rzeźba terenu o urozmaiconej, pagórkowatej formie, poprzecinanej licznymi ciekami wodnymi stanowi dużą atrakcję dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego.

Zarówno wysokości wzgórz oraz nachylenia stoków nie stanowią barier w rozwoju zabudowy.

Rzeźba terenu jest więc kolejnym pozytywnym elementem środowiska przyrodniczego sprzyjającym osiedlaniu ludności na terenie gminy.

* Wody podziemne.

Skomplikowana budowa geologiczna obszaru gminy Zagnańsk (z uwagi na wykształcenie litologiczne skał zbiornikowych) powoduje, że można tu wyróżnić co najmniej cztery poziomy wodonośne: środkowodewoński, cechsztyński, triasowy, czwartorzędowy.

- Wody środkowodewońskiego poziomu wodonośnego związane z utworami węglanowymi (dolomitami) charakteryzują się wysoką twardością i dość dużą zawartością substancji mineralnych. Wydajności wód z tego poziomu są duże i osiągają ok. 200 m³/h, przy depresji rzędu 30 m. Ze względu na małe rozprzestrzenienie utworów dewońskich na terenie gminy (południowo-wschodnia część obszaru, okolice kamieniołomu na Górze Chełmowej), wody te nie mają dużego znaczenia gospodarczego.
- Cechsztyński poziom wodonośny związany z utworami marglisto-okruchowymi stwierdzono jedynie w okolicach Kajetanowa. Wody pochodzące z tych utworów są zwykle zmineralizowane i bardzo twarde. Mają bardzo małe wydajności (ujęcie wody w Kajetanowie Q = 69 m³/h) oraz bardzo małe rozprzestrzenienie. Nie przedstawiają większego znaczenia gospodarczego.
- Dla gospodarki wodnej gminy nie mają dużego znaczenia także wody z pokładów czwartorzędowych. Czwartorzędowy poziom wodonośny związany jest głównie z osadami piaszczystymi w dorzeczu Bobrzy, są to zwykle wody zanieczyszczone. Poziom wodonośny jest niejednorodny i mało zasobny. Zalega na niewielkich głębokościach, a studnie (zwykle kopalne) mają małą wydajność rzędu 2,0 m³/h.
- Najcenniejsze i najzasobniejsze są wody triasowego poziomu wodonośnego występujące w piaskowcach dolnego triasu. Charakteryzują się bardzo dobrą jakością. Są mało zmineralizowane o małej lub średniej twardości, czasem z podwyższoną zawartością jonów żelaza. Głębokość zalegania zwierciadła wód jest zróżnicowana w zależności od morfologii terenu. Wydajności studni są duże, rzędu 200 m³/h przy depresji kilkunastu do kilkudziesięciu metrów.

Wody tego poziomu stanowią część Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Zagnańsk nr 414 (pow. 337 km² a zasoby dyspozycyjne wynoszą około 2000 m³/h. Rozciąga się on także na części gmin: Strawczyn, Mniów, Miedziana Góra i Zagnańsk oraz fragmentarycznie Łopuszno i Suchedniów.

Gmina Zagnańsk prawie całą powierzchnią leży we wschodniej jego części. Zasoby tego zbiornika, jakość wód w nim występujących oraz fakt, że jest to jedno z dwóch głównych źródeł zaopatrzenia w wodę miasta Kielc (ujęcie „Zagnańsk”) nakazują traktować ten poziom wodonośny w sposób szczególny. Z punktu widzenia możliwości gospodarczego wykorzystania jest to najbardziej wartościowy poziom i powinien być eksploatowany w sposób optymalny zapewniający najwyższą ochronę wód podziemnych. Gospodarowanie wodą podziemną w tym rejonie wymaga generalnych zmian.

Aktualnie na terenie gminy Zagnańsk istnieje 27 studni wierconych, z czego 8 wyłączono z eksploatacji, ponieważ obiekty zaopatrywane dotychczas z własnych ujęć zostały podłączone do sieci wodociągowej.

Do studni wierconych stanowiących większe ujęcie należą:

- ujęcie wody wielootworowe w Zagnańsku. Na skutek intensywnej eksploatacji ujęć w Zagnańsku wytworzył się lej depresji, obejmujący szereg sąsiednich miejscowości

(m.in. Belno, Borową Górę, Jasiów, Samsonów), zmieniły się także naturalne stosunki wodne. Przejawem rozwoju leja depresji jest zanik wody w wielu studniach kopanych, wysychanie części źródeł i zmniejszenie się przepływów w Bobrzy. Skutkiem tego jest również zmniejszenie drenażu powierzchniowego i zwiększenie możliwości infiltracji wód powierzchniowych, w tym wód zanieczyszczonych do poziomu wodonośnego.

W celu ochrony tych ujęć oraz utrzymania wysokiej jakości czerpanej z nich wody ustanowione zostały wokół nich strefy ochronne.

Strefy ochrony bezpośredniej wyznaczone są indywidualnie dla każdej studni wierconej i stanowią ogrodzone obszary o powierzchni kilkuset m² w bezpośrednim sąsiedztwie ujęcia (o zasięgu 10 m od obrysu obudowy studni). Zgodnie z decyzją znak RLS.V.WP-7211/108/79 z dnia 21.01.1981r. strefa ochrony pośredniej podzielona jest na dwa rejonu:

- rejon I – obejmuje tereny wychodni i skał starszego podłoża i zajmuje powierzchnię 393,3 ha;
- rejon II obejmuje tereny gdzie utwory starsze przykryte są warstwą czwartorzędową o miąższości do 3,0 m i zajmuje powierzchnię 856,7 ha.

W obrębie drugiego rejonu położone są następujące wsie: Zagnańsk, Borek, Bartków, Janaszów, Belno, Zachełmie, Lekomin, Chrusty, Jaworze, Kaniów, Samsonów. Obecnie wykonane jest przez „Biuro Poszukiwań i Ochrony Wód Hydroeko”, Warszawa, ul. Czerniowieckiego 8c, nowe opracowanie stref ochrony pośredniej ujęcia w Zagnańsku. Obejmuje ono granicę zewnętrzną terenu ochrony, granicę wewnętrzną ochrony pośredniej i granicę obszaru podwyższonej ochrony.

- ujęcie wody w Kołomani zaopatruje w wodę wodociąg grupowy „Kołomań”. Zasięg terenu ochrony bezpośredniej studni wierconej jest w kształcie kwadratu o wymiarach 16x16, tj. w promieniu 8 m od studni. Obecnie zlecone jest opracowanie projektu strefy ochrony pośredniej;
- ujęcie wody w Kajetanowie (poza terenem PK) zaopatruje wodociąg grupowy „Kajetanów-Wiśniówka” (gm. Masłów);
- ujęcie we wsi Szałas. Wydajność studni pokrywa potrzeby na wodę tylko tych dwóch wsi. W projekcie budowlanym ujęcia ogrodzony teren stacji o wymiarach 30,0x33,3 m pokrywa się z granicą jej strefy ochrony bezpośredniej.

Woda z wymienionych ujęć nie wymaga uzdatniania, jedynie chlorowania. Wszystkie ujęcia w gminie posiadają strefy ochrony bezpośredniej, której zasięg wyznacza ogrodzenie poszczególnych ujęć, natomiast aktualnie strefę ochrony pośredniej utworzono tylko dla ujęcia „Zagnańsk”. Na terenie ochrony bezpośredniej jest zabronione użytkowanie gruntów do celów nie związanych z eksploatacją ujęcia.

Natomiast na obszarze strefy ochrony pośredniej mogą być zabronione roboty i czynności powodujące zmniejszenie przydatności ujmowanej wody lub wydajności ujęcia.

Na terenie gminy Zagnańsk znajdują się 3 punkty sieci regionalnej monitoringu jakości zwykłych wód podziemnych w województwie świętokrzyskim o nr 32, 33, 34 i jeden punkt sieci krajowego monitoringu jakości zwykłych wód podziemnych w województwie świętokrzyskim o nr 409 – stan w 2003r.

Wykaz punktów sieci krajowego i regionalnego monitoringu wód podziemnych
na obszarze gminy Zagnańsk

Numer punktu sieci		Stratygrafia warstwy wodonośnej	Miejscowość	Właściciel (użytkownik)
RMWP	MWP			
33	599	T ₁	Zagnańsk – st. 2 (Zagnańsk)	Ujęcie kom. dla Kielc
34		T ₁ , D ₂	Zagnańsk – st. 3 (Zagnańsk)	Ujęcie kom. dla Kielc
32	333		Bartków (Zagnańsk)	studnia kopana – obserwacyjna IMiGW
	409	T ₂	Szałas (Zagnańsk)	Punkt SOWP PIG

KMWP – monitoring krajowy

RMWP – regionalny monitoring w województwie świętokrzyskim

Ocena jakości wód podziemnych w poszczególnych punktach monitoringowych w 2003 r. sporządzona pod kątem ich przydatności do spożycia przez ludzi wg Rozporządzenia Ministra Zdrowia Nr 1718 z dnia 19 listopada 2002r. przedstawia się następująco:

Nr punktu	Stratygrafia warstwy wodonośnej	Typ techniczny wody wg Altowskiego- Szwieca	Klasa jakości wody (PIOŚ 1995)	Przekroczenia dopuszczalnych zawartości w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi
32	sk	SO ₄ Cl-NO ₃ -Ca-Na	III	odpowiada normie
33	T ₁	HCO ₃ -SO ₄ -Ca	Ib	odpowiada normie
34	T ₁ , D ₂	HCO ₃ -SO ₄ -Ca-Mg	II	odpowiada normie
409	T ₂	HCO ₃ -Ca	Ib	Fe, Mn

Jakość wód podziemnych oceniono biorąc pod uwagę ich chemizm, klasę jakości (klasyfikacja PIOŚ 1995) oraz pod kątem spełniania wymogów dla wód do picia i na potrzeby gospodarcze określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia Nr 1718 z dnia 19 listopada 2002r. Dwa punkty sieci monitoringu o nr 33, 34 zlokalizowane są w Zagnańsku i Bartkowie określają stan jakości wód ujęcia komunalnego dla miasta Kielce. Punkt o nr 409 wchodzący jednocześnie w skład krajowej sieci Stacjonarnych Obserwacji Wód Podziemnych Stacji Hydrologicznych PIG zlokalizowany jest w Szałasie. Natomiast punkt o nr 32 zlokalizowany w Bartkowie stanowi studnia kopana ujmująca wody głębinowe. W punktach o nr 33, 34 typ wód podziemnych w niewielkim stopniu odbiega od typów naturalnych charakterystycznych dla zwykłych wód podziemnych w naszym klimacie, tj. wód wodorowęglanowo-wapniowych i wodorowęglanowo-wapniowo-magnezowych. Natomiast w pkt 32 odbiega w znacznym stopniu.

W 1996r. w punktach o nr 409, 33 stwierdzono występowanie wody klasy Ib (woda wysokiej jakości), w punkcie 34 klasy II (woda średniej jakości), w punkcie 32 klasy III (woda niskiej jakości). W punktach o nr 33, 34 woda odpowiadała wymogom wód do picia i na potrzeby gospodarcze, w punkcie 409 woda nie odpowiadała wymogom dla wód jak wyżej.

Zbiorcze zestawienie studni wierconych na obszarze gminy Zagnańsk

Nr studni na mapie i rok wykonania	Miejscowość Użytkownik	Głębokość studni w m	Zasoby zatwierdzone w kat. B Wydajność m ³ /h Depresja m	Pobór wody w m ³ /h	Uwagi
1	2	3	4	5	6
1/1989	Szałas-U.G. Zagnańsk	200,0	Q=13,3	otwór nieczynny	otwór wykonano jako badawczy dla rozp. zasobów wód podz. rejonu Ćmińsk-Szałas
1a/1982	Szałas – stacja SOWP PIG	50,0	Q=6,30 S=25,85	otwór badawczy	punkt monitoringowy
2/1972	Kołomań wodociąg wiejski + zakład	80,0	Q=38,0 S=23,1	38,0	Ujęcie wykonano dla Ośrodka Produkcji Drzewnej „Las”
3/1972	Tumlin– Dąbrówka–RSP	30,0	Q=5,5 S=1,2	otwór nieczynny	
4/1965	Zagnańsk Piekarnia GS	41,0	Q=9,3 S=14,0	otwór nieczynny	
5/1965	Restauracja „Bartek”	41,0	Q=3,0 S=10,0	otwór nieczynny	
6/1969	Zespół Szkół Leśnych w Zagnańsku	145,0	Q=25,0 S=56,0	otwór nieczynny	
7/1973	Szkoła Podst. w Belnie	50,0	Q=4,5 S=4,5	otwór nieczynny	
8/1968	Szkoła Podst. w Tumlinie	100,0	Q=4,3 S=22,8	otwór nieczynny	
9/1975	Spół. Pracy Przem. Drzew.	16,0	Q=1,6 S=4,25	otwór nieczynny	
Źródło	OTL – Zagnańsk		Q=4,5	czynne	
I/1/1966	Bartków WPWiK Kielce (miasto i gmina Zagnańsk)	50,2	Q=193,4 S=17,65	otwór nieczynny	
I/1a/1967	Bartków WPWiK Kielce (miasto i gmina Zagnańsk)	100,0	Q=217,8 S=19,3	92,5	Ujęcie wielootworowe- zasoby łączne studni
I/2/1963	Kaniów WPWiK Kielce (miasto i gmina Zagnańsk)	150,0	Q=234,4 S=16,3	114,2	Ujęcie wielootworowe- zasoby łączne studni, punkt monitoringowy (studnia głębinowa)

					ujmująca przed-czwartorzędowy poziom wodonośny)
I/2a/1967	Kaniów WPWiK Kielce (miasto i gmina Zagnańsk)	100,0	Q=234,4 S=16,1	163,3	Ujęcie wielo-otworowe – zasoby łączne studni
I/3/1963	Zagnańsk WPWiK Kielce (miasto i gmina Zagnańsk)	100,0	Q=206,1 S=27,95	156,3	Ujęcie wielo-otworowe – zasoby łączne studni, punkt monitoringowy (studnia głębinowa ujmująca przed-czwartorzędowy poziom wodonośny)
I/4/1967	Zagnańsk WPWiK Kielce (miasto i gmina Zagnańsk)	145,0	Q=153,2 S=29,7	104,2	Ujęcie wielo-otworowe – zasoby łączne studni
I/5/1966	Zagnańsk WPWiK Kielce (miasto i gmina Zagnańsk)	150,0	Q=150,0 S=50,6	57,9	Ujęcie wielo-otworowe – zasoby łączne studni
I/6/1966	Janaszów WPWiK Kielce (miasto i gmina Zagnańsk)	100,0	Q=51,66 S=21,9	otwór nieczynny	
I/7/1967	Jasiów WPWiK Kielce (miasto i gmina Zagnańsk)	100,0	Q=187,3 S=21,2	87,1	Ujęcie wielo-otworowe – zasoby łączne studni
I/7a/1969	Jasiów WPWiK Kielce (miasto i gmina Zagnańsk)	100,0	Q=210,0 S=24,9	otwór nieczynny	
I/8/1969	Zagnańsk WPWiK Kielce (miasto i gmina Zagnańsk)	100,0	Q=176,9 S=13,3	63,8	Ujęcie wielo-otworowe – zasoby łączne studni
I/8a/1969	Zagnańsk WPWiK Kielce (miasto i gmina Zagnańsk)	87,0	Q=210,0 S=12,4	131,7	Ujęcie wielo-otworowe – zasoby łączne studni
I/9/1983	Zachemie WPWiK Kielce (miasto i gmina	160,0	Q=91,0 S=23,6	otwór nieczynny	punkt monitoringowy – piezometr nr 10

	Zagnańsk)				
I/10/1984	Samsonów WPWiK Kielce (miasto i gmina Zagnańsk)	199,0	Q=7,8 S=57,6	otwór nieczynny	
II/1/1966	Kajetanów wodociąg wiejski + kamieniołom Wiśniówka	90,4	Q=69,0 S=26,0	14,0	wsie Kajetanów, Zabłocie
II/2/1983	Kajetanów	92,0	Q=41,5 S=31,9	otwór awaryjny	

Studnie oznaczone nr I/11966 do I/10/1983 stanowią jedno ujęcie o zatwierdzonych zasobach 2332,06m³/h.

Generalnie jakość wód podziemnych należy ocenić pozytywnie, przede wszystkim w głównym ujęciu – Zagnańsk.

Jednak z uwagi na usytuowanie większości studni na terenie terasu zalewowego rz. Bobrzy lub w bezpośrednim jego sąsiedztwie oraz ze względu na niewielką miąższość i rozprzestrzenienie słabo przepuszczalnych osadów czwartorzędowych, nie stanowiących zabezpieczenia przed infiltracją zanieczyszczeń z powierzchni terenu występuje potencjalne zagrożenie jakości wód podziemnych.

Największe rzeczywiste zagrożenie dla jakości wód podziemnych stanowią gospodarstwa indywidualne. Istotnym problemem jest brak kanalizacji sanitarnej (z wyjątkiem rejonu Zagnańska), nieszczelność szamb przydomowych w wielu gospodarstwach, wypompowywanie ścieków z szamb na terasę zalewową, a także niekiedy „dzikie” rzuty ścieków z beczkowszu. Ponadto w pojedynczych gospodarstwach występuje zły stan sanitarny, gdzie odprowadzenie odcieków z gnojowicy następuje rowkami do gruntu oraz brak jest szamb przydomowych.

Zespół tych elementów może prowadzić do zanieczyszczenia bakteriologicznego studni. Zabezpieczeniem przed ewentualnymi zagrożeniami wód jest rozwój kanalizacji sanitarnej a także podniesienie świadomości społecznej o konieczności przestrzegania ogólnie obowiązujących zasad gospodarki ściekami. Dotyczy to nie tylko użytkowników gospodarstw indywidualnych ale także obiektów produkcyjno-usługowych wytwarzających ścieki komunalne i przemysłowe.

* Wody powierzchniowe.

Obszar gminy Zagnańsk położony jest w dorzeczu Wisły. Pod względem hydrograficznym obszar gminy rozdzielony jest dwoma większymi i kilkoma mniejszymi działami wodnymi, przechodzącymi wzdłuż pasm górskich, co powoduje, że tutejsze strumienie i rzeczki spływają do trzech większych zlewni, którymi są rzeki Pilica, Kamienna i Nida, będące lewobrzeżnymi dopływami Wisły.

Przez północną część gminy, wzdłuż grzbietu Wzgórz Kołomańskich, przebiega dział wodny II rzędu rozdzielający zlewnie Pilicy i Nidy.

- W zlewni rzeki Pilicy jest północna część gminy – sołectwo Szalas oraz częściowo sołectwa Kołomań, Długojów, Jasiów i Kaniów. Są to tereny źródłkowe rzeki Krasnej oraz w niewielkiej części rzeki Serbianki – dopływu Czarnej Taraski.
- Zlewnia Kamiennej obejmuje wschodnią część sołectwa Belno, gdzie swoje źródła ma rzeka Jaślana – dopływ rzeki Kamionki.
- Pozostały, przeważający obszar gminy (centralna i południowa część) – około 90% powierzchni – położony jest w zlewni rzeki Nidy. Wody z tego terenu odprowadzane

są przez rzekę Bobrzę, która ma tu swoje źródła leżące na wschodnich krańcach gminy w okolicach miejscowości Stara Występa. Następnie Bobrza płynie w kierunku zachodnim przez cały teren gminy. Zasilana jest przez niewielkie choć liczne cieką biorące swój początek w źródłach na zboczach Wzgórz Kołomańskich na północy i Wzgórz Oblęgorsko-Tumlińskich na południu. Największym jej dopływem na obszarze gminy jest rzeka Bobrzaneczka mająca swój początek na północ od wsi Siodła. Najbardziej wysunięta w kierunku południowym część gminy to teren źródliskowy rzeki Sufraganiec i Silnicy. Natomiast południowo-wschodnią część gminy stanowi obszar źródliskowy rzeki Lubrzanki, biorącej swój początek w okolicach Jaworza. Odwadnia ona wschodnią część Wzgórz Tumlińskich i południowe stoki Góry Barczy.

Czystość wód powierzchniowych przepływających przez gminę rzek badana jest na rzece Bobrzy i Lubrzance.

Podstawą oceny stanu czystości rzek była trzystopniowa klasyfikacja śródlądowych wód powierzchniowych z ustalonymi, rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5.11.1991r. (Dz.U. Nr 116, poz. 503), normami dopuszczalnych wskaźników zanieczyszczeń w poszczególnych klasach. Według badań monitoringowych prowadzonych przez Laboratorium Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w 2003 r. na rzece Bobrzy i Lubrzance – stosując klasyfikację ogólną będącą wypadkową klasyfikacji fizyko-chemicznej i bakteriologicznej – stwierdzono, że:

- rzeka Bobrza w granicach gminy Zagnańsk w klasyfikacji fizyko-chemicznej prowadzi wody zaliczane do II klasy czystości. W 1997r. nastąpiła poprawa stanu czystości wód górnego biegu rzeki na długości ok. 25 km w stosunku do lat poprzednich i zmiana klasy z III na II we wszystkich badanych wskaźnikach fizyko-chemicznych, lecz o klasyfikacji ogólnej przesądził wskaźnik miano Coli (III klasa) klasyfikacja bakteriologiczna. Obecność bakterii typu kałowego w wodzie wskazuje na odprowadzenie do rzeki ścieków o charakterze bytowym (zanieczyszczeń fekalnych). W granicach gminy planowana jest II klasa czystości rzeki;
- rzeka Lubrzanka w klasyfikacji ogólnej posiada III klasę czystości. Zdecydowały o tym azotyny i miano Coli. Źródłem azotynów są ścieki komunalne, wody opadowe oraz spływy obszarowe wnoszące do wód zanieczyszczenia erodowane z gleby. Obecność biogenów w wodzie świadczy o zrzutach ścieków komunalnych. W klasyfikacji fizyko-chemicznej wody posiadają II a w klasyfikacji bakteriologicznej III klasę czystości. Planowana jest I klasa czystości rzeki.

* Zbiorniki wodne.

Bardzo duże znaczenie, szczególnie na terenach, gdzie zostały naruszone stosunki wodne mają powierzchniowe zbiorniki wodne, które stabilizują warunki zarówno wód powierzchniowych, jak i podziemnych. W gminie Zagnańsk ze względu na obniżenie poziomu wód gruntowych istnieje potrzeba budowy takich zbiorników.

Dogodne warunki do lokalizacji zbiorników wodnych istnieją w dolinie rzeki Bobrzy. Obecnie istniejące zbiorniki na rzece Bobrzy i jej dopływach w: Zagnańsku, Dudkowie, Samsonowie, Wąsoszy i Umerze nie są w pełni zagospodarowane, a ze względu na małe pojemności i powierzchnię nie mają znaczenia w bilansie wodnym zlewni rzeki Bobrzy. Pełnią raczej funkcję stawów.

Funkcję retencyjno-rekreacyjną pełnią tylko 2 zbiorniki wodne. Zbiornik „Borowa Góra” o powierzchni 1,65 ha w Kaniowie zasilany przez bezimienny dopływ Bobrzy oraz zbiornik „Zachełmie” o powierzchni 1,3 ha i pojemności 17,0 tys. m³ zlokalizowany w Zachełmiu na dopływie Bobrzy. Obecnie trwają prace nad budową zbiornika retencyjnego „UMER” na rzece Bobrzy o max. powierzchni zalewu 500 000m². Zbiornik ten realizowany jest w ramach programu małej retencji województwa świętokrzyskiego.

W ramach w/w programu małej retencji”, który zawiera m.in. zaktualizowany program budowy małych zbiorników wodnych przewidziany jest również budowa zbiornika „Kołomań”. Realizacja wnioskowanych w tym programie zbiorników pozwoli na zwiększenie ilości wody przeznaczonej do nawodnień, jak również zwiększy zasilenie rezerwarów wód podziemnych

Ponadto postulowana jest budowa zbiorników:

- Samsonów-Piechotne – Jasiów;
- Jasiów – Bartków,
- Odbudowa stawu na rzece Bobrzy w miejscowości Umer na granicy z gminą Miedziana Góra,
- Budowa zbiornika na rzece Bobrza w miejscowości Samsonów i Kaniów (ul. Młynarska),
- Budowa zbiornika „Kaniów II”,
- Budowa dwóch zbiorników na rzece Krasna w miejscowości Szałas.

* Wody powodziowe.

Na części obszaru objętego wodami powodziowymi stuletnimi $Q_{1\%}$ oraz oznaczonymi na rysunku zmiany Studium symbolem ZZ wprowadza się zakazy wynikające z art.83 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 11 października 2001r. Prawo wodne (Dz. U. Nr 115, poz. 1229 z późniejszymi zmianami).

4. Do najistotniejszych problemów związanych ze stanem środowiska przyrodniczego i jego zagrożeń należy zaliczyć:

- * konieczność stałego przeciwdziałania zanieczyszczaniu GZWP i innych zbiorników wód podziemnych, będących źródłem poboru wody na cele komunalne oraz zanieczyszczeniu wód powierzchniowych.

Potencjalnemu skażeniu wód sprzyjają:

- brak zabezpieczenia przed infiltracją zanieczyszczonych wód z powierzchni terenu. Niewielka miąższość i rozpręszczenie słaboprzepuszczalnych osadów czwartorzędowych nie stanowi izolacji dla wodonośnego piętra;
- zanieczyszczenie wód rzeki Bobrzy ze względu na infiltrację bezpośrednią (strefy spękań pionowych) i pośrednie (poprzez osady piaszczyste aluwiiów) mogą stanowić duże zagrożenie dla jakości wód podziemnych;
- podgórski charakter rzeki Bobrzy (przecinającej cały obszar gminy Zagnańsk) może stanowić pewne zagrożenie powodziowe. Wyznaczone na planszy tzw. tereny zalewane wielkimi wodami, powinny pozostać obszarem niezainwestowanym.

Istniejące i projektowane zbiorniki wodne na tej rzece stanowią również zabezpieczenie przeciwpowodziowe.

- brak kanalizacji sanitarnej (wyluczając rejon Zagnańska) oraz fakt nieszczelności szamb przydomowych w wielu gospodarstwach, wypompowywanie ścieków szamb na taras zalewowy (rejon ujęcia wody), „dzikie” zrzuty ścieków z beczkowsu – zespół tych elementów może prowadzić do zanieczyszczenia bakteriologicznego studni.

Dla wykluczenia możliwości przypadkowego lub ewentualnego skażenia bakteriologicznego wód podziemnych przeprowadzanymi zbiorczymi rurociągami kanalizacji ściekowej kolektory i przepompownie ścieków należy lokalizować poza wyznaczonym terenem ochrony pośredniej (w przypadku ujęcia w Zagnańsku poza wydzielonym z terenu zewnętrznego obszaru podwyższonej ochrony, którego wyznacznikiem jest najwyższy czas przeżywalności bakterii z grupy Coli) lub zaprojektowanie bezpiecznego rurociągu (podwójny rurociąg, rury o tzw. czasowej nieograniczonej gwarancji);

- zanieczyszczenie związane z działalnością rolniczą; niewłaściwa gospodarka nawozami wpływa na jakość wód powierzchniowych (wód rzeki Bobrzy, pozaklasowe wartości stężeń fosforu ogólnego, podwyższona fosforanów), a pośrednio na wody podziemne.
Gleby słabej jakości, nieznacznej miąższości kontaktują się bezpośrednio z warstwą wodonośną, a znaczne spadki terenu ułatwiają wymywanie nawozów i ich spływ do wód powierzchniowych;
  - główne ciągi komunikacyjne stanowią potencjalne zagrożenie dla jakości wód w ujęciach (cięższe frakcje substancji ropopochodnych, awaryjne rozlania trujących lub szkodliwych substancji). Szczególne zagrożenie stanowią drogi pomiędzy Lekominem a Samsonowem, Zagnańskiem a Kielcami oraz linia kolejowa na trasie Warszawa–Kielce–Kraków. Budowa kanalizacji deszczowej obsługującej zabudowę wzdłuż wymienionych ciągów komunikacyjnych oraz osadników kanalizacji deszczowej umożliwiających doprowadzenie podczyszczonych wód szczelnymi rurociągami do rzeki Bobrzy wydaje się być inwestycją niezbędną;
  - niewłaściwie prowadzona działalność przemysłowa, produkcyjna, usługowa może stanowić potencjalne punktowe ogniska zanieczyszczeń.
Obecnie na terenie gminy Zagnańsk nie ma zakładów zagrażających środowisku. Dla utrzymania takiego stanu wskazana jest kontrola wszystkich obiektów prowadzących działalność gospodarczą, a głównie wykorzystywanych szamb (szczelność), które stanowią podstawowe potencjalne zagrożenie;
  - dzikie wysypiska śmieci w rejonie osiedla Wrzosa i Kościelnej Górki wymagają pilnej likwidacji z uwagi na zagrożenie dla jakości wód podziemnych oraz powierzchniowych;
- * jakość i stopień czystości powietrza atmosferycznego, którego główny czynnik stanowią emisje z różnych źródeł. W gminie Zagnańsk na stan zanieczyszczenia atmosferycznego pośredni wpływ wywiera aglomeracja kielecka, „Zakłady Białego Zagłębia”, a także zanieczyszczenia transgresyjne pochodzące z innych ośrodków o ponadlokalnym zasięgu oddziaływania.
Działalność gospodarcza – lokalna – ma tu niewielki wpływ i sprowadza się praktycznie do emisji substancji powstających w wyniku energetycznego spalania paliw (węgla kamiennego, koks) w lokalnych kotłowniach i paleniskach w indywidualnych budynkach mieszkalnych w okresie grzewczym.
W gminie Zagnańsk są one systematycznie redukowane poprzez stały rozwój gazyfikacji. Obecnie około 70% gospodarstw posiada już przyłącze gazowe. Na terenie gminy w ostatnich latach wykonano już 7 kotłowni przyjaznych dla środowiska, w których wykorzystano jako źródła energii cieplnej (gaz i olej opałowy). W 5 kotłowniach zastosowano paliwo gazowe o łącznej mocy (0,687 MW), a w 2 o łącznej mocy (1,090 MW) zastosowano olej opałowy.
Najczęściej występującymi charakterystycznymi zanieczyszczeniami powietrza są: pyły, tlenek i dwutlenek węgla, dwutlenek siarki i tlenki azotu. Średnie roczne stężenia głównych zanieczyszczeń powietrza w 1997r. na większości stanowisk pomiarowych w województwie kieleckim wykazały wartości niskie, tj. znacznie poniżej norm dopuszczalnych. W związku z nowelizacją ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska z dnia 29 sierpnia 1997r. (Dz.U. Nr 133, poz. 885) rozporządzenie MOŚZNiL z dnia 28 kwietnia 1998r. w sprawie dopuszczalnych wartości stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu (Dz.U. Nr 55, poz. 355) złagodziło dotychczasowe obowiązujące zastosowanie normy dla terenów parków krajobrazowych. Według tego rozporządzenia tereny parków krajobrazowych

traktowane będą pod tym względem jak reszta kraju. Norma opadu pyłu została ujednolicona, jest niezależna od formy zagospodarowania terenu i wynosi obecnie 200 g/m²/rok.

Na terenie gminy Zagnańsk brak jest stałej sieci pomiarowej do określania czystości powietrza atmosferycznego. Nie pozwala to na jednoznaczne i szczegółowe określenie stanu istniejącego sprecyzowania wniosków do dalszej działalności w tej dziedzinie.

Ponieważ emisje stanowią główny czynnik zanieczyszczenia atmosfery, a na terenie samej gminy obiekty o takiej działalności nie występują (poza lokalnymi kotłowniami) zanieczyszczenie powietrza związane jest tu głównie z lokalnymi kotłowniami i paleniskami, które są systematycznie redukowane poprzez rozwój gazyfikacji.

Przynależność gminy Zagnańsk do Stowarzyszenia Zdrowych Miast z siedzibą w Danii jest potwierdzeniem dobrego stanu czystości powietrza w tym regionie. Stan ten potwierdzają również decyzje wydawane w ciągu ostatnich lat przez Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach dla obiektów emitujących do powietrza zanieczyszczenia (na podstawie opracowanych uciążliwości), wykazywały one dotrzymanie obowiązujących norm stężeń zanieczyszczenia powietrza.

- * kształtowanie klimatu akustycznego, na który w decydujący sposób wpływa m.in. hałaśliwość ruchu drogowego najbardziej odczuwalna na terenach usytuowanych wzdłuż samochodowych tras komunikacyjnych.

Dla określenia stopnia zagrożenia środowiska hałasem komunikacyjnym wykonywane są plany akustyczne. Gmina Zagnańsk nie posiada takiego planu. W roku 2003r. przeprowadzono pomiar hałasu komunikacyjno-drogowego na obszarach przyległych do głównej trasy komunikacyjnej nr 7 Warszawa–Kraków biegnącej w części przez teren gminy Zagnańsk. Jego wyniki opublikowano w „Raportie o stanie środowiska w województwie kieleckim w roku 2004”, z którego wynika, że pomiary wykonano na 11 odcinkach pomiarowych o łącznej długości 119,5 km. Na terenie gminy Zagnańsk, wzdłuż trasy komunikacyjnej nr 7, w punkcie pomiarowym zlokalizowanych w Barczy równoważny poziom hałasu w odległości 1 m od jezdni wyniósł powyżej 75 dB a na odległości I linii zabudowy wartość ta kształtuje się na poziomie 65,1-70dB. Należy stwierdzić, że w 2003 r. nastąpił wzrost poziomu hałasu w stosunku do 2002 r. o ponad 15 dB. Natężenie hałasu badano w punktach odległych 1 m od krawędzi jezdni na wysokości 1,2 m nad poziomem jezdni i wyniósł powyżej 75dB. Równoważny poziom hałasu obok zabudowy mieścił się w granicach do 70dB. Pomiary prowadzono w punktach zlokalizowanych w odległości od 1,0 m do 1,5 m od pierwszej linii zabudowy.

Jedynym obiektem w gminie Zagnańsk, dla którego wydano decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu w gminie Zagnańsk jest zakład drzewny „Drewmal” w Samsonowie (znak decyzji OS.I c-8643/03/82 z 25.10.1982r. wydaną bezterminowo przez WOŚUW w Kielcach o dopuszczalnym poziomie 55 dB w dzień. poza tym obiektem nie występują w gminie obiekty powodujące uciążliwości hałasowe.

W związku z nowelizacją ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska z dnia 29 sierpnia 1997r. (Dz.U. Nr 133, poz. 885) rozporządzenie MOŚZNiL z dnia 13 maja 1998r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U Nr 66, poz. 436) złagodziło dotychczasowe obowiązujące zastosowanie normy dla terenów parków krajobrazowych, które traktowane będą pod tym względem jak reszta kraju, w zależności od funkcji danego obszaru.

III.2. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska kulturowego, jego walorów i zagrożeń

1. Najstarsze ślady działalności człowieka oraz pierwsze osady położone nad rzeką Bobrzą pochodzą z okresu średniowiecza. Mimo że znane z dokumentów daty lokacji tych osad pochodzą z czasów późniejszych, to są to często daty przenoszenia istniejących już osiedli na tzw. prawo magdeburskie lub lokacje powtórne.
2. O powstawaniu osad nad rz. Bobrzą oraz ich przemysłowym charakterze zdecydowały istniejące tu zasoby rudy żelaza i okoliczne lasy.
W tym czasie zakłady hutnicze zakładano nad rzekami, bowiem energia wody poruszała koła wodne, które poruszały w nich miechy i młoty.
3. Pierwszą większą kopalnię rudy w tym rejonie zbudowano na początku XVII w. w górze Ławeczna, a później powstały kopalnie na Bruszni k/Tumlina, w Długojowie, Barczy k/Zagnańska, gdzie rudę żelaza i ołowiu wydobywano na Wzgórzach Tumlińskich.
Paliwem w dymarkach, kuźniach, wielkich piecach i fryszerkach był węgiel drzewny, który wypalano z drewna iglastego i liściastego. Wypalanie węgla robili tzw. kurzacze, którzy prawie stale mieszkali w lasach, stąd późniejsze nazwy miejscowości: Węgłe, Kopcie, Szałasy, Budy.
4. W XV w. na zachodzie Europy zaczął się upowszechniać nowy sposób wytopu żelaza w wielkich piecach, o wiele bardziej wydajnych od stosowanych dotąd dymarek i kuźnic.
5. W 1613r. wybudowano pierwszy w Polsce nowoczesny wielki piec hutniczy, tzw. bergamowski, w Bobrzy, a w latach 1641–1943 w Samsonowie. Piece te miały 12–14 razy większą wydajność od dymarek a ponadto dawały ciekłą surówkę, co umożliwiało stosowanie technologii odlewniczej.
Wraz z budową zakładów hutniczych i rozwojem przemysłu szybko wzrastała liczba ludności oraz zasobność mieszkańców.
6. W 1789r. w wyniku reform Sejmu Czteroletniego wszystkie zakłady przemysłowe przejęte zostały na Skarb Państwa i jako dobra górnicze wraz z lasami i zakładami hutniczymi. Nastąpiła nowa era uprzemysłowienia Staropolskiego Zagłębia.
Po utworzeniu w Kielcach Dyrekcji Głównej Górniczej dążącej do uprzemysłowienia kraju rozpoczęto organizowanie przemysłu zbrojeniowego, którego podstawą było hutnictwo.
Duże zasługi w działaniach reorganizacyjnych zakładów przemysłowych położył Stanisław Staszic. Planował on zmodernizowanie starych i budowę wielu nowych zakładów metalurgicznych i wydobywczych w Zagłębiu Staropolskim.
Założona w Kielcach w 1816r. Szkoła Akademiczno-Górnicza była pierwszą w kraju politechniką kształcąca kadrę techniczną do zakładów hutniczych.
Ze względu na tradycje hutnicze i produkcję zbrojeniową w XVII i XVIII w tym rejonie budowę nowego zakładu wielkopieczowego rozpoczęto w Samsonowie w 1818r., a otwarto go w 1823r.
Zakład pracował do 1866r., w którym pożar zniszczył zakład.
7. W końcu XIX w. w miejscu dawnych kuźnic powstawały tartaki, nowe młyny i kamieniołomy. Wybudowanie linii kolejowej w 1885r. oraz budynków tartacznych w 1916r. i kolejnych odcinków wąskotorowej kolejki leśnej na potrzeby tartaku zaczęły przyciągać zamożną ludność budującą okazałe wille na wschodnim zboczu wzgórza Borek, co dało początek obecnemu Zagnańskowi.
8. Budowa większych tartaków w okresie I wojny światowej ożywiła przemysł drzewny, który do dziś odgrywa znaczącą rolę na terenie obecnej gminy Zagnańsk.
9. Po II wojnie światowej odrodził się rozwój metalurgii w starym zagłębiu.
Maszyny prawie wszystkich zakładów przemysłowych w Zagłębiu Staropolskim poruszane były siłą spadku wody spiętrzanej rzeki Bobrzy.
Od połowy XIX w. coraz bardziej liczyły się huty zasilane węglem kamiennym, którego

niestety brak było na Kielecczyźnie i to zapewne był główny powód powolnej utraty znaczenia przemysłu w tym rejonie.

10. Obiekty przemysłowe pozostałe jako zabytki świadczą mogą o świetności rozkwitu przemysłu w tym rejonie, jego różnorodności oraz o bardzo dużej wiedzy technicznej i pomysłowości twórców tych zakładów.

Był to jeden z głównych ośrodków koncentracji zainwestowania Staropolskiego Okręgu Przemysłowego.

Wielowiekowe tradycje przemysłowe – górnicze, hutnicze, metalowe, kamieniarskie, drzewne świadczą o specyfice kulturowej tej gminy.

Dużo pozostałości po dawnych zakładach przemysłowych od XVI do XIX wieku znajdują się przede wszystkich wzdłuż rz. Bobrzy. Istniały tu XVI-wieczne kuźnie – Adamów, Kaniów, Bartków, Janaszów, Jasiów, Samsonów, Kołomań, Rurania, Szałas, Humer, Świątełek, eksploatowano rudy żelaza – Ławęczna, Dalejów, Żeberka, Grabina, od XVII pracowały wielkie piece hutnicze – Samsonów, Humer, Szałas i fryszerki – Humer, Świątełek, Janaszów, Jasiów, Kaniów, od wieku XIX wydobywano kamień – Barcza, Zagnańsk, Doły, Tumlin, funkcjonowały także tartaki i kolejki leśne – Zagnańsk i okolice.

11. Na terenie gminy Zagnańsk znajdują się liczne miejsca pamięci narodowej, pochodzące z różnych okresów historii: od powstania styczniowego, rewolucji 1905r., I wojny światowej a głównie z okresu II wojny światowej. W rejonie Dąbrowa – Zagnańsk oraz Samsonów – Krasna żołnierze polscy bohatersko bronili we wrześniu 1939r. dostępu Niemcom do reorganizującej się Armii „Prusy”. W lasach samsonowsko-suchedniowskich działały różne oddziały partyzanckie: „Hubala”, „Gryfa”, „Barabasza”, „Ponurego”, „Narbutta”, „Garbatego” i „Bohuna”. W rejonie Zagnańsk – Siodła 15.08.1944r. nastąpiła koncentracja i utworzenie 4 pp. AK, w rejonie Zagnańsk – Kaniów ze skoncentrowanych 202 i 204 pułków 11.08.1944r. powstała Brygada Świętokrzyska NSZ, a w uroczysku Świnia Góra na początku września 1944r. nastąpiła koncentracja I, X i XI brygad AL. Przykładem terroru okupanta wobec ludności cywilnej była trzykrotnie pacyfikowana wieś Szałas.

O patriotyzmie mieszkańców całej ziemi kieleckiej oraz walkach toczonych w jej obronie w gminie Zagnańsk świadczą upamiętnione miejsca straceń oraz mogiły w Kołomani, Samsonowie, Tumlinie, Zagnańsku i Szałasie.

12. Elementami zabytkowego krajobrazu komponowanego zasługującymi na ochronę jest aleja przydrożna z wartościowym starodrzewem, ze szczególnie cennym dębem „Bartkiem” pochodzących sprzed 600 lat, a także cmentarze parafialne w Tumlinie i Zagnańsku.
13. Spis zabytków będących pod ścisłą ochroną konserwatorską wpisanych do rejestru dóbr kultury oraz pozostałych będących w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach przedstawił Wojewódzki Konserwator Zabytków w Kielcach (w oparciu o ustawę z dnia 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Wszelkie prace podejmowane przy obiektach wymienionych w poniższym spisie i innych będących w ich otoczeniu ekspozycyjnym i innych strefach ochrony konserwatorskiej, wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Kielcach.

14. Do obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy Zagnańsk a zaewidencjonowanych w Państwowej Służbie Ochrony Zabytków w Kielcach należą:

Chrusty:

1. Kapliczka (św. Rozalii) XIX w., drew., ok. 1890r.;

Ciągłe:

2. Budynek (zarządu Huty Józefa), XVIII w., mur., ruina, nr rej. 1014, tzw. Skarbczyk, wł. Maciej Fert;

3. Dom (Ciągłe 19), wł. Marianna Boruń, 1864r.;

4. Kaplica (p.w. św. Jana Nepomucena), XVIII w., mur., nr rej. 1010, 2 poł. XVIII;
Janaszów:
5. Kaplica (p.w. św. Maksymiliana Kolbe), XVIII w., mur., nr rej. 1011, 2 poł. XVIII, dobud.
nawy drewn. 1982r.;
- Jaworze:
6. Dom (Jaworze 46), XIX w., drewn., wł. Ewa Koziół, 1883r.;
7. Dom (Jaworze 62), XX w., drewn., wł. Władysław Kopeć, ok. 1900r.;
8. Dom (Jaworze 69), XX w., drewn., wł. Czesław Marcisz, ok. 1900r.;
9. Stodoła (Jaworze 35), XX w., drewn., wł. Mieczysław Malendowski, ok. 1900r.;
- Kaniów:
10. Dom (Kaniów 147), XIX w., drewn., wł. Mikołaj Zimnicki, 1877r.;
- Kołomań:
11. Dom (Kołomań 30), XX w., drewn., wł. Stanisława Szydłowska, 1 ćw. XX w.;
12. Dom (Kołomań 79), XIX w., drewn., wł. Stanisław Hyb, 1878r., rozbud.
13. Zespół zagrody (Kołomań 52)
- a. Dom, XX w., drewn., wł. Stanisław Grzybowski, 1907r.;
  - b. Obora, XX w., drewn., wł. Stanisław Grzybowski, ok. 1900r.;
- Samsonów:
14. Dom (Samsonów 34a), XX w., drewn., wł. Grzybowski, 1908r.;
15. Zajazd, XVIII w., mur., nr rej. 1019, ob. dom nr 26 (z warsztatem i restauracją), wł.
Andrzej Mazur, XVIII w. (?);
16. Zespół fabryczny zakładu „Huta Józefa”
- a. Budynek, XIX w., mur., ruina, nr rej. 1018, wł. Roman Stachera. Obiekt usytuowany
na zachód od ogrodzenia terenu bezpośrednio przylegającego do ruin Wielkiego
Pieca;
  - b. Maszynownia, XIX w., mur., ruina, nr rej. st. 327, 1818–1823, proj. Fryderyk
Wilhelm Lempe i Bogumił Schmidt (niektóre budynki przebud. po 1823r.),
zniszczony pożarem 1866r., zabezpieczony w formie trwałej ruiny 1981-1984r.
  - c. Modelarnia (i stolarnia), XIX w., mur., ruina, nr rej. st. 327, 1818–1823, proj.
Fryderyk Wilhelm Lempe i Bogumił Schmidt (niektóre budynki przebud. po 1823r.),
zniszczony pożarem 1866r., zabezpieczony w formie trwałej ruiny 1981–1984r.;
  - d. Odlewnia, XIX w., mur., nr rej. 279, 1818–1823, proj. Fryderyk Wilhelm Lempe i
Bogumił Schmidt (niektóre budynki przebudowano po 1823r.), zniszczony pożarem
1866r., zabezpieczony w formie trwałej ruiny 1981–1984r.
  - e. Pomieszczenie (dla koła wodnego), XIX w., mur., ruina, nr rej. st. 327, 1818–1823,
proj. Fryderyk Wilhelm Lempe i Bogumił Schmidt, (niektóre budynki przebudowano
po 1823r.), zniszczony pożarem 1866r., zabezpieczony w formie trwałej ruiny
1981–1984r.
  - f. Pomieszczenie (sieni), XIX w., mur., ruina, nr rej. st. 327, 1818–1823, proj. Fryderyk
Wilhelm Lempe i Bogumił Schmidt, (niektóre budynki przebudowano po 1823r.),
zniszczony pożarem 1866r., zabezpieczony w formie trwałej ruiny 1981–1984r.
  - g. Suszarnia, XIX w., mur. ruina, nr rej. 1016, 1844–1847, wł. Roman Stachera.
Budynek usytuowany na pn–zach. od ogrodzonego terenu przylegającego do ruin
Wielkiego Pieca.
  - h. Suszarnia (i kuźnia), XIX w., mur., ruina, nr rej. st. 327, 1818–1823, proj. Fryderyk
Wilhelm Lempe i Bogumił Schmidt, (niektóre budynki przebudowano po 1823r.),
zniszczony pożarem 1866r., zabezpieczony w formie trwałej ruiny 1981–1984r.
  - i. Układ wodny, XIX w., mur., pozostałości
    - staw z groblą i 2 upustami;
    - 2 odcinki kanału roboczego – górny i dolny.

- j. Węglarnia, XIX w., mur., fundamenty, nr rej. st. 327, 1818–1823, proj. Fryderyk Wilhelm Lempe i Bogumił Schmidt, (niektóre budynki przebudowano po 1823r.), zniszczony pożarem 1866r., zabezpieczony w formie trwałej ruiny 1981–1984r.
  - k. Wielki piec, XIX w., mur., ruina, nr rej. st. 279, 1818–1823, proj. Fryderyk Wilhelm Lempe i Bogumił Schmidt, (niektóre budynki przebudowano po 1823r.), zniszczony pożarem 1866r., zabezpieczony w formie trwałej ruiny 1981–1984r.
  - l. Wieża gichtociągowa, XIX w., mur., ruina, nr rej. st. 279, 1818–1823, proj. Fryderyk Wilhelm Lempe i Bogumił Schmidt, (niektóre budynki przebudowano po 1823r.), zniszczony pożarem 1866r., zabezpieczony w formie trwałej ruiny 1981–1984r.
17. Zespół osiedla przy zakładzie „Huta Józefa”
- a. Dom (Samsonów 34), XIX w., mur., nr rej. 1015, wł. Helena Mikołajczyk, 1 poł. XIX w.
  - b. Dom (Samsonów 36), XIX w., mur.-drew., wł. Karol Smużyński, ok. 1850, dobud. kuchni i stodoły k. XIX w. (?), cz. w ruinie od 1980r.
  - c. Dom (zawiadowcy huty), XIX w., drew., nr rej. 1017, ob. dom nr 37, wł. Roman Stachera, po 1818r., dobudowanie ganku 2 poł. XIX w.

Siodła:

18. Dom (Siodła 16), XX w., drew., wł. Józefa Wiech, 1907r.

Tumlin:

19. Cmentarz (parafialny), XIX w., nr rej. 1134, 1842, teren w granicach ogrodzenia.
20. Dom (Tumlin 66), XIX w., drew., wł. Stanisław Hebdowski, 1863r.
21. Kaplica (pw. Przemienienia Pańskiego), XIX w. mur., remont. nr rej. 1012 (na Górze Grodowej), ok. 1850, remontowany po 1980r.
22. Zespół kościoła par. pw. św. Stanisława BPA
- a. Cmentarz (przykościelny), XVI w., 1599, teren w granicach ogrodzenia.
  - b. Kostnica, XVIII w., mur., XVIII w.(?).
  - c. Kościół, XVI w., mur., restaur., nr rej. 283, 1599r., odbud. po pożarze 1630–1634, gruntownie remontowany z dobudową drewnianej wieży 1765r., restaur. 1880 i 1905, oblicowany piaskowcem 1985–1987.
  - d. Ogrodzenie (z bramką), XVII w., mur., XVII w.(?), bramka dobudowana w 1937r.
  - e. Organistówka, XX w., drew., pocz. XX w.
  - f. Plebania, XIX w., mur., przebudowana po 1900r.

Umer:

23. Dom (Umer 28), XIX w., drew., nr rej. 911, wł. Muzeum Wsi Kieleckiej, ok. 1845r.
24. Dom (Umer 71), XIX w., drew., wł. Leokadia Klamka, k. XIX w.
25. Młyn (wodny), XX w., drew., ob. nie użytkowany, wł. Jan Kołodziejczyk, pocz. XX w.
26. Młyn (wodny), XIX w., mur.-drew., przebud., ob. elektryczny, wł. Henryk Skrobisz, ok. 1850, przebud. ok. 1960r.
27. Stodoła (Umer 38), XX w., drew., wł. Czesław Wojciechowski, 1 ćw. XX w.

Wąsosza:

28. Młyn (wodny), XIX w., drewn., ob. elektryczny, wł. Marian Chojecki, ok. 1850r., rozbud. 1940 i 1947r.

Zabłocie:

29. Kapliczka (św. Jana Nepomucena), XIX w., mur., przy domu nr 5, ok. 1850r.

Zagnańsk:

30. Cmentarz (parafialny), XIX w., nr rej. 1150, 1876r., teren w granicach ogrodzenia.
31. Dom („Mały Dworek”, ul. Turystyczna 1), XIX w., drew., 2 poł. XIX w.
32. Dom (ul. Leśna 11), XX w., drew., 1930r.
33. Dom (ul. Leśna 12), XX w., drew., 1934r.

34. Dróżniczówka (ul. Spacerowa 1), XX w., mur., ob. dom mieszkalny, 2 ćw. XX w.
  35. Gajówka (ul. Przemysłowa 1), XX w., mur., l. 20. XX w.
  36. Leśniczówka („Borek”), XX w., mur., 1938r.
  37. Leśniczówka (ul. Turystyczna 113), XX w., drew., ok. 1930r.
  38. Willa („Marysieńka”, ul. Spacerowa 2), XX w., drew., po 1925r., arch. Bolesław Wolski, odbudowana po pożarze w 1943r.
  39. Willa (ul. Spacerowa 5), XX w., drew., 1935r.
  40. Willa (ul. Spacerowa 9), XX w., drew., 1935–1936, arch. Walenty Widawski.
  41. Willa (ul. Turystyczna 10), XX w., drew., l. 20. XX w.
  42. Willa (ul. Turystyczna 78), XX w., drew., l. 30. XX w.
  43. Zespół kościoła parafialnego pw. św. Rozalii i Marcina:
    - a. Cmentarz (przykościelny), XVII w., 1676r., teren w granicach ogrodzenia.
    - b. Dzwonnica, XIX w., mur., 1898–1906r.
    - c. Kościół, XVII w., mur., nr rej. 740, 1668–1676, rozbud. od zach. 1898–1906, przebudowanie fasady 1906–1908r., proj. Dzikowski (?), rozbud. od wsch. 1951–1953, arch. Józef Jamro.
    - d. Ogrodzenie, XIX w., mur.żelbet., k. XIX w., rozbud. ok. 1953r.
    - e. Organistówka, XX w., drew., 1941r.
  44. Zespół osiedla „Kolonja Tartaczna”:
    - a. Dom (7 domów, ul. Słoneczna 1), XX w., drew., nr 1 do 7, 1934–1939r.
    - b. Dom (ul. Kielecka 7), XX w., drew., 1937r.
    - c. Dom (ul. Kielecka 11), XX w., drew., 1936–1937r.
  45. Zespół tartaku:
    - a. Budynek (administracyjny Nadleśnictwa), XX w., drew., ul. Przemysłowa 7, ob. Zakłady Przemysłu Drzewnego, 1936r.
    - b. Hala (hala traków), XX w., mur., ob. Zakłady Przemysłu Drzewnego, 1914, cz. zniszczona pożarem w 1988r.
    - c. Skrzynkarnia, XX w., drew., ob. Zakłady Przemysłu Drzewnego, 1940r.
    - d. Szopa (szopa konserwacyjna), XX w., drew., b. Zakłady Przemysłu Drzewnego, 1937r.
14. Pod względem archeologicznym teren gminy Zagnańsk nie jest dobrze rozpoznany (brak badań Archeologicznego Zdjęcia Polski). Na terenie gminy Zagnańsk znajduje się (częściowo) jeden obiekt wpisany do rejestru zabytków archeologicznych: Rezerwat Archeologiczno-Geologiczny „Góra Grodowa” w miejscowości Tumlin wpisany do rejestru zabytków archeologicznych woj. kieleckiego decyzją nr 4, dział Aa L.dz. 400/Góra Grodowa/5/86 z dnia 21.08.1986r. stanowiący relikwitu pogańskiego ośrodka kultowego.
- Strefy ochrony konserwatorskiej wytyczono w oparciu o lokalizacje dotychczas znanych obiektów, stanowisk i znalezisk archeologicznych z terenu gminy.
- Powodem wytyczenia stref ochronnych jest konieczność dostosowania bieżących zadań inwestycyjnych do potrzeb wynikających ze znaczenia konkretnych obiektów i stanowisk archeologicznych. Dlatego wprowadzenie stref ochrony konserwatorskiej ma służyć umiejętnemu kształtowaniu środowiska, godząc zamierzenia inwestycyjne z koniecznością zachowania i udokumentowania dziedzictwa przeszłości, podlegającego ochronie prawnej. W związku z powyższym wszystkie zaznaczone strefy (na planszy) wprowadzają obowiązek uzgadniania wszelkiej działalności inwestycyjnej z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Kielcach.
- Ponieważ znaleziska archeologiczne, jako elementy wspólnego dziedzictwa kulturowego są „bogactwem narodowym i powinny być chronione przez wszystkich obywateli” na wykonawców wszelkich prac ziemnych i budowlanych istnieje obowiązek powiadomienia

lokalnych władz i właściwego konserwatora zabytków o znalezieniu przedmiotu, który posiada cechy zabytku (w tym przypadku dotyczy to znalezisk archeologicznych), jak również zabezpieczenia takiego znaleziska i natychmiastowego wstrzymania dalszych prac, mogących je uszkodzić lub zniszczyć. Zniszczenie lub usunięcie takiego przedmiotu z kontekstu, w którym został znaleziony jest równoznaczne z utratą części bardzo istotnych informacji o odkryciu.

16. Bogactwo obiektów zabytkowych oraz ich różnorodność wymaga opracowania studium walorów kulturowych celem uszczegółowienia warunków ochrony konserwatorskiej. Wyeksponowanie obiektów o szczególnych wartościach zabytkowych wpłyną na uatrakcyjnienie turystyczne bogatego środowiska przyrodniczego.
17. Wszelka działalność inwestycyjna w obrębie w/w obiektów podlega uzgodnieniu ze Świętokrzyskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków na etapie planowania, projektowania i wykonawstwa oraz jest podporządkowana wytycznym ŚWKZ.
17. Brak środków finansowych to główna bariera właściwego wyeksponowania i zagospodarowania zarówno poszczególnych obiektów, jak i całych zespołów zabytkowych.

III.3. Uwarunkowania wynikające z przesłanek demograficznych, wyposażenia w infrastrukturę społeczną oraz zasobów mieszkaniowych

1. Jednym z podstawowych czynników warunkujących rozwój gminy oraz charakteryzujących jej atrakcyjność są jej mieszkańcy.
2. W ciągu ostatnich lat w gminie Zagnańsk obserwowany jest systematyczny wzrost liczby mieszkańców.

	1993r.	1995r.	1996r.	2003r.
ludność ogółem, w tym:	12 464	12 582	12 754	12 965
Mężczyźni	6 227	6 270	6 372	6 429
Kobiety	6 237	6 312	6 382	6 583
ludność na 1 km ²	100,5	101,5	102,9	103,9
Liczba os./km ² w gminach wiejskich województwa	.	67,9	67,4	67,9

Dane: Rocznik statystyczny województwa kieleckiego 1994, 1996, 1997r., 2003r.

Roźmieszczenie mieszkańców gminy Zagnańsk przedstawia poniższa tabela.

Sołectwo	Liczba ludności na dzień 31.12.	
	1997	1998
1	2	3

Bartków	623	573
Belno	664	662
Chrusty	419	418
Długojów	106	106
Gruszka	719	718
Janaszów	720	721
Jaworze	429	432
Kajetanów	1207	1209
Kaniów	1223	1227
Kołomań	418	422
Lekomin	275	271
Samsonów	1134	1129
Szałas	580	576
Tumlin	1320	1329
Umer	428	426
Zachelmie	564	560
Zagnańsk	1597	1689
Razem	12426	12468

Dane: Urząd Gminy Zagnańsk

Wskaźnik gęstości zaludnienia wynoszący ponad 100 os./km² oraz tempo jego wzrostu były zdecydowanie większe w gminie Zagnańsk niż wskaźniki charakteryzujące ogólnie gminy wiejskie województwa świętokrzyskiego.

Wielkości te klasyfikowały gminę Zagnańsk w grupie 10 największych gmin wiejskich województwa kieleckiego.

3. Zasoby ludnościowe oraz gęstość zaludnienia kształtują się pod wpływem dynamiki wzrostu demograficznego, o którym decydują głównie przyrost naturalny oraz procesy migracyjne.

- generalnie liczba urodzeń w gminie Zagnańsk wykazywała tendencje malejące, a nieco rosnąca liczba zgonów daje malejący przyrost naturalny.

W porównaniu jednak ze wskaźnikami charakteryzującymi gminy wiejskie województwa oraz średnio województwo świętokrzyskie przyrost naturalny w Zagnańsku wynoszący w 2002r. 1,2 na 1000 mieszkańców był zdecydowanie wyższy od średniego przyrostu naturalnego w gminach województwa (0,2/1000 M) oraz w województwie (0,6/1000 M);

- bardzo korzystne saldo migracji należące do najwyższych (3 miejsce) wśród gmin wiejskich województwa było wynikiem:

– rosnącego, w szybkim tempie, napływu ludności (przyjmując 1993r. = 100%, napływ ludności w 1995r. wynosił 132%, 1996r. – 156,9%, w 2002r. – 157,2%).

Przybywająca do gminy ludność pochodzi głównie z miast (około 60%);

– systematycznie malejącego tempa odpływu mieszkańców gminy (przyjmując 1993 = 100%, odpływ ludności w 1995r. – 82,6% 1996r. – 72,7%, a w 2002r. 71,3%).

4. Malejący przyrost naturalny i rosnące saldo migracji pozwala przewidywać utrzymanie dotychczasowego stanu ludności z ewentualną możliwością pewnego jej przyrostu (w zależności od zachodzących proporcji między w/w wielkościami).

5. Zarówno przyrost naturalny, jak i procesy migracyjne to elementy rozwoju demograficznego uzależnione od struktury wieku ludności.

Pod względem struktury wieku mieszkańcy gminy Zagnańsk charakteryzują się korzystnymi

wskaźnikami:

- wysokim udziałem ludności w wieku 20–60 lat – 50,1% w 2002r., wyższym od tej grupy mieszkańców w gminach wiejskich województwa – 48,9% oraz w województwie świętokrzyskim 49,2%;
  - umiarkowanym udziałem mieszkańców w wieku powyżej lat 60 – 21,6% (w województwie – 22,0%);
  - pozytywnymi zmianami zachodzącymi w strukturze wieku wskazującymi na najwyższy przyrost mieszkańców gminy w gminie młodzieży 0–19 lat o 4,1% (w porównaniu z 1992 – 24,2%, w 1996r. – 28,3%, w 2002 – 28,6%);
  - pozytywnymi relacjami między liczbą osób w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym. W gminie Zagnańsk na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 78,1 osób w wieku nieprodukcyjnym, co kwalifikowało gminę na 11 miejscu wśród gmin byłego województwa kieleckiego (średnio w gminach wiejskich 83,4 osoby/100 w wieku produkcyjnym, a w województwie – 82,4).
6. Do elementów demograficznych charakteryzujących ludność należy również struktura wykształcenia mieszkańców, którą w gminie Zagnańsk należy ocenić pozytywnie. Poziom wykształcenia wiejskiej ludności gminy znacznie przewyższał wskaźniki charakteryzujące gminy wiejskie województwa, a także całe byłe województwo kieleckie. Udział osób z wykształceniem średnim (ogólnym zawodowym, policealnym) oraz wyższym w 2002r. wynosił:

	Zagnańsk	Gminy wiejskie	Województwo
Ogółem w %:	27,2	17,6	18,1
w tym: Wyższe	3,0	1,8	1,7

Dane: Powszechny spis rolny 2002r. – Urząd Statystyczny w Kielcach.

Struktura wieku mieszkańców, ich wykształcenie mają wpływ na podaż siły roboczej, która z kolei ma podstawowe znaczenie dla wzrostu ekonomicznego gminy.

7. Zatrudnienie mieszkańców gminy Zagnańsk scharakteryzowane na podstawie „pracujących w gospodarce narodowej” (dane: Rocznik statystyczny województwa kieleckiego) świadczą o:
- przemysłowym charakterze tej gminy – w 2002r. 37,3% ogółu mieszkańców zatrudnionych w dziale produkcyjnym (wskaźnik ten przewyższa średnie zatrudnienie w gminach wiejskich województwa – 34,4% oraz w całym województwie świętokrzyskim – 36,4%).
Od 1993r. obserwowane jest najwyższe tempo zatrudnienia w tym właśnie dziale gospodarki narodowej;
  - o rosnącej aktywności gospodarczej gminy przejawiającej się w malejącej wielkości bezrobotnych z 8,4% w 1995r. do 7,9% w 2002r. (w województwie 7,8%).
W ponad 83% bezrobotni pochodzą z grupy ludzi młodych (w wieku mobilnym 18–44 lata). Wielkość ta również ulega zmniejszeniu w 1993r. – 87,2%.
8. Nierolniczy charakter tej gminy potwierdza analiza wyników spisu rolnego z 2002r.:
- mimo że większość ludności gminy – 68% ogółu mieszkańców zamieszkuje w gospodarstwach rolnych to jednak gmina Zagnańsk należała do grupy gmin byłego województwa kieleckiego o najniższej liczbie ludności przypadającej na gospodarstwo rolne.
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie wynosząca 3,58 jest niższa od średnich wskaźników gmin wiejskich – 3,81 oraz województwa – 3,75 osób;

- wysoki jest udział ludności wiejskiej utrzymującej się z niezarobkowych źródeł – 45,6% (w województwie 40,5%), w tym z emerytury – 21,3%, a także ludności utrzymywanej – 14,0% (w województwie – 10,9%);
  - dwuzawodowość ludności pracującej to powszechne zjawisko wśród mieszkańców gminy. Z dwóch źródeł utrzymuje się 54% ludności wiejskiej (przewyższając ten wskaźnik województwa wynoszący 52%);
  - stosunkowo mały jest udział ludności wiejskiej pracującej na własny rachunek – 2,8%. Ta grupa zawodowa ma szanse rozwoju w gminie Zagnańsk, umożliwiając uaktywnienie mieszkańców zarówno bezrobotnych, jak i utrzymywanych.
9. Pozytywne czynniki demograficzne pozwalają prognozować wzrost ludności gminy. Wzrost liczby mieszkańców to zwiększenie potencjału gospodarczego gminy, a także zróżnicowanie funkcji ekonomicznych, poziomu infrastruktury technicznej i społecznej oraz wzrost zapotrzebowania na całą infrastrukturę.
10. Korzystna struktura wieku i wykształcenia mieszkańców gminy Zagnańsk, duży udział ludności wiejskiej o niewielkich możliwościach zatrudnienia oraz korzystne warunki przyrodnicze stwarzają możliwości dla rozwoju turystyki (agroturystyki) oraz rozwoju rolnictwa ekologicznego, a więc zawodowego uaktywnienia jej mieszkańców.
11. Gmina Zagnańsk dobrze wyposażona jest w infrastrukturę społeczną. W województwie kieleckim gmina ta należała do gmin wiejskich:
- o największej liczbie miejsc w placówkach wychowania przed-szkolnego i liczbie szkół podstawowych. Ponadto znajdują się tu również 3 szkoły ponadpodstawowe;
  - dobrze wyposażonych w apteki i punkty apteczne (liczba ludności przypadająca na 1 aptekę – 4251 osób korzystniejsza niż w gminach województwa – 9328 oraz w województwie – 5407);
  - o wskaźnikach opieki społecznej zbliżonych do wojewódzkich;
  - o dobrym wyposażeniu w placówki kultury reprezentowane przez biblioteki;
  - największej liczbie placówek handlowych, głównie sklepów spożywczych i spożywczo-przemysłowych

Dalszy rozwój liczby i różnorodności placówek powinien następować stosownie do występujących potrzeb oraz możliwości finansowych prywatnych inwestorów lub władz samorządowych.

12. Zasoby mieszkaniowe gminy Zagnańsk w 2002r. wynosiły:
- 3376 mieszkań, co stanowi 2,1% zasobów mieszkaniowych gmin wiejskich województwa;
  - 11 117 izb;
  - 209 333 m² powierzchni użytkowej.

Warunki mieszkaniowe gminy na tle gmin wiejskich oraz województwa charakteryzują następujące wskaźniki, z których wynika, że:

	Zagnańsk	Gminy wiejskie	Województwo
izb/mieszkanie	3,29	3,29	3,28
osób/mieszkanie	3,65	3,64	3,34
osób/izbę	1,11	3,64	3,34
m ² pow. użyt./mieszk.	62,0	64,1	58,7
m ² pow. użyt./osobę	17,0	17,6	17,6

zarówno gmina Zagnańsk, jak i przeciętnie gminy wiejskie miały mniej korzystne warunki mieszkaniowe niż średnio w byłym województwie kieleckim, większe zagęszczenie mieszkań (wskaźnik osób na mieszkanie i izbę), mniejsze powierzchnie mieszkań.

13. Niekorzystnym zjawiskiem jest również malejące tempo budownictwa (liczba mieszkań oddawanych do użytku w latach 1993–1996).

	1993r.	1995r.	2002r.
	1	2	3
mieszkania	21	14	10
izby	111	84	55
pow. użytk. w m ²	2028	2200	1192
przeciętna pow. użytk./mieszk. w m ²	96,6	157,1	120,1
przeciętna pow. użytk./mieszk. w m ² w gminach wiejskich	97,0	95,8	101,3
przeciętna pow. użytk./mieszk. w m ² w województwie	100,6	101,0	107,8

Rosnąca powierzchnia użytkowa budowanych mieszkań była zdecydowanie większa niż średnio w nowych mieszkaniach gmin wiejskich oraz województwa.

14. Istniejące zasoby mieszkaniowe w dominującej większości pochodzą z okresu powojennego. Budynki wybudowane w następujących latach (dane z 1992r.):

1919–1939r. – 28, co stanowi 1,0% ogółu budynków
1940–1960r. – 812, co stanowi 28,5% ogółu budynków;
1961–1980r. – 980, co stanowi 34,4% ogółu budynków;
po 1980r. – 160, co stanowi 5,6% ogółu budynków.

15. Stan techniczny budownictwa mieszkaniowego należy określić jako średni.

W budownictwie mieszkaniowym dominuje budownictwo zagrodowe i jednorodzinne. Jedynie w Kajetanowie znajduje się zabudowa wielorodzinna w rejonie istniejących zakładów pracy (Przedsiębiorstwo Robót Drogowych).

Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych następuje poprzez budownictwo indywidualne. Niekorzystnym zjawiskiem budownictwa mieszkaniowego jest malejący roczny przyrost nowych mieszkań.

Pozytywnym zjawiskiem w budownictwie mieszkaniowym są korzystniejsze warunki mieszkaniowe (duża powierzchnia użytkowa nowych mieszkań), większa liczba izb w mieszkaniach.

III.4. Uwarunkowania wynikające ze stanu rolnictwa, leśnictwa i przemysłu – walory i ograniczenia

III.4.1. Rolnictwo i leśnictwo

- Położenie gminy Zagnańsk, w zasięgu funkcjonowania parku krajobrazowego, a z drugiej strony w sąsiedztwie oddziaływania dużego ośrodka miejskiego jakim są Kielce oraz w strefie agroklimatu lokalnego (niekorzystnego dla rolnictwa), wynikającego z sąsiedztwa Gór Świętokrzyskich, stwarza określone warunki rozwoju rolnictwa.
- Struktura użytkowania gruntów to jeden z podstawowych czynników warunkujących rozwój rolnictwa.

Ponad połowę powierzchni gminy Zagnańsk zajmują lasy – 58%. Natomiast użytki rolne stanowią tylko 32% ogólnej powierzchni gminy (w województwie – 61%).

Z ogólnej powierzchni użytków rolnych:

- 54% wykorzystywane jest jako grunty orne, z których ponad połowa powierzchni zajęta jest pod zasiewy;
- 44% stanowią użytki zielone (w tym ponad 38% łąki), co warunkuje pastwiskowe nastawienie produkcji roślinnej oraz może sprzyjać rozwojowi chowu bydła;
- tylko niewiele ponad 1% powierzchni zajmują sady.

3. Struktura zasiewów wskazuje na ekstensywne wykorzystanie użytków rolnych. Wśród upraw polowych dominują zboża zajmując około 60% ogólnej powierzchni zasiewów a ziemniaki 35%. Bardzo niewielki jest udział roślin pastewnych oraz strączkowych, a zupełnie minimalny – upraw warzyw. Gmina należy do kilku gmin byłego województwa kieleckiego o najmniejszej powierzchni zasiewów zbóż.
4. Możliwości intensyfikacji produkcji roślinnej określają warunki glebowe, które w gminie Zagnańsk charakteryzują się znacznym zróżnicowaniem. Najliczniej jednak reprezentowane są gleby najsłabsze – V i VI klasy bonitacyjnej (około 75%). Gleby średnie klas IVa, IVb zajmują około 24,5% a gleby dobre klasy III jedynie około 0,5%. W związku z tym w strukturze przydatności rolniczej gleb największy udział zajmują kompleksy najsłabsze – żytni słaby, bardzo słaby oraz pastewny słaby. Są to gleby nadające się do uprawy żyta i ziemniaków. Około 30% gruntów ornych zajmują gleby średniej jakości kompleksów – pastewnego mocnego i żytniego dobrego. Gleby te sprzyjają uprawie roślin o średnich wymaganiach glebowych (jęczmień, koniczyna, motylkowe, niektóre warzywa gruntowe). Użytki zielone stanowiące ważną rolę w rolnictwie gminy zajmują głównie gleby średniej i słabej jakości.
5. Na obszarze gminy Zagnańsk niewiele jest terenów zmeliorowanych, ogółem zajmują one 62,0 ha, głównie są to tereny łąk. Odwodnienie stosowane jest rowami melioracyjnymi, których ogólna długość wynosi 5960 metrów. Tereny zmeliorowane występują w następujących miejscowościach:
Gruszka	– pow. 15,0 ha – długość rowów 1968 m;
Szałas	– pow. 21,0 ha – długość rowów 2130 m;
Kołomań	– pow. 14,0 ha – długość rowów 960 m;
Umer	– pow. 12,0 ha – długość rowów 902 m;
-
- Razem – pow. 62,0 ha – długość rowów 5960 m.
6. W strukturze agrarnej dominuje sektor prywatny. W 2002r. 93,7% użytków rolnych należało do indywidualnych gospodarstw rolnych. Gospodarstwa te charakteryzują się dużym rozdrobnieniem. Dominują bardzo małe gospodarstwa o powierzchni 1–2 ha, które stanowią 62% ogólnej liczby gospodarstw i zajmują 42% powierzchni użytków rolnych, a wraz z działkami rolnymi (o powierzchni 0,1–1,0 ha) wielkości te wynoszą odpowiednio 76% gospodarstw i 49% powierzchni. O wyjątkowo dużym rozdrobnieniu gospodarstw rolnych świadczą:
- powierzchnia użytków rolnych w ha na 1 indywidualne gospodarstwo rolne – wynoszące 2,5 ha;
  - powierzchnia użytków rolnych w ha na 1 mieszkańca – 0,3 ha.
- Są to najniższe wskaźniki w województwie świętokrzyskim w 2002r. Duże rozdrobnienie gospodarstw nie sprzyja wprowadzeniu mechanizacji. Zagnańsk należy do gmin o najmniejszej liczbie ciągników oraz innych urządzeń rolnych.
7. Większość gospodarstw rolnych prowadzi tradycyjny system produkcji nastawiony na samozaopatrzenie. Około 42% gospodarstw indywidualnych prowadziło w 2002r. mieszany (roślinno-zwierzęcy) kierunek produkcji, a 36% – produkcję roślinną. 55% użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych (utrzymujących się tylko z pracy we własnym gospodarstwie) oceniało w 2002r. swoje gospodarstwo jako nierozwojowe.
8. O ograniczeniu działalności rolniczej świadczyć może niewykorzystanie istniejących obiektów – budynków gospodarczych i wielofunkcyjnych.

Duża część niezagospodarowanych budynków gospodarczych (w 2002r. chlewnie – 22,4%, obory – 19,1%, kurniki 37,5%, stodoły 10,5%), świadczy o ograniczaniu wszelkiego rodzaju hodowli.

9. Wysoką rezerwę stanowią budynki wielofunkcyjne (wszystkie budynki, w których część budynku przeznaczona jest dla zwierząt, część na magazyny, a część wykorzystywana na działalność pozarolniczą). 23,0% powierzchni tych budynków w 2002r. nie była wykorzystana, stanowiąc jeden z najwyższych wskaźników wśród gmin byłego woj. kieleckiego (średnio w gminach 5,2%, w województwie 5,5%). Budynki te mogą stanowić bazę dla rozwoju działalności pozarolniczej.
10. Jednorodność produkcji o niskiej towarowości, bardzo duże rozdrobnienie gospodarstw daje zatrudnienie i utrzymanie tylko dla niewielkiej liczby mieszkańców gminy.
11. Według danych powszechnego spisu rolnego z 2002r. z liczby 82549 osób zamieszkałych w gospodarstwach rolnych w swoim gospodarstwie rolnym pracowało (wyłącznie lub głównie) 32% mieszkańców.
Rolnicza ludność gminy to rezerwa siły roboczej, niewykorzystane obiekty budowlane to rezerwa bazy dla szerokiej działalności zarówno rolniczej, jak i pozarolniczej.
12. Do istotnych uwarunkowań rozwoju rolnictwa należą:
  - słabe warunki glebowe i ograniczenie agroklimatyczne związane z wpływem Gór Świętokrzyskich;
  - struktura użytków rolnych – wysoki udział łąk i pastwisk;
  - położenie gminy w sąsiedztwie (w strefie oddziaływania) Kielc;
  - konieczność podporządkowania rozwoju rolnictwa wymogom ochrony środowiska ustanowionym dla obszarów prawnie chronionych;
  - urynkowanie gospodarki rolnej przejawiające się recesją produkcji rolniczej.
13. Wysoka lesistość gminy należącej do gmin funkcjonujących w zespole parków krajobrazowych stwarza konieczność właściwego prowadzenia działalności gospodarczej na zasadach wskazanych w ustawie o lasach z dnia 28 września 1991r. oraz na podstawie Zarządzenia nr 11 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 14 lutego 1995r. w sprawie doskonalenia gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych.
14. W gminie Zagnańsk lasy zajmują powierzchnię około 58% powierzchni ogólnej gminy, przewyższając wskaźnik lesistości całego byłego województwa kieleckiego wynoszący 30% ogólnej powierzchni.
15. Zasadnicza część obszarów zalesionych to lasy państwowe.
Lasy gminy Zagnańsk wchodzi w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu.
Zgodnie z zarządzeniem Nr 148 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 3 października 1994r. na terenie gminy Zagnańsk działają dwa nadleśnictwa: Zagnańsk i Suchedniów.
Do Nadleśnictwa Zagnańsk należą niemal wszystkie obszary leśne gminy. Jedynie lasy sołectwa Szalas objęte są działalnością Nadleśnictwa Suchedniów.
Zadaniem nadleśnictwa jest:
  - sprawowanie zarządu nad lasami, gruntami i innymi nieruchomościami będącymi w zarządzie Lasów Państwowych;
  - przejmowanie lasów i gruntów do zalesień będących własnością Skarbu Państwa (przekazywane w trybie art. 74 ustawy o lasach z dnia 28.09.1991r. – Dz.U. Nr 101, poz. 444 z późniejszymi zmianami)
  - sprawowanie – zgodnie ze stosownymi zleceniami – nadzoru nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa i lasami Skarbu Państwa przekazanymi w użytkowanie innym jednostkom (w trybie art. 40 ustawy o lasach);
  - pełnienie innych funkcji wynikających z ww. ustawy.

16. Lasy te leżą w zasięgu naturalnego występowania wszystkich ważniejszych gatunków leśnych. Dominującymi gatunkami lasotwórczymi są: jodła i sosna oraz w mniejszych ilościach buk, świerk i olsza.
Grunty zostały w przeważającej większości odnowione naturalnie, wymagają jedynie w niewielkim wymiarze sztucznego uzupełnienia gatunkami lasotwórczymi. Pozostałe stanowią grunty zabudowane budynkami i budowlami związanymi z gospodarką leśną. Skład gatunkowy tych drzewostanów, niespotykany na pozostałych obszarach naszego kraju oraz liczne szczególne zbiorowiska roślinne są najcenniejszym walorem terenów Zagnańska i okolic.
17. Lasy niepaństwowe występują w następujących sołectwach: Szałas, Długojów, Belno, Kołomań, Samsonów. W drzewostanie tych lasów dominuje zdecydowanie sosna.
18. Dla utrzymania dotychczasowego stanu upraw leśnych oraz dążenia do ich poprawy konieczne jest:
- prowadzenie właściwej pielęgnacji lasu, która ma na celu utrzymanie właściwego zwarcia, tworzenia dolnych warstw i wzbogacenie składu drzewostanu, a tym samym poprawę warunków glebowych i mikroklimatycznych;
  - tworzenie drzewostanów dwu- i wielopiętrowych;
  - na siedliskach żyzniejszych niższe piętra winny budować gatunki drzew o znaczeniu fitomelioracyjnym: lipa, buk, dąb, grab, świerk, jodła, olsza;
  - na siedliskach ubogich (gdzie wskutek niedoboru związków pokarmowych lub wody gatunki drzewiaste mają niewielkie szanse na wytworzenie dolnego piętra drzewostanu) należy tworzyć warstwę podszytową, również wielogatunkową.
19. Jedną z zasad prowadzenia gospodarki leśnej (w oparciu o art. 8 ustawy o lasach z 28.09.1991r. ze zmianą z 24.04.1997r.) jest powiększanie zasobów leśnych.
W oparciu o ww. oraz Zarządzenie nr 47 Dyrektora Generalnego L. P. z 31.12.1993r. w sprawie zasad ewidencji gruntów w Lasach Państwowych, wydanego na podstawie par. 12 ust. 1 pkt 1 Statutu PGL Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Zagnańsk proponuje przeznaczyć do gospodarki leśnej następujące grunty:

Obręb ewidencyjny	Nr działki	Powierzchnia w ha
Belno	1/436	4,51
Belno	3/429	7,51
Belno	52/409	0,85
Samsonów	40/2383	0,71
Długojów	104/202	2,16
Gruszka	110/1300	4,20
Tumlin	179/2058	2,16
Jaworze	138/2	1,05
Zagnańsk	875/2	3,83

20. Lasy położone w północnej części gminy należą do Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego oraz w jego strefie ochronnej (zgodnie z uchwałą WRN Nr 28/278/88 w Kielcach z dnia 10.06.1988r. w sprawie ustanowienia Zespołu Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich).
Jedynie niewielki obszar leśny znajdujący się w południowo-wschodniej części gminy (sołectwa Kajetanów, Gruszka) leżą poza otuliną Parku Krajobrazowego.
Dlatego głównym działaniem w gospodarce leśnej prowadzonej w S-OPK powinno być:
- inicjowanie działań zmierzających do zwiększenia udziału powierzchni lasów ochronnych;

- zwiększenie lesistości, zwłaszcza na obszarach źródliskowych, wodonośnych;
  - obejmowanie ochroną indywidualną cennych obiektów przyrody ożywionej i nieożywionej;
  - udostępnienie lasów na potrzeby wypoczynku i rekreacji.
21. Podstawowymi zasadami prowadzenia gospodarki leśnej jest utrzymanie trwałości lasów, ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów. Wymagane jest rygorystyczne przestrzeganie warunków lokalizacji inwestycji, która w żadnym przypadku nie może naruszać tych zasad, tzn. naruszać granic stanu posiadania L. P., korzystania z gruntów leśnych dla innych celów niż gospodarka leśna, nie lokalizowanie inwestycji przemysłowych, które szkodliwie oddziałują na ekosystemy leśne itp. Natomiast wskazane jest preferowanie inwestycji o charakterze turystyczno-wypoczynkowym oraz indywidualnego budownictwa mieszkaniowego, którego lokalizacja nie może kolidować z interesami L. P.
22. Ochronna funkcja lasów ogranicza ich eksploatację gospodarczą. Niekorzystny wpływ na lasy tej gminy wywarł przemysł, który w przeszłości oparty był na zasobach naturalnych i wykorzystaniu lasów. Obecnie obszary leśne i ich ochronny charakter stwarzają korzystne warunki dla rozwoju turystyki a także rozwoju ekologicznej działalności rolniczej.

III.4.2. Przemysł

1. Bogata baza surowcowa była w przeszłości źródłem rozwoju osadnictwa, przemysłu i zasobności mieszkańców gminy Zagnańsk.
2. Obecnie na terenie gminy występuje duża różnorodność kopalin, do których należą: piaskowce kwarcytowe i triasowe (tzw. tumlińskie), dolomity, wapienie, ily kamionkowe, piaski, gliny, torfy, rudy żelaza. Nie stanowią one jednak bazy dla rozwoju żadnej znaczącej gałęzi gospodarki. Nie prowadzi się eksploatacji na skalę przemysłową, m.in. z uwagi na ochronę środowiska (teren parku krajobrazowego i jego otuliny). Obecnie eksploatowane jest jedynie jedno złożę piaskowca triasowego.
3. Znaczna ilość nieczynnych wyrobisk znajdujących się na całym obszarze gminy świadczy o dotychczasowym, nieplanowanym wydobywaniu surowców mineralnych (głównie piasku), co powoduje niekorzystne zmiany w cennym krajobrazie gminy.
4. Dla potrzeb lokalnych budownictwa drogowego i ogólnego eksploatowany jest piasek w okolicach Kołomani, Samsonowa, Umera, Jasiowa i Zachełmia.
Do zakładów produkcyjnych funkcjonujących na bazie kopalin należą:
  - kopalnia kwarcytu i dolomitu – Wiśniówka i zakład kamieniarski – Mardo w Kajetanowie;
  - zakłady kamieniarskie w Tumlinie (J. Lesińska, R. Borucka, M. Domagała).
5. Główną bazą dla rozwijającego się przemysłu w okresie między i powojennym były okoliczne bogate lasy, które obecnie również stanowią bazę dla funkcjonowania najliczniejszej grupy zakładów branży drzewnej. Należą do nich:
  - tartaki – w Samsonowie (J. Linek), Zagnańsku (Polmaik, T. Jabłowski, L. Świerszcz – produkcja drewna), Wąsoszy (C. Sarnat, R. Olearczyk), Tumlinie (C. Stefański), Kołomani (W. Zatorski), Gruszcze (Z. Kędracki);
  - usługowy zakład wyrobów drewnianych i opakowań w Gruszcze oraz Zakłady stolarskie – w Gruszcze (J. Kędracki) i Tumlinie (B. Kondrak).
6. Drugą branżą najliczniej rozwijającą się na terenie gminy Zagnańsk jest branża spożywcza, do której należą:
  - masarnia w Kaniowie (Terlecki);
  - ubojnia drobiu w Zagnańsku (R. Zapala), Kajetanowie (Foksdrób);
  - produkcja wędlin – w Lekominie (K. Bernatek);

- piekarnie – w Zagnańsku (GS-u, K. Kamusiński), Tumlinie (M. Gumuła), Samsonowie (Dulęba), Wąsoszy (S. Kopeć);
  - wytwórnia wód gazowanych – w Bartkowie, Samsonowie, Zagnańsku, Wąsoszy.
7. Ponadto zakłady produkcyjne działające na terenie gminy to:
- zakłady remontowo-budowlane w Kajetanowie (A. Król), w Wąsoszy (K. Kołodziejczyk), zakład „Jezierski” okna PCV w Lekominiu;
  - Przedsiębiorstwo Budownictwa Przemysłowego i Robót Inżynierskich – Kołdico w Kajetanowie;
  - zakład mechaniki pojazdowej w Kaniowie, lakiernictwo samochodowe w Zagnańsku i ślusarstwo samochodowe w Wąsoszy;
  - dziewiarstwo w Zagnańsku i krawiectwo w Tumlinie;
  - dwie stacje paliw w Zagnańsku.
8. Funkcjonujące na terenie gminy Zagnańsk zakłady produkcyjne i usługowe stanowią głównie własność prywatną osób fizycznych.
9. Pozytywną cechą działających zakładów jest:
- ich znaczna różnorodność dająca możliwość zatrudnienia szerszej grupie mieszkańców;
  - niewielka lub żadna uciążliwość dla środowiska oraz mieszkańców.
- Obecnie funkcjonujące zakłady produkcyjne oraz inne obiekty działalności gospodarczej generalnie nie wywołują negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze. Istnieją potencjalne możliwości powstania skażenia głównie wód podziemnych i powierzchniowych, przede wszystkim w przypadkach nieprawidłowo funkcjonujących, nieuszczelnionych szamb i kanalizacji sanitarnej (dotyczy to szczególnie zakładów mechaniki pojazdowej, usług transportowych – skażenie substancjami ropo-pochodnymi i środkami chemicznymi, lakiery).
- W sytuacjach awaryjnych duże zagrożenie mogą stanowić stacje CPN.
10. Ze względu na duże walory krajobrazowe i przyrodnicze rozwój przemysłu powinien:
- ograniczać się do gałęzi najmniej konfliktowych z wartościowymi elementami środowiska przyrodniczego;
  - dążyć do wykorzystania istniejących już baz lokalizacyjnych.
11. Pojawiające się zakłady o funkcji usługowo-turystycznej jakimi są m. in. usługi turystyczno-przewozowe w Tumlinie, masowy przewóz osób w Wąsoszy i pensjonat „Gościniec Świętokrzyski” w Bratkowie stanowią dobry początek dla rozwoju tej funkcji, mającej w gminie Zagnańsk duże szanse rozwojowe.

III.5. Uwarunkowania wynikające z wyposażenia gminy w infrastrukturę komunalną – walory i bariery

III.5.1. Zaopatrzenie w wodę

1. Na terenie gminy Zagnańsk funkcjonują następujące systemy zbiorowego zaopatrzenia w wodę:
- ujęcie i stacja wodociągowa wodociągu miejskiego Kielce wraz z magistralą doprowadzającą;
  - wodociąg grupowy „Zagnańsk” zasilany z ujęcia miejskiego Kielce;
  - wodociąg grupowy „Kajetanów”;
  - wodociąg grupowy „Kołomań”;
  - wodociąg grupowy „Szalas”.

* Urządzenia wodociągu miejskiego Kielce

W rejonie Zagnańska zlokalizowane jest ujęcie wody pitnej dla miasta Kielce. Budowa tego wodociągu rozpoczęta została pracami hydrogeologicznymi w 1958r. odwiercono tu 14 studni głębinowych ujmujący triasowy poziom wodonośny (studnie Nr: 1, 1a, 2, 2a, 3, 4, 5, 6, 7, 7a, 8, 8a, 9). Leżą one wzdłuż biegu rzeki Bobrzy na długości ok. 5 km od Zachełmia do Janaszowa.

Decyzją Prezesa Centralnego Urzędu Geologii z listopada 1970r. zasoby eksploatacyjne wód podziemnych Zagnańska zostały zatwierdzone w kategorii „B” w ilości 2500 m³/h, przy regionalnej depresji 28,0 m. W początkowym okresie eksploatacji uzyskiwano wydajności bliskie zatwierdzonym zasobom. W następnych latach wydajności studzien stopniowo malały. Decyzja pozwolenia wodno-prawnego na pobór wód podziemnych i eksploatację urządzeń do ich poboru wydana przez Wydział Ochrony Środowiska, Gospodarki Wodnej i Geologii Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach (znak OS III-7211/1/89 z dnia 28 lutego 1989r.) ważna do 2010r. zezwala na pobór wody w ilości 1760 m³/h.

Obecnie pracuje 9 studni (Nr: 1A, 2, 2A, 3, 4, 5, 7, 8, 8a). Pobiera się z nich 900÷950 m³/h wody, co odpowiada ich faktycznej wydajności eksploatacyjnej. Z tej ilości ok. 2000 m³/dobę przekazywane jest na potrzeby wsi gminy Zagnańsk.

Nieczynne są studnie:

- nr 1 – skrzywienie otworu uniemożliwia opuszczenie pompy,
- nr 7A – oddziałuje bezpośrednio na studnię nr 7,
- nr 6 i nr 9 – nie zostały dotychczas podłączone.

Do ujęcia wyznaczone były strefy ochronne. Na obszarze strefy pośredniej znalazły się miejscowości: Janaszów, Jasiów, Kaniów, Bartków, Borowa Góra, Goleniawy, Zagnańsk, Chrusty Duże, Chrusty Małe, Wąsosza i osiedle Wrzosa, Zachełmie, Belno, Ścięgna i Jaworze. Zasięg zatwierdzonej strefy ochronnej ujęcia komunalnego w Zagnańsku przedstawiony został na załączniku graficznym.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1991r. opracowany został nowy projekt stref ochronnych tego ujęcia, nie posiada on jednak dotychczas mocy prawnej (nie został zatwierdzony).

Woda ujmowana ze studni jest tłoczona pompami głębinowymi i rurociągami tłocznymi Ø 200÷800 mm o całkowitej długości ponad 5 km do stacji wodociągowej. Stacja taka zlokalizowana jest w rejonie wsi Wąsosza i osiedla Wrzosa. Znajdują się tam następujące obiekty: czerpnia i pompownia główna, chlorownia, magazyn chloru, czerpnia wiejska, zbiorniki przeciwuderzeniowe, budynek agregatu prądotwórczego, stacja trafo, magazyn, hydrofornia.

Ze stacji wodociągowej pompy wysokiego ciśnienia tłoczą wodę magistralą tranzytową Ø 600 mm do zbiorników terenowych w Kielcach. Długość magistrali na obszarze gminy Zagnańsk wynosi ok. 6,3 km.

* Wodociąg grupowy „Zagnańsk”

W ramach szkód górniczych wynikających z ujęcia wody dla Kielc w szeregu wsiach gminy Zagnańsk wykonano wodociągi miejskie bazujące na wodach tego ujęcia. Następnie zasięg tej sieci był systematycznie rozbudowywany. Największy zasięg ma sieć, do której woda tłoczona jest z czerpni wiejskiej stacji wodociągowej wodociągu kieleckiego. Wodociągiem tym objęto większość wsi gminy Zagnańsk i zasadnicze zakłady pracy. W zasięgu działania tej sieci znajdują się następujące miejscowości: Zagnańsk, Kaniów Osiedle, Kaniów Wieś, Wąsosza, Osiedle Wrzosa, Chrusty Duże, Chrusty Małe, Ścięgna, Bartków, Bartkowe Wzgórze, Goleniawy, Zachełmie, Belno, Borowa Góra i Kaniów II, Jasiów, Janaszów, Lekomin, Gruszka, Barcza, Samsonów Główny, Samsonów Komorniki, Samsonów Dudków, Samsonów Piechotne, Samsonów Ciągłe, Samsonów Podlesie.

- W zasięgu działania tej sieci na terenie Zagnańska znalazł się najstarszy wodociąg w gminie tzw. wodociąg Ośrodka Transportu Leśnego (O.T.L.). Wybudowany on został

w okresie międzywojennym. Pracuje on dotychczas zaopatrując w wodę mieszkańców i pracowników zakładów pracy w rejonie ul. Przemysłowej. Po wybudowaniu wodociągu grupowego „Zagnańsk” wodociąg O.T.L został do niego włączony i może być zasilany przemiennie z obu źródeł zaopatrzenia. Główną podstawę zaopatrzenia stanowi źródło zlokalizowane w pobliżu ul. Kieleckiej nad ciekim Bobrzaneczka. Pozwolenie wodno-prawne z dnia 26 czerwca 1990r. określało wydajność źródła na 108 m³/d i 4,5 m³/h. Źródło znajduje się w rejonie objętym dokumentacją hydrogeologiczną ujęcia wody dla Kielc, dlatego nie posiada odrębnie ustalonych zasobów eksploatacyjnych. Schemat technologiczny przedstawia się następująco: ujęcie – pompownia – sieć przesyłowo-rozdzielcza – zbiornik końcowy, żelbetowy, podziemny o pojemności 90 m³. Wodociąg O.T.L eksploatowany jest przez Nadleśnictwo Zagnańsk.

- Sieć zasilana ze stacji wodociągu kieleckiego posiada kilka stref ciśnienia. Najbardziej rozległa sieć I strefy powinna współdziałać ze zbiornikiem terenowym „Ścięgna”. Zbiornik ten o konstrukcji żelbetowej, dwukomorowy posiada pojemność użytkową 1000 m³. Obecnie jest nieczynny. Wieś Belno posiada wyższą strefę ciśnienia. W najniższej położonej części wsi wykonana jest przepompownia. Doprowadzona tu przewodem I strefy ciśnienia woda tłoczona jest przez sieć wiejską do zbiornika terenowego o pojemności 2×100 m³.

W Goleniawach przewidziano hydrofornię dla zwiększenia ciśnienia u odbiorców w Bartkowie Górnym. Natomiast ciśnienie I strefy jest za duże dla sieci wodociągowej w rejonie Janaszowa i Samsonowa. Dlatego w pobliżu dębu „Bartek” wykonana jest komora redukcyjna. Dodatkową redukcję ciśnienia przewidziano w rejonie Samsonowa.

Wsie Jaworze i Siodła zaopatrywane są z magistrali Ø 600 mm Zagnańsk-Kielce poprzez odgałęzienie Ø 150 mm. Ponieważ ciśnienie w magistrali nie zapewnia stałego dostarczania wody do wsi przewidziano hydrofornię ze zbiornikiem zasobowym o pojemności 2×50 m³.

Również wieś Barcza oprócz zasilania z I strefy ciśnienia posiada połączenie Ø 110 mm z w/w magistralą Ø 600 mm do okresowego wykorzystywania.

- Ogólna długość sieci przesyłowo-rozdzielczej wodociągu grupowego „Zagnańsk” wynosi ok. 60 km. Wodociągami administrują „Wodociągi Kieleckie” Spółka z o.o. w Kielcach, ul. Krakowska 64.
- Zasoby eksploatacyjne ujęcia „Zagnańsk” są rozdysponowane w całości (brak rezerw).

* Wodociąg grupowy „Kajetanów”

Ujęcie tego wodociągu zlokalizowane jest w rejonie Kajetanowa przy drodze Warszawa–Kielce. Ujęcie stanowią dwie studnie wiercone (podstawowa i rezerwowa) o wydajności eksploatacyjnej 69 m³/h. Woda z ujęcia podawana jest bezpośrednio do sieci (nie wymaga uzdatniania).

Wodociąg zaopatruje odbiorców z gminy Masłów oraz wsie Kajetanów i Zabłocie w gminie Zagnańsk. Wojewoda Świętokrzyski Decyzją znak: ŚR.II.6811-8/03 z dnia 20. 05. 2003 r. udzielił pozwolenia wodnoprawnego na pobór wody w ilości Q śr. d. = 292 m³/h. Z tej ilości prawie połowa przeznaczona jest dla Kopalń Kwarcytu i Dolomitu w Wiśniówce, a około 4,6 m³/h dla sołectw gminy Zagnańsk.

Długość sieci przesyłowo-rozdzielczej na terenie gminy Zagnańsk wynosi ok. 3,5 km.

Studnie wymagają rekonstrukcji z uwagi na ich bardzo zły stan techniczny.

Istnieje konieczność uregulowania stanu prawnego ujęcia (jest ono własnością kopalni a nie gminy).

* Wodociąg grupowy „Kołomań”

Ujęcie stanowi studnia wiercona o głębokości 80,0m a jej zasoby eksploatacyjne zatwierdzone decyzją Wojewody Kieleckiego z dnia 29 października 1976r., znak: GT.X-421/39/76 wynoszą $Q_e=38,0\text{m}^3$ przy depresji $s = 23,0\text{m}$. Na pobór wody z ujęcia w ilości $Q_{\text{max. dob}} = 473,3\text{m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{śr. dob}} = 369,0\text{m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{max. godz.}} = 34,57\text{m}^3/\text{h}$ wydane zostało pozwolenie wodno-prawne (decyzja Starostwa Powiatowego w Kielcach znak: RO. III.6223-5/2002 z dnia 04 lutego 2002r.). Studnia znajduje się na terenie nieczynnego Radomskiego Przedsiębiorstwa Produkcji Leśnej „Las” w Kołomani. Studnia jest przekazana dla władz terenowych. Przewidziana jest możliwość doraźnego chlorowania wody. Woda tłoczona jest pompą głębinową do zbiornika podziemnego o pojemności 300m^3 zlokalizowanego w Tumlinie, na stoku Góry Podkościelnej w odległości ok. 4 km od ujęcia. Pompa w studni jest sterowana poziomem wody w zbiorniku. Sygnały przekazywane są drogą radiową. Docelowo przewiduje się budowę drugiej komory o pojemności również 300m^3 . Brak jest studni rezerwowej.

Zróznicowanie wysokościowe terenu narzuciło konieczność zastosowania 2 stref ciśnienia. Niżej położeni odbiorcy zasilani są pod ciśnieniem wody w zbiorniku. Dla wyżej położonych odbiorców wykonana jest przy zbiorniku hydrofornia zasilająca II strefę ciśnienia.

Sieć wodociągowa realizowana od 1988r. zasila Kołomań, Umer, Tumlin z przysiółkami: Dąbrówka, Osowa, Węgle, Zacisze i Rurarnia oraz położoną w pobliżu zabudowę w gminie Miedziana Góra.

Wodociąg znajduje się w eksploatacji Urzędu Gminy w Zagnańsku. Długość sieci wodociągowej wynosi ok. 25 km.

* Wodociąg grupowy „Szałas”

- Podstawę zaopatrzenia stanowi studnia wiercona o wydajności eksploatacyjnej $13\text{m}^3/\text{h}$ z samowypływem (Decyzja Wydziału Ochrony Środowiska U.W. w Kielcach znak OS II.7530/18/95 z dnia 3 kwietnia 1995r.) Znajduje się ona na wysokości wsi Szałas, jednakże poza granicą gminy (na terenie gminy Bliżyn). Woda tłoczona będzie do zbiornika terenowego o pojemności użytkowej 140m^3 zlokalizowanego we wsi Długojów w najwyższym punkcie sieci. Wydział Ochrony Środowiska U.W. w Kielcach decyzja znak OS I-6214/70/97 z dnia 21 kwietnia 1997r. udzielił pozwolenia wodno-prawnego na pobór wody w ilości $Q_{\text{śr. dob.}} = 262\text{m}^3/\text{dobę}$, $Q_{\text{max. dob.}} = 312\text{m}^3/\text{dobę}$, $Q_{\text{max. godz.}} = 13\text{m}^3/\text{h}$. z datą ważności do końca 2015r. Wodociąg obsługuje wieś Szałas i wieś Długojów. Dla ujęcia wyznaczona zostały strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej w obrębie których obowiązują następujące zakazy:

w strefie bezpośredniej:

- budownictwa nie związanego ściśle z pracą wodociągu,
- zajmowania terenu na inne cele poza ujmowaniem wody,
- zamieszkiwania ludzi,
- przebywania osób nie związanych z pracą wodociągu,
- wprowadzania i pobytu zwierząt,
- rolniczego i ogrodniczego wykorzystania terenu,
- lokalizacji zbiorników i rurociągów do magazynowania lub transportu produktów ropopochodnych, olejów, materiałów łatwopalnych, itp.,
- wjazdu pojazdów poza niezbędnymi do usuwania awarii lub wykonywania remontów urządzeń służących do poboru wody,

w strefie pośredniej:

- lokalizowania nowych ujęć wód podziemnych dla zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę lub działalności gospodarczej,
- lokalizowania wysypisk i wylewisk odpadów komunalnych i przemysłowych,
- przechowywania i składowania odpadów promieniotwórczych,

- zakładania cmentarzy i grzebania zwierząt,
- wprowadzania nienależycie oczyszczonych (niepełniających wymogów II klasy czystości wód powierzchniowych) ścieków sanitarnych i przemysłowych do ziemi i wód powierzchniowych,
- lokalizacji zbiorników i rurociągów do magazynowania lub transportu produktów ropopochodnych, olejów, materiałów łatwopalnych lub innych substancji chemicznych,
- lokalizowania inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska określonych w § 2 rozporządzenia ministra ochrony środowiska, zasobów naturalnych i leśnictwa z dnia 13 maja 1995r. (dz. u. nr 52, poz. 284).

Dla w/w ujęcia starosta powiatu kieleckiego decyzją znak: RO.III. 6223-1/2000 z dnia 09 marca 2000r., zmienionym postanowieniem starosty kieleckiego znak: RO. III. 6223-1/2000 z dnia 21 marca 2000r. udzielił wójtowi gminy Zagnańsk pozwolenia wodnoprawnego na eksploatację urządzeń do poboru wody podziemnej dla potrzeb wodociągu wiejskiego Szalas – Długojów, tj.:

- studni wierconej w szalasiu o głębokości 200m., wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 13,0\text{m}^3\text{h}$ przy depresji $S_e = 43,0\text{m}$.,
- zbiornika wyrównawczego w miejscowości Długojów o pojemności użytkowej $139,0\text{m}^3$.

* W ocenie systemu zaopatrzenia gminy w wodę należy stwierdzić, że:

- wszystkie wodociągi korzystają z zasobów wód podziemnych. Wody eksploatowane przez ujęcia komunalne w Zagnańsku są wodami dobrej jakości i odpowiadają wymogom określonym dla wód pitnych (bez uzdatniania);
- gmina Zagnańsk posiada dobrze rozwiniętą sieć wodociągową, niemal 100% zabudowy jest wyposażona w zorganizowane systemy do zbiorczego zaopatrzenia w wodę. Jest to stosunkowo nowa sieć wodociągowa, będąca w dobrym stanie technicznym;
- dla lokalizacji nowych inwestycji, z punktu widzenia możliwości zaopatrzenia w wodę, preferować należy tereny położone w zasięgu obsługi wodociągu grupowego „Zagnańsk”. Wodociąg „Kajetanów” pracuje przede wszystkim dla odbiorców z gminy Masłów, natomiast wodociągi „Kołomań” i „Szalas” bazują na pojedynczych studniach o małej wydajności i braku rezerw wodnych;
- przy lokalizacji nowej zabudowy należy uwzględnić ograniczenia wynikające z projektów stref ochronnych ujęć (zwłaszcza zespołu studzien ujęcia komunalnego dla Kielc).

III.5.2. Odprowadzanie ścieków

Na terenie gminy Zagnańsk istnieją dwa zorganizowane systemy zbiorowego odprowadzania ścieków sanitarnych, które obsługują miejscowości:

1. Zagnańsk, Bartków, Jasiów i Kaniów. Ścieki te odprowadzane są do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w Bartkowie przy drodze wiejskiej prowadzącej od wsi Bartków do wsi Goleniawy.

- Najbardziej rozbudowany układ sieciowy występuje w Zagnańsku, przy czym ścieki z kanałów w ul. Spacerowej i Turystycznej przetłaczane są pompami do kanału ułożonego w ul. Słonecznej. Pompownia zlokalizowana jest w pobliżu restauracji „Bartek”. Kanały grawitacyjne wykonane są z rur kamionkowych $\varnothing 0,20\text{ m}$ i $0,25\text{ m}$. Rurociąg tłoczny z rur stalowych $\varnothing 150\text{ mm}$.
- Kanał odprowadzający ścieki z Zagnańska do oczyszczalni przebiega przez wieś Bartków obsługując tę miejscowość. Jego średnica wynosi $0,25\text{ m}$. Ścieki produkcyjne z masarni i rzeźni drobiu w Bartkowie podczyszczane są wstępnie w osadnikach i po zmieszaniu ze ściekami bytowymi przepompowywane są do kanału

- głównego. Rurociąg tłoczny wykonany jest z rur stalowych $\varnothing$ 100 mm i przebiega estakadą przez dolinę rzeki Bobrzaneczki.
- Wieś Jasiów posiada odrębny układ sieciowy. Ścieki z tej miejscowości odprowadzane są kanałem $\varnothing$ 0,20 m do przepompowni zlokalizowanej w rejonie drogi prowadzącej do wsi Samsonów. Następnie ruropociąg tłoczny $\varnothing$ 150 mm przekraczają wzniesienie terenowe, po czym kanałem grawitacyjnym $\varnothing$ 0,30 m dopływają do oczyszczalni.
2. W 1998r. zakończono pierwszy etap przebudowy oczyszczalni ścieków, której przepustowość wynosi obecnie 500 m³/d, w tym 100 m³/d ścieków dowożonych taborem asenizacyjnym. Po ukończeniu II etapu rozbudowy jej przepustowość wzrośnie do 1000 m³/d. Obecnie do oczyszczalni dopływa ok. 500 m³/d ścieków. Oczyszczalnia posiada następujące urządzenia technologiczne: przepompownia główna, krata mechaniczna, piaskownik, reaktor anaerobowy, reaktor anoksydacyjny, reaktor napowietrzania, reaktor regulacji pH, osadnik wtórny z pompą recyrkulacji osadu, dezynfektor i przepływomierz. Doczyszczanie następuje w stawach ściekowych. Dla ścieków dowożonych taborem asenizacyjnym przewidziano spust z kratą oraz osadnik z pompą i urządzeniem do napowietrzania. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest ciek Bobrzaneczka. W części gospodarki osadowej przewidziano zagęszczacz osadu oraz prasy odwadniające. Strefa ochronna oczyszczalni zawiera się w promieniu 150 m od ogrodzenia oczyszczalni i ustanowiona została Decyzją Wojewody Kieleckiego znak: OS.I – 6210/61/96 z dnia 29. 02. 1996r..
- Eksploatację tego systemu kanalizacji prowadzą „Wodociągi Kieleckie” Spółka z o.o. w Kielcach, ul. Krakowska 64.
2. Kajetanów, Gruszka, Jaworze, Siodła, Lekomin i Barcza odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Barczy z odprowadzeniem oczyszczonych ścieków do rzeki Lubrzaneki
3. Z ważniejszych lokalnych urządzeń unieszkodliwiania ścieków sanitarnych wymienić można:
- oczyszczalnię ścieków przy Szkole Podstawowej w Kajetanowie, która zlokalizowana jest w granicach ogrodzenia terenu szkoły i obsługuje tylko obiekty szkolne. Jej przepustowość wynosi ok. 10 m³/d. Oczyszczalnię stanowią: osadnik gnilny, pompownia ścieków, złożo biologiczne typu „Bioclere”;
  - zamierzoną budowę systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków w Barczy, Szaląsie i Długojowie.
4. W gminie Zagnańsk wody opadowe z terenów zabudowy odprowadzane są niemal całkowicie poprzez spływ powierzchniowy do najbliższego odbiornika naturalnego.
5. W ocenie systemu kanalizacji gminy wyróżnia się szereg cech negatywnych, a mianowicie:
- rozwój kanalizacji nie nadąża za rozwojem systemów zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Całkowite skanalizowanie gminy jest konieczne, głównie ze względu na ochronę dużych zasobów w głębszych wodach pitnej, ochronę terenów Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny, do których należy niemal cała gmina Zagnańsk i obszarów źródłiskowych kilku rzek oraz poprawę standardu życia mieszkańców;
  - położenie dużej części obszarów gminy Zagnańsk w strefie ochrony pośredniej ujęć wody, w której obowiązuje zakaz lokalizacji oczyszczalni ścieków wymaga szczególnie przemyślanej lokalizacji dla tych obiektów;
  - brak systemu kanalizacji deszczowej oraz projektów jej budowy (przewidywane dalsze odprowadzenie wód opadowych powierzchniowo).
6. Pozytywnym działaniem zmierzającym do poprawy istniejącego stanu kanalizacji jest:
- planowa realizacja zorganizowanych systemów do zbiorowego odprowadzania ścieków prowadzona w oparciu o „koncepcję programową kanalizacji i oczyszczalni

ścieków” opracowaną w 1994r. przez Zakład Ekspertyz i Projektowania Oczyszczalni Ścieków inż. Adama Marca z Kielc;

- planowane skanalizowanie niemal całej zabudowy gminy.
5. Ścieki ze zlewni ciężącej do projektowanej oczyszczalni w miejscowości Umer odprowadzone zostaną do rozbudowywanej oczyszczalni ścieków w Bartkowie.
  6. Przewiduje się odprowadzenie ścieków z miejscowości Szałas i Długojów do projektowanej oczyszczalni ścieków w Szałasie.

III.5.3. Utylizacja odpadów

1. Unieszkodliwianie odpadów stałych wytwarzanych na obszarze gminy polega na ich wywożeniu i gromadzeniu na wysypisku.
2. Zorganizowane wysypisko śmieci znajduje się w miejscowości Promnik, gmina Strawczyn. Wywozu dokonuje Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Spółka z o.o. w Kielcach, ul. Zagnańska 232a, z którą Urząd Gminy w Zagnańsku zawarł stosowną umowę.
3. Nie wprowadzono dotychczas selektywnej zbiórki odpadów.
4. Ścieki ze zbiorników bezodpływowych wywożone są taborem asenizacyjnym do oczyszczalni ścieków w Bartkowie.
5. Obecnie funkcjonujące składowisko śmieci spełnia swoje zadanie. Korzystanie z międzygminnego składowiska odpadów położonego poza obszarem gminy Zagnańsk jest najkorzystniejszym rozwiązaniem dla gminy położonej w obszarze Parku Krajobrazowego oraz jego otulinie.
6. Dla ochrony środowiska oraz prawidłowego usuwania odpadów należy:
  - zorganizowanie selektywnej zbiórki odpadów oraz ich usuwania odpowiednim sprzętem i w odpowiednim czasie, wykluczającym możliwość zagniwania śmieci w pojemnikach na terenie posesji lub w miejscach ich czasowego przetrzymywania;
  - nie dopuszczanie do powstawania dzikich wysypisk śmieci, a istniejące dzikie wysypisko w rejonie osiedla Wrzosy (śmieci socjalno-bytowe i odpady poprodukcyjne z obróbki drewna) oraz w rejonie Kościelnej Górki (śmieci socjalno-bytowe) odpowiednio szybko likwidować.

III.5.4. Zaopatrzenie w gaz

1. Zaopatrzenie gminy w gaz ziemny odbywa się z gazociągu wysokiego ciśnienia $\varnothing$ 250 mm, CN-40, pracującym w systemie krajowej sieci przesyłowej relacji Lubienia–Parszów–Kielce.
Gazociąg ten przebiega przez teren gminy Zagnańsk wzdłuż drogi Warszawa–Kielce.
2. W rejonie wymienionej trasy z boczną koleją wykonano odgałęzienie gazociągu wysokiego ciśnienia $\varnothing$ 80 mm o długości ok. 700 m, z szafkową stacją redukcyjno-pomiarową pierwszego stopnia o przepustowości minimalnej 300 Nm³/h, położoną w sąsiedztwie wsi Lekomin.
3. W stacji tej odbywa się nawanianie gazu, wobec czego stacja ma zapewnioną odpowiednią strefę ochronną.
4. Od stacji redukcyjno-pomiarowej gaz średniego ciśnienia doprowadzony jest układem sieci o średnicy przewodów sieci wynoszącej 32–150 mm do poszczególnych odbiorców.
5. Bezpośrednie zasilanie odbiorców następuje poprzez przyłącza gazu średniego ciśnienia doprowadzone do szafki zewnętrznej, w której mieści się zawór ogniowy, reduktor domowy i gazomierz.
Gaz zredukowany do niskiego ciśnienia doprowadzony jest następnie instalacją do przyborów w budynkach.
6. Siecią i urządzeniami gazowymi administruje Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo w Warszawie, Zakład Gazowniczy w Kielcach, ul. Loeffera 2.

7. Gmina Zagnańsk posiada dobrze rozwinięty układ sieci gazowych, którą objęto znaczną część gminy. Gaz wykorzystywany jest w gospodarstwach domowych do przyrządzania posiłków, przygotowywania ciepłej wody użytkowej oraz częściowo do ogrzewania pomieszczeń.
8. Sieć gazowa jest stosunkowo nowa, w dobrym stanie technicznym i systematycznie rozbudowywana.
9. Gazyfikacja gminy prowadzona jest w oparciu o „Program gazyfikacji gminy Zagnańsk”, opracowany w 1986r. przez Biuro Projektów Budownictwa Komunalnego w Kielcach. W „Programie” przewidziano gazyfikację prawie całej gminy z opisanej wyżej stacji redukcyjno-pomiarowej oraz dwu miejscowości położonych poza obszarem gminy Zagnańsk, tj. wsi Wiśniówka i Tumlin-Wykień.
10. Wydajność urządzeń źródłowych oraz brak ograniczeń w dostawie gazu nie stanowi ograniczenia rozwoju poszczególnych miejscowości.
Z punktu widzenia zsaopatrzenia w gaz najkorzystniejszą lokalizację dla nowych inwestycji są tereny położone w pobliżu istniejącej stacji redukcyjno-pomiarowej (poza jej strefą ochronną) oraz przy gazociągach średniego ciśnienia o większych średnicach.
11. Gaz ziemny jest paliwem najmniej szkodliwym dla środowiska, posiada wysoką sprawność energetyczną i zapewnia komfort obsługi, dlatego należy preferować rozwój gazownictwa nie tylko na potrzeby gospodarstw domowych, ale i jako paliwo energetyczne w obiektach gospodarki ciepłej.
12. Mankamentem realizowanego „Programu” jest nie przewidywanie gazyfikacji wsi Długojów i Szałas ze względu na niekorzystne ich położenie w stosunku do przebiegającej sieci. Gazyfikowanie tego rejonu gminy można rozważyć w porozumieniu z gminą Stąporków, prowadząc sieć gazową od strony północnej.

III.5.5. Zaopatrzenie w ciepło

1. Na obszarze gminy Zagnańsk brak jest scentralizowanych systemów do zbiorowego zaopatrzenia w ciepło.
2. W zabudowie zagrodowej i jednorodzinnej do ogrzewania pomieszczeń korzysta się z pieców opalanych paliwem stałym oraz instalacji centralnego ogrzewania zasilanych z lokalnych kotłowni na paliwa stałe – a na terenach zgazyfikowanych również z kotłowni gazowych.
3. Budynki użyteczności publicznej, usługowe oraz zakłady drobnego przemysłu wyposażone są w centralne ogrzewanie zasilane z wbudowanych kotłowni lokalnych. Ostatnio obserwuje się odchodzenie od opału stałego na rzecz bardziej ekologicznych nośników energii. Przykładem może tu być kotłownia olejowa w Technikum Leśnym oraz przejście na opalanie gazem kotłowni w Urzędzie Gminy i Przychodni Zdrowia w Zagnańsku oraz Ośrodka Zdrowia w Samsonowie (projekt).
4. Dla ograniczenia zanieczyszczeń atmosfery i dążenia do utrzymania czystości powietrza należy propagować i dążyć do rozwoju gazyfikacji gminy oraz maksymalnego jego wykorzystywania.

III.5.6. Elektroenergetyka

1. Dostawa energii elektrycznej odbywa się z krajowego systemu energetycznego.
2. Przez teren gminy przebiega linia 110 kV relacji Kielce Piaski – Skarżysko-Kamienna, równoległe do drogi Warszawa – Kielce w odległości około 400 m na północny-zachód od jej osi.
3. W Występie poza granicami gminy, w odległości ok. 0,9 km od głównej linii przesyłowej wyprowadzone jest krótkie odgałęzienie do stacji transformatorowo-rozdzielczej GPZ 110/15 kV.

4. Ze stacji rozdzielczej GPZ 110/15 kV rozprowadzone są odrębne napowietrzne linie 15 kV do zasilania w rejonie Zagnańska zarówno zabudowy, jak i ujęcia wody pitnej.
5. Ponadto istotne znaczenie w zasilaniu gminy ma przebiegająca przez jej teren druga napowietrzna linia 15 kV wyprowadzona z GPZ Kielce Piaski i mająca powiązanie z GPZ Gnieździska.
6. Z wymienionych magistralnych linii 15 kV wyprowadzony jest szereg linii odgałęźnych i odczepowych zasilających kilkadziesiąt – głównie słupowych – stacji transformatorowych 15/04 kV.
7. Sieci i urządzenia energetyczne należą do Zakładu Energetycznego SA. Obszar gminy Zagnańsk obsługuje bezpośrednio w większości Rejon Energetyczny Kielce, ul. Sandomierska 5. Jedynie Belno podlega pod Rejon Energetyczny Skarżysko-Kamienna, a Szałas pod rejon Energetyczny Końskie.
W Zagnańsku znajduje się Posterunek Energetyczny.
8. Istniejący układ zasilania spełnia swoje zadania, a rozwój urządzeń energetycznych zapewnia pokrycie obecnych potrzeb nie stwarzając zasadniczych kłopotów.

III.6. Uwarunkowania wynikające ze stanu układu komunikacyjnego, jego walorów i zagrożeń

Układ komunikacyjny gminy Zagnańsk składa się z sieci ulicznej w miejscowości Zagnańsk, sieci drogowej o znaczeniu międzynarodowym i międzyregionalnym, krajowym i lokalnym oraz trasy kolejowej.

1. Podstawowy układ komunikacyjny stanowią następujące drogi:

- droga krajowa nr 7 o znaczeniu międzynarodowym i między-regionalnym, prowadząca ruch tranzytowy Gdańsk–Warszawa–Kraków–Chyżne, przebiega przez południowo-wschodnie tereny gminy. Droga ta posiada szerokość 12,0 m, nawierzchnię bitumiczną. Drogi krzyżujące się z trasą główną posiadają również nawierzchnię bitumiczną i szerokość 5,5 m (dotyczy dróg: wojewódzkiej do Zagnańska nr 750 i powiatowej do Gruszki 15480);
- droga krajowa nr 73 o znaczeniu międzyregionalnym łącząca Kielce z Tarnowem;
- droga wojewódzka nr 750 łącząca Barczę z Ćmińskiem leżącym na trasie drogi krajowej o znaczeniu międzyregionalnym nr 74 Piotrków Trybunalski–Kielce–Lublin.
Droga ta doprowadza ruch z obszaru całej gminy do Zagnańska i Samsonowa.

Połączenie gminy Zagnańsk z Kielcami oraz sąsiednimi gminami prowadzą trasę dróg wojewódzkich. Do ważniejszych tego rodzaju połączeń należą następujące drogi powiatowe:

- nr 15478 Zagnańsk–Kielce;
- nr 15470 Samsonów–Miedziana Góra–Kielce;
- nr 15480 Lekomin–Kajetanów–Kielce;
- nr 15489 Wąsosza–Belno–Zalezianka do drogi nr 7 (Suchedniów);
- nr 15644 Samsonów–Szałas–Odworóż.

Pozostałe drogi mają znaczenie lokalne łącząc poszczególne sołectwa wzajemnie oraz z drogami krajowymi.

Na sieć dróg uzupełniających składają się drogi gminne. Prowadzone coroczne remonty i modernizacje dróg wpływają na ich dobry stan techniczny.

2. Przez gminę Zagnańsk przebiega magistralna linia kolejowa, dwutorowa, zelektryfikowana Śląsk–Kielce–Radom (Warszawa)–Dęblin (Lublin).
Stacja kolejowa znajdująca się w Zagnańsku klasy II-giej obsługuje ruch osobowy i towarowy.

Istotną rolę w minionym okresie odgrywały bocznice kolejowe do kamieniołomów drogowych w Wiśniówce (gm. Masłów) oraz do przyległego terenu b. Przedsiębiorstwa Przemysłu drzewnego.

Obiekty dworcowe mimo historycznego charakteru spełniają aktualne potrzeby.

W miejscowości Tumlin–Węgle znajduje się przystanek dla obsługi ruchu pasażerskiego. Istniejący stan linii kolejowej oraz malejąca rola tego rodzaju komunikacji nie stwarza potrzeby podejmowania działań remontowo-modernizacyjnych.

Pewne konflikty stwarza przebieg:

- linii kolejowej krzyżującej się ze wszystkimi drogami publicznymi – z wyjątkiem drogi krajowej nr 7, co znacznie utrudnia komunikację na terenie gminy oraz stwarza zagrożenie dla ruchu komunikacyjnego.

3. Ruch pasażerski na terenie gminy Zagnańsk obsługiwany jest komunikacją autobusową MPK–Kielce oraz transportem prywatnym.

Najkorzystniejsze połączenie z Kielcami mają sołectwa położone wzdłuż tras autobusowych:

- Kielce–Kajetanów;
- Kielce–Tumlin–Umer–Samsonów;
- Kielce–Zagnańsk–Samsonów.

Trasy autobusowe przebiegają drogami krajowymi, wojewódzkimi i powiatowymi tj. nr 7, nr 750 (Barcza–Samsonów), wojewódzkimi (Kajetanów–Lekomina, Wąsosza–Zachełmie, Samsonów–Odworąż, Kołomań–Samsonów–Długojów).

Istniejący układ tras autobusowych zapewnia względnie wszechstronne połączenia komunikacyjne. Dla poprawy obsługi pasażerskiej należałoby rozważyć możliwość zwiększenia częstotliwości połączeń (niekoniecznie autobusowych) oraz poprawy stanu technicznego przystanków.

4. Oceniając generalnie stan układu komunikacyjnego w gminie Zagnańsk należy stwierdzić, że położenie gminy pomiędzy dużymi kompleksami leśnymi nie wymaga i nie stwarza możliwości wielu połączeń zewnętrznych.

Natomiast wewnętrzna sieć komunikacyjna oraz ich stan techniczny zapewnia w miarę sprawne połączenia.

5. Aktualny stan sieci drogowej nie wymaga większych zmian lub modernizacji, z wyjątkiem przebudowy drogi krajowej nr 7 na drogę ekspresową łączącą Gdańsk z Krakowem i przejściem granicznym w Chyżnem.

Modernizacja drogi polegać będzie na:

- projektowanym obejściu wsi Kajetanów – przebiegającym w znacznej części korytarzem istniejących obecnie dróg wraz z węzłem drogowym „Wiśniówka”, typu „trąbka”, na terenie gminy Masłów. Jest to węzeł bezkolizyjny, z wiaduktem nad drogą ekspresową nr 7 i połączeniem z drogą krajową nr 73;
- projektowaną dobudową drugiej jezdni na odcinku od węzła „Wiśniówka” do granic Kielc. Ponadto na terenie gminy Zagnańsk znajdują się następujące obiekty towarzyszące projektowanym odcinkom drogi:
  - wiadukt nad bocznicą kolejową do kamieniołomów;
  - wiadukt nad drogą ekspresową (przejście drogi powiatowej 15480);
  - kładka dla pieszych (pomiędzy miejscowościami Kajetanów i Zabłocie);
  - przejazd gospodarczy pod drogą ekspresową (przejście drogi gminnej).

6. Projektowana przebudowa drogi nr 7 stwarza pewne konflikty głównie z poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego, ale daje również pewne korzyści:

- cały odcinek modernizowanej drogi biegnie w obszarze chronionego krajobrazu. Droga oraz tereny intensywnie zurbanizowane wzdłuż obecnej drogi krajowej nr 7

tworzą wyraźną barierę zaburzającą tu ciągłość przestrzenną dużych kompleksów leśnych chronionych;

- szczególnej ochrony wymagają przecinane, projektowaną drogą, tereny dolin rzecznych stanowiących szlaki rozprzestrzeniania się zwierząt i roślin;
- modernizowana droga nr 7 dzięki lepszym parametrom oraz zmniejszeniu kolizyjności przebiegu powinna być korzystniejsza i bezpieczniejsza zarówno dla środowiska, jak i ludzi.

Z powodu znacznego wzrostu natężenia ruchu samochodowego realizacja powyższej inwestycji zlikwiduje występujące kolizje w przebiegu drogi.

IV. STRATEGICZNE CELE ROZWOJU GMINY ZAGNAŃSK

IV.1. Podstawowe założenia strategii lokalnego rozwoju społeczno-gospodarczego

1. W wyniku dokonującej się w Polsce, po 1989r., transformacji systemowej procesów społeczno-gospodarczych, nastąpiła również radykalna zmiana uwarunkowań i mechanizmów rozwoju gmin. W miejsce scentralizowanego systemu planowania i zarządzania pojawiły się warunki dla rozwoju gospodarki rynkowej, a ciężar zarządzania gminą przeniósł się na samorządy lokalne. Ta nowa sytuacja jakościowa wymaga od władz samorządowych nowych form zarządzania opartego o strategię rozwoju lokalnego gminy.
2. Strategia – w najbardziej ogólnym ujęciu – to sposób osiągnięcia wyznaczonych celów przez sterowanie rozwojem. Jej formą jest planowanie strategiczne rozwoju gminy, łączące problematykę społeczną, ekologiczną, gospodarczą i przestrzenną. Następuje to poprzez łączną analizę relacji strefy: ekologicznej, społecznej, produkcyjnej, usługowej, komunikacji i infrastruktury technicznej. Analiza relacji między tymi strefami pozwala na określenie podstawowych mechanizmów rozwoju gminy, identyfikację obecnych i potencjalnych konfliktów oraz szans i zagrożeń rozwoju oraz na bazie takiej analizy wskazuje na potencjalne kierunki rozwoju. Natomiast dla których zadań powstaną lub zostaną stworzone odpowiednie warunki rozwoju, o tym „STUDIUM” nie może zdecydować.
3. Rozwój nie jest pojęciem jednoznacznym. Zależy on od wielu czynników zewnętrznych i wewnętrznych, charakterystycznych dla danego miejsca w przestrzeni. Rozwoju nie można zaplanować krok po kroku. Gmina i różne podmioty polityki publicznej mogą przyczynić się do rozwoju gospodarczego poprzez tworzenie warunków instytucjonalnych i infrastrukturalnych, które będą sprzyjały prywatnym inicjatywom, wywołały stały strumień innowacji i poprawiały klimat przedsiębiorczości. Ponieważ czynniki te ulegają częstej zmianie, nie można zadowalać się jednorazowym opracowaniem dokumentu lokalnej strategii.
4. Strategie są opracowywane wtedy, gdy powstaje chęć działania i wola polityczna efektywnego zarządzania procesami rozwojowymi w danej jednostce. Posiadanie strategii rozwoju gminy dostarcza władzom lokalnym podstaw do racjonalnego działania w długim okresie. Strategia rozwoju jest swego rodzaju planem – dokumentem kompleksowym, powstałym w wyniku analiz wielu płaszczyzn życia gospodarczego i systemów społecznych. Opracowywanie strategii jest pewnym elastycznym algorytmem postępowania, uwzględniającym charakter i warunki układu lokalnego i regionalnego.
5. Aby strategia była realna, musi być rodzajem formalnego i nieformalnego porozumienia między podmiotami życia gospodarczego (firmami i organizacjami), politycznego (władze regionalne i samorządowe, kluby i lobby polityczne itp.) oraz społecznego, które są zainteresowane, bądź aktywnie zaangażowane w procesy gospodarcze, mających realny wpływ na przebieg procesów restrukturyzacji w gminie lub będących ich adresatami. Oznacza to, iż opracowany program może być w pewnej części podstawą zawierania formalnych umów o współpracy, bądź realizacji konkretnych projektów, a w części jest nieformalnym, ale zaakceptowanym programem działań długookresowych dla niezależnych od władz regionalnych jednostek gospodarczych, instytucji czy organizacji.

6. Należy przy tym podkreślić, iż strategia jest programem dla podmiotu polityki lokalnej, a nie programem działań dla poszczególnych jednostek gospodarczych, instytucji czy organizacji. Ze stwierdzenia tego wypływa ważny wniosek, iż za realizację tego programu (po jego przyjęciu) będą odpowiadały przede wszystkim władze lokalne.
7. Zaakceptowanie i późniejsze wsparcie rozwiązań zaproponowanych w strategii będzie tylko wówczas możliwe, jeżeli będzie ona formą konsensusu uwzględniającego interesy wszystkich zainteresowanych. Poprzez zaangażowanie się w strategię szerokiej gamy uczestników, oprócz podmiotu polityki lokalnej, następuje niejako odpolitycznienie polityki rozwoju i przekształceń gospodarczych. Przyjęty program nie jest wówczas tylko programem władzy. Daje to również gwarancje kontynuowania procesów w ramach wyznaczonych kierunków działań, nawet w przypadku zmiany władz.
8. Strategia jest także podstawą do podejmowania przez władze lokalne systemowych ocen i monitoringu zachodzących procesów w dziedzinach nakreślonych przez strategię. Powinna ona także stać się podstawą do krytycznej samooceny działalności wszystkich podmiotów, uczestniczących we wdrażaniu strategii. Prowadzi to do permanentnej wymiany informacji, mobilizacji uczestników wdrażania strategii, a w efekcie do jej szybkiej aktualizacji, gdy zajdzie taka potrzeba. Strategia, po jej przyjęciu jako dokumentu strategiczno-operacyjnego gminy, staje się do pewnego stopnia samoograniczeniem władzy na rzecz działania zgodnego z wyznaczonymi w niej kierunkami. Z jednej strony jest więc podstawą do podejmowania decyzji, a z drugiej zaś, kryterium ich oceny.
9. Fazę wstępną dla opracowania strategii rozwoju stanowi diagnoza stanu istniejącego, obejmująca analizę procesów społeczno-gospodarczych w gminie i gminach ościennych. W tym celu wykorzystuje się możliwe dla uzyskania dane statystyczne, ewentualne badania ankietowe i metodę bezpośrednich wywiadów. Uwzględnia się także dane zawarte w opracowaniach dotyczące programów województwa oraz inne dokumenty, charakteryzujące zjawiska natury ekonomicznej, stan zagospodarowania przestrzennego, uwarunkowania ekologiczne, społeczne w obszarze gminy i jej powiązań funkcjonalno-przestrzennych wynikających z jej usytuowania.
10. Na całość strategii rozwoju gminy składają się dwa dokumenty akcentujące współzależne i przenikające się problemy:
  - strategia rozwoju o przewadze problemów społeczno-gospodarczych;
  - strategia rozwoju o przewadze problemów przestrzenno-funkcjonalnych „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy” mające swe usankcjonowanie ustawowe.
 Stąd cały pakiet materiałów informacyjnych, analiz, wniosków z obu tych głównych dokumentów strategii stanowi wyraz polityki gminy dotyczący uwarunkowań i kierunków rozwoju gminy.
11. Opracowanie więc pełnego zakresu strategii rozwoju gminy wymaga spełnienia wymogów metodologicznych, związanych z realizacją tego rodzaju zadań.
12. W „STUDIUM”, stanowiącym opracowanie o dominującej problematyce przestrzennej, zwrócono uwagę na te zadania i cele, które wynikają z analizy przygotowanej dla tego rodzaju opracowania.
13. Na podstawie wstępnego rozpoznania sytuacji społeczno-gospodarczej analizowanego obszaru dokonano jedynie sformułowania założeń do strategii rozwoju gminy Zagnańsk, które stanowią bazę wyjściową dla określenia i sprecyzowania podstawowych celów rozwoju gminy, dających możliwość określenia kierunków rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy.
14. O realizacji zarówno lokalnej strategii ekonomicznej, jak i kierunków zagospodarowania przestrzennego decydują instrumenty realizacji przyjętej polityki rozwoju, które definiowane są jako określone prawem możliwości oddziaływania ze strony władzy lokalnej na jednostki autonomiczne w formie zmiany zewnętrznych okoliczności działania.
Instrumenty te można podzielić na:

- finansowe, tj. takie, które zmieniają finansowe okoliczności w jakich działać będą jednostki gospodarcze (np. lokalne podatki i opłaty);
  - administracyjno-prawne, które zmieniają okoliczności prawne w jakich działają jednostki na danym terenie. W układzie lokalnym będą to przepisy prawa lokalnego i zarządzenia administracyjne, np. zatwierdzony plan zagospodarowania przestrzennego, procedury lokalizacyjne, przepisy porządkowe itp.
  - inwestycyjne lub inaczej instrumentalne (instrumenty materialnego kształtowania przestrzeni w postaci inwestycji infrastrukturalnych władzy gminnej lub wojewódzkiej). Zmieniają one warunki fizycznego otoczenia w jakich działają jednostki;
  - informacyjne, których zadaniem jest zmiana stanu wiedzy o otoczeniu, a tym samym zmniejszenie niepewności w jakim jednostka prowadzi lub zamierza prowadzić swą działalność.
15. Władze gminy chcąc aktywnie uczestniczyć w rozwoju gminy i zarządzać jej rozwojem powinny stosownie do założonych celów rozwoju zbudować własny, lokalny system planowania rozwoju gminy traktując jego elementy jako podstawowe instrumenty zarządzania rozwojem gminy.

IV.2. Sytuacja społeczno-gospodarcza gminy Zagnańsk w rozwoju jej celów strategicznych

1. Możliwości rozwoju gospodarczego gminy Zagnańsk należy oceniać w kontekście jej otoczenia gospodarczego i przestrzennego. Przede wszystkim zaś w ramach wojewódzkiej i ponadwojewódzkiej sieci osadniczej i występujących tutaj powiązań gospodarczych. Ze względu na położenie gminy w stosunku do innych gmin województwa świętokrzyskiego, jej powiązań z obszarami sąsiednimi, powiązań sieci osadniczej, dostępności i otwartości gminy na kontakty zewnętrzne. Należy uwzględnić potencjały tkwiące w gminie, które przy splocie sprzyjających okoliczności i zdarzeń mogą stać się elementami aktywizującymi rozwój gospodarczy gminy Zagnańsk oraz gmin ościennych. Takie podejście wynika przede wszystkim z faktu, że gmina Zagnańsk jest jednostką położoną w bliskim sąsiedztwie z Kielcami – siedzibą władz wojewódzkich. Obszar ten jest bardzo atrakcyjny pod względem środowiska (tereny Gór Świętokrzyskich, dużych kompleksów leśnych, miejsc pamięci narodowej, licznych zabytkowych obiektów techniki).
2. Obszar gminy wchodzi w skład Aglomeracji Staropolskiej (według „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kieleckiego”). Jest to obszar o nasilonej urbanizacji i wielokierunkowych procesach gospodarczych. Tereny te posiadają predyspozycje do wielokierunkowej aktywizacji gospodarczej, związanej przede wszystkim z położeniem w paśmie przyspieszonego rozwoju związanym z przebiegiem projektowanej trasy ekspresowej S-7.
3. Potencjał techniczny i ludnościowy gminy Zagnańsk na tle innych gmin wiejskich województwa kieleckiego jest stosunkowo wysoki ale sam w sobie nie gwarantuje wywołania w najbliższych latach procesów przyspieszonego rozwoju. Jednak szanse rozwojowe gminy poszerza położenie całego obszaru gminy Zagnańsk w korytarzu infrastruktury technicznej o znaczeniu krajowym (droga o znaczeniu międzynarodowym, linia kolejowa – ważna w skali kraju, linia energetyczna WN, gazociąg wysokoprężny).
4. Trwający od początku 1990r. okres transformacji polskiej gospodarki spowodował, iż również gminy poszukują swoich własnych dróg rozwoju. Nie oceniając w szerszym kontekście procesów rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Zagnańsk w ubiegłych latach należy stwierdzić, iż w stosunku do innych gmin byłego województwa kieleckiego gmina ta ma obecnie dość korzystną sytuację wyjściową (oprócz szczególnych walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego, najkorzystniejsze wskaźniki wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, korzystne połączenia komunikacyjne). Wykorzystując istniejącą bazę (przyrodniczo-gospodarczą) oraz określone i wyznaczone w Studium funkcjonalno-przestrzenne warunki rozwoju władze gminy i lokalna społeczność winny dokonać wyboru wiodących kierunków rozwoju gminy. Nie oznacza to jednak, że w gminie w najbliższych latach należy spodziewać się

- szybkiego wzrostu gospodarczego. Ukierunkowanie działań nie jest jednoznaczne z przyśpieszeniem tempa zmian. Pozwoli jedynie na koordynację wysiłku różnych podmiotów funkcjonujących w Zagnańsku oraz w jego rejonie na rozwój preferowanych kierunków rozwoju.
5. Ożywienie gospodarcze małych gmin jest możliwe jedynie w oparciu o aktywność samorządów gminnych i całej ludności. Znaczne zróżnicowanie gmin należących nawet do jednego województwa stwarza konieczność wypracowania własnej drogi rozwojowej przez każdą gminę. Gmina znając wewnętrzne możliwości rozwojowe ukształtowane w procesie historycznego rozwoju, a wynikające z zasobów naturalnych i intensywności gospodarowania oraz znając pozostałe uwarunkowania lokalne, winna oprócz własnych dróg rozwojowych wypracować na swój użytek odpowiednie metody i formy ograniczania bezrobocia i pobudzania przedsiębiorczości. Za istotny element aktywności i sprawności działań władz samorządowych należy uznać umiejętność wykorzystania istniejących już obecnie różnych źródeł walki z bezrobociem oraz zakres podejmowanych działań na rzecz aktywizacji bezrobotnych głównie na wsi. Jego realność będzie zależeć od wielu działań i zadań zrealizowanych na terenie gminy, głównie przez władze gminy i całą gminną społeczność.
  6. Planując rozwój gminy w ujęciu dynamicznym i długookresowym konieczna staje się odpowiedź na trzy podstawowe pytania:
    - w jakim kierunku podjąć działania, aby mieszkańcom gminy żyło się lepiej?
    - co należy zrobić, aby osiągnąć ten cel?
    - jak stymulować procesy zmian?
  7. W wyniku oceny bieżącej sytuacji gospodarczej gminy Zagnańsk mało prawdopodobny wydaje się napływ w krótkim czasie dużej ilości zewnętrznych środków inwestycyjnych. Obszar gminy położony jest w rejonie, który trudno ocenić jako ciekawy pod względem atrakcyjności inwestycyjnej i innowacyjnej. Posiada jednak liczne walory, których odpowiednie wykorzystanie daje szansę na zatrzymanie negatywnych procesów zachodzących w Zagnańsku (np. upadek zakładów przemysłowych, bezrobocie). Realizacja podstawowych kierunków rozwoju gminy jakie wynikają z licznych zidentyfikowanych uwarunkowań występujących w gminie oraz z przewidywania zjawisk jakie najprawdopodobniej mogą wystąpić w jej otoczeniu, daje szansę na rozwój gminy według wariantu bardziej optymistycznego.
  8. Jednym z istotniejszych celów strategii gospodarczej i społecznej dla władz gminy powinno być uporządkowanie problemów związanych z gospodarką mieszkaniową. Dla osiągnięcia tego celu należałoby przeprowadzić pogłębione badania nad strukturą demograficzną i dochodami ludności. Wskazane także byłoby wykonanie analizy przyszłego popytu na nowe tereny mieszkaniowe. Nie wdając się na tym etapie w pogłębione analizy można jednak postawić tezę, że w najbliższym pięcioleciu popyt na tereny budowlane może wykazywać tendencję wzrostową. Wyznaczenie rezerwy terenu pod intensywne budownictwo jednorodzinne pozwoli na prowadzenie elastycznej polityki mieszkaniowej i gospodarki gruntami. Obecnie w obszarze większości dużych i średnich miast Polski następują intensywne i niekontrolowane procesy urbanizacji. Rozwija się intensywnie rynek nieruchomości, które to coraz częściej stają się przedmiotem lokaty kapitałów. Dlatego też gmina chcąc zabezpieczyć się przed utratą szansy, winna opracować politykę mieszkaniową, uwzględniając w niej problem obszarów, które zostaną zarezerwowane pod realizację w przyszłości budownictwa mieszkaniowego. Ze względu na niedaleką odległość od Kielc, należy liczyć się z zainteresowaniem mieszkańców tego miasta terenami budowlanymi na obszarze gminy Zagnańsk. Żywiłowe procesy urbanizacyjne wokół gminy mogą stanowić zagrożenie dla prawidłowej gospodarki gruntami na terenie gminy, a tym samym pozbawić budżet gminy Zagnańsk należnych dochodów z tytułu różnego rodzaju opłat i podatków. Zagnańsk z racji swojego położenia w bliskim sąsiedztwie miasta Kielce – wieloletniego ośrodka wojewódzkiego – może być w przyszłości typem gminy o znaczącej funkcji mieszkaniowej, mieszkaniowo-letniskowej, a także (już powstającej) funkcji rezydencjalnej.

9. Gmina Zagnańsk posiada słabo rozwiniętą funkcję rolniczo-usługową z dominacją usług nieprodukcyjnych. W gminie nie występują warunki do prowadzenia wysoko dochodowych gospodarstw rolnych i w najbliższym czasie nie należy spodziewać się istotnych zmian w rozwoju rolnictwa.
Głównym kierunkiem polityki w rolnictwie powinno być wspieranie wielo-funkcyjnego rozwoju gminy z równoczesnym zapewnieniem komplementarnego rozwoju gospodarstw rolniczych drogą wzbogacenia ich o funkcje usługowe, turystyczne i przetwórcze.
Wskazane jest opracowanie programu aktywizacji gospodarstw rolnych, przekwalifikujących je na gospodarstwa agroturystyczne. Gmina podjęła już pierwsze kroki w tym kierunku, starając się zainteresować właścicieli gospodarstw tego typu działalnością (organizując zebrania informacyjne, szkolenia).
10. Znacznych możliwości rozwojowych należy oczekiwać w zakresie działalności gospodarczej reprezentowanej przez zakłady rzemieślniczo-produkcyjne o różnych branżach.
11. Liczba obiektów zaliczanych do infrastruktury społecznej jest wystarczająca z punktu widzenia możliwości zaspokajania świadczonych usług, tj. oświaty, wychowania, służby zdrowia, kultury. Wraz z okresem niżu demograficznego liczba szkół podstawowych, przedszkoli, punktów służby zdrowia, obiektów kultury itp. będzie w przyszłości wystarczająca. Możliwości finansowe oraz bieżące potrzeby zdecydują o powstawaniu nowych obiektów lub rozwoju istniejących.
12. Korzystny stan uzbrojenia komunalnego oraz spodziewane inwestycje w tym zakresie podnoszą poziom cywilizacyjny gminy i stanowią zachętę do wykorzystania walorów gminy dla lokalizowania aktywności gospodarczej niższego typu.
13. Uznaje się teren gminy Zagnańsk za bardzo atrakcyjny pod względem środowiska naturalnego, co wykazano już w analizie i ocenie uwarunkowań we wstępnych fazach „STUDIUM” i stanowi to element przetargowy gminy dla organizacji wypoczynku, turystyki.
14. Bogactwem Zagnańska są także obiekty dziedzictwa kulturowego podkreślające walory atrakcyjności gminy.

IV.3. Uwarunkowania strategii rozwoju gminy Zagnańsk

1. Zagnańsk jest gminą położoną w malowniczym obszarze przedpola Gór Świętokrzyskich i górnego odcinka rzeki Bobrzy.
Głównym bogactwem naturalnym są lasy, ciekawa rzeźba terenu o zróżnicowanej wysokości, poprzecinanej licznymi większymi i mniejszymi ciekami wodnymi, zbiornikami wodnymi istniejącymi, będącymi w realizacji i projektowanymi.
2. Bogate warunki środowiska przyrodniczego, niekorzystne warunki rozwoju rolnictwa oraz przemysłu, bliskie sąsiedztwo dużego ośrodka miejskiego stwarzają warunki dla preferowania funkcji turystycznej i rekreacyjnej o znaczeniu regionalnym i krajowym.
3. Wykluczenie rozwoju przemysłu jest ustaleniem pożądanym dla rozwoju turystyki i rekreacji, ale skłania do tworzenia bazy wypoczynku pobytowego, wykorzystując gospodarstwa rolne dla organizowania baz agroturystycznych oraz budowy ośrodków rekreacji i sportu, wykorzystujące istniejące i projektowane zbiorniki wodne.
4. Położenie gminy Zagnańsk w obszarze turystycznym wpisanym do Związku Gmin Świętokrzyskich i Stowarzyszenia Zdrowych Miast zaliczanym do najatrakcyjniejszych terenów turystycznych kraju – zobowiązuje do szerokiego otwarcia się mieszkańców na goszczenie i obsługę turystów z kraju a także z zagranicy i preferuje ten region ziemi kieleckiej do wprowadzenia inwestycji proekologicznych.
Dla realizacji wspólnego (o bogatszych i ciekawszych możliwościach) programu rozwoju turystyki i rekreacji na obszarze Kielecczyzny należy dążyć do nawiązania współpracy z sąsiednimi gminami.

Opracowanie wspólnego programu rozwoju turystyki pozwoli na wyspecjalizowanie gmin w rozwoju określonych form turystyki czy wypoczynku na bazie wyeksponowanych najciekawszych elementów rodzimego – gminnego środowiska.

5. Wartości środowiska naturalnego gminy oraz jej sąsiedztwo zobowiązują do zwrócenia szczególnej uwagi, w zakładanym kierunku rozwoju gminy, na uwarunkowania wynikające z ochrony środowiska przyrodniczego i antropogenicznego.
6. W przygotowanej strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Zagnańsk, zespół autorski przyjął, że w oparciu o zasoby środowiska przyrodniczego o rozwoju gminy decydować będzie szeroko rozumiana działalność z zakresu turystyki i rekreacji oraz rozwój różnorodnych usług paraturystycznych.
7. Położenie gminy i wynikające z tego faktu zainteresowanie budownictwem mieszkaniowym skłania do nadania tej funkcji roli znaczącej w rozwoju i aktywizacji gminy. Również czynnikiem sprzyjającym rozwojowi funkcji mieszkaniowej jest dobrze rozwinięta sieć infrastruktury technicznej.
8. Położenie i środowisko przyrodnicze to podstawowe walory gminy preferujące ww. kierunki rozwoju gminy Zagnańsk.

IV.4. Podstawowe przesłanki formułowania wstępnych założeń strategii gminy Zagnańsk

1. Do sformułowania strategicznych celów rozwoju prowadzą następujące czynności:
  - wybór najistotniejszych wartości – osiągnięcia przyszłych kierunków rozwoju gminy;
  - dokładna analiza sytuacji gminy, wraz z oceną, co stanowi jej preferencje, a co ograniczenia obecnie i w przyszłości;
  - wybór konkretnych celów, możliwych do osiągnięcia w założonym czasie, przy istniejących uwarunkowaniach i dostępnych środkach.
2. Na podstawie przeprowadzonych analiz związanych z uwarunkowaniami kształtowania polityki przestrzennej gminy, posiadanej bazy informacyjnej, oceny miejsca gminy w strukturach gospodarczych, przestrzennych można sformułować przesłanki do strategicznych celów rozwoju Zagnańska.
3. Za najważniejsze uznać należy, że:
  - * podstawą gospodarczego bytu będą:
    - budownictwo mieszkaniowe,
    - turystyka i rekreacja,
    - sfera usług związanych z obsługą turystyki i rekreacji,
    - obszary aktywności gospodarczej,
  - * impuls dla rozwoju gminy może wywołać turystyka i rekreacja, dla której walory środowiska przyrodniczego i kulturalnego stwarzają korzystne przesłanki,
  - * walorem, który należy wykorzystać dla:
    - rozwoju budownictwa mieszkaniowego są:
      - oddziaływanie aglomeracji kieleckiej,
      - atrakcyjność krajobrazowa i czyste środowisko,
      - dobre wyposażenie w infrastrukturę techniczną,
      - korzystne połączenia komunikacyjne;
    - lokowania aktywności gospodarczej są:
      - tereny upadłych zakładów przemysłowych,
      - trasa drogi ekspresowej S-7,
      - dobre wyposażenie w infrastrukturę techniczną,
  - * dla prowadzenia kompleksowej polityki gminnej niezbędne jest opracowanie:
    - programu podnoszenia atrakcyjności gminy poprzez:
      - wydobycie walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego,

- przygotowanie warunków – terenów dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego i lokalizacji aktywności gospodarczej;
  - długofalowej polityki mieszkaniowej:
    - wyznaczenia terenów,
    - możliwości wsparcia finansowego,
    - przedsięwzięć budowlanych
  - polityki sukcesywnego podnoszenia poziomu cywilizacyjnego (warunków bycia, bezpieczeństwa);
  - promocji gminy.
4. Przy wyborze przedsięwzięć do realizacji priorytet powinny mieć inwestycje lokalizowane na terenach, które są już wyposażone w infrastrukturę lub mogą w nią być wyposażone bez zbyt dużych nakładów, które są niezbędne dla zaspokajania najpilniejszych potrzeb i rozwiązania najpilniejszych problemów.
- W gminie Zagnańsk mogą to być inwestycje mające na celu rozwiązywanie problemów ochrony środowiska, czy problemów komunikacyjnych, jak również inwestycje otwierające możliwości realizacji mieszkań, usług publicznych, albo warunkujące rozwój gospodarczy.

IV.5. Strategiczne cele rozwoju gminy Zagnańsk

1. Diagnoza stanu, uwarunkowania rozwojowe tkwiące w samej gminie i kierunki polityki przestrzennej przedstawione w „STUDIUM” dają początek i stwarzają podstawy do sformułowania wstępnych strategicznych celów rozwoju gminy.
2. Naczelnym celem strategii społeczno-gospodarczej rozwoju gminy Zagnańsk, wynikającym z uwarunkowań jest:
  - promowanie ekologicznych kierunków i form działalności;
  - skuteczne przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się procesów degradacji środowiska, czyli tworzenia trwałych podstaw rozwoju ekologicznego. Generalnie – za cel główny – uznać należy wykorzystanie wszystkich zasobów gminy oraz potencjalnych możliwości na rzecz zrównoważonego rozwoju dla podniesienia standardu życia mieszkańców oraz sprawnego funkcjonowania gminy.
3. W formułowaniu celów strategii należy przyjąć trzy kategorie zadań priorytetowych, a mianowicie:
  - inwestycje potrzebne pilnie dla poprawy ekonomicznych, społecznych i środowiskowych warunków (standardów) życia w gminie,
  - przedsięwzięcia gospodarcze wykorzystujące teren będący we władaniu gminy, a mogące się przyczynić do podniesienia jej dochodów,
  - realizację obiektów, które będą użytkowane na cele gminne (jak np. budownictwo komunalne, parki publiczne itp.).

Przedsięwzięcia te dotyczyć powinny przede wszystkim następujących dziedzin działalności:

  - zarządzania nieruchomościami gminy,
  - gospodarowania zasobami siły roboczej,
  - wspierania przedsiębiorczości,
  - gospodarki finansowej gminy,
  - kontroli i rozwoju infrastruktury technicznej,
  - promocji gminy.
4. Do podstawowych celów strategicznych gminy Zagnańsk należą:
  - * Zwiększenie roli funkcji **mieszkaniowej** w gminie (również jako obszaru wspomagającego miasto Kielce). Wskazane jest przygotowanie założeń długofalowej polityki mieszkaniowej jaka będzie realizowana na terenie gminy Zagnańsk.

Polityka ta powinna dotyczyć:

- wyznaczenia terenów, które mogą zostać przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe w zasięgi pełnej infrastruktury technicznej; zarówno tereny pod budownictwo mieszkaniowe skoncentrowane, pod budownictwo jednorodzinne stanowiące mniejsze enklawy zabudowy, indywidualne budownictwo mieszkaniowe na dużych działkach oraz budownictwo jednorodzinne z możliwością rozwoju usług;
- systemu modernizacji istniejących zasobów mieszkaniowych;
- możliwości wspierania finansowego (z budżetu gminy) przedsięwzięć budowlanych;
- wspierania rozwoju lokalnych zakładów produkcji materiałów budowlanych.

Sektor gospodarki mieszkaniowej może stać się źródłem dochodów dla budżetu gminy oraz może przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności gminy zarówno dla mieszkańców, jak i ewentualnych inwestorów.

- * **Rozwój turystyki i rekreacji** jako funkcji, która dotychczas nie jest rozwinięta w dostatecznym stopniu, a która może stać się źródłem dochodów ludności i budżetu gminy.

Rozwój tej funkcji wymaga:

- zwiększenia zakresu wykorzystania walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego gminy i rejonu oraz jego oddziaływania na różne formy turystyki i rekreacji, m.in. dla:
  - wypoczynku pobytowego: długo- i krótkoterminowego;
  - turystyki wycieczkowej, w tym krajoznawczej;
  - uprawiania sportów zimowych, głównie narciarstwa biegowego, a w niektórych rejonach narciarstwa zjazdowego;
  - prowadzenia edukacji przyrodniczej (ekologicznej), głównie w szkołach;
  - turystyki rowerowej;
  - turystyki konnej;
  - sportów wodnych;
  - ekoturystyki;
- zainicjowania i rozwinięcia wymienionych form działalności (zwłaszcza wypoczynku pobytowego, turystyki rowerowej i konnej oraz sportów wodnych) poprzez:
  - tworzenie warunków dla rozwoju bazy umożliwiającej obsługę działalności turystycznej i rekreacyjnej, w tym przystosowanie gospodarstw wiejskich dla agroturystyki;
  - systematyczne „ulepszanie” szlaków turystycznych (miejsca wypoczynku, szlaki, punkty widokowe, dobre – czytelne oznakowanie, różnorodność informacyjna);
  - wyznaczenie szlaków dla turystyki rowerowej;
  - wyznaczenie szlaków dla turystyki konnej;
  - budowę zbiorników wodnych (już przewidzianych w „Programie małej retencji dla województwa kieleckiego”);
  - rozbudowę – wytyczenie ścieżek dydaktyczno-przyrodniczych;
- podjęcie współpracy z gminami sąsiednimi w celu realizacji wspólnego programu rozwoju turystyki i rekreacji oraz wspólnego zagospodarowania i wykorzystania:
  - walorów przyrodniczych i położenia w węźle ekologicznym odgrywającym wiodącą rolę w regionalnym systemie ochronnym,
  - istniejących obiektów zabytkowych, szczególnie z okresu Staro-polskiego Okręgu Przemysłowego oraz miejsc pamięci narodowej znanych z patriotycznych walk na ziemi kieleckiej.

Realizacja powyższych zadań wymaga między innymi:

- szerokiego spopularyzowania gminy Zagnańsk – jako gminy turystycznej o wartościach ponadregionalnych,

- przekonania miejscowej ludności co do słuszności promowania Zagnańska jako ważnego ośrodka turystyczno-wypoczynkowego i włączenia tej ludności w proces „obsługi” klienta z zewnątrz,
  - nawiązania bezpośrednich kontaktów władz gminy z okolicznymi ośrodkami turystycznymi a także sąsiednimi gminami w celu wypracowania idei wzajemnej współpracy.
- * Rozwój **infrastruktury technicznej** jako podstawa poprawy życia mieszkańców, stanu sanitarnego i ochrony środowiska przyrodniczego, do których należą:
- rozwiązanie problemu gospodarki ściekowej poprzez:
    - budowę zorganizowanych systemów zbiorowego odprowadzania ścieków dla:
      - ochrony przed zakażeniem nieosłoniętych obszarów zbiornika wód podziemnych stanowiącego źródło wody pitnej dla Kielc;
      - zabezpieczenia czystości wód powierzchniowych, w szczególności obszarów źródłiskowych rzek;
      - poprawę warunków sanitarnych na obszarach Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny;
      - likwidacji dysproporcji między zasięgami działania systemów wodociągowych i kanalizacyjnych.

W pierwszej kolejności przewiduje się:

- rozbudowę systemu bazującego na istniejącej oczyszczalni ścieków w Bartkowie poprzez skanalizowanie miejscowości zachodnich oraz Zachełmia;
- skanalizowanie miejscowości: Jaworza, Sidła, Ścięgna, Lekomina, Gruszki oraz Kajetanowa i innych z odprowadzeniem do oczyszczalni „BARCZA”;
- skanalizowanie Długojowa i Szalasu z odprowadzeniem ścieków do projektowanej oczyszczalni ścieków w Szalasiu.
- gromadzenie i utylizacja odpadów, realizowanie w pierwszej kolejności inwestycji chroniących zasoby wodne (obszary ujęć wody i źródłiskowe), łączenie inwestycji wodno-kanalizacyjnych;
- dokończenie wodociągowania gminy poprzez:
  - budowę wodociągu w miejscowości Kajetanów Dolny,
  - rozbudowa wodociągów lokalnych w terenach projektowanej zabudowy mieszkaniowej i usługowej,
  - spięcie wodociągu z Kołomani ze zbiornikiem w Długojowie wzdłuż drogi.
- zaopatrzenie w gaz:
  - kontynuowanie gazyfikacji gminy poprzez objęcie siecią gazową miejscowości: Belno, Kałomań, Umer, Tumin Węgle i Tumin Zacisze;
  - objęcie siecią gazową miejscowości Szalás i Długojów, gdy zaistnieją ku temu odpowiednie warunki, tj. po doprowadzeniu gazu do terenów sąsiadujących z północnymi obszarami gminy;
  - po wybudowaniu projektowanego gazociągu wysokiego ciśnienia $\varnothing$ 300 mm relacji Parszów–Kielce zrealizowanie drugostronnego zasilania w gaz poprzez budowę stacji redukcyjno-pomiarowej pierwszego stopnia w rejonie miejscowości Barcza-Kajetanów;
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego poprzez propagowanie wprowadzenia bardziej „czystych” źródeł energii cieplnej z równoczesną eliminacją kotłowni węglowych;
- dokończenie postępującej telefonizacji gminy poprzez:
  - dokończenie budowy sieci telefonicznej w miejscowości Zachełmie;

- budowę sieci telefonicznej w miejscowościach: Umer, Samsonów Piechotne, Tumlin;
  - rozbudowa systemu elektroenergetycznego stosownie do potrzeb wynikających z rozwoju urbanizacji (sieci SN, stacje transformatorowe oraz linie N.N.);
  - poprawa czystości wód powierzchniowych;
  - rozwój oraz modernizacja układu komunikacyjnego dla poprawy i usprawnienia powiązań zewnętrznych głównie z Kielcami (jako najbliższego ośrodka koncentracji usług ponadpodstawowych);
  - w rejonie drogi krajowej S-7 opracowanie programu rozwoju obiektów związanych z obsługą komunikacyjną;
  - poprawa jakości dróg gminnych i powiatowych oraz systemu komunikacyjnego.
- * Dla prawidłowego rozwoju wszystkich funkcji w gminie celowe jest wypracowanie polityki w zakresie **gospodarki gruntami**. Polityka ta powinna być oparta na dwóch podstawowych założeniach:
- wpływy uzyskiwane z gospodarki za użytkowanie gruntów należy przeznaczyć na odtwarzanie jakości oraz podnoszenie wydajności ekonomicznej przestrzeni gminy; ochrona walorów krajobrazowych środowiska geograficznego i przyrodniczego wymaga niedopuszczenia do przeznaczenia na działalność gospodarczą terenów o unikatowych walorach oraz określenie obszarów chronionych przepisem gminnym;
  - ustalenie kompleksowej polityki gospodarowania terenami i nieruchomościami wpływa korzystnie na:
    - prowadzenie działalności lokalizacyjnej; w pierwszej kolejności powinno to dotyczyć terenów i obiektów mogących być przedmiotem szczególnego zainteresowania potencjalnych inwestorów;
    - sprawnej regulacji stanów prawnych;
    - wykupu terenów na cele publiczne o znaczeniu lokalnym;
    - funkcjonowanie praw własności i interesu publicznego oraz lokalnej kontroli i ochrony interesów ponadlokalnych;
    - rozwiązywanie problemów związanych z lokalizacją obiektów niepożądanych przez lokalną społeczność. Do grupy tej należą m.in. tereny składowania odpadów, spalarnia odpadów, domy poprawcze, więzienie, trakcje linii wysokiego napięcia itp. W przypadku przeznaczenia terenu na inwestycję uciążliwą musi wystąpić zapewnienie korzyści (rekompensata ewentualnych strat) z tytułu realizacji tej inwestycji. Jedną z tych korzyści są wpływy z tytułu podatków do budżetu lokalnego;
    - stworzenie systemu informacji dla rozpropagowania terenów korzystnych dla lokalizacji działalności gospodarczej i inwestycyjnej (z uwzględnieniem elementów polityki przestrzennej gminy ustalonej w „STUDIUM”).
- * Ważnym, ale niewątpliwie trudnym zadaniem gminy jest stworzenie programu **walki z bezrobociem** poprzez:
- szkolenia dla bezrobotnych, przekwalifikowania, zdobywanie nowych umiejętności, wykorzystując w tym celu instytucje funkcjonujące w regionie, takie jak Świętokrzyska Agencja Rozwoju i Promocji Regionu „Razem”, Fundacja Agencji Rozwoju Regionalnego, Agencja Inicjatyw Lokalnych, Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej, Starachowicki Inkubator Przedsiębiorczości, Centrum Przedsiębiorczości Rolniczej, Centrum Wspierania Biznesu, Staropolska Izba Przemysłowo-Handlowa, Regionalna Izba gospodarcza;
  - promocja walorów gminy – rozwój agroturystyki i ekoroelnictwa;
  - kojarzenie partnerów gospodarczych;

- rozwój szkolnictwa pod kątem wymogów lokalnej i regionalnej gospodarki rynkowej;
- możliwość prowadzenia prac interwencyjnych i robót publicznych;
- wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, ze względu na panujące bezrobocie istniejącym podmiotom gospodarczym zapewniać dobre i bezpieczne warunki rozwoju, preferencje podatkowe i pomoc w promocji.

* Wykorzystanie **położenia gminy** na rzecz jej rozwoju – bliskie sąsiedztwo z Kielcami, korzystne powiązania komunikacyjne, trasa S-7:

- ułatwienie powiązań gospodarczych pomiędzy podmiotami funkcjonującymi na terenie gminy i terenach sąsiednich;
- wykorzystanie atrakcyjności lokalizacyjnych wzdłuż trasy S-7 dla lokalizacji obiektów związanych z obsługą komunikacyjną oraz centrów aktywności gospodarczej.

Cele strategiczne to przede wszystkim działania priorytetowe gminy, które nie muszą jednakowo szczegółowo definiować wszystkich przedsięwzięć. Wskazują one jedynie na nadrzędność tych działań, których rozwój w obecnej sytuacji wydaje się stwarzać większe szanse dla gminy niż inne. Natomiast dla poszczególnych obszarów lub rodzajów działań mogą być opracowywane, w miarę potrzeb, bardziej szczegółowe programy (np. programy aktywizacji ekonomicznej obszaru czy rewitalizacji zabudowy, programy gospodarki terenami itp.).

Celem strategii jest umożliwienie zainwestowania terenów w sposób uporządkowany i ekonomiczny a równocześnie zapewniający odpowiednie wyposażenie w usługi i urządzenia towarzyszące.

Stworzenie odpowiedniego zasobu terenów dostępnych dla realizacji inwestycji służących rozwojowi lub poprawie sytuacji w gminie, realizowanych przez różne inne podmioty gospodarcze.

Podstawy do osiągnięcia takich możliwości rozwojowych gminy stwarza opracowywane STUDIUM oraz założenia do strategii gminy Zagnańsk.

IV.6. Promocja walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego gminy Zagnańsk

Ze względu na występujące na terenie gminy Zagnańsk uwarunkowania wynikające z ukształtowania terenu, zasobów przyrodniczych, obiektów i terenów o znaczeniu zabytkowym, historycznym, powiązań z innymi gminami o podobnych walorach, bliskości Gór Świętokrzyskich, cech klimatycznych sprzyjających również wypoczynkowi dzieci, zasobów wodnych i leśnych, walorów estetycznych krajobrazów itp. w „STUDIUM” proponuje się rozważenie możliwości i podjęcia działań na rzecz utworzenia w gminie:

1. Regionalnego Centrum Turystyczno-Edukacyjnego „Zielona Szkoła”

Gmina Zagnańsk ma już swoje tradycje i może stać się ośrodkiem turystycznym ukierunkowanym na obsługę szkół podstawowych i średnich.

Dąb Bartek stanowi główny obiekt przyrodniczy przyciągający dziś liczne szkolne wycieczki.

Istniejące na terenie całej gminy liczne pomniki przyrody, rezerваты, stanowiska ptaków i ssaków chronionych mogą być elementami wzbogacającymi programy szkolne.

Gmina może stać się również ośrodkiem oferującym pobyt krótkookresowy (np. weekend, kilkudniowe wycieczki szkolne), jak i pobyt dłuższy.

Baza noclegowo-usługowa powinna przygotowana być na obsługę gości przez cały rok. Utworzenie i wylansowanie takiego rodzaju centrum wymaga posiadania odpowiedniej bazy noclegowej, bazy gastronomicznej, infrastruktury technicznej, odpowiedniej kadry, umiejętności organizatorskich, reklamy, informacji itp.

W ramach atrakcji proponuje się zorganizowanie i stworzenie między innymi następujących możliwości:

- spacerów umożliwiających podziwianie przyrody i prowadzenie zajęć dydaktycznych o charakterze środowiskowym (punkty widokowe, wykopaliska), dobrze przygotowane i

- oznaczone szlaki turystyczne – z otwarciem na zewnątrz, np. parkom krajobrazowym i narodowym, ku pomnikom przyrody ożywionej i nieożywionej;
- trasy i szlaki pozwalające zwiedzać najbardziej interesujące historycznie obiekty zabytkowe w gminie;
- trasy i szlaki pozwalające zwiedzać miejsca pamięci narodowej;
- małe zbiorniki wodne jako element wzbogacający estetykę krajobrazu (przy okazji inne funkcje przyrodnicze i gospodarcze);
- dogodnie połączenia dzienne z miejscowościami stosunkowo niedaleko położonymi i posiadającymi interesujące zabytkowe obiekty turystyczne na swoim terenie;
- szlaki rowerowe i wypożyczalnie rowerów (w tym górskie);
- „ścieżki zdrowia”;
- place zabaw dla dzieci;
- obiekty sportowe dla młodzieży i dorosłych (kręgielnia, boiska do koszykówki, korty tenisowe itp.);
- punkty gastronomiczne oferujące produkty regionalne;
- możliwość zakupu regionalnych pamiątek z ewentualnym spotkaniem z twórcami ludowymi;
- pola biwakowe, możliwość wędkowania;

2. Parku Kulturowego Doliny Górnej Bobrzy. Wielowiekowe tradycje przemysłowe w tym rejonie (górnictwo, hutnictwo, metalurgia, kamieniarskie, drzewne) stanowią o specyfice kulturowej gminy Zagnańsk jako jednego z głównych ośrodków koncentracji zainwestowania Staropolskiego Okręgu Przemysłowego.

Ze względu na walory zabytkowe obszar gminy Zagnańsk proponowany jest (w opracowaniach regionalnych) do objęcia ochroną obszarową.

Tereny leżące nad górną Bobrzą to część dawnej Puszczy Świętokrzyskiej, gdzie znajdują się najstarsze ślady działalności człowieka. Na Gradowej Górze koło Tumlina znaleziono resztki wałów kulturowych – pozostałości ośrodka kultury pogańskiej. Osady położone nad rzeką Bobrzą, Tumlin, Bobrza, Zagnańsk mają starą, średniowieczną metrykę. Bogate zasoby mineralne, leśne i wodne sprzyjały, od początku powstawania osad, rozwojowi różnych gałęzi przemysłu, czego bogate ślady zachowały się do dziś.

Daje to podstawy do utworzenia Parku Kulturowego Doliny Górnej Bobrzy, który znajdowałby się na osi komunikacyjnej z projektowanym Parkiem Kultury Doliny rzeki Kamiennej. Tak rozległy obszar projektowanych parków, sięgający do, istniejących już i objętych prawną ochroną przyrody, Parku Narodowego z otuliną, parków krajobrazowych daje szerokie możliwości rozwojowe dla całego rejonu i wzbogacenia lokalnych programów turystyczno-rekreacyjnych poszczególnych gmin.

3. Agroturystyka – promowana na Kielecczyźnie przez Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Rolnictwa w Modliszewicach – która rozwija się w oparciu o pobyt w rodzinie wiejskiej, prowadzącej gospodarstwo rolne i adresowana jest głównie do turystów indywidualnych, szukających możliwości spędzenia czasu na łonie pięknego i zdrowego środowiska naturalnego oraz w ciszy i spokoju.

Dla uatrakcyjnienia takiego wypoczynku wskazane jest proponowanie dodatkowej atrakcji pobytowych, jak np. wyprawy na jagody, grzyby, umożliwienie jazdy konnej, rowerowej, wędrowanie, organizowanie ognisk itp.

Odpowiednia promocja gminy zachęca turystów do jej odwiedzania, a mieszkańców do tworzenia odpowiedniej bazy dla wygodnego zakwaterowania, otwierania prywatnych hoteli, pensjonatów, tworzenia gospodarstw agroturystycznych – to szansa dla wiejskich rodzin na zwiększenie ich dochodów, zaangażowania wszystkich członków gospodarstw rolnych, lepszego

wykorzystywania produktów z gospodarstw rolnych, a także zmiany dotychczasowej struktury upraw.

4. Przystąpienie gminy Zagnańsk do **Związku Gmin Gór Świętokrzyskich** to także pewna forma reklamy turystycznej dla tej gminy, zachęcająca turystów do odwiedzania atrakcyjnych, ekologicznych gmin, słynących z nieskażonego, zdrowego środowiska. Jest to również zainteresowanie i zachęcenie różnych inwestorów bazy turystycznej, szeroko rozumianych usług turystycznych (np. wyciągów narciarskich, ośrodków jazdy konnej, ośrodków wodnych itp.) oraz zainteresowanie możliwościami inwestycyjnymi na terenach gmin należących do związku.
5. Pewnego rodzaju indywidualnością Zagnańska promującą tę uroczą położoną wieś Gór Świętokrzyskich jest **siedziba rodowa Wolskich**, w której często goszczą różne rzesze artystów, gdzie organizowane są różne imprezy artystyczne z pokazami mody, malowaniem obrazów, koncertami, występami estradowymi.
Imprezy organizowane z udziałem artystów plastyków, muzyków, fotografików, pisarzy i modelek to dobre początki promocji Zagnańska w kręgach współczesnej kultury, sztuki i mody.

IV.7. Gospodarka gruntami jako istotne narzędzie rozwoju gminy Zagnańsk

1. Rozwój gminy uzależniony jest w bardzo dużym stopniu od prawidłowej gospodarki gruntami.
2. W gospodarce gruntami można wyróżnić zasadnicze problemy:
  - przeznaczenie gruntu (przesądzają o tym miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które po zatwierdzeniu są obowiązującym prawem i stanowią podstawę podejmowania decyzji);
  - dysponowania gruntami (możliwość transakcji kupno–sprzedaż, wywłaszczanie gruntów na cele społeczne np. zgodnie z potrzebami gminy, możliwość korzystania z terenu na różnych prawach, procedury prawne obowiązujące w tym zakresie).

W obecnych warunkach społeczno-gospodarczych w zakresie gospodarki gruntami, należy dążyć do takiej sytuacji aby posiadanie gruntu było zobowiązaniem do gospodarowania nim (tzn. podejmowania działań mających na celu uzyskiwania z tytułu gruntów dochodów), a nie tylko administrowania. Sprzyjać temu winien również system administracyjno-prawny, ułatwiający w maksymalnym stopniu procedurę związaną ze zmianą właściciela.

3. Podstawowa zasada jaką uznaje się w „STUDIUM”, która powinna obowiązywać w ramach gospodarki gruntami w gminie sprowadza się do przyjęcia założenia, iż wpływy uzyskiwane z gospodarki za użytkowanie gruntów będą przeznaczane na odtwarzanie jakości oraz podnoszenie wydajności ekonomicznej przestrzeni gminy aby ograniczyć rozmiary zużycia terenów i tworzyć podstawy dla jeszcze bardziej intensywnej działalności gospodarczej w przyszłości.

Druga równie ważna zasada, to ochrona walorów krajobrazowych środowiska geograficznego i przyrodniczego. Nie dopuszczanie do przeznaczania na działalność gospodarczą terenów o unikatowych walorach. Tereny odznaczające się atrakcyjnym środowiskiem naturalnym nie powinny podlegać zmianą użytkownika gruntów w kierunku ich zagospodarowania na cele mieszkaniowe, przemysłowe, infrastrukturalne itp.

Głównymi wyznacznikami, jakie winny być uwzględniane w ramach gospodarki gruntami w gminie to: godzenie praw własności i interesu publicznego oraz lokalna kontrola i ochrona interesów ponadlokalnych.

W ramach pierwszego warunku chodzi o przyjęcie zasad nadrzędności interesu publicznego np. w przypadku troski o jakość środowiska przyrodniczego, przejmowania na cele miejskie terenów przyległych, zachowanie dostępu do pięknych widoków, możliwość przejęcia gruntów prywatnych na cele publiczne. Z drugiej strony chodzi o zainteresowanie lokalnej społeczności,

czy organizacji gminnych problemami użytkowania ziemi w gminie. Wówczas w sytuacjach spornych, konfliktowych nie byłoby to tylko sprawą pomiędzy właścicielami gruntów a władzami samorządowymi.

W ramach drugiego wyznacznika jeśli realizacja inwestycji o znaczeniu ponad-lokalnym przyczyni się do zamożności lokalnego społeczeństwa i jednocześnie budżetu gminy, wtedy polityka władz w zakresie udostępniania terenu winna sprzyjać przyjmowaniu tego rodzaju inwestycji.

4. Gospodarka gruntami powinna za jedno z głównych zadań uznać rozwiązywanie problemu jakim są lokalizacje obiektów niepożądanych przez lokalną społeczność. Należą do tej grupy miejsca składowania odpadów, cmentarze, oczyszczalnie ścieków, trakcje linii wysokiego napięcia itp. Problemem jest tutaj rozwiązanie sprzeczności polegającej na tym, iż obiekty niepożądane nakładają koszty na nielicznych członków lokalnej społeczności (sąsiedzi inwestycji), osiągnane korzyści są duże w skali ogólnej, małe zaś na jednego mieszkańca.

Przeznaczenie terenu na inwestycje uciążliwe powinno wiązać się z zapewnieniem rekompensaty z tytułu realizacji tej inwestycji. Jako jedną z tych korzyści należy uznać wpływy z tytułu podatków do budżetu lokalnego. Rachunek ekonomiczny w ujęciu długookresowym w przypadku każdej konkretnej inwestycji powinien decydować o wyborze lokalizacji inwestycji. Jest to jednoznaczne z wykorzystywaniem gruntu przez długi okres przez dany rodzaj działalności i stratę tego terenu dla innych funkcji.

5. Decyzje o przeznaczeniu terenów i o infrastrukturze stanowią polityczno-gospodarcze narzędzie jakim mogą w szczególnie sposób dysponować gminy. Ważnym celem w zakresie gospodarki gruntami jest przeznaczenie terenów na cele aktywności gospodarczej. Tereny szybko i łatwo dostępne dla potencjalnych przedsiębiorców zamierzających rozpocząć na nich działalność, mogą w dużej mierze stanowić ważny czynnik przemawiający za podjęciem decyzji o lokalizacji. Cena gruntów jest zazwyczaj drugim czynnikiem do zastosowania przez gminę w zakresie polityki gruntami.
6. Uznaje się, że punktem wyjścia dla gminy przy sprzedaży gruntów na cele gospodarcze jest obowiązek ich sprzedaży po cenach rynkowych. Sprzedaż gruntów komunalnych musi być zawsze ekonomicznie uzasadniona. Oznacza to, że cena sprzedaży gruntów winna co najmniej pokryć cenę zakupu gruntu (lub terenu o podobnych cechach, przy uwzględnieniu wskaźnika inflacji) oraz wydatki poniesione przez gminę na jego uzbrojenie. Można przyjąć w określonych warunkach rozwiązanie preferujące sprzedaż gruntów gminnych po korzystnej cenie, dla pozyskania potencjalnych i pożądaných dla gminy inwestorów.
7. Zagadnienia odnoszące się do obszaru gospodarki gruntami – cele i zadania gminy, koncentrują się również wokół następujących dylematów:
  - rola miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w gospodarce terenami gminnymi;
  - w jaki sposób pozyskiwać tereny pod budownictwo mieszkaniowe;
  - kto powinien przejmować zyski będące wynikiem zwiększania wartości gruntu w wyniku przeznaczenia terenu pod zagospodarowanie miejskie w wyniku budowy urządzeń infrastruktury technicznej.

Każdy miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego decyduje na długie lata o przeznaczeniu terenów i dlatego powinny one być sporządzane przy jak najszerszym współdziałaniu lokalnej społeczności. W „STUDIUM” określono obszary, które takimi planami powinny zostać objęte zgodnie z Ustawą o zagospodarowaniu przestrzennym.

V. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ZAGNAŃSK WYNIKAJĄCE Z FAZY UWARUNKOWAŃ

Analiza uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego – tzn. wszystkich czynników przyrodniczych, społecznych, kulturowych, ekonomicznych, przestrzennych, które sprzyjają lub ograniczają realizację celów rozwojowych (strategicznych) – pozwala na stwierdzenie, że dla gminy Zagnańsk podstawowe znaczenie dla rozwoju mają uwarunkowania przyrodnicze oraz położenie gminy i jej powiązania zewnętrzne.

V.1. Kierunki rozwoju gminy wynikające z uwarunkowań środowiska przyrodniczego

Uwzględniając środowisko przyrodnicze w określaniu kierunków rozwoju przestrzennego i gospodarczego należy zwrócić uwagę na jego stan, uwarunkowania predysponujące racjonalne wykorzystanie wartości środowiska przyrodniczego i zalecenia zmierzające do ochrony przed postępującą degradacją, ale także tendencje zmian wynikające z transformacji gospodarczej.

Obszar gminy Zagnańsk z uwagi na szczególne wartości przyrodniczo-krajobrazowe podlega różnym systemom ochronnym (w tym prawnym), znacznie ograniczającym oraz warunkującym kierunki rozwoju gospodarczego i jej zagospodarowania przestrzennego.

43,2% powierzchni ogólnej gminy wchodzi w skład terenów Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego, do których należą sołectwa: Długojów, Szalas, część sołectwa Kołomań, północne tereny sołectwa Belno oraz północno-wschodnia część sołectwa Samsonów.

Powierzchnia otuliny tego parku zajmuje około 5387 ha, tj. 43,3% ogólnej powierzchni gminy, w skład otuliny wchodzi pozostałe obszary sołectw należących do Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego oraz sołectwa Bartków, Januszów, Jaworze, Kaniów, Tumlin, Umer, Zachełmie i Zagnańsk.

Dlatego kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy winny wynikać w znacznym stopniu z położenia gminy na terenie parku krajobrazowego i jego otuliny. Działają one na rzecz ochrony zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowo-historycznego oraz ukierunkowują działania urbanizacyjno-inwestycyjne. Obecnie trwają prace nad opracowaniem nowego planu ochrony Zespołu Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich, których ustalenia będą wiążące w zagospodarowaniu terenów gminy objętej parkiem i jego obszarem chronionego krajobrazu (otulina).

V.1.1. Preferencje i ograniczenia wynikające z podstawowych elementów środowiska przyrodniczego

W rozwoju gminy Zagnańsk na szerszą uwagę zasługują następujące elementy środowiska przyrodniczego:

- położenie terenów zainwestowanych w dolinie rzeki Bobrzy i jej dopływów, otoczonych wzgórzami porośniętymi lasami utrudnia procesy przewietrzania i samooczyszczania powietrza oraz sprzyja kumulowaniu zanieczyszczeń w ciekach i zbiornikach wodnych;
- ochrona wszelkich dolin przed zbliżaniem terenów budowlanych do cieków wodnych wpłynie na kształtowanie i sprawne funkcjonowanie korytarzy wentylacyjnych, jakimi są systemy dolinne oraz zabezpieczenie (ochrona) przed zagrożeniami powodziowymi. Dna dolin i niższe partie teras rzecznych powinny stanowić barierę dla urbanizacji;
- trzy główne rzeki gminy oraz ich dopływy przecinają obszar gminy Zagnańsk swoimi górnymi odcinkami (tu znajdują się ich obszary źródłowe), prowadząc niewielkie jeszcze zasoby wód, nie stwarzają zagrożenia powodziowego. Zabezpieczeniem są także istniejące zbiorniki wodne w Kaniowie i Zachełmiu spełniają ważną funkcję retencyjną, a ich wzbogaceniem są również zbiorniki wodne o małej pojemności w Zagnańsku, Dudkowie, Samsonowie, Wąsoszy i Umerze.

Na terenach zagrożonych na niebezpieczeństwo powodzi (oznaczone na mapie – tereny dolin rzecznych współtworzących podstawowy system ekologiczny i pozostałe doliny rzeczne) zabrania się wykonywania urządzeń wodnych oraz wznoszenia innych obiektów budowlanych, sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmocnienia brzegów, obwałowań lub odsypisk, zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem wód oraz brzegu morskiego (art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 11 października 2001r. Prawo wodne – Dz. U. Nr 115, poz. 1229 z późniejszymi zmianami).

- warunki gruntowe nie stwarzają barier rozwojowych; występowanie wód gruntowych wiąże się z wysokością względną, konfiguracją terenu oraz rodzajem skał macierzystych. Obszary o niekorzystnych warunkach dla zabudowy to tereny dolin rzecznych i cieków, o najpłycej występującej wodzie gruntowej – 0-2 m ppt.
- na obszarach położonych w pobliżu dolin rzecznych, zbudowanych z utworów o związłym składzie mechanicznym woda gruntowa występuje na głębokości 5–10 m ppt. Natomiast na wzniesieniach i obszarach gdzie występują gleby przepuszczalne (piaski luźne) oraz płytkie gleby wietrzeniowe woda gruntowa występuje poniżej 20 m ppt;
- w rzeźbie terenu licznie występujące wzgórza o przewadze ekspozycji wschodniej i południowej posiadają korzystne nasłonecznienie w ciągu całego roku. Najmniej korzystne pod względem nasłonecznienia są niewielkie tereny położone na północnych stokach w Jaworzu, Jasiowie, Tumlinie;
- występowanie słabych i bardzo słabych kompleksów glebowych to zasadnicza bariera dla rozwoju rolnictwa, ale równocześnie pozytywny warunek dla rozwoju procesów urbanizacyjnych.

Kompleksy gleb III i IV klasy bonitacyjnej podlegającej ochronie znajdują się w południowo-wschodniej części gminy. Jednak z uwagi na przebiegającą tam główną trasę komunikacyjną i jej planowaną rozbudowę do rangi trasy ekspresowej wartość rolnicza tych gleb traci swoje znaczenie wynikające głównie z zanieczyszczeń związanych z ruchem komunikacyjnym;

- większe rzeki gminne jakimi są Bobrza i Lubrzanka prowadzą wody o znacznym zanieczyszczeniu, głównie obecnością bakterii typu kałowego, co świadczy o zanieczyszczeniach przede wszystkim ściekami komunalnymi.

Wykorzystanie wód powierzchniowych wiąże się z koniecznością poprawy stanu czystości rzek, a co za tym idzie, rozwiązaniem ważnego problemu gminy, jakim jest niewłaściwa gospodarka wodno-ściekowa. Występująca ogromna dysproporcja między istniejącymi systemami wodociągowymi a brakującą kanalizacją sanitarną;

- ochrona wód podziemnych przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze ścieków bytowo-sanitarnych wymaga właściwego systemu gospodarki wodno-ściekowej w gminie.

Niemal cały obszar gminy (z wyjątkiem jej południowo-wschodniej części) położony jest na Głównym Zbiorniku Wód Podziemnych. Ze względu na brak warstw osłonowych zbiornika jest to obszar najwyższej ochrony tych wód (ONO). Jedynie na niewielkim terenie w południowej części gminy znajduje się obszar wysokiej ochrony wód (OWO);

- rzeźba terenu, o zróżnicowanej konfiguracji nie stanowi istotnych ograniczeń w prowadzeniu różnych form jego zagospodarowania, dotyczy to zarówno rozwoju budownictwa, jak i rolnictwa.

Niewielkie obszary zagrożone erozją występują w okolicach Belna, Jaworza, Zachełmia, Zagnańska i Kamiona.

Na terenach o nasilonych procesach erozyjnych sposób zagospodarowania winien uwzględniać zabiegi przeciwdziałające erozji i polegające na:

- stosowaniu orki prostopadłej do kierunku spadku terenu;
- umacnianiu roślinnością silnie ukorzenioną partii krawędziowych terenu;

– ochronie istniejących zadrzewień śródpolnych oraz zmianie użytkowania gruntów na zboczach o dużych spadkach (zakładanie trwałych użytków zielonych);
Do zapobiegania erozji zobowiązany jest właściciel (użytkownik) gruntów;

- występujące zasoby surowcowe eksploatowane są obecnie skalę przemysłową w złożu „Sosnowica”. Prowadzone badania uciążliwości nie stwarzają również negatywnego oddziaływania przez funkcjonujące zakłady przetwórcze.
Wydobywanie piasku na potrzeby lokalne należy ograniczyć do wytypowania określonych piaskowni, będących w najmniejszej kolizji z ochroną wód i zachowaniem piękna krajobrazu.
Wszelka działalność eksploatacyjna musi spełniać wymogi obowiązującego prawa geologicznego i górniczego. Nadzór i kontrolę nad wydobywaniem kopalin sprawuje Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego;
- duże kompleksy lasów o bogatych wartościach flory i fauny to element preferujący zarówno gminę, jak i sąsiadujące obszary dla rozwoju różnych form turystyki, wypoczynku i organizacji parków leśnych;
- różnorodne i cenne walory przyrodniczo-krajobrazowe są podstawą do promowania gminy Zagnańsk i jej ukierunkowania na rozwój wszelkich form turystyki i rekreacji.
Wskazane dla realizacji stref rekreacyjno-wypoczynkowych są tereny o urozmaiconej rzeźbie, bliskości lasu i wody, atrakcyjnych obiektach przyrodniczych i historyczno-zabytkowych.

V.1.2. Wskazania możliwości rozwojowych wynikające z regionalnego systemu przyrodniczego

Dla najcenniejszych zasobów przyrodniczych obowiązuje utrzymanie form ochrony konserwatorskiej w istniejących obiektach prawnie chronionych (na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody), a także tworzeniu, w miarę potrzeb, na obszarach uznanych za szczególnie ważne dla środowiska przyrodniczego, kolejnych form ochrony przyrody.

86,5% powierzchni gminy znajduje się na obszarze Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego oraz jego otuliny. Jest to cały obszar gminy z wyjątkiem sołectwa Gruszka i Kajetanów.

W ramach Wielkoprzestrzennego Systemu Obszarów Chronionych na terenie gminy Zagnańsk funkcjonują następujące elementy przyrodnicze i obszary chronione:

- *Suchedniowsko-Oblęgarski Park Krajobrazowy i jego Obszar Chronionego Krajobrazu (otulina) – obowiązują zasady ochrony zgodnie z Rozporządzeniem Nr 71/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego Nr 156, poz. 1932 ze zm.) oraz z Rozporządzeniem Nr 79/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005r. w sprawie Suchedniowsko-Oblęgarskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego Nr 156, poz. 1940 ze zm.),*
- natomiast odnośnie obszarów i obiektów ściśle chronionych – rezerваты, pomniki przyrody żywej i nieożywionej, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych – obowiązuje ochrona konserwatorska zgodnie z warunkami ochrony ustalonymi przez konserwatora przyrody; wykonywanie wszelkich czynności mogących naruszyć istniejące zakazy odnoszące się do jednostkowych form ochrony przyrody powinno być uzgadniane z wójtem gminy lub wojewodą (w zależności od tego kto nadał status ochrony).
- *obszar chronionego krajobrazu (Podkielecki Obszar Chronionego Krajobrazu – obejmujący sołectwa Gruszka i Kajetanów) – gdzie prowadzenie działalności gospodarczej powinno funkcjonować uwzględniając zasady ochrony wynikające z Rozporządzenia Nr 89/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Województwa Świętokrzyskiego Nr 156, poz. 1950 ze zm.). W rozporządzeniu tym zawarte zostały zakazy odnośnie w/w terenu.*

- *Północna i północno-zachodnia część gminy została włączona do obszarów sieci NATURA 2000 – „Lasy Suchedniowskie – PLH260010” a wschodnia część gminy obejmuje proponowaną „Ostoję Barcza” wpisaną na listę Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. W stosunku do tych terenów obowiązują zakazy:*
  - 1) *pogarszania stanu siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar NATURA 2000,*
  - 2) *wpływania negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar NATURA 2000,*
  - 3) *pogarszania integralności obszaru NATURA 2000 lub jego powiązań z innymi obszarami.*

Działalność gospodarcza w obszarach chronionego krajobrazu powinna być prowadzona zgodnie z:

- zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z 7 lipca 1986r., dotyczącym zakazu nawożenia i nawadniania ściekami m.in. w obszarach chronionego krajobrazu,
- & 6 rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 11 sierpnia 1999r. w sprawie warunków, jakie muszą być spełnione przy wykorzystaniu osadów ściekowych na cele nieprzemysłowe.

I. Działania na rzecz realizacji celów ochronnych

Wzmoczonej działalności ekosystemów elementów i cech środowiska, które mają wpływ na funkcjonowanie i odtwarzanie zasobów przyrody, a przede wszystkim:

* Lasów o składzie drzewostanów zgodnych z siedliskiem i pełniących funkcje ochronne.

Lasy znajdujące się na terenie gminy Zagnańsk w większości zaliczone zostały decyzją MOŚZNL Nr 73 z dnia 10.02.1995r. do lasów ochronnych, pełniąc funkcje glebochronne, wodochronne i krajoznawcze. Stanowią one charakterystyczne drzewostany dla dzielnicy Gór Świętokrzyskich i wymagają one szczególnego „traktowania” oraz prowadzenia w nich proekologicznej gospodarki leśnej, ze szczególnym uwzględnieniem zasad ochrony przyrody i środowiska.

Lasy te odgrywają bardzo wyraźny wpływ na kształtowanie stosunków wodnych i glebowych oraz warunków klimatycznych.

Wartości tych lasów pozwoliły na zlokalizowanie w nich otuliny Świętokrzyskiego Parku Narodowego, Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego, rezerwatu przyrody „Barcza”, rezerwatu przyrody Górna Krasna.

Grunty zalesione zostały w przeważającej większości odnowione naturalnie, wymagają jedynie w niewielkim wymiarze sztucznego uzupełnienia gatunkami lasotwórczymi. Obecny stan siedlisk zbliżony jest do naturalnego lub mało zmienionego.

Podstawową zasadą prowadzenia gospodarki leśnej jest:

- utrzymanie trwałości lasów, ciągłości i zróżnicowanego wykorzystania wszystkich funkcji lasów;
- rygorystyczne przestrzeganie warunków lokalizacji inwestycji;
- nie lokalizowanie inwestycji przemysłowych, które szkodliwie oddziałują na ekosystemy leśne;
- utrzymanie dotychczasowych granic obszarów Lasów Państwowych dla prowadzenia gospodarki leśnej;
- preferowanie inwestycji o charakterze turystyczno-wypoczynkowym;
- dopuszczenie indywidualnego budownictwa mieszkaniowego, którego lokalizacja nie koliduje z interesami Lasów Państwowych;
- prowadzenie bieżących prac pielęgnacyjnych oraz dążenie do poprawy struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanu (konieczne głównie w lasach prywatnych);
- systematyczne zalesianie gruntów o najsłabszych glebach;

* rejonu skoncentrowanego występowania stanowisk roślin chronionych i chronionych gatunków fauny.

Do najcenniejszych zasobów przyrodniczych prawnie chronionych (na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody) należą:

- rezerваты przyrody,
- pomniki przyrody ożywionej;
- pomniki przyrody nieożywionej;
- użytki ekologiczne.

Są one skoncentrowane na terenie Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego, którego centralny rejon odgrywa najważniejszą rolę biotopotwórczą i zasilającą w parku. Z uwagi na naturalny charakter, stabilność oraz różnorodność i zagęszczenie gatunków flory i fauny obszar ten podlega szczególnej ochronie jako obszar węzła ekologicznego.

Szczegółowe zasady ochrony w istniejących rezerwach przyrody ustalają indywidualne plany ochrony zatwierdzone przez wojewodę. W przypadku braku planu ochrony, w ramach zadań ochronnych ustanawia *regionalny dyrektor ochrony środowiska* w drodze zarządzenia (art. 22 ustawy o ochronie przyrody), natomiast minister właściwy do spraw środowiska zezwala na odstępstwa od zakazów określonych w art. 15 ust. 1 w sytuacjach, o których mowa w art. 15 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody. Odnośnie użytków ekologicznych Rada Gminy posiada ustawowe kompetencje w zakresie ich tworzenia.

Poza już istniejącymi obiektami chronionymi do objęcia różnymi formami ochrony proponowane są następujące obszary o wybitnych i wysokich walorach przyrodniczych:

- jako rezerwat – wyrobisko pokopalniane z interesującym układem skał oraz roślinnością kserotermiczną w Lekominie;
- użytki ekologiczne we wsiach Długojów i Umer;
- obecnie trwają prace nad powiększeniem na terenach wsi Długojów rezerwatu „Górna Krasna”, jednak jego powiększenie uzależnione od pozyskania gruntów na ten cel od właścicieli, którymi są osoby fizyczne.

Na tego typu obszarach chronionych obowiązują warunki ustalone przez konserwatora przyrody.

Wprowadzenie określonych form zagospodarowania na te tereny (np. wyrobisko w Lekominie) wymaga uzgodnienia z konserwatorem przyrody;

* obszarów źródłowych wód podziemnych.

Teren gminy Zagnańsk to obszar źródliskowy wszystkich rzek tego rejonu. Obszary źródłowe znajdują się głównie na terenie parku i jego otuliny, podlegają więc zasadom ochronnym ustalonym dla parku, a zapobiegającym przede wszystkim zanieczyszczeniom.

Większe rzeki gminne, jakimi są Bobrza i Lubrzanka prowadzą wody o znacznym zanieczyszczeniu, głównie obecnością bakterii typu kałowego.

- Dla poprawy czystości wód powierzchniowych, a także podziemnych, konieczne jest przede wszystkim wyeliminowanie odprowadzenia ścieków bytowych do cieków wodnych (stwierdzone zanieczyszczenie bakteriologiczne wód) poprzez:
  - skanalizowanie zainwestowanych terenów gminy;
  - uświadamianie użytkowników o konieczności uszczelnienia istniejących szamb przydomowych;
  - ograniczenie w działalności rolniczej niewłaściwej gospodarki nawozami.
- Dla zwiększenia retencji wód powierzchniowych, poprawy zasilania istniejących rezerwarów wód podziemnych, wzbogacenia funkcji rekreacyjnej planowana jest budowa nowych zbiorników wodnych – zgodnie z opracowanym „programem małej retencji”.
Zbiornik „Umer” o powierzchni zalewu – maksymalnej 14,5 ha i pojemności maksymalnej 0,22 mln m³. W zakres programu zbiornika wchodzi staw rybny w Umerze – obiekt w trakcie realizacji.

Zbiornik „Kołomań” o maksymalnej powierzchni zalewu 50,0 ha, pojemności maksymalnej zbiornika 0,71 mln m³. Termin realizacji zbiorników jest odległy bo po 2015r.

Uchwałą RG z 30.08.1994r. zapadła decyzja o budowie zbiornika retencyjnego „Samsonów–Piechotne–Jasiów” na istniejących użytkach zielonych w dolinie rzeki Lipnica – dopływie Bobrzy. Zbiornik posiada dokumentację techniczną. Obecnie trwa wykup gruntów pod zbiornik.

Budowa zbiornika „Jasiów–Bartków” o powierzchni 14,8 ha z przeznaczeniem pod małą retencję i dla poprawy warunków poboru wody w ujęciach miejskich oraz poprawy mikroklimatu w rejonie dębu „Bartek”;

Budowa zbiorników: w miejscowości Umer na granicy z gminą Miedziana Góra, we wsi Samsonów, Kaniów (ul .Młynarska) i Borowa Góra II.

* obszaru Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP)

Pod pojęciem ochrony wód podziemnych należy rozumieć zespół środków i ograniczeń w użytkowaniu terenów gwarantujących stałe utrzymanie możliwości poboru wód dobrej jakości i w ilości nie przewyższającej obliczonych zasobów eksploatacyjnych ujęcia.

W zakresie ilości – ochrona wód podziemnych wiąże się z gospodarką wodną (pozwolenie wodnoprawne) i służy również temu celowi ustanowienie stref ochronnych ujęć.

W zakresie jakości ochrona wód podziemnych łączy się z gospodarką ściekami, odpadami komunalnymi i przemysłowymi, emisjami pyłów i gazów oraz nawożeniem i chemizacją w rolnictwie i leśnictwie.

Ochrona wód podziemnych przed zanieczyszczeniami polega na zapobieganiu przekroczenia dopuszczalnych stężeń substancji zanieczyszczających w wodach i ograniczeniu lub eliminowaniu wprowadzonych do wód ilości tych substancji. Podstawą ochrony wód podziemnych powinno być prawidłowe gospodarowanie terenami zgodnie ze szczególnymi aktami prawnymi (dot. ochrony i kształtowania środowiska, prawa wodnego, prawa geologicznego i górniczego).

Zasoby wód podziemnych i ich znaczenie nie tylko dla gminy ale całego rejonu wymagają szczególnej ochrony i gospodarowania nimi – zgodnie z opracowaną „Polityką programową ochrony środowiska województwa kieleckiego z uwzględnieniem polityki ekologicznej państwa”, wszystkie ważniejsze zbiorniki wód podziemnych w województwie, w tym również GZWP Zagnańsk, do roku 2000 będą posiadały udokumentowane zasoby dyspozycyjne.

Wojewódzkie służby ds. ochrony środowiska winny podjąć starania zmierzające do sporządzenia „Bilansu wodnego” dla obszarów gospodarowania wodami.

Na obszarze strefy ochrony pośredniej należy dążyć do wprowadzenia zakazu:

- wprowadzania ścieków do ziemi i wód powierzchniowych;
- nawożenia ściekami;
- przechowywania i składowania odpadów promieniotwórczych;
- stosowania nawozów sztucznych i chemicznych środków ochrony roślin;
- budowy osiedli mieszkaniowych;
- budowy dróg publicznych;
- wydobywania kopaliny;
- wykonywania robót melioracyjnych i wykopów ziemnych;
- wykonywania odwodnień budowlanych i górniczych;
- lokalizowania zakładów przemysłowych i ferm;
- lokalizowania magazynów produktów ropopochodnych i innych substancji chemicznych oraz rurociągów do ich transportu;
- lokalizowania wysypisk i wylewisk odpadów komunalnych i przemysłowych;
- lokalizowania cmentarzy i miejsc grzebania zwierząt;

– lokalizowania nowych ujęć wody.

W realizacji przedsięwzięć z zakresu gospodarki wodnej na terenie parku i jego otuliny należy kierować się następującymi zasadami:

- ograniczenia a nawet zaniechania realizacji melioracji o charakterze wyłącznie odwadniającym oraz regulacji biegów (prostowania) cieków wodnych, w przypadkach podjęcia decyzji o realizacji przedsięwzięcia obowiązkowo należy wykonać kompleksowe opracowanie oceny oddziaływania robót melioracyjnych na środowisko przyrodnicze;
- systematyczną poprawę stanu czystości wód powierzchniowych, poczynając od źródeł aż do osiągnięcia docelowej klasy czystości, poprzez budowę lokalnych sieci kanalizacyjnych wraz z małymi oczyszczalniami ścieków, zwłaszcza w miejscowościach posiadających już wodociągi wiejskie, a także realizacji biologicznej obudowy cieków wodnych pasem trwałych użytków zielonych wraz z zadrzewieniem przyrodnym;
- przy realizacji systemu wodociągów opracowanie i bieżące egzekwowanie przez władze samorządowe wskazanych w projektach zasad lub koncepcji utylizacji ścieków;
- zwiększenie retencji wód powierzchniowych – w rejonie intensywnej eksploatacji wód podziemnych (rejon Zagnańska) oraz na terenach źródłiskowych, poprzez rekonstrukcję oraz budowę małych zbiorników wodnych, stawów hodowlanych, małych piętrzeń itp.;
- ochrona obszaru Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) przed lokalizowaniem przedsięwzięć gospodarczych, mogących zagrozić czystości wód podziemnych a także obowiązku równoczesnego realizowania wodociągów z systemami kanalizacyjnymi;
- ograniczenie budowy nowych ujęć wód podziemnych dla potrzeb ośrodków miejskich i przemysłowych leżących poza obszarem parku;
- respektowanie przepisów dotyczących ustanowienia stref ochronnych źródeł i ujęć wody;
- przestrzeganie zakazu rolniczego wykorzystania ścieków oraz gnojowicy na całym obszarze parku i jego otuliny.

Oprócz zasad ochronnych wynikających obowiązuje również działanie z położenia gminy na terenach chronionych ochronne i zapobiegawcze w strefie ochronnej dla komunalnego ujęcia wody dla miasta Kielce w Zagnańsku”

Do głównych działań ochronnych należą:

- zakaz użytkowania gruntów do celów nie związanych z eksploatacją ujęcia wody,
- odprowadzanie wód opadowych w sposób zabezpieczający przed przedostawaniem do wnętrza studni,
- ogrodzenie terenu i zakaz wstępu osób nieupoważnionych,
- zagospodarowanie zielenią,
- szczelne odprowadzanie poza granicą strefy ochronnej ścieków z urządzeń sanitarnych znajdujących się na terenie hydroforni,
- zakaz wprowadzania ścieków do ziemi i wód powierzchniowych,
- zakaz rolniczego wykorzystywania ścieków i nawozów naturalnych oraz stosowania intensywnego nawożenia nawozami sztucznymi,
- zakaz stosowania środków ochrony roślin,
- zakaz przechowywania i składowania odpadów, lokalizowania warsztatów samochodowych, garaży i parkingów, magazynów produktów ropopochodnych i innych substancji chemicznych, rurociągów do ich transportu, mycia pojazdów,
- zakaz prowadzenia działalności związanej z intensywną rekreacją.

II. Działania na rzecz realizacji celów kulturowych

Jednym z celów wynikających z działania na rzecz ochrony i kształtowania parku krajobrazowego jest zachowanie ciągłości historycznej, kształtowanie funkcji kulturowych oraz fizjonomii krajobrazu.

Realizacja tej polityki winna polegać na:

- ochronie istniejących zasobów kulturowych, cech krajobrazu kulturowo-historycznego oraz tradycji i regionalizmu (miejsca pamięci narodowej);
- ochronie zespołów i obiektów zabytków techniki i architektury przemysłowej (m.in. zakłady wielkopiecowe, kuźnie, młyny);
- ochronie zabytkowych budynków mieszkalnych i zagrodowych.

Obszary o nagromadzonych wartościach kulturowo-historycznych i krajobrazowych kreują atrakcyjność krajobrazowo-turystyczną, w związku z czym wymagają szczególnej i wzmożonej ochrony. Rezerваты, układy, zespoły i obiekty architektoniczne, techniczne i archeologiczne występujące na terenie gminy Zagnańsk związane są głównie z funkcjonowaniem starożytnego hutnictwa i obiektów Staropolskiego Okręgu Przemysłowego.

Koncentracja zabytków występuje głównie w kilku miejscowościach (Zagnańsk, Samsonów, Umer, Tumlin i Jawor).

Wybitnymi zabytkami techniki XIX w. są – zespół Zakładu Wielkopiecowego „Huta Józefa” w Samsonowie, eksponowanego jako trwała ruina z pozostałościami układu wodnego i zespół tartaku w Zagnańsku. Występują tu również objęte ochroną konserwatorską osiedla pracownicze przy „Hucie Józefa” w Samsonowie i osiedle „Kolonja Tartaczna” przy tartaku w Zagnańsku.

Mieszkaniowa zabudowa tradycyjna objęta ochroną konserwatorską zachowała się w Samsonowie, Zagnańsku, Jaworzu, Kołomani, Tumlinie i Umerze.

Natomiast w pozostałych wsiach zaewidencjonowano pojedyncze (od 1 do 3) obiekty zabytkowe.

Obszar gminy posiada bogate tradycje patriotyczne – od powstania styczniowego, poprzez rewolucję 1905r., okres I wojny światowej, do wojny obronnej i walk partyzanckich II wojny światowej. Śladem tego są liczne miejsca pamięci narodowej (mogiły, pomniki itp.) w Zagnańsku, Samsonowie, Tumlinie, Szalasio, Kołomani i Zabłociu i podlegają one ochronie konserwatorskiej. Poza ewidencją pozostały dziesiątki kapliczek, figur i krzyży przydrożnych o cechach zabytkowych i istotnej roli dla tożsamości kulturowej poszczególnych miejscowości, wzbogacające lokalny krajobraz.

Szczególnej ochronie konserwatorskiej – jako rezerwat archeologiczny – podlega wybitny obiekt sakralny kultu pogańskiego, jakim są wały kultowe z VIII–IX w. na Górze Grodowej w Tumlinie, na pograniczu z gminą Miedziana Góra.

Ze względu na walory zabytkowe gminy, wielowiekowe tradycje przemysłowe, stanowiące o specyfice kulturowej Zagnańska, obszar gminy proponowany jest do objęcia ochroną obszarową typu Parku Kulturowego Doliny Górnej Bobrzy.

Zabytki będące pod ścisłą ochroną konserwatorską wpisane do rejestru dóbr kultury przedstawione zostały w punkcie III.2. „zmiany STUDIUM” i wymagają one ochrony zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162 poz. 1568).

Wszelkie prace podejmowane przy tych obiektach lub ich sąsiedztwie wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Strefy ochrony konserwatorskiej wytyczono w oparciu o lokalizację dotychczas znanych obiektów i znalezisk archeologicznych.

Wszelkie prace przy zabytkach, w tym nadzory i badania archeologiczne na terenie gminy Zagnańsk mogą być prowadzone jedynie przez dyplomowanego archeologa na podstawie zezwolenia wydanego przez Wojewódzki Oddział Państwowej Służby Ochrony Zabytków w Kielcach lub przez pracowników WO PSOZ (na podstawie art. 21.1. ustawy oraz §1 i §7 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dn. 11 stycznia 1994r. o zasadach i trybie udzielania zezwoleń na prowadzenie prac konserwatorskich oraz prac archeologicznych i wykopaliskowych, warunkach i kwalifikacjach osób, które mają prawo do prowadzenia tej działalności – Dz. U. Nr 16 poz. 55).

Wyznaczono trzy rodzaje archeologicznych stref ochrony konserwatorskiej:

- obiekty i zespoły zabytkowe, wpisane do rejestru zabytków archeologicznych, przeznaczone do bezwzględneho zachowania,
- strefa archeologicznej ochrony biernej, częściowe zakazy do uwzględnienia na etapie planowania.
- archeologiczna strefa zainteresowania konserwatorskiego uzasadniona merytorycznie, obejmuje obszar bezpośrednio związany ze stanowiskami i obiektami wymienionymi w strefie pierwszej i drugiej. Dotyczy również miejscowości historycznych, nie objętych dotychczas badaniami archeologicznymi i osi widokowych wokół stanowisk wpisanych do rejestru zabytków (inwestycje w tej strefie podlegają uzgodnieniu z Wydziałem Archeologicznym WO PSOZ w Kielcach).

Podstawą uwarunkowań wynikających z przedstawionych materiałów wejściowych jest konieczność objęcia prac prowadzonych na terenie stanowisk archeologicznych nadzorem lub wyprzedzającą inwestycją badaniami ratowniczymi prowadzonymi na koszt inwestora. Wymieniony warunek nie dotyczy obiektów wpisanych do rejestru zabytków archeologicznych przeznaczonych do bezwzględneho zachowania do jakich należy: Rezerwat Archeologiczno-Geologiczny „Góra Grodowa” w miejscowości Tumlin wpisany do rejestru zabytków archeologicznych woj. kieleckiego decyzją nr 4, dział Aa L.dz. 400 /Góra Grodowa /5/ 86 z dnia 21.08.1986r. stanowiący relikw pogańskiego ośrodka kultowego.

Zachowania i wyeksponowania wymagają punkty widokowe i ciągi turystyczne podnoszące walory krajobrazu kulturowo-historycznego głównie poprzez niedopuszczanie wprowadzania zabudowy oraz uporządkowanie zagospodarowania punktów.

III. Działania na rzecz realizacji celów społeczno-gospodarczych, w tym ustalenia dotyczące zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów

Poza ochroną szczególnie wartościowych elementów środowiska przyrodniczego na obszarach parku i jego otuliny muszą być również realizowane cele społeczno-gospodarcze, które winny być podporządkowane ustaleniom obowiązującego planu ochrony parków krajobrazowych, a wymagają one:

- zachowania i racjonalnego gospodarowania istniejącymi zasobami przyrody, kultury i krajobrazu;
- rozwijania rolnictwa ekologicznego eliminującego szkodliwe oddziaływanie produkcji roślinnej i zwierzęcej na środowisko przyrodnicze;
- promowanie rozwoju turystyki i wypoczynku umożliwiających zwiększenie dochodów ludności (m.in. agroturystyka);
- poprawy czystości wód powierzchniowych i podziemnych przez realizację istniejących koncepcji rozwiązań gospodarki wodno-ściekowej.

Dla zahamowania procesów niszczących oraz rehabilitacji i wzbogacania środowiska należy dążyć do:

- ograniczenia eksploatacji i przetwórstwa złóż kopalin do miejscowego zapotrzebowania;
- sukcesywnej rekultywacji terenów poeksploatacyjnych;
- eliminowania niekorzystnego wpływu barier ekologicznych (linie komunikacyjne) zwłaszcza na terenach leśnych (np. zwiększenie liczby przepustów pod drogami i liniami kolejowymi);
- ograniczenia i wykluczenia działań mogących zaburzyć stosunki wodne na terenach istniejących ujęć wód w rej. Zagnańska – gdzie notowany jest nadmierny pobór wody dla celów komunalnych i przemysłowych). Zwiększenie retencyjności wód powierzchniowych przez odbudowę i budowę małych zbiorników wodnych;
- poprawy jakości wód powierzchniowych (rozbudowa systemu kanalizacji i oczyszczalni ścieków);

- poprawy stanu zanieczyszczenia powietrza (sukcesywna zmiana nośników energii w jednostkach osadniczych z węgla na gaz lub olej opałowy).
- * Możliwości rozwojowe **budownictwa** na terenie gminy Zagnańsk ograniczone są nie tylko warunkami naturalnymi (b. duże kompleksy leśne, liczne doliny i tereny zagrożone wodami powodziowymi), ale również zasadami ochronnymi obowiązującymi na obszarze parków, otulin i obszarów chronionych.
Przy realizacji budownictwa należy dążyć do:
  - ograniczenia wyznaczania nowych terenów zabudowy na obszarach węzłów ekologicznych, dolin rzecznych, na gruntach pochodzenia organicznego i gruntach rolnych w klasach bonitacji I–III;
  - ograniczenia procesów utrwalania istniejącej zabudowy rozproszonej w celu tworzenia warunków dla zmniejszenia zagrożeń środowiska i porządkowania gospodarki wodno-ściekowej;
  - systematycznej poprawy estetyki zabudowy w celu ochrony walorów krajobrazowych, w wyniku ustanowienia w opracowaniach planistycznych zasad architektoniczno-budowlanych poprzez:
- ograniczenie gabarytu zabudowy obiektów (dotyczy całego obszaru gminy):
  - mieszkalnych do maksymalnie 2 kondygnacji nadziemnych, z możliwością wykorzystania poddasza na cele mieszkalne w budynkach jednokondygnacyjnych (preferowana wysokość do 1,5 kondygnacji), w uzasadnionych przypadkach (obiekty budowane na cele hotelowe, pensjonatowe i agroturystyczne) dopuszcza się 3 kondygnacje nadziemne,
  - gospodarczych do 4 m od powierzchni terenu do okapu budynku, a produkcyjno-usługowych i użyteczności publicznej, nie więcej jak 7 m od poziomu terenu do okapu budynku,
- stosowanie dachów symetrycznych dwuspadowych i ewentualnie czterospadowych o nachyleniu połaci 35-50°, z możliwością wprowadzenia przyczółków i naczółków,
- ograniczenie doświetlania pomieszczeń w użytkowanym poddaszu do maksimum połowy długości połaci dachowej,
- ograniczenie wysokości podpiwniczenia do max. 1,3 m ponad poziom terenu, w przypadkach realizacji podpiwniczenia powyżej 1,3 m ponad poziom terenu, traktowanie takiego rozwiązania jako kondygnacji budynku,
- zakaz realizowania obiektów budowlanych z dachami płaskimi, pulpitowymi, kopertowymi, uskokowymi i asymetrycznymi oraz stosowania w budynkach schodkowego zwieńczenia ścian, lusterek, stłuczki szklanej i porcelanowej w elewacjach,
- zalecenie stosowania w obiektach budowlanych poszerzonych okapów (50-70 cm) oraz wprowadzanie materiałów kamiennych i drewna w kolorze naturalnym do prac wykończeniowych w elewacjach,
- obowiązek realizowania wokół obiektów produkcyjnych, produkcyjno-usługowych i hodowlanych pasów zieleni osłonowej oraz zalecenie wprowadzania zadrzewień przydomowych w nowych siedliskach.
  - ograniczenia zabudowy punktów i ciągów widokowych;
  - wykluczenia lokalizacji nowych, uciążliwych dla środowiska, zakładów przemysłowych oraz obiektów wielkokubaturowych.
- Wprowadza się następujące parametry i wskaźniki urbanistyczne:
  - Dla terenów budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego i zagrodowego: wielkość nowowydzielanych działek budowlanych min. 800m², max. 1500m² (dla budownictwa jednorodzinnego) i 2500m² (dla budownictwa zagrodowego), przy szerokość frontu min. 20m., i głębokości min. 40m., intensywność zabudowy – max. 40%, udział powierzchni biologicznie czynnej min. 30%,

- Dla terenów budownictwa rekreacyjno-pensjonatowego: wielkość nowowydzielanych działek budowlanych min. 800m², max. 2000m², przy szerokość frontu min. 20m., i głębokości min. 40m., intensywność zabudowy – max. 40%, udział powierzchni biologicznie czynnej min. 40%,
- Dla terenów budownictwa letniskowego: wielkość nowowydzielanych działek budowlanych min. 600m², max. 2000m², przy szerokość frontu min. 15m., i głębokości min. 40m., intensywność zabudowy – max. 30%, udział powierzchni biologicznie czynnej min. 50%,
- Dla terenów usług i działalności gospodarczej wielkość nowowydzielanych działek budowlanych min. 1000m², przy szerokość frontu min. 25m., i głębokości min. 40m., intensywność zabudowy – max. 70%, udział powierzchni biologicznie czynnej min. 10%,

* Turystyka i rekreacja znajduje korzystne warunki rozwoju na terenie gminy.

Zagnańsk to gmina o szczególnych wartościach przyrodniczo-krajobrazowych i o wyróżniających ją walorach kulturowych. W „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego” uznany został jako obszar o dużym potencjale turystycznym, wchodzący w skład funkcjonalnej strefy rozwoju turystycznego, a okolice Zagnańska i Samsonowa za rejon zwiększonego ruchu turystycznego.

W rozwoju turystyki i wypoczynku konieczne jest zachowanie pełnej integracji działalności turystycznej z ochroną walorów przyrodniczych i kulturowych oraz z lokalnym życiem społecznym. Preferowanymi formami powinny być:

- turystyka krajoznawcza – piesza, rowerowa, konna a częściowo również samochodowo-rowerowa;
- turystyka pobytowa w terenie w formie: agroturystyki, wypoczynku sobotnio-niedzielnego, kolonii, obozów i turystyki edukacyjnej (np. zielone szkoły).

Na obszarze otuliny dopuszcza się lokalizowanie obiektów wczasowych, hoteli i pensjonatów, a także indywidualnego budownictwa letniskowego, na terenach określonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy.

* Rolnictwo na terenie gminy Zagnańsk nie ma korzystnych przyrodniczych uwarunkowań dla znaczącego rozwoju gospodarki rolnej. Jednak przewidywana przyszła funkcja turystyczno-rekreacyjna oraz położenie gminy w strefie podmiejskiego oddziaływania warunkuje możliwość rozwoju określonych kierunków gospodarki rolnej:

- ukierunkowanie na ekologiczną produkcję rolną głównie dla zaopatrzenia rynku żywnościowego Kielc oraz dla przyciągnięcia turystów (bazy agroturystycznej);
- wykorzystanie dużych terenów łąk i pastwisk a więc zasobnej bazy paszowej a także istniejących (obecnie niewykorzystywanych) budynków gospodarczych dla rozwoju gospodarki hodowlanej.

Duże rozdrobnienie gospodarstw oraz trudna sytuacja rolników nie tylko gminy Zagnańsk ale całego rejonu kieleckiego skłania do podjęcia działań o zasięgu ponadgminnym, umożliwiających wejście na większe rynki zbytu, poprzez tworzenie różnych grup marketingowych, związków branżowych, różnych zespołów i spółdzielni rolniczych.

Pozytywnym przykładem takiej działalności (w najbliższym sąsiedztwie) są:

- Świętokrzyski Związek Hodowców Bydła w Kielcach – do jego obowiązków należy inicjowanie i wdrażanie nowych technologii produkcji bydła mlecznego i mięsnego wśród członków w celu poprawy wyników ekonomicznych gospodarstw rolnych;
- zespoły rękodziela i sztuki ludowej w Masłowie oraz Stąporkowie, Chęcinach i Nagłowicach;
- Świętokrzyska Fundacja Rozwoju Organizacji Gospodarczych Rolnictwa w Modliszewicach.

Funkcjonowanie i rozwój gospodarki rolnej na obszarze Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego wymaga podejmowania określonych działań:

- ograniczenie dalszego rozdrabniania gospodarstw;

- ochrony istniejących terenów zakrzewień, zadrzewień i zadarnień śródpolnych;
  - ograniczenie chemicznych środków ochrony roślin a także nawozów sztucznych na rzecz szerokiego wykorzystania biologicznych metod ochrony oraz nawożenia naturalnego;
  - rozwijanie gospodarki hodowlanej w oparciu o małe obiekty inwentarskie, z jednoczesnym zakazem lokalizowania ferm bezściolowych i dużych (powyżej 50 DJP) ferm ściolowych;
  - wyeliminowanie wykorzystywania gnojowicy oraz ścieków do nawożenia pól;
  - preferowanie rozwoju trwałych użytków zielonych na terenach przylegających bezpośrednio do rzek i cieków wodnych;
  - rozwijanie produkcji tzw. „zdrowej żywności” oraz upraw specjalnych (zielarstwo, warzywnictwo).
- * Z uwagi na rygory ochrony cennych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów gminy Zagnańsk w dziedzinie działalności **przemysłowej** należy kierować się następującymi zasadami:
- przemysł wydobywczy i eksploatacja złóż kopalin
    - zakaz eksploatacji i przetwórstwa kopalin mineralnych na skalę przemysłową;
    - dopuszczenie eksploatacji nowych złóż na potrzeby lokalne o wielkości wydobycia nie przekraczającej 15–20 tys. ton/rok, w miejscach wskazanych na ten cel w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy, przy jednoczesnym przestrzeganiu przepisów ustawy z dnia 4 lutego 1994r. prawo geologiczne i górnicze (wymóg uzyskania koncesji);
    - na terenie gminy położone są niżej wymienione tereny górnicze:
      - Teren górniczy „Wiśniówka I” ustanowiony w koncesji Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 29. 09. 2003r. udzielonej Kieleckim Kopalniom Kwarcytu w Wiśniówce S.A. z datą ważności do 31. 12. 2043.,
      - Teren górniczy „Sosnowica” ustanowiony w koncesji Wojewody Kieleckiego z dnia 18. 12. 1996r. udzielonej Przedsiębiorstwu Usługowo-Handlowemu „Sosnowica” Sp. cywilna na wydobycie piaskowców triasowych ze złoża :Sosnowica z datą ważności do 2011r.
- W związku z powyższym wszelka działalność w w/w terenach górniczych winna zapewniać integrację wszelkich działań w celu:
- Wykonania uprawnień określonych w/w koncesjach,
  - Zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego,
  - Ochrony środowiska ze szczególnym uwzględnieniem ochrony wód podziemnych oraz obiektów budowlanych.,
- przemysł przetwórczy
    - dopuszczenie w otulinie Parku Krajobrazowego lokalizacji małych obiektów przemysłowych przetwarzających surowce miejscowe (przemysł spożywczy, drzewny) oraz innych gałęzi gwarantujących zastosowanie czystych i bezpiecznych dla środowiska technologii;
    - zakaz lokalizowania na terenie Parku i jego otuliny zakładów wodochłonnych i wytwarzających duże ilości ścieków;
    - utrzymuje się w użytkowaniu istniejące zakłady przetwórcze, produkcyjne i usługowe, dopuszcza się ich rozwój i rozbudowę przy założeniu, że będą one zgodne z przepisami szczególnymi. Wprowadza się obowiązek wykorzystywania zieleni osłonowej wokół obiektów usługowych i produkcyjnych.
- * **Trasy komunikacyjne** oraz prowadzony nimi transport wpływają negatywnie nie tylko na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego ale również na zabudowę mieszkaniową, dlatego ustalenia planu ochrony parków dążą do:
- ograniczenia rozbudowy ponadlokalnej sieci drogowej do już wskazanego i uzgodnionego przebiegu drogi ekspresowej relacji Warszawa–Kraków;

- ograniczenia rozbudowy pozostałej istniejącej sieci komunikacji drogowej do przedsięwzięć niezbędnych, z jednoczesnym wprowadzeniem działań modernizacyjnych zmniejszających jej uciążliwość, np. przez wprowadzenie wzdłuż dróg pasów zieleni izolacyjnej, budowę parkingów przydrożnych głównie w miejscach stanowiących punkty widokowe;
- wyeliminowania realizacji nowych linii kolejowych i tras komunikacyjnych przez tereny parków krajobrazowych.

Szczególne zasady ochronne należy stosować wzdłuż trasy ekspresowej, chociaż uciążliwość pozostałych tras uzależniona jest od natężenia ruchu.

Dla ochrony i zabezpieczenia gleb, produkcji rolnej oraz ograniczenia zanieczyszczenia powietrza i hałasu należy stosować pasy zieleni o szerokości 3–6 m składających się z gęstych krzewów tworzących dwa rzędy żywopłotu wysokości 3,5 m i rząd drzew wysokości 6–7 m.

W celu ochrony wód powierzchniowych korzystne jest stosowanie „urządzeń podczyszczających” (piaskowniki, separatory, urządzenia odcinające) wodę deszczową, lokalizowane na rowach drogowych przed wprowadzeniem jej do cieków wodnych.

Uszczelnianie rowów drogowych to skuteczna ochrona wód podziemnych, głównie na odcinkach w pobliżu istniejących ujęć wody.

Badania w Instytucie Ochrony Środowiska wykazały, że pasy zieleni szerokości do 5 m zmniejszają uciążliwość w sposób wystarczający głównie w zakresie zanieczyszczenia powietrza. Projektowana kompozycja zieleni winna być dostosowana do funkcji jaką ma spełniać, tzn. podniesienia estetyki (np. wkomponowanie drogi w istniejący krajobraz, obsadzenie większej skarpy dla jej ozdoby i wzmocnienia).

Dobór gatunków projektowanych drzew i krzewów powinien być dostosowany do warunków siedliskowych i charakteru istniejącej zieleni. Przy doborze i komponowaniu gatunków należy uwzględniać odporność roślin na zanieczyszczenia powietrza i zasolenie gleby (spowodowane użytkowaniem środków do zimowego utrzymania dróg).

V.2. Kierunki rozwoju wynikające z uwarunkowań układu komunikacji

Obsługa komunikacyjna gminy zapewniona będzie poprzez układ komunikacyjny, który tworzyć będą sieć drogowa i linia kolejowa.

Generalnie zarówno sieć drogowa, jak i linia kolejowa nawiązują do istniejących tras i ich przebiegów. W zakresie układu drogowego nastąpi zasadnicza przebudowa drogi krajowej Nr 7 do parametrów trasy ekspresowej (S) – zgodnie z dotychczasowymi założeniami tej przebudowy (Generalna Dyrekcja Dróg Publicznych) w oparciu o Aneks do „Oceny oddziaływania na środowisko drogi krajowej nr 7 na odc. projektowanego obejścia Kajetanowa wraz z węzłem Wiśniówka oraz dobudowy drugiej jezdni do drogi nr 73 na odc. węzła Wiśniówka do granic Kielc.” Ponadto przewidziano modernizację szeregu dróg w zakresie parametrów dróg posiadających dotychczas nawierzchnie gruntowe. W zakresie przewozów pasażerskich podstawową obsługę zapewnią linie autobusowe i prowadzone przez PKS oraz podmiejskie linie z Kielc. Zarówno linie, jak i częstotliwość kursowania będą kształtowane poprzez przewoźników i władze lokalne w zależności od potrzeb z wykorzystaniem sieci drogowej oraz z uwzględnieniem efektywności ekonomicznej.

Podstawową sieć drogową tworzą drogi zbiorcze B (Z) oraz lokalne (L). Uzupełniającymi, w niektórych obszarach zainwestowania, są drogi dojazdowe (D). Ważnym, chociaż głównie dla powiązań zewnętrznych, w tym z sąsiadującymi Kielcami, jest droga ekspresowa S7 oraz droga krajowa Nr 73.

A. Wskazania do kształtowania podstawowych tras drogowych:

* droga ekspresowa S7, relacji: Gdańsk–Warszawa–Kielce–Kraków – granica państwa (Chyżne).

Droga ta jako dwujezdniowa przewidywana jest do przebudowy zgodnie z założeniami i materiałami inwestora, tj. Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych i w zasadzie akceptowanymi przez gminę Zagnańsk.

Z istotniejszych spraw zaznaczyć należy:

- pełny dostęp sieci wewnętrznej gminy poprzez włączenie (na zasadzie jazdy w prawo) drogi wojewódzkiej Nr 750 oraz węzeł „Zagnańsk” w rejonie bocznic kolejowej do kamieniołomu;
  - wiadukt nad S7 w ciągu drogi powiatowej Nr 15480 i zachowanie jej połączenia drogą krajową Nr 73 (do Kielc);
  - drogi wzdłuż S7 i kładka dla pieszych, zapewniające dostępność do gruntów i nieruchomości w strefie przebiegu trasy ekspresowej S7;
- * drogi główne (G1/2) – drogi krajowe Nr 7 i Nr 73 na odcinku od rejonu wsi Kajetanów do granicy gminy, pozostaje w stanie istniejącym, z zachowaniem ciągłości połączenia drogą zbiorczą (Z) – drogą powiatową Nr 15480;
- * droga zbiorcza Z1/2 – droga wojewódzka Nr 750, w nawiązaniu do istniejącego przebiegu, od zachodniej granicy – przez Samsonów, Zagnańsk, Chrusty, Lekomin – do drogi ekspresowej S7, węzła „Zagnańsk”. Jedna jezdnia dwupasowa. Przewiduje się budowę wiaduktu z torami kolejowymi, modernizację jezdni do szer. 7,0 m oraz budowę chodników w strefie zabudowy;
- * droga zbiorcza Z1/2, jedna jezdnia dwupasowa, droga powiatowa Nr 15644 w relacji Samsonów–Szalas – granica gminy – Odrowąż, w nawiązaniu do istniejącego przebiegu. Należy przewidzieć modernizację nawierzchni jezdni, w tym o szer. 6,0 m;
- * droga zbiorcza Z1/2, jedna jezdnia dwupasowa, droga powiatowa Nr 15478, relacji Zagnańsk–Kielce, w nawiązaniu do istniejącego przebiegu. Przewiduje się budowę wiaduktu z torami kolejowymi, modernizację jezdni do 7,0 m oraz budowę chodników w strefach zabudowy;
- * droga zbiorcza Z1/2, jedna jezdnia dwupasowa, droga powiatowa Nr 15480, w relacji Lekomin–Kajetanów–Kielce (droga Nr 7 i Nr 73). Przewiduje się wiadukt nad drogą ekspresową S7, modernizację jezdni do 7,0 m oraz budowę chodników;
- * droga zbiorcza Z1/2, jedna jezdnia dwupasowa, droga powiatowa Nr 15470, w relacji Samsonów–Tumlin – granica gminy (Miedziana Góra – droga krajowa Nr 74), w nawiązaniu do istniejącego przebiegu. Przewiduje się modernizację jezdni o szer. 6,0 m oraz budowę chodników w strefach zabudowy;
- * droga zbiorcza Z1/2, jedna jezdnia dwupasowa, droga powiatowa Nr 15489, w relacji Wąsosza–Belno – granica gminy (do drogi ekspresowej S7), w nawiązaniu do istniejącego przebiegu. Przewiduje się modernizację jezdni do szerokości 6,0 m oraz budowę chodników w strefach zabudowy;
- * drogi lokalne L1/2, powinny posiadać jedną jezdnię dwupasową. Podane na planszy drogi powinny zostać ustanowione jako drogi gminne, niezależnie od faktu, że szereg odcinków tych dróg aktualnie posiada kategorię dróg wojewódzkich. Zakłada się doprowadzenie wszystkich jezdni do nawierzchni utwardzonych i szerokości 6,0 m dopuszczając w uzasadnionych przypadkach szerokość nie mniejszą niż 5,0 m. Przewiduje się budowę chodników w strefach zabudowy;
- * drogi dojazdowe D1/2, powinny posiadać jedną jezdnię dwupasową o szerokości nie mniejszej niż 5,0 m. Zakłada się uzyskanie wszystkich nawierzchni jezdni utwardzonych oraz budowę chodników w strefach zabudowy.
Wszystkie drogi dojazdowe powinny być drogami gminnymi.

B. Trasa kolejowa, przystanki i inne urządzenia kolejowe podlegają adaptacji i utrzymaniu według stanu istniejącego.

V.3. Kierunki rozwoju wynikające z uwarunkowań infrastruktury technicznej

V.3.1. Zaopatrzenie w wodę

Na terenie gminy zlokalizowane jest duże ujęcie wody podziemnej wraz z magistralą przesyłową dla miasta Kielc.

Z tego ujęcia i magistrali zasilana jest większość miejscowości gminy. Ponadto działają wodociągi wiejskie grupowe: Kajetanów i Kołomań oraz Szalas-Długojów. Wszystkie wodociągi bazują na wodzie podziemnej nie wymagającej uzdatniania. Gmina posiada dobrze rozwiniętą sieć wodociągową w zasadzie całość zabudowy będzie wyposażona jest w zorganizowane systemy do zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Stwarza to szczególnie korzystne warunki dla rozwoju urbanizacji.

Rozbudowa istniejącego układu sieciowego przy wykorzystaniu lokalnych zasobów wód podziemnych umożliwi zaopatrzenie w wodę obszarów przewidzianych do urbanizowania.

Z punktu widzenia wydajności eksploatacyjnych ujęć wody w lokalizacji nowych odbiorców preferować należy tereny położone w zasięgu obsługi wodociągu "Zagnańsk".

W zakresie rozwoju urządzeń zaopatrzenia w wodę przewiduje się:

- przeprowadzić rekonstrukcję studni na ujęciu w Kajetanowie i doprowadzić do przejęcia tego ujęcia przez gminę,
- na ujęciu wodociągu grupowego Kołomań wykonać studnię rezerwową oraz rozbudować zbiornik wyrównawczy;
- prowadzić postępującą rozbudowę sieci dla obsłużenia nie zwodociągowanych dotychczas enklaw zabudowy oraz nowych urbanizacji;
- wykonać opracowanie specjalistyczne (program ogólny wodociągów) uwzględniające tereny zabudowy przewidziane w niniejszym Studium,
- rozbudowę, przebudowę i modernizację urządzeń prowadzić z zachowaniem wymogów Zarządzenia Nr 2195 MGP i B z dnia 21 września 1995r. w sprawie zasad zapewnienia funkcjonowania publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych.

Dlatego istniejące studnie publiczne (awaryjne) należy przysposabiać do sprawnego uruchomienia eksploatacyjnego w sytuacjach kryzysowych, a istniejące ujęcia wody zasilające wodociągi komunalne wyposażać rezerwowe źródła energii (stacjonarne lub ruchome agregaty prądotwórcze).

Zarezerwować tereny po budowę awaryjnych studni wody pitnej na terenach nie objętych systemem wodociągowym lub objętych tym systemem lecz w wyniku czynników zewnętrznych może zostać unieruchomiony.

Odległość studni od zgrupowań ludności powinna wynosić nie więcej niż 800 m i posiadać wydajność 7,5 l na osobę i dobę.

V.3.2. Odprowadzenie ścieków

Dla odprowadzenia ścieków zarówno z terenów już zainwestowanych, jak i projektowanych do zabudowy konieczna jest budowa kanalizacji sanitarnej, przy czym dla nowych urbanizacji zaleca się wyprzedzającą realizację systemu kanalizacji.

Jedyny, obecnie funkcjonujący system zbiorowego odprowadzenia ścieków sanitarnych w rejonie Zagnańska-Samsonowa i Kajetanów-Gruszka dla planowanej rozbudowy mieszkaniowej, wymaga rozbudowy istniejącego układu kanałów sanitarnych prowadzących do zmodernizowanej oczyszczalni ścieków w Bartkowie.

Dla pozostałych terenów zwodociągowanych a korzystających obecnie z indywidualnych szamb, projektowana jest budowa sieci kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków:

- odprowadzenie ścieków z zachodniej części gminy należy przewidzieć do oczyszczalni w Bartkowie;

- dla obszaru południowo-wschodniego wybudowana została oczyszczalnia ścieków w rejonie miejscowości Barcza;
- dla miejscowości Szałas i Długojów należy przewidzieć budowę oczyszczalni w Szałasie.

Rozwój kanalizacji nie nadaża za dobrze rozwiniętymi systemami zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Na terenie gminy istnieją dwa zorganizowane systemy zbiorowego odprowadzania ścieków sanitarnych z oczyszczalniami zlokalizowanymi w rejonie Bartkowa i Barczy. Obsługują one znaczne części miejscowości: Zagnańsk, Bartków, Jasiów, Kaniów, Gruszka, Kajetanów. Istnieje więc pilna potrzeba budowy urządzeń kanalizacyjnych.

W pierwszej kolejności przewiduje się:

- rozbudowę systemu sieciowego bazującego na istniejącej oczyszczalni ścieków w Bartkowie poprzez rozbudowę kanalizacji w Kaniowie, Borowej Górze;
- rozbudowę systemu sieciowego bazującego na istniejącej oczyszczalni ścieków w Barczy i skanalizowanie do niej miejscowości: Gruszka, Kajetanów, Zabłocie, Joworza, Siodła, Lekomin, Barcza.

W dalszej kolejności należy systematycznie rozbudowywać i realizować nowe systemy kanalizacyjne, tak aby objąć nimi obszary według zasięgów obsługi określonych w opracowanej "Koncepcji programowej kanalizacji i oczyszczalni ścieków" (Zakład Ekspertyz i Projektowania Oczyszczalni Ścieków inż. Adam Marzec, Kielce, 1994r.). Zaleca się wykonanie aneksu do tego opracowania uwzględniającego tereny zabudowy przewidziane w niniejszym Studium.

W szczególności:

- rozbudować oczyszczalnię ścieków w Bartkowie do przepustowości 1200 m³/d i objąć układem sieciowym tej oczyszczalni następujące miejscowości, tj. Bartków Górny, Borowa Góra; Chrusty; Goleniawy, Janaszów (pozostałą część), Osiedle Wrzosa, Samsonów (z wszystkimi przysiółkami), Ścięgna, Wąsosza oraz Zachełmie oraz wsie zachodnie (Kołomań, Tumlin Dąbrówka, Tumlin Osowa, Tumlin Węgle, Tumlin Zacisze oraz Umer);
- rozbudować układ kanalizacyjny oczyszczalni w Barczy dla objęcia nim miejscowości: Barcza, Jaworze, Lekomin, Siodła;
- zrealizować układ kanalizacyjny z oczyszczalnią ścieków dla obsługi miejscowości Szałas i Długojów (Komornika, Stery, Zapust);

Ponadto:

- główne koncentracje zabudowy (zwłaszcza w Zagnańsku) należy wyposażyć w kanalizację deszczową z oczyszczeniem wód opadowych. Wymaga to wykonania opracowania specjalistycznego, którego dotychczas brak.

V.3.3. Zaopatrzenie w gaz

Przez teren gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia Ø 250 mm krajowej sieci przesyłowej gazu ziemnego. W oparciu o to źródło zaopatrzenia poprzez stację redukcyjno-pomiarową I stopnia zlokalizowaną w rejonie wsi Lekomin odbywa się zaopatrzenie w gaz znacznych obszarów gminy.

Projektowane jest wykonanie drugiego gazociągu wysokiego ciśnienia tej samej relacji (Parszów–Kielce) Ø 300 mm.

Warunki zaopatrzenia w gaz nie stanowią bariery w rozwoju gminy. W ramach rozwoju systemu gazowniczego przewiduje się:

- dalszą rozbudowę układów gazociągów średniego ciśnienia zgodnie z „Programem gazyfikacji gminy Zagnańsk” (Biuro Projektów Budownictwa Komunalnego w Kielcach, 1986) dla doprowadzenia gazu do nie posiadających go dotychczas miejscowości: Belno, Kołomań, Tumlin Węgle, Tumlin Zacisze oraz Umer;

- nie objęte w/w Programem gazyfikacji miejscowości: Szalas i Długojów przewidzieć do zaopatrzenia w gaz gdy zaistnieją ku temu stosowne warunki, tj. po projektowanym doprowadzeniu gazu do terenów sąsiadujących z północnymi obszarami gminy;
- po wybudowaniu projektowanego gazociągu wysokiego ciśnienia $\varnothing$ 300 mm relacji Parszów–Kielce zrealizować drugostronne zasilanie gminy w gaz poprzez budowę stacji redukcyjno-pomiarowej pierwszego stopnia w rejonie miejscowości Barcza–Kajetanów;
- budowę i rozbudowę układu sieci gazowej. Należy przy tym zachować wymogi Rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14.11.1995r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz.U. Nr 139 poz. 686);
- aktualizację w/w programu gazyfikacji uwzględniającą w/w zalecenia oraz tereny nowych urbanizacji.

Rozbudowa sieci gazowej umożliwi większe wykorzystanie gazu w gospodarstwach, a tym samym do likwidacji lokalnych kotłowni wpływających na zanieczyszczenia atmosferyczne.

V.3.4. Zasilanie w energię elektryczną

Dostawa energii elektrycznej odbywa się z krajowego systemu energetycznego.

Przez teren gminy przebiega linia wysokiego napięcia 110 kV relacji Kielce Piaski – Skarżysko-Kamienna stanowiąca fragment krajowego systemu energetycznego. Na odgałęzieniu tej linii znajduje się GPZ Występa (w gm. Łączna). Wyprowadzone z tego GPZ, jak i GPZ Kielce Piaski linie 15 kV stanowią źródło prądu dla odbiorców gm. Zagnańsk.

Pokrycie zwiększonego zapotrzebowania mocy należy przewidzieć poprzez postępującą rozbudowę systemu stosownie do potrzeb wynikających z rozwoju urbanizacji (odcinki sieci SN, stacje transformatorowe 15/0,4 kV oraz linie NN). Poprzedzać to muszą odpowiednie opracowania specjalistyczne.

Od przebiegającej przez teren gminy linii 110 kV relacji Kielce–Piaski–Skarżysko Kamienna wymagane jest zachowanie strefy ochronnej.

V.3.5. Zaopatrzenie w ciepło

Brak scentralizowanego systemu ciepłownictwa na terenie gminy wymaga rozwoju gazyfikacji oraz zwiększenia stosowania oleju opałowego lub innych ekologicznych nośników energii do ogrzewania pomieszczeń.

Wpłyne to korzystnie na stan higieny atmosfery.

Brak jest przesłanek do realizacji scentralizowanych systemów do zbiorowego zaopatrzenia w ciepło.

Ponieważ lokalne źródła ciepła odgrywają zasadniczą rolę w utrzymaniu czystości powietrza należy dążyć do ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego poprzez propagowanie bardziej „czystych” źródeł energii cieplnej (gaz, olej niskosiarkowy) z równoczesną eliminacją kotłowni na paliwa stałe.

V.3.6. Usuwanie odpadów

Odpady komunalne z terenu gminy wywożone są na międzygminne wysypisko w Promniku, gm. Strawczyn. Rozwiązanie takie należy uznać za bardzo korzystne dla gminy, która:

- w północnych obszarach stanowi fragment Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego;
- niemal cała leży w otulinie tego parku;
- na znacznej powierzchni stanowi nieosłonięty obszar zbiornika wód podziemnych będącego źródłem wody pitnej dla Kielc;
- stanowi obszar źródłiskowy rzek.

Rozwój procesów urbanizacyjnych spowoduje jednak wzrost ilości odpadów. Przy udziale wszystkich zainteresowanych gmin należy:

- z odpowiednim wyprzedzeniem przewidzieć tereny rozbudowy wysypiska, aby nie dopuścić do jego przepełnienia;
- zorganizować selektywną zbiórkę odpadów oraz pilnować ich systematycznego usuwania.

Lokalizacja ewentualnego nowego wysypiska wymaga szczegółowych badań i właściwej technologii składowania odpadów, które w maksymalny sposób mogą ograniczyć negatywny wpływ na chronione środowisko.

Uporządkowania i zagospodarowania wymaga także wysypisko śmieci na terenie poeksploatacyjnym w rejonie osiedla Wrzosa w dolinie i na skarpie rzeki Bobrzy na obszarze leśnym. Teren wskazany do rekultywacji i zalesienia.

Likwidacji i uporządkowania wymagają także wysypiska śmieci socjalno-bytowych powstałe w zagłębieniu terenu w rejonie Kościelnej Górki i w Zachełmiu.

Nieczynne wysypisko „Barcza” zostało zrehabilitowane poprzez wyrównanie powierzchni i nawiezienie warstwy gleby. Nadal są odpompowywane odcieki z wysypiska a wody powierzchniowe we wsi Barcza silnie zanieczyszczone.

Mimo znacznej odległości (1,3 km) od granicy zlewni rz. Bobrzy istnieją pewne możliwości okresowego dopływu zanieczyszczeń do wód ujęcia.

Generalnie stwierdzić należy, że gospodarka odpadami nie stwarza barier dla rozwoju gminy, wymaga ona jednak pewnego uporządkowania i podjęcia przygotowań dla urządzenia przyszłych terenów wysypiska.

V.4. Wskazania do działań związanych z realizacją podstawowych celów strategicznych i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Na bazie istniejących warunków środowiska przyrodniczego, stanu zainwestowania oraz potrzeb gospodarczych i inwestycyjnych w „STUDIUM” określone zostały główne funkcje, które na obszarze gminy Zagnańsk znajdują warunki dla ich rozwoju.

Preferowane są dwie główne formy działania uwarunkowane przede wszystkim środowiskiem naturalnym:

1. funkcja ochronna – obejmująca najwartościowsze obszary gminy, chronione przed procesami urbanizacyjnymi, degradującymi różne elementy środowiska przyrodniczego, na których działalność człowieka powinna zmierzać do zachowania stanu naturalnego środowiska według zasad ustalonych w obowiązujących przepisach prawnych (omówione w punkcie V.1. i V.2.

Obszary podlegające ścisłej ochronie to:

- * kompleks leśny należący do S.O.P.K., zajmujący całą północną część gminy Zagnańsk, wraz z wszystkimi obiektami i terenami podlegającymi różnym, szczególnym przepisom ochronnym;
- * dolina rzeki Bobrzy – jako korytarz ekologiczny, obszar głównego zbiornika wód podziemnych, ze szczególną koncentracją ujęć wód podziemnych i studni wierconych oraz obszar koncentracji obiektów zabytkowych – zajmuje środkową część gminy Zagnańsk należącą do otuliny S.O.P.K.

2. funkcja gospodarczo-inwestycyjna, obejmująca głównie południową część gminy, dla realizacji której wydzielono w Studium:

- * tereny budownictwa mieszkaniowego – istniejącego i potencjalnego zainwestowania wraz z infrastrukturą społeczną, techniczną, a także nieuciążliwymi usługami.
  - Na obszarze gminy Zagnańsk wyznaczone zostały tereny dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego jednorodzinne, rezydencjalnego i wielorodzinne. Obejmują one głównie rejon południowo-zachodni gminy Zagnańsk, do których należą sołectwa: Umer, Tumlin, Samsonów, Janaszów, Kaniów. Jest to obszar o znacznym zainwestowaniu budownictwem mieszkaniowym z widocznymi tendencjami rozwojowymi, korzystnych warunkach środowiskowych, słabych glebach mało

- przydatnych rolniczo, dobrym połączeniu komunikacyjnym oraz sąsiadujący z zainwestowanymi terenami gminy Miedziana Góra;
- Na terenach położonych między obszarem S.O.P.K. a doliną rz. Bobrzy dopuszcza się uzupełnienia zabudowy na gruntach już zainwestowanych oraz powiększenie tych terenów w kierunku północnym. Są to tereny szczególnie atrakcyjne krajobrazowo wskazane do rozwoju budownictwa indywidualnego dla potrzeb agroturystyki. Są to tereny wsi Kołomań, Ciągłe, Piechocice, Jasiów;
  - Rejon położony na północny-wschód i wschód od doliny rz. Bobrzy preferowany jest dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego rezydencjalnego, pensjonatowego, usług rekreacyjno-turystycznych. Obszary wsi: Kaniów, Borowa Góra, Zachełmie, Wąsosza posiadają korzystne naturalne warunki dla rozwoju tego rodzaju inwestycji.
  - We wszystkich miejscowościach gminy Zagnańsk – zgodnie z zapotrzebowaniem lokalnym, powiększono tereny istniejącego budownictwa mieszkaniowego dopuszczając zabudowę na działkach nie zabudowanych istniejącego zainwestowania.
  - Wszystkie tereny zarówno istniejącego, jak i projektowanego budownictwa wymagają przede wszystkim uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej poprzez włączenie ich w system kanalizacji sanitarnej.
- * tereny dla rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej letniskowej dla której wskazane są tereny o urozmaiconej rzeźbie, bliskości lasu, wody, atrakcyjnych obiektów
- Takie warunki spełniają głównie tereny w rejonie Kaniowa i Zachełmia oraz Szalas, Umra, Kołomani, Samsonowa i Jasiowa które położone są w sąsiedztwie dużych kompleksów leśnych, zbiorników wodnych położonych i poza S.O.P.K., na terenach o rozpoczętych inwestycjach letniskowo-rekreacyjnych, dostępne komunikacyjnie. Projektowany rezerwat geologiczny to dodatkowy element podnoszący walory tego rejonu oraz stwarzający duże możliwości zagospodarowania terenu pokopalnianego dla funkcji kulturalno-rozrywkowej
  - Wybudowanie projektowanych (wnioskowanych przez mieszkańców) zbiorników wodnych w Szalasiu, Umrze i innych, na pewno wzbogaci środowisko i poprawi warunki dla rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej. Rozwój tej funkcji wymaga jednak znacznych nakładów finansowych. Dlatego w pierwszym etapie większe szanse rozwoju wydaje się mieć agroturystyka. Realizacja bazy rekreacyjno-wypoczynkowej wymaga jednak rozwiązania głównie gospodarki wodno-ściekowej.
- * tereny wskazane do utrzymania funkcji rolniczej z preferowaniem:
- rozwoju rolnictwa w oparciu o większe kompleksy gleb chronionych, z ukierunkowaniem produkcji i nastawionej na specjalizację typu:
    - produkcja o charakterze podmiejskim nastawionej na zaopatrzenie rynku miejskiego (np. artykułów nie znoszących transportu, nowalijek, kwiatów itp.);
    - produkcja tzw. zdrowej żywności (strefa ochronna o czystym środowisku);
    - plantacje owoców miękkich (malina, czarna porzeczka, aronia, jeżyna), kwiatów, ziół leczniczych
  - Rejon Szalas, Janaszów, Belno, Gruszka, Siodła, Chrusty Duże;
  - na użytkach zielonych szczególnie na glebach organicznych chronionych rozwój gospodarki paszowej dla hodowli;
  - rejon wskazany dla rozwoju rolnictwa z ukierunkowaniem na agroturystykę (omówione niżej);
  - tereny o szczególnie słabych glebach nie użytkowanych rolniczo przeznaczać pod zalesienie – wzbogacając w ten sposób środowisko przyrodnicze. Są to tereny we wsi Umer, Węgla, Zarzeczce, Kajetanów, Szalas, Borowa Góra, Kołomań i Samsonów.

- * tereny wskazane do rozwoju agroturystyki.
Na terenach o słabych glebach gdzie typowe rolnictwo nie ma większych szans rozwoju i jest stopniowo wypierane przez różne funkcje nierolnicze, natomiast posiadających ciekawe warunki krajobrazowe oraz różne walory środowiska naturalnego preferowana jest organizacja i zagospodarowanie turystyczne – agroturystyka.
Rozwój agroturystyki to połączenie funkcji rolniczej (w założeniu produkcja zdrowej żywności – warzyw, mleka, owoców itp.) z turystyczną (adaptowanie i budowanie budynków na bazę noclegową, tworzenie łączek namiotowych, organizowanie bazy żywieniowej – posiłki na bazie zdrowej żywności, wszechstronne zorganizowanie czasu wolnego – małe stadniny koni z możliwością nauki jazdy konnej, wędkowanie, grzybobranie, zbiory owoców leśnych, wypożyczanie rowerów itp.).
Do terenów posiadających szczególne predyspozycje dla rozwoju tej funkcji należą:
  - rejon przylegający bezpośrednio do S.O.P.K., a więc sąsiadujący z dużym kompleksem leśnym, posiadający zbiorniki wodne lub ciek wodne, o ciekawej panoramie widokowej. Są to: Kołomań, Ciągłe, Piechotne, Umer, Zarzecze, Komorniki, Dudków, Belno, Chrusty, Jaworze, Siodła;
  - Długojów i Szalas – sołectwa położone wśród dużego kompleksu leśnego należącego do S.O.P.K., w sąsiedztwie większych i mniejszych cieków wodnych oraz projektowanych zbiorników wodnych. Położenie tych miejscowości stwarza szczególnie korzystne warunki naturalne dla rozwoju agroturystyki i budownictwa letniskowego;
- * tereny przedsiębiorczości gospodarczej:
  - wyznaczono w południowo-wschodniej części gminy, położonej poza granicą otuliny S.O.P.K., w sąsiedztwie istniejącej trasy Warszawa–Kielce, projektowanej do drogi ekspresowej, w sołectwie Kajetanów. Realizacja tej trasy, biegnącej przez obszar występujących dobrych gleb, wpłynie na znaczne ograniczenia tych terenów zarówno dla funkcji rolniczej, jak i mieszkaniowej, natomiast podniesie – dla funkcji usługowo-produkcyjnej; dopuszcza się utrzymanie i rozwój już istniejących zakładów usługowych i rzemiosła produkcyjnego;
  - cała południowa część miejscowości Zagnańsk zainwestowana obecnie obiektami przemysłowo-produkcyjnymi (tartak, składnica materiałów budowlanych, skład tarcicy, składnica lasów państwowych, zakład rzemieślniczy, piekarnia, ubojnie i masarnie), położona w sąsiedztwie linii kolejowej, to rejon preferowany dla dalszego rozwoju tego typu działalności gospodarczej;
  - usługi o funkcji nieuciążliwej dla środowiska i ludności dopuszczalne są na terenach zainwestowanych i projektowanych do rozwoju głównie budownictwa mieszkaniowego i terenów rolnych;
- * Zagnańsk – jako ośrodek gminny preferowany do rozwoju funkcji usługowej z koncentracją usług ponadpodstawowych:
  - wykształcony już ośrodek usługowy, w którym zlokalizowane zostały obecnie Urząd Gminy, szkoła podstawowa, internat zespołu szkół leśnych, pawilony handlowe, zespół ośrodków zdrowia z terenami zieleni urządzonej; położony w centralnej części miejscowości gminy i sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej i trasy komunikacyjnej prowadzącej do Kielc i Łodzi, to bardzo korzystna lokalizacja tej funkcji, z możliwością dalszego jej wzbogacenia;
  - południowy obszar gminy skupia istniejące obiekty przemysłowo-produkcyjne z możliwością dalszego rozwoju tego typu działalności;
  - obszar skoncentrowanej zabudowy mieszkaniowej wzdłuż krawędzi doliny rz. Bobrzy i trasy komunikacyjnej. Wskazany jest do dalszego rozwoju funkcji mieszkaniowej, z rozbudową na terenach położonych na południe od krawędzi doliny.

VI. POLITYKA PRZESTRZENNA DLA OBSZARU GMINY ZAGNAŃSK

VI.1. Zasady ogólne realizacji polityki przestrzennej gminy Zagnańsk

1. Ustalone w „STUDIUM” kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy i określone istotne elementy jego struktury stanowią przestrzenną podstawę umożliwiającą realizację strategicznych celów rozwoju gminy oraz celów przyjętych dla polityki przestrzennej gminy Zagnańsk.
2. Podstawowe kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Zagnańsk określają układ funkcjonalno-przestrzenny, który w opracowanej „STUDIUM” wyraża dążenie do:
  - * ochrony najwartościowszych obszarów i elementów środowiska przed degradującą działalnością człowieka;
  - * wykorzystania szans rozwojowych wynikających z walorów środowiska przyrodniczego oraz zarysowujących się tendencji rozwoju i zapotrzebowania na tereny budownictwa mieszkaniowego, a także tereny aktywności gospodarczej;
  - * zachowania stanu i wartości obecnego zainwestowania, wykorzystania rezerw terenowych i możliwości powiększania terenów zainwestowanych w rejonach już zurbanizowanych poprzez określenie rejonów predysponowanych do lokalizacji:
    - nowych zespołów mieszkaniowych i usługowych;
    - terenów rekreacji, wypoczynku, turystyki;
    - stref działalności gospodarczej
  - * rozwijania systemów uzbrojenia komunalnego zapewniających podnoszenie standardu cywilizacyjnego gminy, eliminacji sytuacji konfliktowych i barier rozwojowych, takich jak skażenie wód, powietrza, gleb;
  - * ograniczenia barier rozwojowych lub sytuacji konfliktowych z układem komunikacyjnym poprzez:
    - przekształcenie układu drogowego w sposób eliminujący kolizje w ruchu (skrzyżowania dróg z linią kolejową) i ułatwiający połączenia zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne, głównie usprawniając zakładany ruch turystyczny (przede wszystkim Samsonów–Zagnańsk);
    - usprawnienie ruchu pieszego – budując chodniki wzdłuż tras komunikacyjnych, a także ścieżki rowerowe w miejscowościach szczególnie atrakcyjnych pod względem krajobrazowo-turystycznym (np. Samsonów, Zagnańsk, Borowa Góra, Zachełmie, Kaniów).

VI.2. Ustalenia „STUDIUM” dla jednostek strukturalnych wyróżnionych w polityce przestrzennej gminy

1. Uwarunkowania rozwoju, strategiczne cele rozwoju oraz główne kierunki zagospodarowania przestrzennego przedstawione zostały w trzech zasadniczych rozdziałach „STUDIUM” (III, IV, V).
Ustalenia szczegółowe „STUDIUM” obejmujące kierunki zagospodarowania i polityki przestrzennej oraz zasady obsługi dla terenów wyodrębnionych w strukturze przestrzennej gminy zaprezentowane zostały w niniejszym rozdziale, a także na planszy podstawowej „STUDIUM” w skali 1:10 000.
2. W podziale na jednostki strukturalno-urbanistyczne przyjęte w „STUDIUM” uhonorowany został podział na istniejące jednostki administracyjne – sołectwa. Sołectwa stanowią w miarę jednorodne tereny pod względem środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego, utrwalone również w tradycjach kulturowych, co odpowiada kryterium stosowanym w podziałach przestrzenno-urbanistycznych.
3. W związku z takim kryterium obszar gminy Zagnańsk podzielony został na 17 następujących jednostek strukturalnych:
  - 1) Umer – obejmuje wsie: Umer, Zarzecze.
  - 2) Tumlin – obejmuje wsie: Tumlin, Dąbrówka, Osowa, Zacisze, Węgle.

- 3) Samsonów – obejmuje wsie: Samsonów, Komorniki, Dudków, Rurarnia, Ciągłe, Piechotne.
- 4) Kołomań – obejmuje tylko tereny wsi Kołomań.
- 5) Długojów – obejmuje tylko tereny wsi Długojów.
- 6) Szałas – obejmuje wsie: Szałas, Komorniki, Zapust.
- 7) Janaszów – obejmuje wsie: Janaszów i Jasiów.
- 8) Bartków – obejmuje wsie: Bartków, Goleniawy.
- 9) Kaniów – obejmuje wsie: Kaniów i Borowa Góra.
- 10) Belno – obejmuje tylko tereny wsi Belno.
- 11) Zachełmie – obejmuje tylko tereny wsi Zachełmie.
- 12) Lekomin – obejmuje tylko tereny wsi Lekomin.
- 13) Kajetanów – obejmuje wsie: Kajetanów i Barcza.
- 14) Gruszka – obejmuje wsie: Gruszka i Ścięgna.
- 15) Jaworze – obejmuje wsie: Jaworze i Siodła.
- 16) Chrusty – obejmuje tylko wieś Chrusty.
- 17) Zagnańsk – obejmuje wsie: Zagnańsk i Wąsosza.

Obszar sołectwa Zagnańsk – miejscowości gminnej o bogatszym zainwestowaniu, innym układzie przestrzennym (niż wsie sołeckie) podzielony został dodatkowo na 5 jednostek. Podział ten oparty został na ukształtowanym już układzie funkcjonalno-przestrzennym.

Wydzielono następujące jednostki:

- A**– o charakterze usługowym, gdzie zlokalizowane są obiekty administracyjno-usługowe dla obsługi życia społeczno-gospodarczego gminy, obejmująca centralną część terenu Zagnańska;
- B**– o funkcji przemysłowo-produkcyjnej, obejmujące południową część obszaru Zagnańska, położonego wzdłuż linii kolejowej;
- C**– o funkcji mieszkaniowo-usługowej (pensjonatowo-willowej) z dużymi terenami zieleni urządzonej (parkowej), zajmuje zachodnią część obszaru Zagnańska.
- D**– o funkcji mieszkaniowej większej intensywności – obejmuje tereny wsi Wąsosza;
- E**– o funkcji ochronnej – obejmuje dolinę rzeki Bobrzy wraz z projektowanymi zbiornikami wodnymi, położonej w północnej części Zagnańska. Obszar nie podlegający procesom urbanizacyjnym.

Jednostka strukturalna 1 – UMER

Sołectwo położone w zachodniej części gminy Zagnańsk w sąsiedztwie z gminą Miedziana Góra. Północną granicę jednostki stanowi granica S.O.P.K.. Cały obszar jednostki leży w otulinie tego parku i podlega ustaleniom ochronnym obowiązującym dla parków krajobrazowych i ich stref (pkt V.1.2.).

* tereny zurbanizowane

W skład sołectwa wchodzi: Umer – wieś sołecka położona wzdłuż drogi prowadzącej do Ćmińska po północnej stronie doliny rz. Bobrzy i wieś Zarzecze – o rozproszonej zabudowie wzdłuż drogi prowadzącej w kierunku trasy łódzkiej, po południowej stronie doliny.

Zabudowa mieszkaniowa wraz z usługami (2 sklepy, szkoła podstawowa, tartak do adaptacji) z możliwością rozbudowy, modernizacji i uzupełnienia na terenach nie zabudowanych. Możliwość lokalizacji usług o charakterze nieuciążliwym i związanych z realizowanym zbiornikiem na rzece Bobrzy (hotele, pensjonaty) oraz rozwój usług sportu i turystyki – dla terenów zbiornika i bezpośrednio do niego przylegających obowiązuje zamiar sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego .

Nowe tereny budownictwa mieszkaniowego projektowane są w północnej części sołectwa pomiędzy istniejącą zabudową a krawędzią lasu. Obowiązuje zamiar sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Przy realizacji nowego budownictwa należy dążyć do zachowania ustaleń wynikających z położenia na terenie parku krajobrazowego (punkty: V.1.2.III)

Zaopatrzenie w wodę następuje siecią wodociagową z ujęcia „Kołomań”.

Planowana budowa oczyszczalni ścieków dla przyjęcia ścieków z zachodnich terenów gminy oraz budowa sieci kanalizacyjnej.

Udokumentowane złoża piasków „Umer”, eksploatowane w formie niezorganizowanej na potrzeby lokalne wymaga wprowadzenia kontrolowanej działalności (teren otuliny S.O.P.K.).

W części północnej wyznacza się tereny przeznaczone do zalesienia.

* tereny i obiekty chronione

Obszar sołectwa położony wzdłuż doliny rz. Bobrzy. Na terenie wsi Umer znajduje się 1 stanowisko dudka – ptaka chronionego i zagrożonego.

Do obiektów zabytkowych należą 2 domy z XIX w. (Umer nr 28 i 71), stodoła z XX w. (Umer nr 38) i 2 młyny wodne z XIX i XX w., podlegające ochronie konserwatorskiej. Ponadto całe sołectwo znajduje się w strefie koncentracji zabytków techniki.

Na terenach wsi Umer znajdują się 902 m rowów melioracyjnych, odwadniających podmokłe tereny łąk. Jest to jednak obszar otuliny parku, na którym nie są wskazane dalsze prace odwadniające (pkt V.1.2.)

Jednostka strukturalna 2 – TUMLIN

Jednostka sołecka położona w południowo-zachodniej części gminy Zagnańsk w sąsiedztwie z gminą Miedziana Góra.

Leży na obszarze otuliny Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego i podlega ustaleniom wynikającym z jej ochrony (punkty: V.1.2.).

* tereny zurbanizowane

Część zachodnia sołectwa Tumlin to rejon zurbanizowany, na którym powstały następujące wsie: Tumlin, Osowa, Dąbrówka, Zacisze, Węgle.

Zabudowa mieszkaniowa skoncentrowana jest wzdłuż dróg wiejskich prowadzących w kierunku Kielc i tam zlokalizowane są obiekty usługowe, do których należą: kościół parafialny p.w. św. Stanisława BPA i cmentarz przykościelny z rozbudową (obiekty zabytkowe), szkoła podstawowa wraz z budową gimnazjum, boisko sportowe, 2 sklepy, piekarnia, skład materiałów budowlanych, opału, nawozu, kilka zakładów produkcyjno-usługowych.

Istniejąca zabudowa – do adaptacji z możliwością jej rozbudowy, modernizacji i uzupełnień oraz tworzenia nowej zabudowy.

Nowe tereny budownictwa projektowane są:

- w trójkącie dróg wraz z istniejącą zabudową Samsonów–Osowa–Dąbrówka;
- na granicy z gminą Miedziana Góra oraz przedłużenie terenów budowlanych wsi Tumlin Zacisze wschodniej stronie torów kolejowych;

Dla terenu tego istnieje zamiar sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz przeprowadzenie scalenia i podziału nieruchomości.

Również w tym rejonie przy granicy z gminą Miedziana Góra zlokalizowane zostały tereny dla działalności gospodarczej.

Przy realizacji nowego budownictwa należy dążyć do zachowania ustaleń obowiązujących dla parków krajobrazowych (punkty: V.1.2.).

Zaopatrzenie w wodę siecią wodociagową z ujęcia „Kołomań”.

Planowana budowa sieci kanalizacyjnej i odprowadzenie ścieków do projektowanej oczyszczalni w miejscowości Umer.

Nadleśnictwo Zagnańsk proponuje przeznaczyć dla gospodarki leśnej pow. ok. 2,2 ha (działka 179/2058) oraz zalesić część terenów osób prywatnych.

* tereny i obiekty chronione

Część wschodnią jednostki zajmuje duży kompleks leśny. Na terenach leśnych znajdują się pomniki przyrody ożywionej, do których należą jodła pospolita i buk zwyczajny (obiekty oznakowane) oraz

zgrupowanie stanowisk chronionych gatunków ssaków, podlegające ochronie konserwatorskiej (punkty: V.1.2. i V.1.3.).

Na terenie sołectwa znajdują się słabe gleby, jedynie niewielkie fragmenty gleb podlegających ochronie znajdują się wzdłuż kolei na skraju lasu we wsi Węgle.

W południowej części terenów wsi Węgle znajduje się punkt widokowy, wymagający zachowania jako ciekawy element krajobrazu.

Do obiektów zabytkowych należą, oprócz zespołu kościelnego, kaplica p.w. Przemienienia Pańskiego na Górze Gradowej oraz dom z XIX w. – Tumlin 66. Na Górze Gradowej znajduje się także częściowo rezerwat archeologiczno-geologiczny stanowiący relikw pogańskiego ośrodka kulturowego.

Obiekty te podlegają ochronie konserwatorskiej i archeologicznej i w przypadku podjęcia wszelkich działalności na tym terenie wymagają uzgodnienia z właściwymi służbami.

Przez teren ten biegną:

- główny, znakowany, czerwony szlak turystyczny Gór Świętokrzyskich, od Gradowej Góry, przez wieś Tumlin, Jaworznię do obwodnicy Kielc;
- oraz ścieżka dydaktyczna S.O.P.K. z Miedzianej Góry przez Gradową Górę do Tumlina.

JEDNOSTKA STRUKTURALNA 3 – SAMSONÓW

Sołectwo Samsonów obejmuje środkową część gminy wraz ze środkową częścią Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego, podlega więc ustaleniom ochronnym obowiązującym dla parków i ich otuliny (punkty: V.1.2.).

*** tereny zurbanizowane**

W skład sołectwa wchodzi następujące wsie: Samsonów, Ciągłe, Piechotne, Komorniki, Rurania, Dudków.

Zabudowa mieszkaniowa skoncentrowana wzdłuż tras komunikacyjnych – Kielce–Odrowąż i Łódź–Zagnańsk–Kielce oraz dróg wiejskich w większości o charakterze zwartej, obustronnej ulicówki.

Wieś sołecka Samsonów położona na krawędziach doliny rzeki Bobrzy (południowej i częściowo północnej).

Wieś rozwojowa – była siedziba władz gminnych – jest ośrodkiem uzupełniającym wieś gminną Zagnańsk w zakresie obsługi ludności.

Obecnie wieś bogato wyposażona w obiekty usługowe, do których należą: przedszkole, szkoła podstawowa, boisko sportowe, bank spółdzielczy, urząd pocztowy, ośrodek zdrowia, zakład usług weterynaryjnych, OSP, sklep oraz tartak i hurtownie materiałów budowlanych.

Adaptacja istniejącego stanu zainwestowania z możliwością rozbudowy, modernizacji i uzupełnienia terenów nie zabudowanych.

Nowe tereny projektowane pod budownictwo mieszkaniowe wskazane zostały w północnej części wsi Ciągłe wzdłuż drogi do Odrowąża oraz we wsi Dudków wzdłuż drogi do wsi Goleniawy.

Duży obszar budownictwa mieszkaniowego projektowany jest pomiędzy istniejącą zabudową wsi Samsonów – Komorniki – Dudków i wschodnią granicą sołectwa. Obowiązują opracowania miejscowych planów zagospodarowania.

Dopuszczona lokalizacja usług nieuciążliwych.

Przy realizacji nowego budownictwa należy dążyć do zachowania ustaleń wynikających z położenia na terenie parków krajobrazowych (punkty: V.1.2.)

Projektowany zbiornik wodny Samsonów – Kołomań – Piechotne oraz przy drodze do Odrowąża w miejscowości Piechotne wybudowany został cmentarz.

*** tereny i obiekty chronione**

Niewielkie obszary gleb chronionych występują na terenie wsi Dudków oraz północnej części doliny Bobrzy i rzeki Cyranki.

Na podmokłych terenach leśnych należących do S.O.P.K. znajduje się zgrupowanie stanowisk ssaków chronionych i silnie zagrożonych wyginięciem gatunków, takich jak nocek duży i rudy, gacek

brunatny i szary oraz mopek. Podlegają one ochronie na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 26 września 2001r. o ochronie gatunkowej zwierząt.

We wsi Piechotne znajduje się dąb szypułkowy nr 376 zaliczony do pomników przyrody ożywionej, a we wsi Dudków – dąb szypułkowy „DUDEK”. Obydwa dęby wpisane są do rejestru Woj. Konserwatora Przyrody.

Ciekawym elementem krajobrazu jest punkt widokowy położony w północnej części wsi Piechotne, podlegający zachowaniu i ochronie przed zurbanizowaniem.

Obszar sołectwa zaopatrywany jest z wodociągu grupowego „Zagnańsk”. Leży w obrębie strefy ochrony pośredniej ujęcia wody „Zagnańsk”.

Pozostałością dawnej świetności przemysłowej Samsonowa są ruiny wielkiego pieca, zespół fabryczny zakładu „Huta Józefa” oraz zespół osiedla przy tej hucie (domy Samsonów 34, 36, 37), objęte strefą ścisłej ochrony konserwatorskiej. Obiekty te wpisane są do rejestru zabytków (punkty: V.1.2. i V.1.3.). Teren wymaga obowiązku opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

We wsi Ciągłe do obiektów zabytkowych należą: budynek zarządu Huty Józefa – XVIII w., kaplica p.w. św. Jana Nepomucena z XVIII w.

Do miejsc pamięci należą: mogiła żołnierza WP z 1939r., pomnik ofiar wojny 1939–1944r.

Wszelkie prace przy tych obiektach wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, a obiekty przyrodnicze – z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody.

Samsonów leży w strefie dużej koncentracji zabytków techniki.

Jednostka strukturalna 4 – KOŁOMAŃ

Obszar sołectwa, której zachodnia część – lesista – należy do S.O.P.K., natomiast wschodnia – rolnicza z zabudową mieszkaniową – leży w otulinie tego parku. W zagospodarowaniu obowiązują zasady wynikające z ochrony S.O.P.K. i jego otuliny (punkty: V.1.2.).

*** tereny zurbanizowane**

Zabudowa mieszkaniowa skoncentrowana wzdłuż drogi prowadzącej przez Długojów do gminy Stąporków.

Wieś wyposażona w podstawowe usługi, jak sklep i kiosk oraz leśniczówka, przedsiębiorstwo „Las – Zakład Kołomań” i tartak.

Adaptacja istniejącej zabudowy z możliwością rozbudowy, modernizacji i uzupełnieniem na terenach nie zabudowanych.

Przy realizacji nowego budownictwa, w tym wyznaczenie II linii zabudowy na odcinku od granic z miejscowością Umer do drogi na Samsonów należy dążyć do zachowania ustaleń wynikających z położenia na terenie parku krajobrazowego i jego otuliny (punkty: V.1.2.).

Zgodnie z „programem małej retencji” proponowana jest budowa zbiornika wodnego „Kołomań”, w obrębie którego proponuje się wyznaczenie terenów pod usługi sportu, turystyki i rekreacji.

Gazyfikacja gminy prowadzona w oparciu o „program gazyfikacji gminy Zagnańsk”.

Na terenach wsi Kołomań wykonano 960 m rowów melioracyjnych, dalsze prace odwadniające nie są wskazane – zgodnie z ustaleniami obowiązującymi dla otuliny parku.

Dominują tereny użytków zielonych o słabej i b. słabej jakości. Również gleby gruntów ornych należą do przeciętnych z wyjątkiem niewielkich obszarów w północnej oraz południowo-zachodniej części sołectwa.

*** tereny i obiekty chronione**

Na terenie miejscowości Kołomań znajduje się kilka stanowisk jarzábka – ptaka chronionego i zagrożonego.

Zaopatrzenie w wodę z wodociągu grupowego „Kołomań”. Dla ochrony wód podziemnych ujęcie wody „Kołomań” wymaga opracowania projektu strefy ochrony pośredniej.

Do obiektów zaewidencjonowanych w Państwowej Służbie Ochrony Zabytków należą: zespół zagrody z XX w. (dom i obora) nr 52 oraz domy mieszkalne z XIXw. pod nr 79 i z XX w. nr 30 oraz

pomnik ku czci poległym w walce z okupantem. Prace podejmowane przy tych obiektach wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków (punkty: V.1.2.).

Część gruntów prywatnych przylegających do lasów państwowych przeznacza się pod zalesienie.

JEDNOSTKA STRUKTURALNA 5 – DŁUGOJÓW

Obszar sołectwa położony jest w północno-zachodniej części, wśród dużego kompleksu leśnego należącego do Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego. Cała powierzchnia sołectwa leży w granicach Parku, obowiązują więc ustalenia odnoszące się do tej formy ochrony (podane w punktach V.1.2.).

*** tereny zainwestowane**

Rozproszona zabudowa mieszkaniowa skoncentrowana jest wzdłuż drogi powiatowej prowadzącej do wsi Kołomań.

Z usług podstawowych znajduje się w tej wsi tylko sklep ogólnospożywczy.

Zabudowa mieszkaniowa do adaptacji z możliwością rozbudowy, modernizacji i uzupełnienia. Możliwość lokalizacji usług nieuciążliwych (turystycznych, sportowych, gospodarczych).

Na dopływie rz. Krasnej, we wschodniej części terenów wiejskich projektowany jest zbiornik wodny.

Nadleśnictwo Zagnańsk proponuje przeznaczyć do gospodarki leśnej pow. ok. 2,2ha (działka 104/202).

Zaopatrzenie w wodę z wodociągu grupowego „Szałas”.

*** tereny i obiekty chronione**

Na terenach rolnych przeważają użytki zielone, których niewielki – wschodni – fragment podlega ochronie jako gleby organiczne. Część terenów zajmuje rezerwat przyrody „Górna Krasna”

Użytki zielone, będące enklawą wśród lasów, stanowią zgrupowanie stanowisk gatunków ptaków chronionych i silnie zagrożonych wyginięciem.

Bagna o powierzchni 1,08 ha, jako użytek ekologiczny obejmujący ochroną zbiorowiska roślinności bagienno-torfowej i miejsce bytowania owadów, płazów i ptaków podlega ochronie konserwatorskiej.

Wilgotna zióloroślowa łąka, która zwiększa bioróżnorodność w parku z obecnością rzadkich gatunków roślinnych proponowane są do objęcia ochroną konserwatorską jako użytek ekologiczny.

Na terenie sołectwa położony jest rezerwat przyrody „Górna Krasna”.

Na gruntach wsi Długojów rośnie modrzew europejski wpisany do rejestru WKP pod nr 378, jako pomnik przyrody.

Ciekawe położenie wśród lasów, z dala od terenów zurbanizowanych stwarza możliwość rozwoju funkcji wypoczynkowo-turystycznej. Wymaga jednak wyposażenia w infrastrukturę turystyczną, poprawę komunikacji.

JEDNOSTKA STRUKTURALNA 6 – SZALAŚ

Sołectwo Szałas to część gminy najbardziej wysunięta w kierunku północno-wschodnim, składające się z trzech niewielkich wsi: Szałas Stary, Komorniki, Zapust.

Cały obszar sołectwa należy do S.O.P.K., na którym obowiązują zasady polityki przestrzennej ustalone w punktach: V.1.2.

*** tereny zainwestowane**

Zabudowa o charakterze rozproszonej ulicówki skupiona wzdłuż dróg wiejskich prowadzących do trasy Kielce–Odrowąż.

Na terenie sołectwa znajduje się: szkoła podstawowa, dom nauczyciela, kaplica, biblioteka, punkt lekarski, 2 sklepy oraz Nadleśnictwo Suchedniów.

Istniejąca zabudowa mieszkaniowa i usługowa do adaptacji z możliwością uzupełnienia, rozbudowy, modernizacji. Możliwość lokalizacji usług nieuciążliwych.

Projektowana budowa 2 zbiorników wodnych z zagospodarowaniem terenów przyległych na cele wypoczynkowo-rekreacyjne i letniskowe.

Dla rozwoju funkcji agroturystycznej i rekreacyjnej konieczne jest wprowadzenie infrastruktury technicznej i turystycznej.

Podstawą zaopatrzenia w wodę jest studnia wiercona (znajdująca się na terenie gm. Bliżyn), z której woda tłoczona będzie do zbiornika terenowego (znajdującego się w Długojowie) i siecią wodociagową (w trakcie budowy) doprowadzana do istniejących siedisk.

* tereny i obiekty chronione

Na terenie dużego kompleksu leśnego, należącego do S.O.P.K. znajduje się klon wpisany pod nr 026 do rejestru pomników przyrody ożywionej.

W miejscowości Szałas znajduje się również wiele stanowisk ptaków chronionych i zagrożonych (są to brodziec samotny, pódzka, jastrząb, derkacz, słonka, bekas i jarząbek).

Na użytkach zielonych, najbardziej podmokłych wykonano 2130 m rowów melioracyjnych. Dalsze prace odwadniające nie są wskazane – teren S.O.P.K..

Generalnie gleby na obszarze sołectwa Szałas należą do słabych klas bonitacyjnych. Jedyne bardzo niewielkie fragmenty gleb chronionych występują w południowo-zachodniej części terenów rolnych sołectwa oraz w dolinach rzeki Krasnej i jej dopływów.

Ponadto znaczna część sołectwa objęta jest strefą dużej koncentracji zabytków techniki (od paleolitu do końca XIX w.), podlegające ochronie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (pkt V.1.2.). Znajdują się tu również miejsca pamięci, do których należą pomnik i mogiła nieznanego żołnierza z 1940r. oraz symboliczna mogiła ofiar wojny z 1940r.

JEDNOSTKA STRUKTURALNA 7 – JANASZÓW

Sołectwo Janaszów położone pomiędzy dwoma kompleksami leśnymi gminy Zagnańsk – północnym S.O.P.K. i południowym lasem otuliny tego parku. Cały obszar jednostki leży w granicach otuliny S.O.P.K. i obowiązują ustalenia ochronne wskazane dla tego rodzaju zespołu (punkty: V.1.2.).

* tereny zainwestowane

Wieś sołeczka Janaszów skupiona wzdłuż drogi Samsonów–Zagnańsk na południu od krawędzi doliny rz. Bobrzy.

Natomiast wieś Jasiów położona wzdłuż drogi prowadzącej na północ do Bliżyna.

We wsiach tych, poza sklepami spożywczymi brak jest innych obiektów usługowych.

Położenie obydwu miejscowości w sąsiedztwie Samsonowa i Zagnańska – ośrodków posiadających usługi o charakterze gminnym, tłumaczy w pewnym stopniu słabe ich wyposażenie.

Tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej przewidywane do adaptacji z możliwością modernizacji, rozbudowy i uzupełnienia terenów nie zabudowanych.

Projektowane jest przedłużenie terenów mieszkaniowych wzdłuż drogi do Bartkowa oraz utworzenie II linii zabudowy po południowej stronie drogi wojewódzkiej.

Na terenach istniejącego zainwestowania, jak i projektowanych dopuszcza się lokalizację usług nieuciążliwych (sportowo-rekreacyjnych, agroturystycznych).

W dolinie rz. Lipnica, dopływie Bobrzy, na granicy Jasiów–Piechotne projektowany jest zbiornik wodny wraz z terenami usług sportu, wypoczynku i rekreacji, którego realizacja w znaczny sposób wzbogaci turystyczno-wypoczynkowe walory tego terenu.

Również w obrębie dębu „Bartek” projektowany jest zbiornik wodny dla poprawy stosunków wodnych w rejonie ujęć – zasilanie w wodę dębu „Bartek” oraz z przeznaczeniem pod małą retencję. Nie przewiduje się jego wykorzystania dla celów rekreacyjnych.

Obszar sołectwa zaopatrywany w wodę wodociagiem grupowym „Zagnańsk”.

Natomiast zorganizowany system odprowadzania ścieków obejmuje tylko wieś Jasiów. Ścieki te odprowadzane są do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Bartkowie.

Na bazie istniejącej oczyszczalni ścieków w Bartkowie projektowana jest w pierwszej kolejności rozbudowa sieci kanalizacyjnej do części Janaszowa. Pozostała część Janaszowa zostanie objęta układem kanalizacji po rozbudowie istniejącej oczyszczalni w Bartkowie.

Do obiektów zabytkowych, podlegających ochronie konserwatora zabytków, należy kaplica p.w. św. Maksymiliana Kolbe z XVIII w. (punkty: V.1.2.).

* tereny i obiekty chronione

Na skraju lasu znajdują się 2 punkty widokowe, z których roztacza się szeroka panorama na okolicę. Również wzgórze w Janaszowie to ciekawy punkt widokowy krajobrazu..

Sołectwo Janaszów posiada znaczne obszary gleb dobrych – chronionych, znajdują się one w południowej części Janaszowa oraz środkowej części terenów wsi Jasiów.

Na terenie miejscowości Jasiów znajduje się 2 stanowiska jarząbka – ptaka chronionego i zagrożonego.

Teren Janaszowa leży w obrębie strefy ochrony pośredniej ujęcia wody – Zagnańsk.

Przez obszar sołectwa Janaszów przebiegają:

- zielony szlak turystyczny – pieszy szlak nizinny z Zagnańska – dąb Bartek, przez Janaszów, Jasiów, Szałas do Bliżyna;
- ścieżki dydaktyczne S.O.P.K. prowadzące: 1) z Zagnańska do wsi Bartków i do Janaszowa; 2) Ścieżna przez kamieniołom „Zachełmie”, Wąsosza do Zagnańska.

JEDNOSTKA STRUKTURALNA 8 – BARTKÓW

Niewielkie sołectwo położone na południe od rzeki Bobrzy, sięgające do krawędzi kompleksu leśnego obejmującego południową część gminy, należy do otuliny S.O.P.K. i podlega obowiązującym jej ustaleniom ochronnym.

* tereny zainwestowane

Zabudowa Bartkowa skoncentrowana jest wzdłuż drogi prowadzącej do Zagnańska.

Wieś Goleniawy leży przy trasie z Bartkowa do Samsonowa–Odrowąza, która przecinając magistralę kolejową Warszawa–Kielce (kolizja komunikacyjna wymaga bezpiecznego rozwiązania).

W Bartkowie zlokalizowany jest sklep, zakład usługowy auto-naprawa, ubojnia oraz Pensjonat Gościniec Świętokrzyski. Adaptacja istniejącego zainwestowania z możliwością rozbudowy, modernizacji i uzupełnienia terenów nie zabudowanych wzdłuż istniejących dróg.

Możliwość lokalizacji usług nieuciążliwych.

Na obszarze tym występują słabe gleby z wyjątkiem b. małego fragmentu użytków zielonych, na których znajdują się gleby organiczne – chronione.

Cały obszar sołectwa zaopatrywany jest w wodę wodociągiem grupowym „Zagnańsk”.

Sołectwo objęte jest zorganizowanym systemem odprowadzania ścieków sanitarnych. Ścieki odprowadzane są do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej przy drodze Bartków–Goleniawy. W promieniu 200 m od urządzeń technologicznych oczyszczalni ścieków zawiera się strefa ochronna.

* tereny i obiekty chronione

Na obszarze sołectwa nie ma ciekawych elementów krajobrazowych ani zabytkowych podlegających ochronie.

Bartków leży w strefie ochrony pośredniej od ujęcia wody „Zagnańsk”.

Jednostka strukturalna 9 – KANIÓW

Niewielkie sołectwo składające się z dwóch wsi Kaniowa i Borowej Góry, położonego pomiędzy północną krawędzią doliny rz. Bobrzy a południowym skrajem kompleksu leśnego S.O.P.K.. Cały obszar jednostki leży w otulinie parku i podlega zasadom ochronnym parki i ich strefy (punkty: V.1.2.).

* tereny zainwestowane

Kaniów i Borowa Góra to wsie o zwartej zabudowie mieszkaniowej wzdłuż lokalnych dróg wiejskich, na których terenie zlokalizowane są sklepy spożywcze, a w Kaniowie także bar, zakład produkcji wędlin, zakład stolarski.

Tereny zabudowy wskazane do adaptacji, modernizacji i uzupełnienia.

Nowe tereny budownictwa mieszkaniowego projektowane są na północ od istniejącej zabudowy wsi Kaniów i na południe od wsi Borowa Góra w Kierunku do Lasów Państwowych. Obowiązuje opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla budownictwa mieszkaniowego o charakterze rekreacyjno-pensjonatowym z dopuszczeniem jednorodzinnej w rejonie zbiornika wodnego oraz dla zabudowy jednorodzinnej w części zachodniej.

Zbiornik „Borowa Góra” o pow. 1,65 ha w Kaniowie zasilany przez rz. Bobrzaneczkę pełni funkcję retencyjno-rekreacyjną, w sąsiedztwie którego powstał zespół domków letniskowych. Jest to również rejon projektowany do rozwoju obiektów rekreacyjno-wypoczynkowych, powyżej istniejącego zbiornika „Borowa Góra” planowana jest budowa kolejnego „Borowa Góra II”.

Sołectwo Kaniów zaopatrywane jest w wodę z wodociągu grupowego „Zagnańsk”.

Na bazie istniejącej oczyszczalni ścieków w Bartkowie planowana jest, w pierwszej kolejności, rozbudowa sieci kanalizacyjnej do Kaniowa.

* tereny i obiekty chronione

Jedynym obiektem zabytkowym ujętym w rejestrze zabytków jest dom z XIX w. – Kaniów 147 – podlegający ochronie konserwatora zabytków.

Kaniów leży w obrębie II rejonu strefy ochrony pośredniej od ujęcia wody „Zagnańsk”.

Słabe gleby oraz duże obszary użytków zielonych o niskiej przydatności rolniczej nie stwarzają warunków do produkcji rolniczej.

Natomiast walory krajobrazowo-przyrodniczej sprzyjają rozwojowi funkcji wypoczynkowo-rekreacyjnej.

JEDNOSTKA STRUKTURALNA 10 – BELNO

Sołectwo Belno położone jest we wschodniej części gminy. Wieś podstawowa o funkcji indywidualnej rolniczej z możliwością rozwoju agroturystyki oraz usług towarzyszących tej funkcji.

Północna, dominująca część obszaru sołectwa to zwarty kompleks leśny należący do Suchedniowsko-Oblęgarskiego Parku Krajobrazowego (punkty: V.1.2.).

* tereny zainwestowane

Część zurbanizowana leży już w otulinie tego parku.

Zabudowa o charakterze obustronnej ulicówki skoncentrowana wzdłuż drogi prowadzącej do gminy Łączna nowe tereny budowlane planowane są w drugiej linii zabudowy w części południowo-wschodniej wsi.

Do usług podstawowych należą: szkoła podstawowa, 2 sklepy oraz kiosk handlowy.

Adaptacja istniejącej zabudowy z możliwością modernizacji, rozbudowy oraz uzupełnienia zabudowy na wolnych działkach i lokalizacja usług nieuciążliwych.

Teren istniejących zbiorników wyrównawczych wody pitnej oraz przepompowni do trwałej adaptacji i ochrony przed zanieczyszczeniami. Zaopatrzenie w wodę z wodociągu grupowego „Zagnańsk”.

* tereny i obiekty chronione

Poza kompleksem leśnym, podlegającym ochronie, na terenie wsi Belno znajduje się wiele stanowisk ptaków chronionych i zagrożonych, do których należą: jarząbek, słonka, orzechówka oraz pomnik przyrody ożywionej – dąb szypułkowy nr rej. 734.

Belno leży w obrębie strefy ochrony pośredniej od ujęcia wody.

Nadleśnictwo Zagnańsk proponuje przejąć do gospodarki leśnej pow. ok. 12,9 ha (działki 1/436, 3/429, 52/409).

Na terenach rolnych dominują gleby chronione, stwarzające korzystne warunki rozwoju rolnictwa i produkcji zdrowej żywności.

JEDNOSTKA STRUKTURALNA 11 – ZACHEŁMIE

Sołectwo obejmuje środkowo-wschodnią część gminy z dużym kompleksem leśnym. Leży na obszarze otuliny S.O.P.K. – strefie ochrony sanitarnej ujęć wody pitnej, na którym obowiązują ustalenia ochronne dla parków krajobrazowych (punkty: V.1.2.).

* tereny zainwestowane

Zabudowa mieszkaniowa skoncentrowana wzdłuż drogi z Zagnańska do trasy S-7.

Wśród zabudowy znajdują się: szkoła podstawowa, boisko sportowe i 2 sklepy.

Adaptacja istniejącego zainwestowania z możliwością modernizacji, rozbudowy, uzupełnienia terenów nie zabudowanych.

Tereny projektowane pod rozwój budownictwa mieszkaniowego wzdłuż drogi z Zachełmia do Lekomina a tereny wschodnie i północne sąsiadujące z kompleksem leśnym przeznaczone dla budownictwa rekreacyjno-pensjonatowego wraz z usługami i bazą rekreacyjno-turystyczną z dopuszczeniem budownictwa jednorodzinne. Dla terenów tych obowiązuje sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Zbiornik „Zachełmie” o pow. 1,3 ha zlokalizowany na dopływie rz. Bobrzy, posiadający najczystsza wodę wśród zalewów tego rejonu, stwarza duże możliwości zagospodarowania i wykorzystania tego zbiornika (zarówno gospodarczego – zarybienia, wędkowania, jak i rekreacyjno-wypoczynkowego).

* tereny i obiekty chronione

W południowo-zachodniej części sołectwa, na zboczu Góry Chełmowej, w północnej części kamieniołomu znajduje się odsłonięcie geologiczne dolomitów wpisany przez Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody do rejestru pod nr 252 jako pomnik przyrody nieożywionej o charakterze dokumentu naukowego o dużym znaczeniu poznawczym i dydaktycznym. Możliwość zagospodarowania dla funkcji rekreacyjno-turystyczno-usługowej.

Na terenie tym wraz z punktem widokowym Góry Chełmowej (wskazany na mapie środowiska) projektowany jest rezerwat przyrody. Obiekty te podlegają ochronie konserwatorskiej (wymienione w punktach: III.1, V.1.2.)

Wokół projektowanego rezerwatu występują niewielkie tereny gleb chronionych wskazane do prowadzenia produkcji rolniczej.

Na terenie Zachełmia znajduje się stanowisko jastrzębia – ptaka chronionego i zagrożonego.

Zachełmie leży w obrębie strefy ochrony pośredniej od ujęcia wody „Zagnańsk”.

Zaopatrywane w wodę z wodociągu grupowego „Zagnańsk”.

Do obiektów podlegających ochronie konserwatorskiej należy istniejący, zabytkowy zespół kościoła parafialnego p.w. św. Rozalii i Marcina.

Wszelka działalność na tym terenie wymaga uzgodnienia z Państwową Służbą Ochrony Zabytków.

- * utrzymuje się przebieg w południowo-wschodniej części jednostki na kierunku południowy-zachód–północny-wschód elektroenergetycznej linii napowietrznej 110 kV, zachowując korytarz o szerokości od 25 do 30 m (w zależności od wysokości zawieszenia przewodów wg przepisów szczególnych) obejmujący obustronną strefę ochronną od pól elektroenergetycznych, wolną od zabudowy mieszkaniowej i z ograniczeniami dla pozostałych rodzajów zabudowy.
- * utrzymuje się przebieg w południowo-wschodniej części jednostki (na osi północny-wschód–południowy-zachód) gazociągu wysokiego ciśnienia $\varnothing$ 250 mm (6,3 Mpa), zachowując korytarz o szerokości 51 m obejmujący obustronną strefę wolną od zabudowy.
- * rezerwuje się w południowo-wschodniej części jednostki korytarz o szerokości 51 m obejmujący obustronną strefę wolną od zabudowy pod projektowany przebieg (na osi północny-wschód – południowy-zachód) gazociągu wysokiego ciśnienia $\varnothing$ 300 mm.

JEDNOSTKA STRUKTURALNA 12 – LEKOMIN

Jedno z najmniejszych sołectw, położone na południu od linii kolejowej Warszawa–Śląsk w sąsiedztwie wschodniego kompleksu leśnego.

* tereny zainwestowane

Zabudowa mieszkaniowa skoncentrowana wzdłuż trasy Łódź–Zagnańsk do S-7, biegnącej wzdłuż linii kolejowej. Brak wyposażenia w usługi podstawowe. Planowane nowe tereny zabudowy

mieszkaniowej po obu stronach kolejki wąskotorowej oraz tereny usług komercyjnych i aktywności gospodarczej we wschodniej części wsi.

Znajduje się tu Zakład Produkcji Okien oraz hurtownia drobiarska.

Adaptacja stanu istniejącego z możliwością rozbudowy, modernizacji i dopełnienia zabudowy mieszkaniowej oraz usług nieuciążliwych wzdłuż istniejących dróg.

Obszar Lekomina zaopatrywany jest w wodę z wodociągu grupowego „Zagnańsk”. Realizacja sieci kanalizacyjnej według Koncepcji programowej kanalizacji i oczyszczalni” po rozbudowie oczyszczalni w Barczy.

* tereny i obiekty chronione

Sołectwo leży na obszarze otuliny S.O.P.K., na którym obowiązują ustalenia obowiązujące dla parków krajobrazowych i ich otuliny.

Na terenie sołectwa Lekomin występują gleby klas dobrych, chronionych, stwarzając dobre warunki dla rozwoju rolnictwa.

Wyrobisko pokopalniane z interesującym układem skał oraz wzgórze z roślinnością kserotermiczną a także znakomity punkt widokowy – proponowane są do objęcia ochroną konserwatorską jako rezerwat przyrody.

Lekomin leży w obrębie II rejonu strefy ochrony pośredniej ujęcia wody „Zagnańsk”.

* utrzymuje się lokalizację stacji redukcyjno-pomiarowej gazu pierwszego stopni (I⁰) w południowo-wschodniej części jednostki, z zachowaniem strefy wybuchowości o szerokości 25 m od ogrodzenia.

* utrzymuje się przebieg w południowo-wschodniej części jednostki (na osi wschód-zachód) gazociągu wysokiego ciśnienia Ø 80 mm (6,3 Mpa) prowadzącego do stacji redukcyjno-pomiarowej I⁰, zachowując korytarz o szerokości 25 m obejmujący obustronną strefę wolną od zabudowy.

JEDNOSTKA STRUKTURALNA 13 – KAJETANÓW

Sołectwo położone w południowej części na terenach otuliny S.O.P.K. i w zasięgu Podkieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, przecięte trasą komunikacyjną Warszawa–Kraków oraz magistralą kolejową Warszawa–Śląsk.

* tereny zainwestowane

W skład sołectwa wchodzi:

- Kajetanów, którego zabudowa skupiona jest wzdłuż drogi wiejskiej przecinającej trasę S-7. Wśród zabudowy znajdują się: sklepy, boisko sportowe, zakład kamieniarski oraz ubojnia drobiu – FOKSDRÓB – obiekty do zachowania. Przy granicy z gminą Masłów zlokalizowane są kościół z plebanią, Przedsiębiorstwo Budowy Dróg, sklep, zakład usługowo-elektro-auto-części;
- Zabłocie – z zabudową mieszkaniową wzdłuż drogi wiejskiej ze szkołą podstawową, OSP, sklepem.

Istniejąca zabudowa do adaptacji z możliwością rozbudowy, modernizacji i uzupełnieniem na terenach nie zabudowanych.

Możliwość lokalizacji usług nieuciążliwych.

Jest to sołectwo, na którym dominują gleby dobrych klas bonitacyjnych, podlegających ochronie, jednak rolnicze znaczenie gleb w sąsiedztwie istniejących tras komunikacyjnych i projektowanej ich rozbudowy nie może być w pełni wykorzystane.

W obecnym systemie gospodarczym tereny położone przy trasach dobrych połączeń komunikacyjnych nabierają innego znaczenia, stają się atrakcyjne dla lokalizacji różnego rodzaju działalności gospodarczej i taką funkcję przewiduje się w tym rejonie.

Ponieważ część terenów zamkniętych układem komunikacyjnym przeznaczona została na cele budownictwa mieszkaniowego, wskazane jest, aby w jego sąsiedztwie rozwijało się budownictwo mieszkaniowo-usługowo-rzemieślnicze na dużych działkach.

Tereny aktywności gospodarczej wskazane zostały w południowo-zachodniej części sołectwa przy istniejącej i projektowanej trasie S-7.

W sąsiedztwie projektowanej trasy S-7 wyznaczono tereny dla rozwoju usług o znaczeniu ponad - i ogólnogminnym. Obowiązuje sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W układzie komunikacyjnym projektowane jest obejście wsi Kajetanów, w znacznej części korytarzem istniejących obecnie dróg wraz z węzłem drogowym „Wiśniówka” (na terenie gminy Masłów).

Węzeł ten stworzy bezkolizyjne połączenie z wiaduktem nad drogą ekspresową nr 7 i drogą krajową. Dla bezpiecznego ruchu komunikacyjnego projektowane są:

- kładka dla pieszych (pomiędzy miejscowościami Kajetanów–Zabłocie;
- przejazd gospodarczy pod drogą ekspresową (przejście drogi gminnej).

Po wybudowaniu projektowanego gazociągu Parszów–Kielce planuje się budowę stacji redukcyjno-pomiarowej pierwszego stopnia.

We wschodniej części wsi wybudowana została grupowa oczyszczalnia ścieków w Barczy.

Istniejące ujęcie wody w Kajetanowie zaopatruje funkcjonujący wodociąg grupowy „Kajetanów” dla mieszkańców gminy Zagnańsk oraz gminy Masłów.

W programie dokończenia wodociągu gminy planowana jest budowa wodociągu we wsi Kajetanów Dolny.

* tereny i obiekty chronione

Do ciekawych elementów krajobrazu należy zaliczyć odsłonięcie geologiczne stanowiące grupę starych wyrobisk, w których eksploatowano czarne wapienie bitumiczne z fauną i florą. Znajduje się ono na SE od trasy Kraków–Warszawa. Zaliczone zostało przez Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody do pomników przyrody nieożywionej i oznaczone w rejestrze nr 253 (punkty: III.1., V.1.2.).

- * Utrzymuje się przebieg, przez środek jednostki na kierunku południowy-zachód – północny-wschód wlvktoenergetycznej linii napowietrznej 110 kV, zachowując korytarz o szerokości od 25 do 30 m (w zależności od wysokości zawieszenia przewodów wg przepisów szczególnych) obejmujący obustronną strefę ochronną od pól elektroenergetycznych wolną od zabudowy mieszkaniowej i z ograniczeniami dla pozostałych rodzajów zabudowy.
- * Utrzymuje się przebieg przez środek jednostki (na osi północny-wschód – południowy-zachód) gazociągu wysokiego ciśnienia $\varnothing$ 250 mm (6,3 Mpa), zachowując korytarz o szerokości 51 m obejmujący obustronną strefę wolną od zabudowy.
- * Rezerwuje się na gruntach wsi Barcza korytarz o szerokości 51 m obejmujący obustronną strefę wolną od zabudowy pod projektowany przebieg (wg trasy przedstawionej na rysunku) gazociągu wysokiego ciśnienia $\varnothing$ 300 mm.
- * Rezerwuje się w rejonie granicy gruntów wsi Kajetanów i Barcza w sąsiedztwie drogi Kielce – Warszawa miejsce zlokalizowania projektowanej stacji redukcyjno-pomiarowej gazu pierwszego stopnia (I⁰) z zachowaniem strefy wybuchowości o szerokości 25 m od jej ogrodzenia.

JEDNOSTKA STRUKTURALNA 14 – GRUSZKA

Sołectwo zajmujące południowo-wschodnią część gminy Zagnańsk, w skład którego wchodzi: wieś sołecka – Gruszka oraz wsie Ścięgna i Barcza.

* tereny zainwestowane

Wsie wyposażone są w następujące usługi:

Spółdzielnia Mleczarska, sklep, zakład tapicerski – Gruszka;

tartak, sklep ogólnospożywczy – Barcza;

sklep – Ścięgna.

Adaptacja istniejącej zabudowy mieszkaniowej z możliwością modernizacji, rozbudowy oraz dopełnienia na terenach nie zabudowanych. Nowe tereny budowlane wskazane w II linii zabudowy we wschodniej części wsi.

Możliwość lokalizacji usług nieuciążliwych.

Na terenach Gruszki zmeliorowanych zostało 15,0 ha powierzchni, odwadniając rowami melioracyjnymi o długości 1968 m.

Nadleśnictwo Zagnańsk proponuje przeznaczyć do gospodarki leśnej obszar około 4,2 ha (działka 110/1300).

Zaopatrzenie w wodę wodociągiem grupowym „Zagnańsk”.

Odprowadzenie ścieków do nowo wybudowanej oczyszczalni ścieków w Barczy.

* tereny i obiekty chronione

Część obszaru położona na północny-zachód od drogi krajowej Nr 7 należy do otuliny S.O.P.K., dla którego obowiązują ustalenia przedstawione w punktach V.1.2.

Natomiast tereny wschodnie, obejmujące duży kompleks leśny wraz z rezerwatem przyrody nieożywionej, o pow. 14,57 ha (odsłonięcie skał dolnodewońskich, głównie tufitów), należy do Podkieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Tereny te podlegają ochronie konserwatora przyrody obowiązujące dla obszarów chronionego krajobrazu oraz rezerwatów (punkty: III.1., V.1.2.). We wschodniej części sołectwa występują gleby chronione, wskazane do rozwoju rolnictwa.

Zabudowa o charakterze obustronnej ulicówki oraz częściowo rozproszona skoncentrowana jest wzdłuż dróg gminnych.

JEDNOSTKA STRUKTURALNA 15 – JAWORZE

Sołectwo położone na południe od miejscowości Zagnańsk.

Wschodnią część sołectwa zajmują lasy należące do dużego kompleksu leśnego obejmującego całą południową część gminy.

* tereny zainwestowane

W części zachodniej położone są wsie skupione wzdłuż dróg wiejskich:

– Jaworze – wieś sołecka, w której zlokalizowany jest punkt skupu owoców;

– Siodła – niewielka miejscowość, w której znajduje się sklep.

Zabudowa mieszkaniowa skoncentrowana wzdłuż dróg wiejskich.

Adaptacja stanu istniejącego z możliwością modernizacji, rozbudowy i uzupełnienia terenów nie zabudowanych.

Projektowane tereny pod budownictwo mieszkaniowe w sąsiedztwie kompleksu leśnego w rejonie dróg Jaworze–Siodła, dla którego wymagane jest opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Możliwość lokalizacji usług nieuciążliwych.

* tereny i obiekty chronione

Obszar całego sołectwa należy do otuliny S.O.P.K., obowiązują ustalenia ochronne dla tego rodzaju obszarów. Dominującą część terenów zajmują użytki zielone na słabych glebach. Jedynie we wsi Siodła występują gleby chronione wskazane do produkcji rolniczej.

Na terenie wsi Siodła znajduje się stanowisko bobra – ssaka chronionego.

Jaworze leży w obrębie II rejonu strefy ochrony pośredniej ujęcia wody „Zagnańsk”.

JEDNOSTKA STRUKTURALNA 16 – CHRUSTY

Sołectwo położone na południe od torów PKP, na wschód od Zagnańska.

Cały obszar jednostki należący do otuliny S.O.P.K. charakteryzuje się znaczną ilością użytków zielonych, słabymi glebami.

* tereny zainwestowane

Zabudowa mieszkaniowa w formie ulicówek, skoncentrowana wzdłuż linii kolejowej, wśród której zlokalizowane są następujące obiekty usługowe: szkoła podstawowa, OSP, sklep oraz przedsiębiorstwo Wodociągi Kieleckie.

Adaptacja istniejącego stanu zainwestowania z możliwością modernizacji, rozbudowy i dopełnienia zabudowy na terenach wolnych, z dopuszczeniem lokalizacji i usług nieuciążliwych.

Miejscowość zaopatrywana w wodę z wodociągu grupowego „Zagnańsk”.

* obiekty i tereny chronione

Obszar leżący w otulinie S.O.P.K., obowiązują zasady zagospodarowania ustalone dla parków krajobrazowych i ich otuliny (punkty: V.1.2.).

Wieś leży w II rejonie strefy ochrony pośredniej od ujęcia wody „Zagnańsk”.

JEDNOSTKA STRUKTURALNA 17 – ZAGNAŃSK

Stara, wielocłonowa wieś gminna, o ciekawym krajobrazie i ciekawej przeszłości. Położona centralnie w stosunku do terenów obsługiwanych, stanowi koncentrację usług dla obsługi ludności, rolnictwa i stanowi centrum życia społeczno-gospodarczego.

Pierwsza historyczna wzmianka pochodzi z 1414r. W okresie międzywojennym Zagnańsk był znaczącą miejscowością letniskową, w której osoby zamożne budowały piękne, drewniane „wille zagnańskie”, przetrwały do dziś m.in. przy ul. Spacerowej.

* tereny zainwestowane

Zabudowa o charakterze rozczłonkowanych ulicówek oraz zorganizowanej zabudowy – osiedle.

Wyposażona w pełen zakres usług podstawowych, gminnych i ponadgminnych

Cały obszar sołectwa zaopatrywany w wodę wodociągiem grupowym z ujęcia „Zagnańsk”, leży w obrębie II rejonu strefy ochrony pośredniej od tego ujęcia.

Zorganizowany system odprowadzania ścieków obejmuje miejscowość Zagnańsk. Ścieki odprowadzone są do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Bartkowie.

* tereny i obiekty chronione

Zagnańsk należy do obszaru otuliny S.O.P.K., w zagospodarowaniu obowiązują ustalenia przyjęte dla parków krajobrazowych (punkty: V.1.2.).

Jest terenem przez który przechodzą trasy turystyczne i dydaktyczne, a mianowicie:

- zielony szlak turystyczny prowadzący przez Janaszów, Jasiów, Szałas do Bliżyna;
- ścieżka dydaktyczna biegnąca z miejscowości Ścięgna przez kamieniołom „Zachemie”, Wąsoszę do Zagnańska, oraz z Zagnańska od ul. Turystycznej do dębu Bartek i dalej przez wieś Bartków do Jasiowa.

Przy osiedlu „Wrzosey” na gruntach lasów państwowych rośnie kolejny pomnik przyrody – dąb szypułkowy „Daniel” oznaczony nr 309 w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody.

Na terenie Zagnańska znajduje się stanowisko krogulca – ptaka chronionego i zagrożonego.

Odsłonięcie geologiczne w filarze skalnym na zboczu Góry Chełmowej obok kościoła w Zagnańsku wpisane jest w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody pod nr 252 jako pomnik przyrody nieożywionej (punkty: III.1., V.1.2.).

Występujące złoża piasków eksploatowane są w formie niezorganizowanej na potrzeby lokalne. Wskazane prowadzenie działalności kontrolowanej (obszar otuliny S.O.P.K.).

ZAGNAŃSK A

Jednostka o charakterze usługowym, położona w centralnej części obszarów Zagnańska. Są tu zlokalizowane główne obiekty administracyjno-usługowe o funkcji gminnej. Znajdują się tu: Urząd Gminy, szkoła podstawowa, internat zespołu szkół leśnych, ośrodek zdrowia, pawilony handlowe, zespół szkół.

Jednostka ta obejmuje znaczne tereny zieleni urządzonej – parkowej.

Wskazana możliwość rozwoju usług o charakterze gminnym lub lokalnym dla obsługi całej gminy.

Dla terenu wprowadza się obowiązek opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego- obszar przestrzeni publicznej.

ZAGNAŃSK B

Jednostka o funkcji przemysłowo-produkcyjnej, położona w południowej części terenów Zagnańska, wzdłuż linii kolejowej.

Obecnie na terenie tym znajdują się następujące obiekty: tartak, skład materiałów budowlanych i skład tarcicy, sklep i zakłady rzemieślnicze.

Wykształcona już funkcja gospodarczo-przemysłowa przewidziana do adaptacji z możliwością przekształceń i uzupełnień zabudową. Jest to rejon wskazany w pierwszej kolejności do realizacji nowych obiektów, w ramach istniejących rezerw terenowych.

Teren w sąsiedztwie obecnego dworca PKP wskazany do zagospodarowania i rozszerzenia funkcji usługowej.

Wybitnymi zabytkami techniki XIX w. jest zespół tartaku w Zagnańsku.

Zachowało się tu również, objęte ochroną konserwatorską, osiedle „Kolonja tartaczna”, położone przy tartaku.

ZAGNAŃSK C

Jednostka o funkcji mieszkaniowo-usługowej położona w zachodniej części Zagnańska. Na terenach tych, przy ul. Spacerowej, znajduje się willowa zabudowa mieszkaniowa, z której część ma charakter zabytkowy.

Znajduje się tu pawilon handlowy, zajazd „Bartek”, zakład naprawy samochodów, składnica lasów państwowych.

Przy drodze Zagnańsk–Samsonów rośnie dąb szypułkowy „Bartek” wpisany przez WKP do rejestru jako pomnik przyrody ożywionej.

Jest najstarszym drzewem w województwie i należy do nielicznych długowiecznych przedstawicieli tego gatunku w kraju.

W bezpośrednim sąsiedztwie „Bartka” znajduje się aleja przydrożna składająca się z 51 drzew zaliczonych również do pomników przyrody.

Z uwagi na szczególne znaczenie dębu „Bartek” wskazane jest stworzenie programu usług turystyczno-gastronomiczno-handlowych.

Dla prawidłowego zagospodarowania terenu wokół „Bartka” należy opracować koncepcję zagospodarowania przestrzennego.

Adaptacja istniejącej zabudowy z możliwością modernizacji, rozbudowy i uzupełnienia zabudową terenów rolnych.

Zespół nowej zabudowy mieszkaniowej o zwiększonej intensywności zabudowy przewiduje się na terenach położonych na południu od drogi prowadzącej do Samsonowa.

Obowiązuje sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie tej jednostki znajdują się 2 ujęcia wody oraz przepompownia ścieków.

ZAGNAŃSK D

Jednostka o funkcji mieszkaniowej. Obejmuje wschodnią część Zagnańska oraz miejscowość Wąsosza.

Na projektowanych terenach zabudowy mieszkaniowej wskazany jest rozwój budownictwa jednorodzinnego i wielorodzinnego o zwiększonej intensywności zabudowy.

Możliwość realizacji usług podstawowych.

Obecnie na terenach Wąsoszy znajduje się piekarnia i magazyn depozytowy ALTOP-u sp. z o.o. Warszawa oraz cmentarz.

Istniejąca zabudowa mieszkaniowa wzdłuż ciągów komunikacyjnych do adaptacji, rozbudowy i uzupełnień zabudową.

Wyznaczone nowe tereny budownictwa mieszkaniowego stanowić będą główną bazę mieszkaniową nie tylko dla mieszkańców Zagnańska ale również Kielc.

Dla określonego terenu zabudowy mieszkaniowej obowiązuje opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

ZAGNAŃSK E

Obejmuje dolinę rzeki Bobrzy, położonej w północnej części Zagnańska.

Podlega funkcji ochronnej, wynikającej z wielu czynników – jako korytarz ekologiczny, obszar głównego zbiornika wód podziemnych, ze szczególną koncentracją ujęć wód podziemnych i studni wierconych, a także jako obszar koncentracji obiektów zabytkowych.

Należy dążyć do zatrzymania procesów urbanizacyjnych na krawędziach doliny obecnie zabudowanej. Natomiast na terenach tzw. zalewanych wielką wodą (wskazane na mapie), narażonych na ewentualne zagrożenia powodzią, zabrania się wznoszenia obiektów budowlanych, składania materiałów, zmieniania ukształtowania gruntu, sadzenia drzew i krzewów oraz wszelkich prac, które mogą utrudniać ochronę tych obszarów przed powodzią (pkt V.1.1.).

W związku z główną funkcją ochrony zakaz realizacji wszelkich obiektów kubaturowych.

VI.3. Zasady obsługi infrastrukturą techniczną głównych obszarów planowanych do urbanizacji

* Rejon Tumlin i Umer:

- zaopatrzenie w wodę z rozbudowanego istniejącego wodociągu Kołomań;
- odprowadzenie ścieków do systemu kanalizacyjnego z oczyszczalnią ścieków w miejscowości w Bartkowie;
- zaopatrzenie w gaz – po rozbudowie istniejącej sieci gazociągów średniego ciśnienia i doprowadzeniu gazu do miejscowości Umer;
- zaopatrzenie w energię elektryczną poprzez rozbudowę istniejącego systemu.

* Rejon sołectwa Samsonów:

- zaopatrzenie w wodę poprzez rozbudowę istniejącego systemu wodociągowego Zagnańsk;
- odprowadzenie ścieków – poprzez rozbudowę istniejącego systemu kanalizacji z oczyszczalnią ścieków w Bartkowie;
- zaopatrzenie w gaz – po rozbudowie sieci istniejących gazociągów średniego ciśnienia.

* Rejon sołectw Kaniów, Zagnańsk i Zachełmia:

- zaopatrzenie w wodę poprzez rozbudowę istniejącego systemu wodociągowego Zagnańsk;
- odprowadzenie ścieków – poprzez rozbudowę istniejącego systemu kanalizacyjnego z oczyszczalnią ścieków w Bartkowie;
- zaopatrzenie w gaz – po rozbudowie sieci istniejących gazociągów średniego ciśnienia;
- zaopatrzenie w energię elektryczną – poprzez rozbudowę istniejącego systemu.

* Rejon sołectwa Kajetanów:

- zaopatrzenie w wodę poprzez rozbudowę istniejącego systemu wodociągowego Kajetanów;
- odprowadzenie ścieków – do projektowanego systemu kanalizacyjnego z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Barcza-Gruszka;
- zaopatrzenie w gaz – po rozbudowie sieci istniejących gazociągów średniego ciśnienia oraz po wykonaniu drugostronnego zasilania tej sieci z planowanej stacji redukcyjno-pomiarowej pierwszego stopnia w miejscowości Barcza (po wykonaniu gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Parszów–Kielce);
- zaopatrzenie w energię elektryczną – poprzez rozbudowę istniejącego systemu.

Zakres powiązań zewnętrznych

* W zakresie zaopatrzenia w wodę utrzymywane będą nadal:

- zlokalizowane w gm. Zagnańsk ujęcie wody pitnej dla miasta Kielc;
- przekazywanie części wody z wodociągu Kajetanów do odbiorców w gm. Masłów;

- przekazywanie części wody z wodociągu Kołomań do odbiorców w gm. Miedziana Góra;
- źródło wody dla wodociągu Szalas położone na terenie gm. Bliżyn;
- * W zakresie usuwania odpadów korzystać się będzie w dalszym ciągu z wysypiska śmieci w Promniku, gm. Strawczyn;
- * W zakresie zaopatrzenia w gaz:
  - korzystać się będzie w dalszym ciągu z wysokociśnieniowych gazociągów dalekiego przesylu istniejącego i obecnie projektowanego;
  - pozostawia się zasilanie wsi Wiśniówka w gm. Masłów z sieci gazu średniego ciśnienia gm. Zagnańsk;
  - przewiduje się zasilanie wsi Tumlin Wykień w gm. Miedziana Góra z gazociągu średniego ciśnienia gm. Zagnańsk po jego doprowadzeniu do granicy gminy;
  - przewiduje się zasilanie wsi Szalas i Długojów z sieci gazowej gm. Stąporków bądź Bliżyn;
- * W zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną w dalszym ciągu korzystać się będzie z krajowego systemu energetycznego poprzez doprowadzone tu linie 15 kV wyprowadzone z GPZ Kielce Piaski i GPZ Występa (gm. Łączna).

VI.4. Interpretacja zapisów ustaleń „STUDIUM”

1. Ustalenia zawarte w Raporcie tekstowym i rysunkach „STUDIUM” wyrażają kierunki polityki przestrzennej gminy Zagnańsk.
2. W stosunku do zapisu Raportu i rysunków „STUDIUM” zawierających jego ustalenia, przyjmuje się następującą interpretację:
  - granice wyznaczonych terenów pod różne formy zabudowy traktuje się jako orientacyjne, a więc jako zgeneralizowany obraz użytkowania terenów. Ostateczne ustalenia powinny być dokonywane w trakcie przygotowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
  - przedstawione na rysunku przeznaczenie terenu oznacza funkcję dominującą, a nie wyłączną, i może być uzupełnione innymi funkcjami, które nie mogą być jednak przeciwstawne funkcji wiodącej i nie mogą prowadzić do pogorszenia warunków jej egzystencji;
  - w opracowywanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić zieleń publiczną stwarzającą warunki wypoczynku, estetyki, przejść pieszych oraz usług podstawowych;
  - przyjmuje się, że kierunki zagospodarowania wraz z politykami dotyczącymi środowiska przyrodniczego, komunikacji, infrastruktury technicznej, stanowiąc będą podstawę do ustalenia kolejnych wersji programów rozwoju infrastruktury technicznej gminy;
  - znaczna ilość terenów przeznaczonych na określone cele wynika z przyjętej w „STUDIUM” zasady, że władze samorządowe powinny dysponować szeregiem możliwości lokalizacyjnych dla realizacji programu rozwojowego gminy;
  - działalność gospodarcza (zarówno przemysłowa, jak i realizowana w innych formach) nie może swoją uciążliwością i szkodliwością wykraczać poza granice użytkowanego obszaru i ewentualnie wyznaczonych granic sfer przez właściwe służby.

VI.5. Tereny do objęcia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego i innego typu opracowaniami planistycznymi

1. Dla niżej wymienionych obszarów (przedstawionych na rysunku „STUDIUM”) ustanawia się obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Wykaz nie obejmuje obszarów, objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Ustalenia nie wykluczają możliwości sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla innych obszarów, jeżeli wystąpi taka potrzeba w trakcie realizacji programu rozwoju gminy.

Zgodnie ze „zmianie STUDIUM”, planami miejscowymi należy w pierwszej kolejności objąć tereny:

- wyznaczone dla zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej;
- przewidziane do zorganizowania działalności inwestycyjnej.

Wobec powyższych kryteriów ustaleniami dotyczącymi obowiązku wykonania planów miejscowych objęto:

- podstawowe zgrupowania terenów mieszkaniowych dla różnych typów zabudowy budownictwa mieszkaniowego jednorodzinne oraz o zwiększonej intensywności zabudowy;
- podstawowe koncentracje budownictwa związanego z aktywizacją usługową i gospodarczą.

Należy dążyć do pokrycia planami miejscowymi cały obszar gminy

WYKAZ TERENÓW, DLA KTÓRYCH USTALA SIĘ OBOWIĄZEK SPORZĄDZENIA MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Oznaczenie na zał. Nr 1	Nr jednostki	Lokalizacja rejonu	Dominująca funkcja terenu	Podstawa obowiązku sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego
1PG	15	TEREN GÓRNICZY „SOSNOWICA”	TEREN ZŁOŻA I CZĘŚCIOWO TERENY LEŚNE	ART. 53 USTAWY Z DNIA 04. 02. 1994R. PRAWO GEOLOGICZNE I GÓRNICZE (DZ. U. NR 27, POZ. 96 ZE ZMIANAMI)
2PG	13	FRAGMENT TERENU GÓRNICZEGO „WIŚNIÓWKA”	TERENY PRZEMYSŁOWE I AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ	ART. 53 USTAWY Z DNIA 04. 02. 1994R. PRAWO GEOLOGICZNE I GÓRNICZE (DZ. U. NR 27, POZ. 96 ZE ZMIANAMI)
3M	9	PÓŁNOCNA CZĘŚĆ SOŁECTWA KANIÓW	TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNE ZWIĘKSZONEJ INTENSYWNOŚCI ORAZ TERENY ZABUDOWY REKREACYJNO-PENSJONATOWEJ Z DOPUSZCZENIEM MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI	Art. 10 ust. 2 pkt 8 ustawy z dnia 27.03. 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 ze zmianami)

4MN	3	WSCHODNIA CZĘŚĆ WSI SAMSONÓW	TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNE ZWIĘKSZONEJ INTENSYWNOŚCI WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI	Art. 10 ust. 2 pkt 8 ustawy z dnia 27.03. 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 ze zmianami)
5MN	11	WSCHODNIA CZĘŚĆ WSI ZACHEŁMIE	TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNE ZWIĘKSZONEJ INTENSYWNOŚCI WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI	Art. 10 ust. 2 pkt 8 ustawy z dnia 27.03. 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 ze zmianami)
6M	11	PÓŁNOCNA CZĘŚĆ WSI ZACHEŁMIE	TERENY ZABUDOWY REKREACYJNO- PENSJONATOWEJ Z DOPUSZCZENIEM MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI	Art. 10 ust. 2 pkt 8 ustawy z dnia 27.03. 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 ze zmianami)
7D	13	ZACHODNIA CZĘŚĆ WSI KAJETANÓW	TERENY PRZEMYSŁOWE I AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI	Art. 10 ust. 2 pkt 8 ustawy z dnia 27.03. 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 ze zmianami)
8U	17A	CENTRUM MIEJSCOWOŚCI ZAGNAŃSK	TERENY KONCENTRACJI USŁUH PUBLICZNYCH I KOMERCYJNYCH – OBSZAR PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	Art. 10 ust. 2 pkt 8 ustawy z dnia 27.03. 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 ze zmianami)
9U	3	SAMSONÓW	TERENY KONCENTRACJI USŁUH PUBLICZNYCH– OBSZAR PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	Art. 10 ust. 2 pkt 8 ustawy z dnia 27.03. 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 ze zmianami)

**WYKAZ TERENÓW, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWE PLANY
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE ART. 10 UST. 2 PKT 9 USTAWY Z
DNIA 27 MARCA 2003R. O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM**

Lp.	Oznaczenie na zał. Nr 1	Nr jednostki	Lokalizacja rejonu	Dominująca funkcja terenu
1.	1MN	1	Rejon w trójkącie dróg Samsonów-Osowa-Dąbrówka	Mieszkaniowa – zabudowa jednorodzinna
2.	2MN	2	Teren pomiędzy istniejącą zabudową a terenem leśnym	Mieszkaniowa – zabudowa jednorodzinna
3	3MN	8	Teren Bartkowa Górnego pomiędzy drogą wojewódzka a istniejącą zabudową	Mieszkaniowa – zabudowa jednorodzinna
4	4MN	7	Janaszów – utworzenie drugiej linii zabudowy po południowej stronie drogi wojewódzkiej	Mieszkaniowa – zabudowa jednorodzinna
5	5MN	17D	Rejon na południe od ul. Turystycznej.	Mieszkaniowa – zabudowa jednorodzinna
6	6MN	17D	Rejon pomiędzy ul. Piaskową a ul. Wrzosa i doliną Bobrzy i bezimiennego ciek wodnego	Mieszkaniowa – zabudowa jednorodzinna
7	7MN	11	Rejon na północ od istniejącej zabudowy.	Mieszkaniowa – zabudowa jednorodzinna
8	8MN	10	Rejon w południowo wschodniej części II linia zabudowy	Mieszkaniowa – zabudowa jednorodzinna
9	9MN	13	Zabłocie – II linia zabudowy po północnej stronie drogi	Mieszkaniowa – zabudowa jednorodzinna
10	10U	13	W widłach drogi S7 i drogi powiatowej	Usługi komercyjne
11	11U	13	Pomiędzy drogą powiatową, S7 a istniejącą drogą krajową	Usługi komercyjne
12	12U	13	Po wschodniej stronie drogi krajowej Nr 7	Usługi komercyjne i publiczne
13	13MN	13	Teren po północnej stronie drogi powiatowej	Mieszkaniowa – zabudowa jednorodzinna
14	14MN	13	Teren po południowej stronie drogi powiatowej	Mieszkaniowa – zabudowa jednorodzinna
15	15MN	13	Teren pomiędzy kolejką wąskotorową	Mieszkaniowa – zabudowa jednorodzinna
16	16P/U	13	Teren pomiędzy S7 a	Tereny aktywności gospodarczej i usługi

			istniejącą drogą krajową nr 7	komercyjne
17	17MPL	15	Rejon Jaworze Siodła przy kompleksie leśnym	Mieszkaniowa – zabudowa rekreacyjno-pensjonatowa
18	18MN	9	Borowa Góra, po południowej stronie drogi gminnej pomiędzy istniejącą zabudową a lasem	Mieszkaniowa – zabudowa jednorodzinna
19	19UTL	6	Południowo-wschodnia część sołectwa Szalas	Tereny sportu, turystyki, rekreacji i wypoczynku

WYKAZ TERENÓW, DLA KTÓRYCH JEST POŻĄDANE SPORZĄDZENIE RÓŻNEGO TYPU
OPRACOWAŃ PLANISTYCZNYCH

Lp.	Nr jednostki	Lokalizacja rejonu	Dominująca funkcja terenu	Typ opracowania
1.	11	Rejon kamieniołomu	Obszar usług rekreacyjno-turystycznych	Koncepcja zagospodarowania.
2.	17C	Rejon dębu „Bartek”	Obszar usług turystyczno-gastronomiczno-handlowych	Koncepcja zagospodarowania.
3.	PROGRAM REALIZACJI ŚCIEŻEK ROWEROWYCH WYKAZANYCH W „zmianie STUDIUM” – WARUNKÓW TERENOWYCH ICH REALIZACJI			